Kde sehnat text divadelní hry

2|2008 ročník 54.
dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu

amatérská scéna

Co je to experimentující divadlo tady a teď

Rozhovory s Hanou Budínskou, Petrem Kracikem a Evou Machkovou

Krajské přehlídky

Mezinárodní festival pantomimy neslyšících

Cesty amatérského divadla

Fórum | Co to je experimentující divadlo teď a tady?

Sisyfovská snaha aneb Experimentující divadlo teď a tady | Jan Císař 3

Experimentující divadlo – kdy a kde? | Karel Tomas 4

Téma

Světový den divadla 2008 | Mezinárodní poselství Robert Lepage 4

Osobnosti amatérského divadla

Hana Budínská | Rozhovor připravil Jakub Hulák 5

Osmdesátník Mirko Matoušek pohledem principála Vlastimil Peška 7

Tomáš Masák, režisér Petra Lébla, slaví pětašedesátiny 7

Divadlo nemiluju | Rozhovor Luďka Horkého s Petrem Kracikem 8

Vzpomenout na Toníka Baštu | Eva Horáková 10

Za Jiřím Čapounem | Václav Beran 11

Z občanských sdružení

Ještě jednou s Evou Machkovou Rozhovor připravila Pavlína Schejbalová 12

Valná hromada Volného sdružení východočeských divadelníků | Alena Exnarová 13

Divadelní přehlídky a dílny

Krajské postupové přehlídky

POPAD v Biu Ilusion | František Zborník 14

Karlínská Tříska 2008 | Milan Schejbal 15

Maturitní otázky z divadla | Stodůlecký píseček Vladimír Hulec 18

Wintrův Rakovník 2008 | Milan Schejbal 20

Prima setkání ve Strašecí v roce 2008 Martina Tothová 22

Dačické kejklování 2008 | Vladimír Zajíc 24

Krumlovská Prima sezóna 2008 | Jiří Pokorný 26

Jubilejní přehlídka v Horažďovicích | Marie Caltová 26

Ostrovský Prima Píseček 2008 | Alena Zemančíková 28

Lounské divadlení 2008 | Milan Strotzer 29

Děčínská brána | Lenka Lázňovská 32

Krajská přehlídka v Lomnici nad Popelkou Rudolf Felzmann 33

Divadlo je svaté, svaté je divadlo Modrý kocour Turnov | Vladimír Hulec 34

Modrý kocour letos dvoubarevný | Josef Tejkl 36

4 + 5 = 17 | Jan Císař (Červený Kostelec) 37

Zlom vaz po VIII. standardně i nadstandardně Dušan Zakopal 39

Na vlnách východočeské alternativy | Audimafor aneb Kostelecký kostlivec 2008 | Vladimír Hulec 40

47. Třešťské divadelní jaro | Vladimír Zajíc 43

Ochotnické divadlo skýtá mnohá kouzla aneb Jihlava JID 20-08 | Roman Sikora 46

Hodonínská trojice v roce 2008 | Vladimír Michal 47

Hoblík 2008 | Tematická i žánrová všehochuť Vít Závodský 48

Mumraj! 2008 | Přínos –náctiletých | Vít Závodský 49

Jarní divadelní festival v Hodoníně | Pavla Pinkasová 50

Divadelní jarmark v Brně | Veronika Rodriguezová 51

Kojetínská přehlídka dosáhla teenagerovských let Vít Závodský 52

Valašské křoví 2008 | Miroslav Ondra 54

Karolinské snažení | Jan Císař 55

Valmezské hry ve dvou sálech | Vladimír Fekar 56

Tvořivostí k divadlu aneb V Novém Jičíně už nezůstávají v půli cesty | Jan Karaffa 57

Krajská kola Wolkrova Prostějova 2008 | Eva Koutová 59

Z širší palety divadelních přehlídek a dílen

XIX. Mezinárodní festival pantomimy neslyšících v Ostravě a Brně | Jindřich Zemánek 61

Kandrdáskek 2008 | Veronika Jakubová 63

Na(ne)čisto Liberec | Tereza Nová 63

Postgraduální sloupky

Paměť divadla VII | Jan Císař 64

Servis a informace

Dramaturgický pozorník

Rady nerady pro divadelně nezasvěcené (-náctileté) Karel Texel: Švec na střeše | Vladimír Zajíc 66

Hry významných dramatiků Friedrich Dürrenmatt: Návštěva staré dámy Pavlína Schejbalová 67

Novinky světové dramatiky Roland Schimmelpfenig: Předtím/Potom | M. Strotzer 69

Divadelní literatura

Divadla svítící do tmy II | Vítězslava Šrámková 71

Poradna

Kde sehnat text divadelní hry | Milan Strotzer 71

Zprávičky 74

Kalendář | květen – červen 2008 75

amaterskascena

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu
Ročník 45. (Ochotnické divadlo 54.) I Číslo **2 / 2008**
Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu
Blanická 4, 120 21 Praha 2
Vedoucí redaktor: PhDr. Milan Strotzer
Redakce: Simona Bezoušková, Mgr. Marie Poesová, Mgr. Pavlína Schejbalová
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), MgA. Kateřina Baranowska, Mgr. Radmila Hrdinová, Mgr. Milan Schejbal, David Slížek, MgA. Jan Šotkovský, PhDr. Vítězslava Šrámková, Zuzana Vojtíšková a Ing. Jaroslav Vondruška
Grafika časopisu: Luboš Tobola
Grafická úprava čísla: Milan Strotzer I **Sazba:** Simona Bezoušková
Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P. O. BOX 12 / Blanická 4, 120 21 Praha 2
Tel.: 221 507 956–7, **fax:** 221 507 929, **e-mail:** mistr@nipos-mk.cz
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r. o., P. O. BOX 732, 111 21 Praha 1
e-mail: amaterskascena@predplatne.cz
tel.: Callcentrum 234 092 851 / **fax:** 234 092 813
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz)
Cena ročního předplatného 240,- Kč
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací
Redakční uzávěrka tohoto čísla byla 8. 4. 2008
Příští číslo vyjde 30. 6. 2008

© NIPOS PRAHA 2008
ISSN 0002 – 6786 / Registrační číslo: MK CR E 4608

Foto na titulní straně: Jedním z nominovaných souborů z krajských přehlídek na celostátní přehlídku činoherního a hudebního divadla je Luna Stochov s inscenací hry Jeana-Clauda Danauda Ach, ta něha našich dam v režii Luboše Fleischmanna. Na snímku z inscenace Daniela Šteruská a Marie Benešová. Foto: Pavel Charousek. Více viz článek na str. 20.

Foto na zadní straně obálky: Na XIX. Mezinárodním festivalu pantomimy neslyšících v Ostravě a Brně, získal cenu za nejlepší mužský výkon Miroslav Berki z pražského souboru Nepanto. Foto M. Berkiho z jeho vystopení: Ivo Mičkal. Viz též str. 61.

Co to je experimentující divadlo teď a tady?

Sisyfovská snaha aneb Experimentující divadla teď a tady

Jan Císař

Uvažovat o experimentujícím divadle znamená uvažovat o estetické normě jako o dominantním měřítku recepce, posuzování a hodnocení. Je to v tomto případě hlavně norma existující mimo dílo, ustavená a upevněná v rovině obecně přijímaných a závazných pravidel, většinou i slovně formulovaných, které se podílejí na vzniku divadelního kánonu, jejž jako soubor principů a postupů jistá skupina nebo dokonce převažující část divadelní veřejnosti uznává za hodnotné, usiluje o jejich zachování a přijímá i způsob interpretace, jež z tohoto kánonu vyplývá. (Například: dramaturgický rozbor a výklad textu, z něhož rezultuje potom posouzení struktury inscenace.) Různé skupiny lišící se vertikálně i horizontálně mají své kánony, jsou však schopné rozumět i kánonům, které jim nejsou vlastní. Tyto normy se – jak už před léty prokázal Jan Mukařovský – projevují a uplatňují v několika vrstvách: *Materiální*, kdy už jenom užití určitých materiálů nabývá povahy normy, *konvenční*, které dlouhým vývojem ustavily určitou technologii či techniku uspořádání tohoto materiálu, *tematické*, kdy do scénování vstupují normy etické, politické, ideologické, sociální atd. atd., jež nabývají působnosti norem estetických, *tradiční* jako systém norem, které jsou starší než soudobé dílo, ale které do něj vstoupily, protože jejich dodržení nebo porušení je součástí tvůrčího záměru a konečně *individuální*, které představují „individuální obměnu dobového stavu estetické normy jako celku".

„K normám divadla dramatického patří i to, že jdeme do předem připraveného prostoru pro předvádění a vnímání, ať už má jakoukoliv podobu a strávíme tam v kolektivu diváků jistý čas daný určitými konvencemi. /.../ Ale i s tím se dá tvrdě experimentovat..."

Experimentující divadlo je svou podstatou a funkcí trvalým nonkonformním útokem na jakékoliv normy. Snaží se je potlačit, omezit na minimum, likvidovat. Z jistého hlediska jsou ovšem dějiny divadla stálou revoltou proti vládnoucím normám; zejména od romantismu tento proces nabyl velké intenzity. Koneckonců: nesoulad díla s normou tvoří i jádro tvůrčího aktu, hodnota díla je podmíněna rovněž hledáním nových postupů a řešení. Současnost umění – i divadla – v jednom svém proudu, jenž bývá nazýván postmoderním, dospěla k razantně radikálnímu popírání norem a absolutizuje princip změny. Takže jde vlastně o silný a široký proud experimentujícího divadla. Problém je v tom, zda ještě existují nějaké normy, které nám dovolí určit tento rys změny, popírání, absolutizace změn, prostě experimentování. Myslím, že ano. Je to divadlo **dramatické,** které od divadelního novověku, jejž můžeme počítat od renesance, vypracovalo řadu norem ve všech oblastech, o nichž byla řeč a především v činohře i některých dalších druzích divadla vytvořilo kánon, který určuje jak pravidla tvorby, tak vnímání a reflektování divadla. Nemusí to být a není to divadlo tradiční; dramatické divadlo v tom průběhu staletí vstřebalo řadu principů a postupů, jež se s ním nesrovnávaly a atakovaly normy, které jej ustavovaly. Tak přijalo i epické Brechtovo divadlo, které jeho tvůrce zásadně vymezoval jako protiklad divadla dramatického. Ostatně: Hans-Thies Lehmann před devíti lety napsal knihu Postdramatické divadlo, v níž se pokusil popsat a analyzovat jak to, co nazval postdramatickým divadlem, vypadá a jak funguje.

Z hlediska kritérií pro Šrámkův Písek to znamená udělat něco podobného: nevymezit Divadelní Třebíč a Děčín jako přehlídku amatérského činoherního a hudebního divadla, ale jako divadla dramatického na základě norem, jež toto divadlo udržuje a pěstuje. To by asi nebylo tak těžké, neboť se už na toto téma řeklo a napsalo více než dost – včetně už vzpomenuté Lehmannovy knihy. A také podoby současného divadla k tomu mohou hodně říci. Ale prakticky to tak jednoduché nebude, neboť jak už jsem napsal: podstatou tvorby je porušování norem a dramatické divadlo dovede přijmout četné podněty, jež přicházejí z jiných sfér než dramatických. Zbývá jediné: přesně, citlivě, poučeně analyzovat každé divadelní dílo, jež porušuje dramatické normy, a pokusit se určit, zda jde o experimentující divadlo, které i za cenu slepé uličky a nedokonalých výsledků, divadelní nedostatečnosti odmítá jakékoliv normy dramatického divadla, nebo o divadlo, které na základě

forum

„Z hlediska kritérií pro Šrámkův Písek to znamená /.../ nevymezit Divadelní Třebíč a Děčín jako přehlídku amatérského činoherního a hudebního divadla, ale jako divadla dramatického na základě norem, jež toto divadlo udržuje a pěstuje. /.../ Ale prakticky to tak jednoduché nebude..."

tradice dramatického divadla posouvá zároveň jeho hranice.

Je to samozřejmě kritérium velmi obrysové, rámcové a značně pohyblivé. Jedno ovšem asi funguje dost bezpečně: Šrámkův Písek přítomnosti dává přednost dekonstruktivním nekompromisním pokusům zdolat jakékoliv normy před posuny, jež v něčem přece jen ještě udržují spojení s normami dramatického divadla. Což je na důslednější formulování podoby a smyslu experimentujícího amatérského divadla současnosti zatraceně málo. Ale je to přirozené. Neboť až tenhle balvan dovalíme nahoru, tak nám jej vždycky něco podemele a spadne nám dolů; je to úkol vskutku sisyfovský a tedy marný. Ale v něčem krajně zajímavý a lákavý.

P. S. Milá Leničko (Novotná), tohle je ta skoro nedefinovatelná podstata experimentujícího nedramatického divadla. K normám divadla dramatického patří i to, že jdeme do předem připraveného prostoru pro předvádění a vnímání, ať už má jakoukoliv podobu a strávíme tam v kolektivu diváků jistý čas daný určitými konvencemi. I tohle patří k normám dramatického typu divadla. Ale i s tím se dá tvrdě experimentovat, jak to naznačil kolega Tomáš Žižka. A dokonce jisté experimentující typy divadla, které divadlem rozumějí pouze jakési prvky, které mají úplně jinou roli než stvořit scénováním běžné představení, se musejí tímto směrem ubírat. Co s tím uděláme na Šrámkově Písku, to je záhada, ale experimentující divadlo to je. A dnes zatraceně přitažlivé.

Experimentující divadlo – kdy a kde?

Karel Tomas

Nejen že jsem byl vyzván, ale myslím, že mám v sobě také nějakou potřebu se k tomuto diskuznímu tématu vyjádřit. Ale nečekejte, že se dozvíte výsledek, ten totiž NEEXISTUJE!

Experimentování je proces, a to proces vysoce subjektivní, jak pro subjekty individuální, tak skupinové. To znamená, že i chápání experimentu a experimentování je podmíněné (1) osobními znalostmi, zkušenostmi, názory i schopnostmi. Jak ze strany (2) tvůrců, tak i diváků, kritiků, organizátorů, sdělovacích prostředků, teoretiků a já nevím, koho všeho. A navíc je (3) velmi ostře časově podmíněno. A jedině v případě, že se vše ad (1) u všech ad (2) v době (3) bude krýt, můžeme slavnostně vyhlásit, že víme, co experimentující (a jiné) divadlo je. No, takového zglajchšaltování bych se dožít nechtěl… Na druhou stranu je každý experiment hledáním, jinak přestává být experimentem a stává se rutinou (opět pro každého ad (2) jinak a nesouběžně). Proto nezavrhuji hledání či diskuzi o tom, co experimentující (a jiné) divadlo je, přestože vím, a to stoprocentně, že to nikdy nenajdeme.

„Něco, co soubor pokládá za svůj experiment, se může jednomu divákovi jevit jako vyčpělá macha, jinému jako bomba, která převrátí (jeho) chápání divadla. A pozor, oba mohou mít pravdu!“

Experimentem pro soubor, který při představní běžně chodí po uších a zpívá ruské dumky přepsané do čtvrttónové stupnice, bude třeba vyzkoušet si tzv. klasickou činohru. Ale pro některého diváka to experiment nebude. A naopak. A co je experimentem pro člověka, který chodí pouze na balet? A co pro kritika, který píše jen o školních „stupínkových“ souborech? A co pro…? Něco, co soubor pokládá za svůj experiment, se může jednomu divákovi jevit jako vyčpělá macha, jinému jako bomba, která převrátí (jeho) chápání divadla. A pozor, oba mohou mít pravdu!

Jakékoliv vymezení nefunguje, přestože většinou dokážeme určit, zda je daný jev pro nás experimentem, nebo ne. Když si někdo dovolí přesněji definovat zaměření na těchto křehkých platformách experimentujícího, experimentálního, (ne)tradičního, (ne)mladého, hledajícího, okrajového a kdovíjakého divadla, vysloužíi si psí hlavu všech „chytřejších“, tedy úplně všech, kteří sice nedokážou navrhnout něco smysluplnějšího, jen určitě vědí, že to, co bylo právě proneseno, případně schváleno, není ono. A když se odváží něco jiného opravdu navrhnout, dopadne dialog stejně. Vlastně to není nic divného, tak dopadne většina estetických kategorií – i mimo divadlo. Zkuste definovat a shodnout se na tom, co je obecně dobro, zlo, krása, kýč – bez dobové, osobní a společenské podmíněnosti.

No a pro nás organizátory je to o to složitější, že musíme (rozuměj: jsme donuceni) to bezbřehé něco nacpat do propozic přehlídek, do jejich názvů a do škatulek vůbec. A proč? Protože jinak nebudou penízky na přehlídku, nebude přehlídka, systém, nebude kde tradičnit ani experimentovat. A ještě to pak musíme vysvětlovat – organizátorům krajských a jiných přehlídek, odborníkům, souborům, vůbec všem subjektům ad (2). A samozřejmě pohoříme. Stejně jako pohoří oni. Ale to už bych se opakoval.

Já nevím, třeba z této diskuze vyleze nějaký nový, naprosto nenapadnutelný termín, ale moc bych na to nesázel. Proto:

- experimentujme, ale tolerujme, když to druzí budou odmítat;
- experimentujme tak, aby to někoho zajímalo – ale ne všechny!
- experimentujme tak, abychom neublížili někomu druhému;
- nebraňme druhému v experimentování, ale nesnažme se ho poučovat, i když si myslíme, že to žádný experiment není;
- diskutujme a dělejme divadlo.

forum

Světový den divadla 2008

Mezinárodní den divadla byl založen v roce 1961 Mezinárodním divadelním institutem. Tento den slaví **každoročně 27. března** všechna národní střediska MDI a spolu s nimi celá mezinárodní divadelní obec. Při této příležitosti se organizují různé národní i mezinárodní divadelní akce – k nejvýznamnějším z nich patří Mezinárodní poselství – z podnětu Mezinárodního divadelního institutu je každoročně jeho autorem nějaká světově proslulá divadelní osobnost. Autorem prvního Mezinárodního poselství v roce 1962 byl ***Jean Cocteau***, v dlouhé řadě následovníků lze nalézt *Arthura Milera, Laurence Oliviera, Petera Brooka, Dimitrije Šostakoviče, Luchina Viscontiho, Richarda Burtona, Eugena Ionesca, Edwarda Albeeho*, ale také našeho ***Václava Havla***.

Letos se tohoto úkolu ujal významný kanadský divadelník ***Robert Lepage*** narozený roku 1957 v Quebecu. Lepage se prosadil jako divadelní režisér, ale i jako scénograf, dramatik, herec a filmový režisér. Jeho originální tvůrčí přístup k divadlu mu získal mezinárodní uznání; zároveň od základů otřásl dogmatem klasické divadelní režie, především využíváním nejnovějších technologií. Zdrojem jeho inspirace jsou současné dějiny. Jeho moderní a neobvyklá práce překonává veškeré hranice. V roce 2002 se stal členem francouzské Čestné legie.

Mezinárodní poselství

Robert Lepage

Ze všech hypotéz o vzniku divadla pokládám za nejpodnětnější bajku o jeho zrodu.

V pradávných dobách se jednou v noci shromáždila skupina mužů v lomu, aby se ohřáli u ohně a vyprávěli si příběhy. Jeden z nich se náhle zvedl, chtěl své vyprávění osvětlit vlastním stínem. Díky světlu ohně vykouzlil na zdech lomu postavy v nadživotní velikosti. Jeho očarovaní společníci postupně hleděli na siláky i na slabochy, na utlačovatele i na utlačované, na bohy i na smrtelníky.

Dnes nám světlo projektorů nahradilo někdejší přívětivý oheň a jevištní stroje zase stěny lomu. Ať se puristé na mne nezlobí, ale ta bajka připomíná, že divadlo prapůvodně vzniklo díky technice. Proto nemůžeme v technice spatřovat hrozbu pro divadlo, ale spíše sjednocující prvek.

Má-li divadelní umění přežít, musí se neustále, znovu a znovu obnovovat a do svého přerodu začleňovat nové nástroje a nový jazyk. Což by mohlo divadlo přinášet svědectví o klíčových otázkách naší doby a napomáhat porozumění mezi národy, kdyby samo nebylo otevřené? Což by mohlo nabízet řešení takových otázek jako nesnášenlivost, vyloučení a rasismus, kdyby ve vlastní praxi odmítalo veškeré křížení a integraci?

Jestliže však umělci chtějí ukázat svět v celé jeho složitosti, je nezbytné, aby

téma

Robert Lepage
Foto: Sophie Grenier

přicházeli s novými a novými formami a myšlenkami a věřili, že diváci budou dostatečně inteligentní, aby v oné nekonečné hře světla a stínu rozpoznali podobu lidstva.

Nelze samozřejmě popřít, že když si někdo příliš zahrává s ohněm, vystavuje se nebezpečí, že se popálí. Ovšem zároveň to poskytuje možnost ostatní lidi okouzlit a poučit.

Hana Budínská

S Hanou Budínskou si povídal Jakub Hulák

Hana Budínská je jednou z osobností, bez nichž by dnešní česká dramatická výchova a dětské divadlo vypadaly patrně trochu jinak. Od první poloviny 50. let do začátku 90. let vedla mnoho dětských a mladých loutkářských souborů v pražském ÚDPM JF (později ÚDDM). Od r. 1961 se se svými soubory několikrát zúčastnila Loutkářské Chrudimi – v dobách, kdy ještě neexistovala národní přehlídka dětských souborů, a patřila k těm, kteří pořádně „zahýbali" stojatými loutkářskými vodami. Když se v roce 1971 a 1972 konaly vůbec první národní přehlídky dětského divadla (ve Žďáru nad Sázavou), byla se svými soubory u toho. Když se přehlídka přestěhovala na patnáct let do Kaplice, bylo možné tu H. Budínskou pravidelně potkat v roli vedoucí souboru, ale i v roli lektorky a porotkyně. Na několik stran by vydala bibliografie jejích publikací, sborníků a článků. Nová generace učitelů a studentů dramatické výchovy ji ale zná hlavně jako autorku dramatickovýchovného besteselleru Hry pro šest smyslů.

V roce 2006 byla Hana Budínská oceněna Cenou ministra kultury za celoživotní přínos v oblasti dětských estetických aktivit. V dubnu 2008 oslaví 75 let.

Jaká byla tvá cesta k divadlu s dětmi? Pokud vím, jsi vystudovaná výtvarnice...

K divadlu jsem se dostala až v Brně na Vyšší uměleckoprůmyslové škole. Loutky mě ale zajímaly už jako malou holku – pořád jsem měla představu, že si musím nějakou loutku vyrobit, dokonce to měla být marioneta, ale to jsem samozřejmě nezvládla. Až později nějaká kantorka potřebovala na něco maňasa, tak jsem asi jako desetiletá nebo dvanáctiletá svého prvního vyrobila. A pak jsem šla studovat výtvarničinu. Nejdřív do Jablonce, kde se kolem loutek moc nedělo, i když tam studenti pořádali zajímavé vlastní večery - viděla jsem tam například poprvé stínohru, která mě chytla na celý život. Ale v Brně už byl školní soubor Ajdivadlo. To byla zajímavá parta lidí, kteří sice už odcházeli, když jsem na školu přišla, ale viděla jsem nějaké hotové inscenace a v Jarmarku z Českého roku jsem jednou i hrála. Tam vznikla má první loutková hříčka, kterou jsem napsala, stvořila pro ni loutky a režírovala ji.

Kde se zrodila myšlenka, že bys pracovala s dětmi? Musela ses rozhodovat mezi výtvarnou praxí a pedagogickou činností?

Studovala jsem na oddělení drobného uměleckého průmyslu, kde šlo v podstatě o výrobu hraček a loutek. Po škole jsem dostala dvě umístěnky, jednu do Mariánských Lázní, kde jsem měla dělat kostymérku loutek v tehdejším profesionálním loutkovém divadle, druhou do Ústředního domu pionýrů a mládeže do oddělení techniky, do úseku „Dovedné ruce". K mému rozhodnutí nejspíš přispělo, že jsem už předtím asi rok vedla výtvarný kroužek v brněnských Lužánkách a dostala jsem se tam poprvé k práci s dětmi. V Mariánkách bych se sice dostala k loutkám, což mě lákalo mnohem víc než práce v oddělení techniky, na Praze mě ale přitahovalo to, že si budu moct vytvořit vlastní program, náplň práce, a že tam budu mít silnější konkurenci, která mě požene dopředu. Když jsem se pak v Praze ale trochu rozkoukala, uvědomila jsem si, že v oddělení estetické výchovy nemají loutkářský úsek. Tak jsem se sebrala, šla za ředitelem, řekla jsem mu to, a on odvětil: no tak to zkus a ten úsek vybuduj. Paradoxně to pro mě začátkem 50. let byla báječná doba. Mohla jsem si založit loutkářský úsek ze dne na den. Neměli jsme ze začátku vůbec nic, takže jsme hráli za převráceným stolem. Loutky jsme si museli vyrobit. Pár jich tam sice bylo, ale tak příšerných, že když jsem je našla ve skříni, tak jsem tu skříň zase rychle zavřela. A z toho to vlastně všechno vzniklo. Loutky pro své hříčky jsme si sami vytvářeli

„Měla jsem ohromnou výhodu, že jsem se do té doby v životě nepotkala s takovým tím „prťáckým" loutkovým divadlem. Nebyla jsem zkažená..."

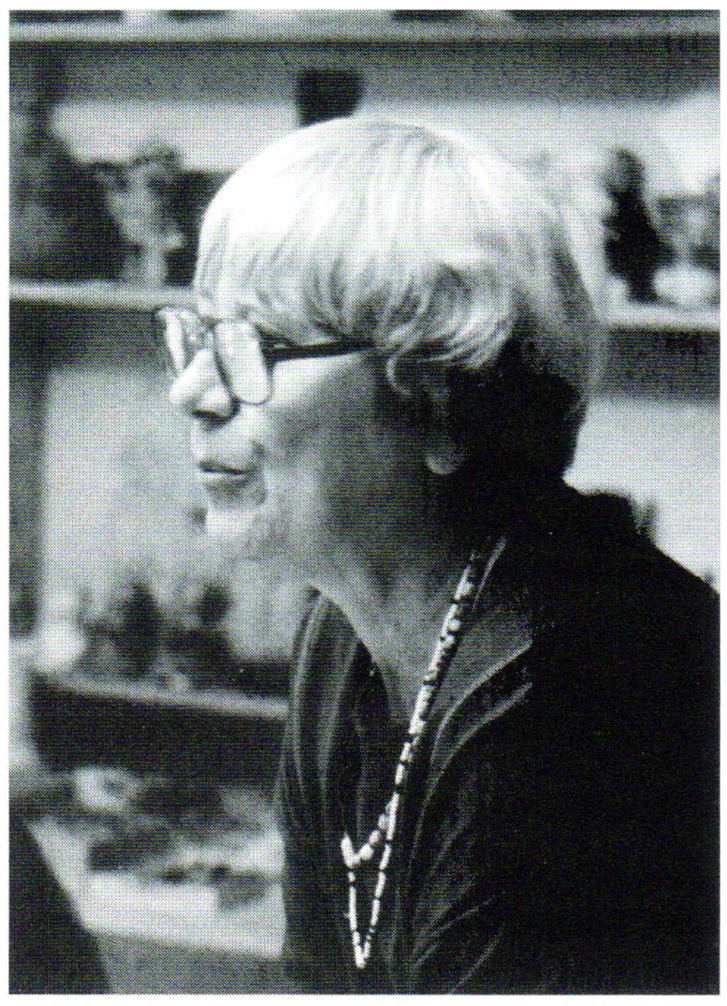

Hana Budínská při vedení semináře na Prachatickém divadelním létě 1990. Foto: archiv CDEA ARTAMA.

„A měla jsem obrovské štěstí, že hned první party byly báječné, chodili tam lidi jako Jiří Vyšohlíd, Martin Matějů, Jiří Trnka, potom Jarda Provazník a Luděk Richter. Šlo to úplně samo."

už od výtvarných návrhů. Postupně jsme se trochu vypracovali a kolem roku 1960 jsme se začali zúčastňovat Soutěží tvořivosti mládeže. V roce 1961 si nás všimli redaktoři z časopisu Loutkář a ti nás poprvé vyslali na Loutkářskou Chrudim s Pohádkou o malém ježkovi.

Kde jsi v 50. letech, kdy jsi začínala v tehdejším ÚDPM v Praze, sbírala inspiraci pro práci s dětmi?

Dnešní mladá generace může hodně čerpat od „klasiků oboru", tehdy to ale muselo být mnohem obtížnější... Měla jsem ohromnou výhodu, že jsem se do té doby v životě nepotkala s takovým tím „prťáckým" loutkovým divadlem. Nebyla jsem zkažená a musela jsem vycházet z toho, co se kolem mě kde mihlo lepšího, třeba v kresleném a loutkovém filmu. Hlavní inspirací úplně na začátku pro mě byli starší studenti obou výtvarných škol, později hradecký DRAK, který jsem milovala, a Naivní divadlo Liberec. Navíc se mnou poslední rok v Jablonci studovali i Karel a Jitka Novákovi, kteří pak hráli v liberecké Ypsilonce. Tam jsem tehdy viděla Encyklopedické heslo 20. století a Carmen nejen podle Bizeta a obojí mě ohromě nadchlo. Ke stylu práce s dětmi mě ale přivedl už mnohem dřív jakýsi neznámý pan učitel. Ještě v dětství se mi dostala do ruky knížečka s jeho hrou, která vznikla na podobném principu, jaký jsem později já rozvíjela s dětmi. Literární předlohu – pohádku Václava Říhy Dvě Maričky – nejdřív rozehrával v improvizacích, střídal děti v rolích, nechával je tvořit text vlastními slovy a dával podněty k jejich vlastním nápadům. Nešlo o loutkové divadlo, bylo mi ale blízké, jak vycházel z dětí a „žil s nimi" a že i text psal ve spolupráci s nimi. Jinak jsem ale opravdu neměla kde se učit. Učila jsem se jen na první knížce Sergeje Obrazcova Herec s loutkou, která se ale nezabývá prací s dětmi. Odborná literatura tehdy neexistovala, ta přišla až mnohem později. V tom byla ale právě i ta výhoda, že jsme všechno museli vymýšlet společně s dětmi. A měla jsem obrovské štěstí, že hned první party byly báječné, chodili tam lidi jako Jiří Vyšohlíd, Martin Matějů, Jiří Trnka, potom Jarda Provazník a Luděk Richter. Šlo to úplně samo. Důležité bylo, že jsem byla jen o trochu starší než oni, byla jsem součástí party. Měla jsem nechuť k tehdejší škole a necítila jsem se nikdy jako kantorka. Na tohle období také nejradši vzpomínám, protože mám pocit, že to byla opravdu dokonalá týmová tvořivá práce, společné hledání cesty. Až mnohem později přišli lidé, od kterých jsem se opravdu mohla učit. Jezdili jsme dlouho hlavně na Chrudim, kde jsme museli úporně bojovat proti tradičním loutkářům, kterým vadilo že jsme používali i „živáčky", a že to tedy nebylo „pravé loutkové divadlo". Až když jsem začala jezdit do Kaplice, dala jsem se dohromady s divadelníky jako takovými.

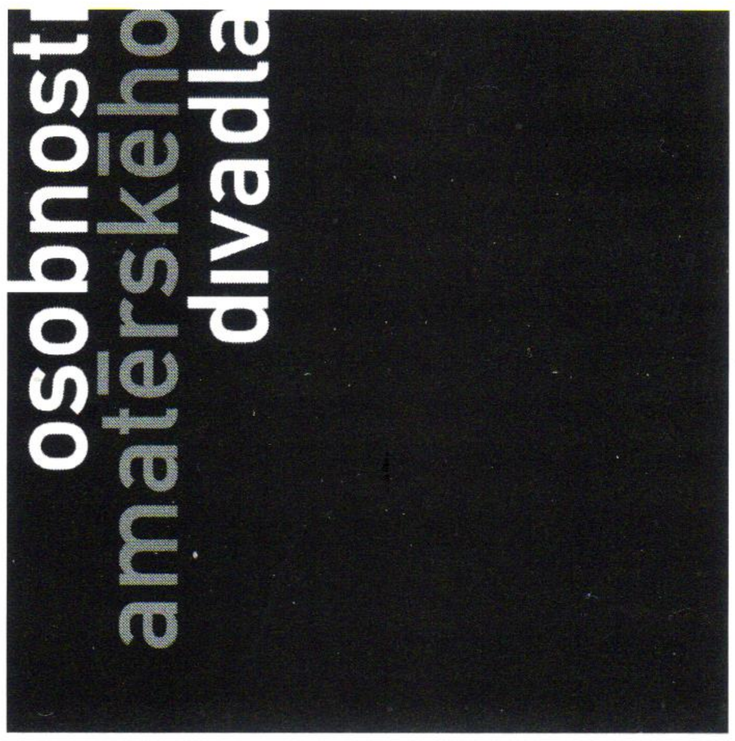

Jubilantka Hana Budínská s Jiřím Oudesem na Dětské scéně v Trutnově 2006. Foto: archiv CDEA ARTAMA.

V čem vůbec podle tebe spočívá přínos loutek pro dramatickou výchovu a dětské divadlo?

Myslím si, že dává mnohem víc příležitostí k všestrannější tvořivé práci a komplexní estetické výchově. Vždycky mě na loutkovém divadle hlavně zajímalo to, jak spojuje výtvarno a práci s nejrůznějším materiálem při tvorbě loutek, zvukovou stránku, muziku a práci se slovem, textem, literaturou, že i v tom nejprostším výstupu s loutkou je, nebo by mělo být, tohle všechno obsažené. Loutka, pokud ti ji někdo nedá hotovou do ruky, ale jdeš k ní krok po kroku od materiálu, je dětem od malička velice blízká. Ale má to samozřejmě i své zádrhele – dítě musí nejdřív zvládnout materii, naučit se pohybově loutku ovládnout, a pak s loutkou a přes loutku přesvědčivě a výrazně jednat, což není vůbec jednoduché.

Které osobnosti ti byly v letech tvého působení svým přístupem k divadlu a dětem nejbližší?

Samozřejmě mě nejdřív ovlivňovalo to, co dobrého jsem v těch prvních letech viděla na Chrudimi. Moc toho tehdy nebylo. Zaujali mě bratislavský profesor Fikari se studenty výtvarné školy nebo Miloslav Linhart se svými učni. Ale z lidí, kteří dělali s dětmi, to byli nejdřív Rudolf Zezula se souborem Mespace, a také Jiří Oudes. Poprvé jsme se setkali v zapadlé vesničce Těšov, kde tehdy pracoval, a já jsem pak o něm a jeho dětech napsala nadšeně do Loutkáře. Moc se mi líbil jeho přístup. Mezitím jsem na prvním semináři, který připravila Eva Machková ještě ve Žďáru nad Sázavou, potkala Jindru Delongovou. Náš styl práce byl dost podobný, dokonce jsme další seminář ve Žďáru vedli spolu... Pak samozřejmě přišli lidi jako Milada Mašatová a Soňa Pavelková, mnohem později Mirek Slavík, jehož práci jsem taky moc obdivovala. Jim šlo ovšem hlavně o kvalitu představení, pro mě byl hlavním cílem celý proces před tím. Strašně se mi líbil Josef Mlejnek. Vzpomínám na jeho Čerta s houslemi, to pro mě byl zážitek, stejně jako jeho báječná metodická ukázka. Obdivovala jsem práci Milady Mašatové, každá jsme ale k dětem přistupovala úplně jinak. Když jsem nad tím přemýšlela, napadlo mě: Milada inspirovala děti, které potřebovala k uskutečňování svých představ, mě inspirovaly děti, které mě potřebovaly k uskutečňování svých představ.

Dokázala bys nějak ve zkratce charakterizovat svou metodu práce s dětmi? Co pro tebe bylo zásadní?

Nezmermomocňovat děti. A jít s nimi. Vycházet z nich. Nabízet jim řadu možností. Učit je myslet a vlastní hlavou. Líp to teď říct nedokážu. Vždycky pro mě bylo nejdůležitější vybuzování vlastní tvořivosti, ať už se to týkalo čehokoliv. Přiznávám, že v mé práci ve skutečnosti nešlo o loutkové divadlo, to bylo jen báječným prostředkem k rozvíjení tvořivého přístupu k životu a ke světu.

(Převzato z přehlídkového zpravodaje Deník Dětské scény z června 2006 – redakčně kráceno.)

Osmdesátník Mirko Matoušek pohledem principála

Vlastimil Peška, principál Divadla Radost

Vím, že o Mirku Matouškovi chci napsat krásné věty, které by skvěle oslavily jeho osmdesát „křížků". Nechci však nosit dřevo do lesa, a tak si dovolím o něm poznamenat několik řádků, které snad ještě nikdy nikdo nenapsal. (Aspoň doufám.)

O tom, že společně se svojí paní, Zorou Matouškovou patří k zakládajícím členům profesionální loutkové scény Radost v Brně,

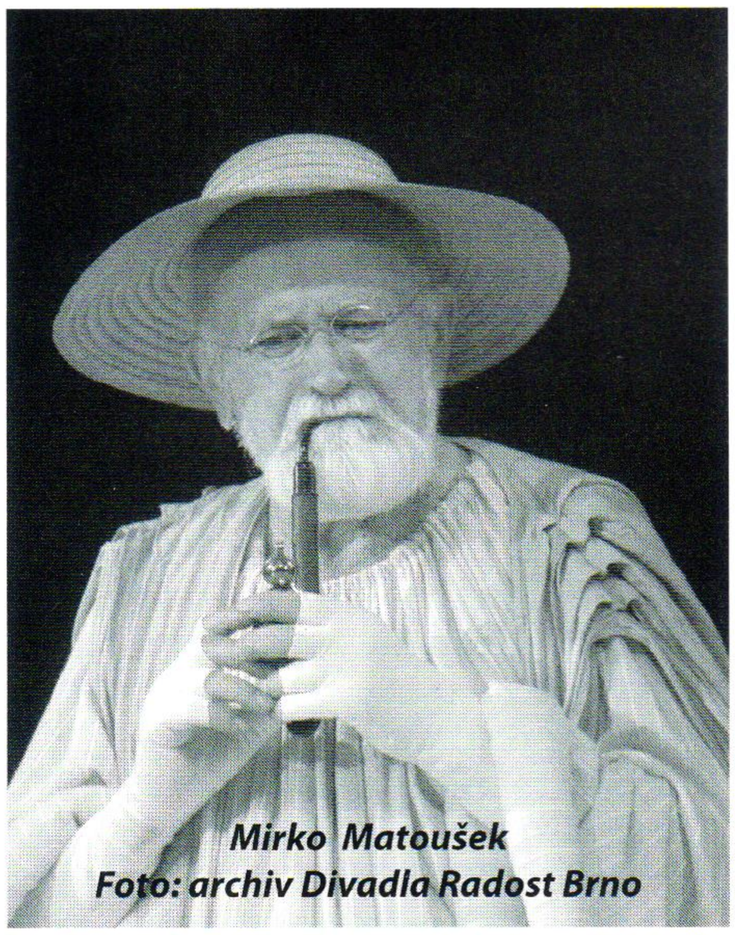

Mirko Matoušek
Foto: archiv Divadla Radost Brno

cvrlikají snad všichni vrabci na střechách, takže zatím nic nového. Originální nebudu ani když vzpomenu, že Mirko Matoušek, jako výsostný profesionál, především jako skvělý hráč s loutkou, a také neméně skvělý pedagog, se zapsal do povědomí celých generací ochotnických loutkářských souborů jako prvotřídní poradce či porotce na nejrůznějších přehlídkách, včetně vrcholové loutkářské přehlídky v Chrudimi. Prostě Mirko Matoušek je, byl a doufám, že ještě pěkných pár pátků bude ve svém oboru pan NĚKDO!

A tu si již dovolím odskočit na slíbený netradiční pohled, kterým chci podtrhnout to, co se mi na Mirkovi líbí a co snad vystihuje jeho skvělou ČLOVĚČINU. Slyšeli jste ho někdy povídat o loutce? To je učiněný koncert lidské oddanosti k řemeslu a lásce k materiálu, kterému loutkář vdechuje svoji duši. A navíc. Vždy se specifickým humorem, který umí jen a jen Mirko Matoušek. Mirko Matoušek se však dokáže i skvělým způsobem rozčílit. Jeho spravedlivý hněv však má vždycky krásnou noblesu, a to neumí jen tak ledaskdo.

Přiznávám, mnohdy jsme se rozčílili společně. Nad čím? Obvykle nad věcmi, které nás tížily a tíží dodnes. Třeba nad tím, jak naše odborné herecké školy nevyučují základům řemesla. (Jen tak na okraj, račte si všimnout, že neumí téměř žádný absolvent kterékoliv herecké školy pořádně mluvit. Až na čestné výjimky.) Ale to jsem odbočil.

Vím, že by byl Mirko spokojenější, kdyby jeho milovaná Radost pod mými křídly používala více loutek jako nositele příběhu, ne jenom jako filigránu. (Jak sám často podotýká.) V rámci gratulace mu mohu opravdu zodpovědně slíbit, že jednou z Radosti odejdu a loutky se zase zaskví v plné kráse.

Mirko Matoušek je, a to o něm ví málokdo, velký znalec a milovník vážné hudby. Především symfonické. Jeho znalosti tohoto oboru jsou opravdu záviděníhodné. Je to učiněný fajnšmekr této hudby.

Vím také, že si celý život chtěl zahrát Ježibabu, a to přání se mu nesplnilo. Já mu to dokonce před několika roky slíbil, ale když on je to Pánbíček od prvního pohledu. Lepšího nenajdete v celé republice. Ještě dnes hraje skvělým způsobem zmíněnou roli v komedii Slezeš, Kačo, z té hrušky?!

Pokud se Mirko Matoušek dopídí těchto řádků, tak se mu předem omlouvám, že jsem se na jeho osmdesátku podíval trošku netradičně, ale výčet jeho rolí, režií a dalších skvělých počinů si nechávám až na jeho další jubilea.

Tomáš Masák
Foto: archiv DbČAD ARTAMA

Tomáš Masák, režisér Petra Lébla, slaví pětašedesátiny

Divadelní dráhu začal již ve svých dvanácti letech v souboru Baráčnické rychty na Malé Straně. Sehrál zde řadu hezkých rolí, ať v hrách pro dospělé, nebo v pohádkách. Po čase svou divadelní aktivitu přenesl do Kulturního domu Dopravních podniků v Praze-Holešovicích, kde v roce 1960 s dalšími kolegy založil soubor Doprapo, který se po celou dobu své existence věnoval výhradně divadlu pro děti, od nejmenších po dospívající. Za poměrně krátkou dobu si Doprapo, v němž působil jako herec a brzy i hlavní režisér, vydobylo přední pozici v amatérském divadle nejen v Praze, ale v celé republice. Výpis účasti na významných přehlídkách a ocenění inscenací v jeho režii by přesáhl rámec tohoto příspěvku (více na stránkách databáze českého amatérského divadla, heslo osobnosti či soubor Doprapo). Nelze však opomenout celostátní divadelní přehlídky her pro děti a mládež v Ostravě, jichž se soubor pravidelně účastnil právě s inscenacemi v režii T. Masáka, oceňován jak odbornou, tak i dětskou porotou jako nekorunovaný vítěz. Jeho režijní práci charakterizovaly na svou dobu avantgardní výrazové prostředky jak v práci s herci, tak ve složce výtvarné a hudební. Tomáš Masák, člen opery Národního divadla, v Doprapu uplatňoval své muzikální cítění, takže hudební pojetí všech inscenací mělo vždy osobitou podobu. Šlo přitom – v součinnosti s manželi Weigovými jako autory řady her či dramatických úprav – již tehdy o autorské divadlo pro děti. Soubor byl v té době často vysílán reprezentovat české amatérské divadlo na zahraniční festivaly, několikrát hostoval v Belgii, Dánsku, Německu, Velké Británii či v tehdejším Sovětském svazu, a odtud opět přivážel mnohá ocenění.

Časově náročné zaměstnání a částečně i nová, svobodná doba přinesly počátkem 90. let řadu povinností nejen režisérovi, ale i řadě dalších členů, takže se činnost Doprapa uzavřela. Tomáš Masák pak jako tajemník operního sboru Národního divadla ve své režijní práci pokračoval sice výjimečně, ale úspěšně. S pěvci Národního divadla např. vytvořil několik drobných operních inscenací, ve kterých spolúčinkovali i někteří členové Doprapa. Vztah k pohádkám ho neopustil a jako hudební režisér např. natočil s herci divadla v Příbrami zvukovou dramatizaci Karafiátových Broučků. Scénické provedení Rybovy České mše vánoční, které s pěvci a členy orchestru Národního divadla připravil jako scenárista i režisér, je s velkým úspěchem uváděno již řadu let.

Nelze zapomenout, že jméno Tomáše Masáka je spojeno také s divadelními začátky budoucího významného profesionálního režiséra Petra Lébla, který v Doprapu ve svých patnácti letech začínal jako herec. Petr také význam setkání s režisérem Tomášem Masákem později nejednou připomínal, a když režíroval v Národním divadle operu Braniboři v Čechách, přizval si svého *„dřívějšího učitele"* jako poradce.

Mnoho zdraví a dalších uměleckých úspěchů!

(red)

Divadlo nemiluju

Rozhovor s Petrem Kracikem připravil Luděk Horký

Rozhovor, který se právě chystáte číst, vznikl u příležitosti životního jubilea divadelního režiséra Petra Kracika. Petr Kracik se narodil roku 1958. DAMU vystudoval v letech 1980–1986. Má za sebou angažmá v loutkovém divadle Radost v Brně, kde poprvé pocítil, jak důležité je pro režiséra získat důvěru souboru i v ty nejbláznivější projekty a kde mu byla poprvé zakázána inscenace. To proto, že se při ní děti příliš bály… Mezi profesionálními divadly považuje Radost, v níž ještě přespával po zkouškách ne na ubytovně, ale mezi rekvizitami a pod pohádkovou pruhovanou duchnou, za své divadlo mateřské… Následovalo angažmá u E.F. Buriana v Praze a poté od roku 1990 v pražském Divadle pod Palmovkou. To je jeho domovem dodnes. Cílem našeho rozhovoru není ani bilancování, ani medailon. Jde jen o vzpomínání na začátky a na čas prožitý ve zkušebnách amatérských divadel. Na dobu, kdy Petr Kracik na FEMADu ještě neseděl v odborné porotě, ale někde naproti, mezi soutěžícími soubory…

Kdy jste se vlastně rozhodl, že chcete dělat divadlo?

Já musím říct jednu věc, a sice, že jsem začal s divadlem počítat zcela najednou. Z ničeho nic. Nevím už přesně, kdy to bylo, ale rozhodně to bylo mnohem dřív, než jsem ho začal skutečně dělat. Když jsem v patnácti letech nastoupil do gymnázia v Trutnově, hned na začátku se nás zeptal třídní profesor, s jakou vizí o budoucím studiu na vysokých školách na gymnázium přicházíme. Tak jsem mu naprosto automaticky a bez rozmyslu řekl, že bych jednou rád režíroval buď film, nebo divadlo a po maturitě že bych chtěl studovat na FAMU nebo na DAMU v Praze… Poklesla mu brada, koukal se na mě dlouze takovýma malýma unavenýma očima, a zcela vážně vyřkl tu věc: „Ale v tom případě se vás," to mi poprvé někdo vykal, což dodalo celé situaci na fatálnosti, „v tom případě se vás u přijímacích zkoušek zeptají, co jste natočil za filmy nebo jaké inscenace máte za sebou?!" A mně poklesla brada taky…

„…hned na začátku se nás zeptal třídní profesor, s jakou vizí o budoucím studiu na vysokých školách na gymnázium přicházíme. Tak jsem mu naprosto automaticky a bez rozmyslu řekl, že bych jednou rád režíroval buď film, nebo divadlo…"

Vy jste tou dobou divadlo nedělal vůbec? Ani jako herec amatér? Ani v dramatickém kroužku?

Vůbec. Prostě jsem to tak z ničeho nic vyřkl. Aniž bych to měl nějak promyšlené, ověřené… A nejen že jsem divadlo až do té doby nedělal. Já ho až na výjimky ani nikdy neviděl! Ta výjimka byla vlastně jediná. V šesti letech jsem viděl divadlo DRAK a byl to pro mě rozhodně zážitek. Ale stalo se něco, co ten zážitek podlomilo. Bylo to v první třídě. Ještě než jsme došli do divadla, zastavili jsme se v papírnictví a paní učitelka koupila krásné plnicí pero nejlépe píšícímu žákovi, a to jsem byl já. Jistě chápete, že tohle byl zážitek přinejmenším srovnatelný. Takže se o tom, že bych již tenkrát propadl divadlu, dá mluvit jen těžko.

„Vždycky, když jsem měl jít do divadla, jsem dostal takovou trému, že jsem do něj nakonec nevstoupil. /…/ Zmocnil se mě pocit, že návštěvy divadla nejsem hoden."

Petr Kracik (sedící v centru skupiny vlevo) při sledování své inscenace Hra o Dorotě v roce 1993. Foto: Václav Špůr.

Ale vraťme se do gymnaziálních let!

Díky panu profesorovi jsem si tehdy řekl, že bych se měl asi vážně vypravit do nějakého divadla… Tady bych měl přiznat, že mnohem víc než divadlo mě lákal film. Začal jsem jezdit na filmové festivaly, sehnal jsem si kameru a kameramana, naučil se stříhat. Bylo mi patnáct. Měl jsem spoustu napsaných scénářů, některé jsem realizoval, jiné polorealizoval. Bylo to strašně zajímavé období. To se ještě lepila na tu osmičku speciální zvuková stopa a tak. A já si vymýšlel víceméně velkofilmy, samozřejmě hrané… Nedaly se vůbec natočit, protože to bych musel pobláznit celé davy. Shodou okolností jsem pak u maturity dostal otázku „vývoj poválečného filmu"… To se mi poprvé něco hodně povedlo, maturoval jsem za jedna…

To je pořád film, ale kdy jste tedy začal s divadlem?

V době střední školy se mi ozvali z Horního Maršova, kde byl, jak říkáme u nás, „pasťák". Polepšovna těžkého kalibru. Horní Maršov je malá obec v Krkonoších. Učitelky a vychovatelky byly většinou mladé a z daleka a po večerech se nudily. Rozhodly se založit divadelní skupinu. Někdo mi na gymplu řekl: „Pojď do toho, budeš s námi dělat divadlo." Dělali jsme aktovky od Suchého a další drobné věci. Bylo to těžký, protože zkoušky končily většinou v noci a já chodil domů 15 km pěšky. Jen výjimečně pro mě tatínek dojel. V Maršově jsem začal zkoušet dokonce Autostop nějakého Vyskočila a nějakého Havla. Dřív než mi vůbec docvaklo, kdo že vlastně ti dva jsou. S panem Vyskočilem jsem se sešel dva roky nato. Pana Havla jsem mohl vidět kdykoli na Hrádečku, což je od nás přes kopec, ale mně to vůbec nedošlo. A tu hru nám tehdy nikdo nezakazoval. Problém byl spíš v tom, že pro nás byla příliš těžká. Tak to byl Horní Maršov.

A vaše první divácké zážitky?

Vždycky, když jsem měl jít do divadla, jsem dostal takovou trému, že jsem do něj nakonec nevstoupil. Došel jsem k divadelní budově, před ní stál autobus „Východočeské divadlo Pardubice" a mě se zmocnila taková tréma, že jsem si nekoupil lístek a do divadla nevešel…

Proč jste měl trému jako divák?

Byla tam nějaká tajemná energie. Jakmile jsem uviděl ten autobus, úplně jsem zcepeněl. Zmocnil se mě pocit, že návštěvy divadla nejsem hoden. Vždycky jsem měl před divadlem respekt. I pokud jde o divadelní kluby. Tam, kde v divadle zrovna nepracuju, neumím vstoupit do klubu a začít se v něm nenuceně bavit. Připadám si jako na cizím posvátném území nebo jak to říct. Později jsem to překonal. Když jsem začal studovat konzervatoř, začal jsem chodit i do divadel.

Konzervatoř?

V prvním ročníku gymnázia přišla na školu nabídka ke studiu na Lidové konzervatoři v Hradci Králové. Přihlásil jsem se a oni mě po dvou přijímacích pohovorech vzali. Tím pádem jsem začal dělat divadlo. Dva roky jsem dálkově studoval herectví. Tehdy jsem také začal chodit do divadla v Hradci a v Pardubicích. Učili nás profesor Císař, doktor Vinař, herci pardubického a hradeckého divadla… to byl můj start do světa profesionálního divadla.

Pohybujeme se pořád v době střední školy?

Všechno to, o čem tu teď mluvím, jsou léta 1974–78. Mám to období spojené s letem našeho prvního kosmonauta Remka do „povětří". Ale k tomu amatérskému divadlu, se kterým

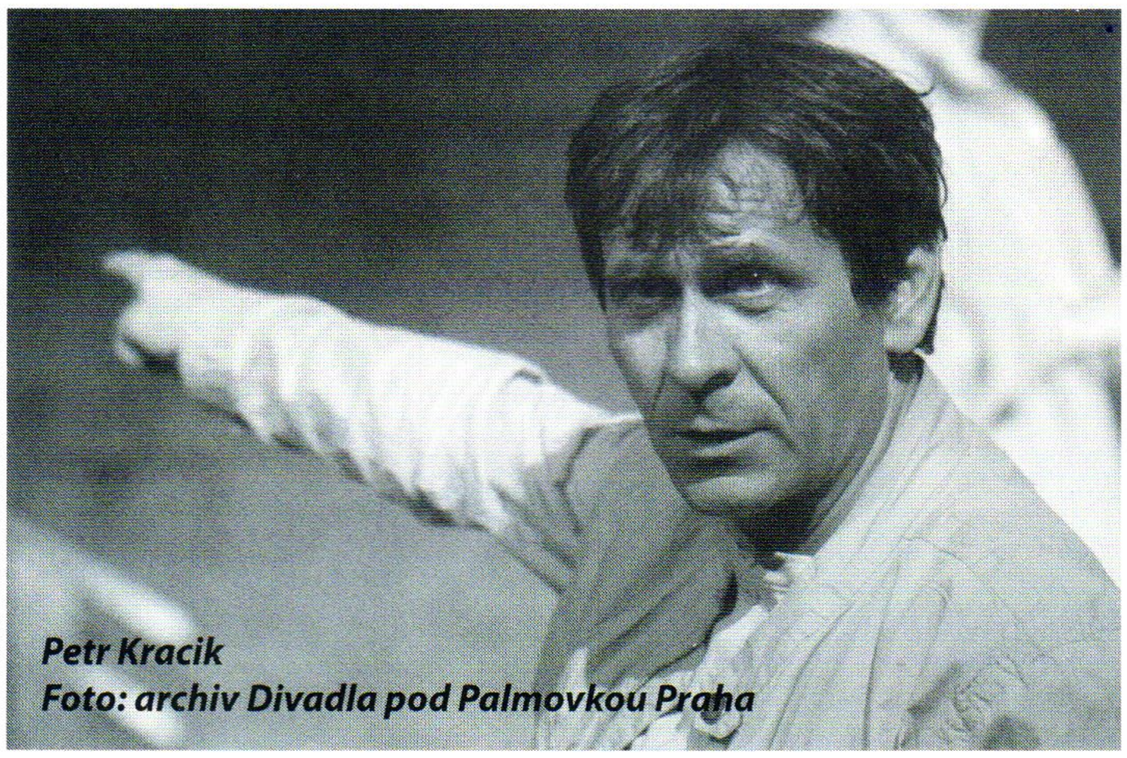

Petr Kracik
Foto: archiv Divadla pod Palmovkou Praha

jsem tou dobou spolupracoval. Horní Maršov byl jen začátek. Vyvrcholilo to tím, že jsem hrál s trutnovským divadelním studiem a současně jsem dělal na několika inscenacích v Úpici! To bylo zavedené amatérské divadlo se stopětaosmdesátiletou tradicí! Mělo svůj repertoár, svůj ansánbl… Hráli všechno včetně velkých operet, čemuž jsem nerozuměl a dokonce jsem to odsuzoval. Jiné věci jsem naopak obdivoval, tak jako tak – tohle pro mě tehdy bylo skutečné divadlo! Zase jsem chodil pěšky z Úpice domů do Trutnova… Abych si nevymýšlel, občas jsem stíhal ze Svatoňovic autobus! V Úpici pro mě byly důležité dvě věci. V jedné jsem hrál a druhou jsem dorežírovával. Tou první, ve které jsem dokonce i zpíval, byli tehdy populární Výtečníci Pavla Dostála. Tou druhou muzikál od stejného autora, a sice Gaudeámus Igitur.

Dorežírovat inscenaci je ale něco jiného než mít režii…

První vlastní režii jsem dělal v osmnácti. Ta hra se jmenovala Nina a byla tvrdou obžalobou sovětského spotřebního systému a fungování rodiny. Ve stejnou dobu to režíroval pod názvem Jako bychom se ani neznali v Národním divadle Macháček. To prostě nějaký námořník A. Kutěrnickij napsal hru a pak zmizel v Severním moři a nikdo o něm už nic neví…

Jak jste na tuhle hru přišel?

No, za to může můj životní guru, člověk, který mi pomohl se v divadle zorientovat a bez něhož bych nikdy nenašel tu odvahu se do divadla pouštět, profesor Císař. Právě on mi tu režii v Trutnově vlastně zadal. Měl jsem dva takové své divadelní kmotry! Druhým byl Evžen Sokolovský.

A jak vám profesor Císař pomáhal dál?

Profesor Císař mě vlastně dovedl až k přijímačkám na DAMU. On mi také pomohl vyřešit dilema, zda se hlásit na herectví, nebo na režii. Vůbec o tom nepochyboval. Tady se musím znovu vrátit k tomu, jak jsem se v patnácti letech jako blesk z čistého nebe pro divadlo rozhodl… Já totiž vážně nemohu říct, že bych kdy divadlo miloval! Přesto mě to táhlo na DAMU. A přitom, že divadlo nemiluju, říkám dodnes!!

A jaký k němu tedy vlastně máte vztah? Co pro vás divadlo znamená?

Dnes už je to vztah ryze profesionální. No jo, ale co je vlastně to „profesionální", když mluvíme o vztahu… Každé ráno dobrovolně vstupujete do něčeho, co jste prý kdysi měl milovat a tudíž jste se pro to rozhodl, aby na vás ostatní v jednom kuse křičeli, abyste se celý den pral s nejrůznějšími problémy, a to všechno kvůli tomu, aby večer bylo představení, aby byl nějaký zázrak. Já asi odmítám definovat svou lásku nelásku k divadlu. Já jenom říkám, že do divadla, do toho „zvláštního systému" se člověk příliš zamilovat nesmí, protože pak ty konce nebývají hezké. Já divadlo nemiluju a ani nemiluju sebe v divadle. Ale jsem moc rád, že u toho můžu být! Já vlastně nesnáším ani to prostředí

Snímek z inscenace Petra Kracika Hra o Dorotě nastudované k Roku českého divadla a znovuotevření Národního divadla v Praze v r. 1993. Foto: archiv DbČAD ARTAMA.

„…do divadla, do toho „zvláštního systému" se člověk příliš zamilovat nesmí, protože pak ty konce nebývají hezké. Já divadlo nemiluju a ani nemiluju sebe v divadle. /…/ A přesto se, když režíruju, přistihuji, jak jsem šťastný za to, že se můžu divadlem z něčeho vymluvit, něco sdělovat…"

– jsem totiž alergik a v divadle se děsně práší. Divadlo je časově náročné a ničí lidem rodinný život. Divadlo má řadu nevýhod. A přesto se, když režíruju, přistihuji, jak jsem šťastný za to, že se můžu divadlem z něčeho vymluvit, něco sdělovat… Dělá mi dobře, když to můžu říct divadlem i dalším lidem a baví mě to vysvětlovat hercům. Možná, že tohle je ten důvod, proč mám divadlo rád, ale skutečně se nedá říct, že bych ho miloval!

Vy jste se podílel i na té legendární svaté Dorotě, která putovala z Úpice do Prahy?

Ano. To byl přímý důsledek mého studia na DAMU. Už jsem předtím řekl, že úpický divadelní spolek byl dobře organizovaný. Oni to prostě uměli. Hned po prvním ročníku režie na DAMU mě stáhli s tím, že u nich musím něco nutně narežírovat. Řekl jsem „jasně, jdeme do toho". Vybral jsem si snad nejtěžší hru, jakou jsem si vybrat mohl Hoře z rozumu A.S. Gribojedova. Zbláznil jsem se do tohoto textu a vnutil ho úpickému souboru. A vnutil jsem jim nejenom tu krásnou a pekelně těžkou hru, ale i celou škálu svých znalostí a zkušeností a představ o divadle tak, jak je asi člověk může získat bez ladu a skladu za první ročník divadelní fakulty. Musím říct, že úpický soubor obstál. Bylo to ve verších, velmi nesnadné, velmi mnohomluvné, velmi ruské. Satirická komedie ve verších. Dneska si o ní myslím úplně jiné věci, které jsem jako mladý kluk v životě nemohl obsáhnout! Navíc jsem si to celé vymyslel jako cirkus. Zkoušeli jsme vždycky do půl dvanácté v noci, pak jsem spal v klubu, ve čtyři ráno mě budil telefon a já jezdil za školou do Prahy. To byl rok 1980–1981 a to byl Gribojedov…

A svatá Dorota?

Pak přišel nápad přivézt jakoby znovu základní kámen k Národnímu divadlu. A hned že to by bylo málo, že to chce něco divadelního a že uděláme divadelní putování k Národnímu divadlu. Tak vznikla Hra o svaté Dorotě. Ten nápad se začal rychle realizovat, a ačkoliv to byla hra výrazně nábožná, už to nikdo nezakous´. Hráli jsme ji postupně asi v osmnácti městech na cestě do Prahy. Vše ve stylu kočovného divadla, s vozy a se vším, co k tomu patří. A kromě toho jsme vezli ten „nový" základní kámen pro Národní divadlo. Poslední představení se konalo na Žofíně. To už jsme byli všichni vyřízení, unavení… Hráli jsme ve třech alternacích. Před Prahou se rozhodovalo, kdo zahraje poslední představení. Byl to krutý vyřazovací večer v Poděbradech. Seděli jsme v maringotce a hledali optimální řešení… Naštěstí hodně lidí přišlo během náročných repríz o hlas, takže při volbách alternantů rozhodoval i osud. Na Hru o svaté Dorotě v Úpici vzpomínají dodnes. Vyšlo nám dobře všechno včetně plakátů a počasí. Byl to krásný projekt, jaký je možný v plné kráse asi právě jen v amatérských podmínkách. Nedaleko Úpice teď bydlí moji rodiče. Kdoví, jestli tam na penzi jednou nebudu i já sám a zda nebudu s Úpickými zase dělat divadlo?

„Prý člověk zemře, až když na něj nikdo nevzpomíná."

Antonín Bašta v inscenaci hry Ladislava Smočka Bludiště v D 111 v Českých Budějovicích. Foto: archiv AS.

Vzpomenout na Toníka Baštu

Eva Horáková

Vzpomenout na Toníka Baštu, k tomu bych vás ráda přivedla. Já už pár dní v těch vzpomínkách bloudím a je mi fajn. Snad i proto, že jsou to vzpomínky na mládí.

S Toníkem jsem se potkala díky své tetičce Andulce Částové a režiséru Vedralovi nad Tvrdohlavou ženou. Na ten „konkurz" na Madlenku nezapomenu! To si na mě vymyslel první „kulišárnu". Ta vzpomínka převažuje tak, že že ani nevím, jestli hrál Zlatohlava, nebo učitelského mládence. Všechno by se dalo zjistit, všechno by se dalo dohledat, ale nejlepší vzpomínky se vyloupnou samy, bez textů a fotek. Třeba na Irkutskou historii. Co nám dala práce a vztekání! Ale v Písku jsme zabodovali. „Sergeji, Sejrožko!" To není překlep, to byl přebrept. A všechny další reprízy mi dalo práci, abych to jméno moc nečlenila.

Když se z DS Zeyer stalo D 111, byla 60. léta a Toníka zaujalo absurdní drama. Zahradní slavnost nás moc bavila, i když pro nás nebylo jednoduché uvěřit mu, že to je to pravé ořechové. Přesvědčil nás Hronov a Divadlo Na zábradlí, kde jsme hráli před autorem. Ale víc než na povídání se všemi slavnými herci a panem Havlem vzpomínám na likvidování likvidačního úřadu. Toník šel až do trenek a ponožek na podvazky přes salvy smíchu v hledišti s vážnou tváří a důstojností reprezentanta Úřadu. A vzpomínka nejsilnější: Zkoušeli jsme Mrožkovy Policajty, byl to pro mne snad jeden výstup, ale pro Toníka se mnou kamenolom. Pořád jsem byla mimo. Až jednou, to už byla asi druhá repríza, povolila ta křeč, to sevření, ta šmíra a já na jevišti a v té hře prostě byla. Stála jsem pak v portále celá vykolejená, cože se mi to přihodilo. A slyšela ho za sebou: „Evo, to bylo ono!" To se nedá zapomenout. Ne ta pochvala, ale poznání, že mě neodepsal, že mu stojím za to sledovat, jak si s čím poradím, a nedovolit, abych v něčem jen tak bruslila. A cítila jsem tu tichou podporu a zájem i v Malém divadle, kam mě přizval, a na všech porotách a seminářích, když už jsem z Budějovic odešla.

Je tomu právě deset let (30. 4. 1998), co jsme se s Toníkem rozloučili, ale jako by byl stále s námi. Prý člověk zemře, až když na něj nikdo nevzpomíná. Ráda bych, aby mých pár trochu popleteně zapsaných historek vyvolalo vzpomínky těch, kteří ho znali. A až za dalších deset let budou blednout, aby někdo další převzal štafetu a oživil vzpomínky na Toníka Baštu.

Za Jiřím Čapounem (1943–1998)

Václav Beran
za Divadelní spolek
Rotunda ve Znojmě

My jsme ti šašci z ochoty,
kašpaři, cvoci a blázni,
naivky, subrety, doroty,
jakmile zvonek nám zazní.
My nejsme žádní andělé,
ďáblík nám na srdce buší,
netuše, že jsme i po těle
na prknech nechali duši.

Tak tohle je refrén písničky, kterou napsal před mnoha lety Jirka Čapoun pro Divadelní spolek Rotunda ve Znojmě. Ale je to vlastně i vyznání. Vyznání z lásky k divadlu, k lidem, kteří ho ochotně a bez nároku na odměnu (nepočítáme-li potlesk diváků) dnes a denně dělají, kteří ho mají rádi a jsou mu ochotni leccos obětovat. Chci říct, že tahle písnička patří vlastně všem ochotníkům, co jich je po širém divadelním poli naší zemičky (a nejen jí) rozeseto. Všem těm cvokům a bláznům, mezi které se Jirka Čapoun hrdě počítal. Bohužel, počítal. Letos to je už deset let, kdy se za ním bez děkovačky zatáhla poslední opona a on odkráčel kamsi na jiná jeviště, kde určitě baví diváky dodnes.

osobnost amatérského divadla

Ale nerad bych zabředl do patosu, jak se to při vzpomínání na odešlé kamarády snadno stává, protože vím, že to by mně Čáp (tak jsme mu familiárně říkali) nikdy neodpustil. A tak zkusím dát raději dohromady pár faktů.

Šestadvacet let divadelní práce, to už je pořádný náklad a není možné vypočítávat všechny inscenace, ve kterých Jiří hrál a které režíroval. Snad pár těch nejúspěšnějších a nejoblíbenějších z dob, které už i já pamatuji. Diváky vděčně přijatý Večer tříkrálový W. Shakespeara, který Jirka v roce 1980 nejen režíroval, ale ve kterém si s chutí střihl plnokrevnou postavu Tobiáše Říhy. Náročná Daňkova Vévodkyně valdštejnských vojsk, autorská pohádka Dobrodružství dřevěného panáčka, se kterou jsme sjeli kus republiky a která nám všem moc přirostla k srdci. Drda (Hrátky s čertem), Thomas (Osm žen), Gogol (Ženitba). A nesmím zapomenout na Mrožkovy Emigranty, které jsme jako náhradní představení nastudovali společně za neuvěřitelné tři týdny a se kterými jsme nakonec docestovali do Hronova. Moc jsme si divadlo užívali, protože jsme na sebe slyšeli dokonale. Připomenu ještě Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkeho, Naše furianty, Ubohého vraha, Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko, to jen tak namátkou. Těch premiér bylo hodně přes padesát, a tak to berte jen jako náhodný výběr. Ale na jednu inscenaci nesmím zapomenout v žádném případě. Byla to Jirkova Strakatá komedie, inscenace pro děti na motivy komedie dell´arte, která dosáhla téměř stovky repríz, hráli jsme ji déle než deset let a rozloučili jsme se s ní teprve s Jirkovým odchodem. Nikdo z nás si nedovedl představit, že by někdo mohl zaskočit v postavě kapitána Matamora právě za Jiřího. Ale věřte nebo ne, pokud byste někoho z nás vzbudili třeba o půlnoci, pohotově ze sebe vysypeme text, který se nám za tu dobu nesmazatelně zaryl pod kůži. To Jirka uměl moc dobře, napsat živý text. Ale nakonec, co se divadla týče, uměl ten mužský vlastně všechno. Od hraní přes výpravu až po režii. Dokonce i herce bez hudebního sluchu donutil zpívat na jevišti. Tedy mě. Bylo to duo století a dodnes si pamatuji náš rozhovor na toto téma – J: Budeš v pohádce zpívat. V: Nemůžu, nemám hudební sluch. J: Napíšu ti písničku na jeden tón. V: Ale jak poznám na který? J: Dobrá, budeme to zpívat jako duo. – Fungovalo to do doby, než na Jirku přišlo při písničce okýnko. To bylo poprvé a naposledy, kdy herec honil po představení režiséra.

Těch legrácek by bylo na mnoho hrstí, ale také spousta tvrdé práce a dobrého divadla. A tak když nás Jirka opustil, rána, která zůstala, se zacelovala velice těžko. A ještě dlouho po tom, co jsem převzal režii, aby soubor v tehdejších tvrdých podmínkách přežil, na mě Jiří dohlížel a často se mne v noci přicházel zeptat: Tak jak to jde? Dobrý? Byl jsem mu za to moc vděčný. A jsem mu vděčný dodnes, protože to byl on, kdo byl mým dlouholetým učitelem a důvěrným kamarádem.

V souborové statistice byste za Jirkovým jménem našli číslo 828. Tolik představení Jirka za dobu svého působení odehrál. Datum toho prvního by se mi hledalo obtížně. Datum toho posledního vím úplně přesně. Bylo to 28. června 1997 a bylo to jeho milované představení galantní poezie, písní a rozverných textů Džbán plný lásky. Tak si ho také většina znojemských diváků pamatuje naposledy. Rozesmátého, bujarého, ochotného rozdat se až do dna, klobouk s pérem naražený na hlavě trochu do strany. O necelý rok později jsem mu ten klobouk položil na rakev. Patřil mu plným právem a já jsem si nedokázal představit, že bych ho na jevišti uviděl na někom jiném. Doufám, že v něm Jirka hraje tam kdesi v neznámu dodnes. A posílám mu pozdrav od nás všech bláznů z ochoty, kteří jsme s ním bývali moc rádi. Jirko, zlom vaz!

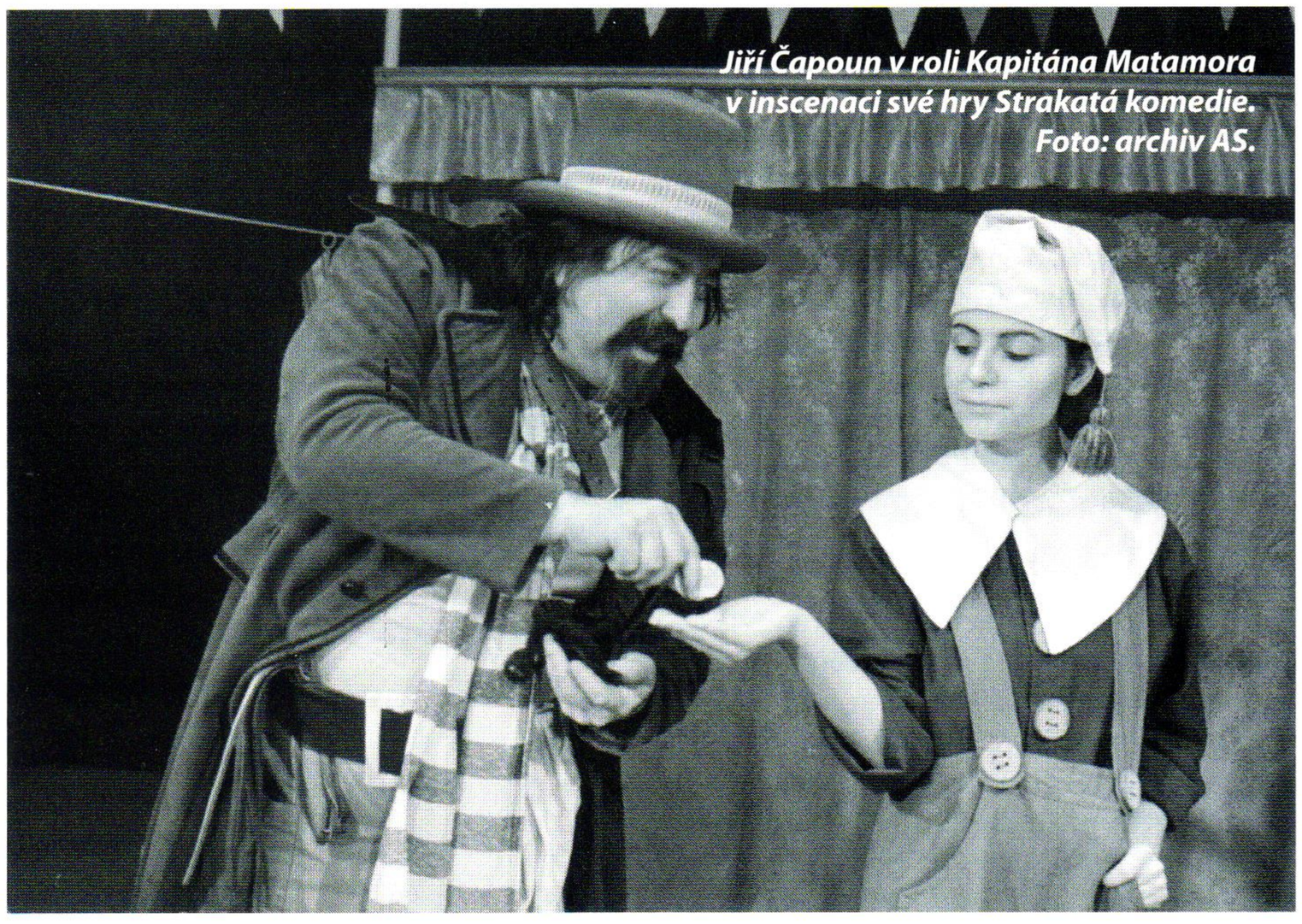

Jiří Čapoun v roli Kapitána Matamora v inscenaci své hry Strakatá komedie. Foto: archiv AS.

Po stopách dramatické výchovy a zrodu Sdružení pro tvořivou dramatiku

(Pokračování z minulého čísla)

Ještě jednou s Evou Machkovou Tentokrát o historii přehlídek a dílen dětského divadla

Připravila Pavlína Schejbalová

Minule jste zmínila tristní stav divadla hraného dětmi v polovině 60. let. Existovaly vůbec v té době přehlídky tohoto druhu divadla? Na jaké úrovni?

Ano, od 50. let existovala Soutěž tvořivosti mládeže, organizovaná a dotovaná SSM. Měla postupová kola a ústředním kolem pro divadelní soubory dětí a mládeže byl tehdy Šrámkův Písek. V průběhu let 60. ale tato původně velmi bohatě navštěvovaná přehlídka upadala, pamatuji na ročník, kdy kromě dětského, školou naveleného publika se nás zúčastnilo asi tak pět odborných zájemců. Bylo tehdy moc pěkně na píseckém koupališti, daleko hůř v divadle, těch pár utrápených souborů působilo dost depresivně. Musím říct, že to pro mne byl velmi významný signál – dosavadní dětské divadlo napodobující divadlo dospělých sice dál existovalo (a nutno říct, že stále mnohde existuje), ale už živořilo jen mechanicky, samospádem a fakticky odumíralo.

Vznik nové struktury těchto přehlídek tedy spadá do dalšího desetiletí, tj. do let 70. Jak dnes vzpomínáte na tuhle etapu? Zajímalo by mě, jestli snaha organizovat přehlídky vycházela aspoň trochu ze souborů samotných.

Snaha organizovat přehlídky ani nemohla dost dobře vycházet ze souborů, ty dosavadní nemohly ničím přispět, nový přístup se rodil jen v několika málo souborech – bylo to brněnské PIRKO, soubor Josefa Mlejnka z Vysokého Mýta, kaplický Racek manželů Sypalových – nepočítám-li tři nebo čtyři soubory loutkářské, které se připojily o něco později, práce literárně-dramatických oborů LŠU se teprve rozbíhala. Celá práce v té době spočívala v navazování kontaktů mezi těmito prvními nositeli nového pojetí dramatické výchovy a ve vyhledávání dalších „spřízněných duší". Samozřejmě, že vedoucí těchto souboru rádi přivítali přehlídku – možnost setkávání, konfrontace, diskuzí o otázkách, které je spojovaly. Docela dobře se to dá dokumentovat na dětském přednesu – Pionýrská organizace se rozhodla dát prostředky na tuto přehlídku. Na té první, ve Svitavách, vystupovalo (vedle sólistů) jen pět souborů, z toho dva byly místní. Postupem doby jich přibývalo, až v 80. letech každý z tehdejších osmi krajů obeslal přehlídku dvěma soubory a další byly v rezervě, zařazovaly se do doplňkových pořadů, případně pak i navíc, když se do financí i programu „vešly". – Jen ještě k dětským souborům při amatérských souborech dospělých: To byla a je velká vzácnost a pokud se vyskytla, zpravidla byl soubor koncipován jako „líheň", tj. jako přípravka pro dospělý soubor, což vedlo k příliš zkratové cestě k výsledku, čili jen velmi málo pro děti a jejich vývoj. Což ovšem byl případ i některých LŠU.

Jak vývoj struktury přehlídek ovlivnilo budování a rozšiřování dramatické výchovy u nás? Muselo se nějak odlišit „tradiční" dětské divadlo od toho, které vznikalo postupy dramatické výchovy? Myslím, že jste u „tradičních souborů" museli hodně narážet?

Z toho, co jsem už uvedla, plyne, že to bylo obráceně – přehlídky (a samozřejmě i další metodická práce – publikační, vzdělávací) ovlivňovaly úroveň dramatické výchovy a dětského divadla, protože vytvářely půdu pro konfrontaci a poskytovaly vedoucím a učitelům LŠU podněty. Bylo tomu tak mj. proto, že byly spojovány se semináři a dílnami, což se týká zejména Kaplického divadelního léta, kde se zpravidla shromažďovala až stovka seminaristů, kteří po celý týden pracovali v praktických dílnách.

Pokud jde o ty „tradiční" soubory: nebyl problém na ně zapomenout, jen výjimečně se nějaký takový soubor objevil někde na krajské přehlídce, sem tam se něco dostalo až na KDL, ale v zásadě vedle těch „netradičních" nikdy neměly tyto soubory šanci uspět. Spíš ony narážely nejen u porotců a lektorů, ale i u ostatních souborů a seminaristů.

Eva Machková s Jaromírem Sypalem. Foto: František Rous.

„...nový přístup se rodil jen v několika málo souborech – bylo to brněnské PIRKO, soubor Josefa Mlejnka z Vysokého Mýta, kaplický Racek manželů Sypalových..."

Chtěla byste připomenout některé konkrétní soubory? Také by mě zajímalo, jakými tématy se tehdejší soubory zabývaly a v jakých vodách jste hledali porotce, lektory?

Pár jmen jsem už připomněla, bylo jich ale příliš mnoho, než abych je zde vyjmenovávala. Spíš tedy k dramaturgii – od přelomu 60. a 70. let dětské divadlo stavělo zejména na dětské literatuře. Na počátku dominovala moderní autorská pohádka, postupně se škála žánrů značně rozšiřovala – objevila se lidová pohádka a její varianty, pověst, sem tam nějaká hrdinská epika a dobrodružná tematika, látky s dětským hrdinou… Dost výrazně k tomu přispívaly autorsko-dramatizátorské semináře Zdeny Joskové a práce Kruhu autorů dětského divadla.

No a porotci – to byli členové ústředního poradního sboru pro dramatickou výchovu, sem tam doplnění někým „zvenčí", zejména když nadřízené orgány požadovaly, aby v porotě byli členové KSČ.

Říkala jste, že dnes už přehlídky dětského divadla tolik nesledujete. Přesto ale určitě dokážete porovnat jaká je jejich úroveň oproti té před třiceti lety?

To se dost dobře nedá, jednak divadlo je tady a teď, a to, co si pamatuju, není možné srovnávat s tím, co vidím nyní. Ale lze říct, že se okruh vedoucích a učitelů neustále rozšiřuje, že stoupá jejich připravenost k inscenační práci (zpravidla jsou na národní přehlídce zastoupeni velmi hojně lidé, kteří dramatickou výchovu vystudovali na VŠ), rozšiřuje se škála žánrů, témat, tvarů... Dál jsou součástí Dětské scény praktické dílny, ale už zdaleka nejsou jediným nebo hlavním způsobem vzdělávání. Zkrátka a dobře: obor se za tu dobu rozvinul, rozšířil a zprofesionalizoval.

Současnou strukturu přehlídek dětského divadla tvoří zejména 13 krajských přehlídek (některým předchází oblastní kola) a vrcholná celostátní přehlídka dětského divadla Dětská scéna Trutnov. Kromě toho se v České republice koná řada dalších festivalů a dílen dětského divadla. Jejich propozice, historii, fotodokumentaci i propozice atd., stejně tak podrobné informace o Dětské scéně naleznete na www.drama.cz. (-ps-)

Pirko Brno, 1970 / Jindra Delongová podle Jiřího Trnky: Zahrada. Foto: Lubomír Wachtl.

Valná hromada Volného sdružení východočeských divadelníků

Alena Exnarová

V sobotu 23. února se v královéhradeckých Jesličkách konala valná hromada Volného sdružení východočeských divadelníků (VSVD), druhé nejpočetnější organizace amatérských divadelníků v naší republice. Ve výroční zprávě zrekapituloval dosavadní předseda Saša Gregar aktivity sdružení za uplynulý rok. Již tradičně k nim patřilo spolupořádání krajských postupových divadelních přehlídek, příprava a organizace festivalu Open air při Divadle evropských regionů v Hradci Králové či vydávání časopisu Hromada. A také metodická pomoc souborům a vzdělávací akce – konkrétně Loutkářská konzervatoř v Jaroměři, jejíž činnost bude završena představením na letošní krajské přehlídce, dále kurz divadelního líčení v Miletíně, kterého se zúčastnilo přes čtyřicet účastníků nejen z východních Čech. V tuto chvíli je připraven i Praktický kurz režijně-herecké spolupráce, který povede prof. František Laurin.

S úspěchem se setkalo také vydání už druhé publikace (první byla před rokem Císařova jarmárka) Kale a kyselo, o životě lidové vypravěčky a ochotnické herečky Slávky Hubačíkové (na jejím vydání se podílelo SČDO, Vobskočák a DS Vojan Libice nad Cidlinou) a zájem si vyžádal už druhý dotisk, který se bude v dohledné době realizovat. V současné době se připravuje další knížka – snad mohu prozradit, že tentokrát z tvorby výtvarnice a „minimalistické loutkářky" Hanky Voříškové.

Také jsme si připomněli naše oblíbené „Cenění" – tedy listopadové setkání, na němž se předávají ocenění ze všech krajských přehlídek uplynulé divadelní sezóny a které bývá tradičně milým setkáním doplněným o nějakou zajímavou inscenaci (tentokrát Tragaču, tragaču děvčat z Prostějova). A ještě další věci. Především Saša poděkoval za spolupráci Středisku amatérské kultury Impuls i všem dalším spolupracovníkům.

Po zprávách o hospodaření a revizní komise dosavadní rada VSVD odstoupila a došlo na volby nové rady, která na své nejbližší schůzi zvolí předsedu, místopředsedu a jednatele. Dále valná hromada uložila již tradičně radě zajistit agendu a činnost VSVD a redakční rady Hromady, vypracovat rozpočet sdružení s přihlédnutím k výsledkům grantových soutěží. Rovněž schválila návrh na udělení Zlatého Tyla v roce 2008 Miroslavu Kuželovi (Hradec Králové), Josef Korábovi (Holice) a Miroslavu Čermákovi (Červený Kostelec). Vlastní návrh na udělení ceny ministra kultury VSVD tentokrát nepodává. A také valná hromada doporučila svým členům a souborům zvážit členství v občanském sdružení Muzeum českého amatérského divadla, čímž jsme jistě udělali radost našemu čestnému členu Jirkovi Valentovi, který byl na valné hromadě přítomen a mluvil nám předtím do duší. Jen pro úplnost: VSVD je kolektivním členem tohoto sdružení.

Když jsme zvládli, co zvládnout bylo třeba a lecjaké zajímavosti v diskuzi probrali, přišlo na řadu Nejstarší řemeslo děvčat z Červeného Kostelce, a tak jsme to naše setkání příjemně zakončili.

„S úspěchem se setkalo také vydání už druhé publikace (první byla před rokem Císařova jarmárka) Kale a kyselo, o životě lidové vypravěčky a ochotnické herečky Slávky Hubačíkové..."

POPAD v Biu Ilusion

František Zborník

Krajská přehlídka amatérského činoherního divadla v Praze POPAD 2008, organizovaná Amatérskou divadelní asociací, se konala v pražském Divadle Talent (dříve Bio Ilusion) ve dnech 14. až 16. března. Od pátku do neděle se zúčastnilo sedm souborů se stejným počtem inscenací. Pozoruhodné bylo, že čtyři z nich byly inscenacemi autorskými z dílny členů souborů.

Už první představení **DS Monde,** revue ***J. Šedivého* Tele-noveau,** přineslo zajímavý autorský vklad v podobě vtipné, živé a hravé parodie na současné zábavní žánry. J. Šedivý se už poněkolikáté představil jako duchaplný autor, který dovede nalézt zajímavou situaci a vtipnou pointu. Už poněkolikáté se ale představil též jako nedůsledný režisér, když průvodním znakem takřka všech situací byla ledabylost realizace. Zdvojení autora režiséra v jedné osobě tu tentokrát nepřineslo očekávaný zážitek.

Klaunérie ***Jiřího Cinkeise* Ďulík a Kokoláč** (**DS Kocábka**) nese všechny charakteristické znaky svého autora, a to v rovině autorské i herecké. Spolu s Martinem Kůrkou tvoří dvojici klaunů, kteří se stále hledají, stále se rozcházejí a stále se potřebují. Přestože se J. Cinkeis v rozhovoru po představení usilovně bránil jakémukoli vědomému tematickému zaměření své hříčky, expozice i některé opakující se motivy ve hře zřetelně napovídají tématu vzájemné pospolitosti, kamarádství, ne-osamění. Prostředky, jimiž oba klauni na scéně jednají, jsou jednoduché: v maskách klaunů si hrají se slovy, obracejí je naruby, stejně jako se nechávají zmást jejich původními významy. Slovo je silnou stránkou vystoupení, ale i některé situační gagy jsou funkční a oslovují publikum. Nepočetné dětské diváctvo Popadu sice nemohlo být nahrazeno vstřícnými dospělými, ale i tak bylo zřejmé, že komunikace nastolená většinou inteligentním humorem (často na principu dada) funguje. Klauni se tu ani nepodbízejí, ani neztrácejí kontakt s diváky. Až se Jiří Cinkeis nechá přesvědčit, že ani „myšlenka" inscenace není proti jeho přesvědčení, mohla by vzniknout klaunérie nejen zábavná.

Vražda v pensionu pro starší dámy (pod textem je podepsána **DS Proměna**, pod režií E. Stanislavová) je detektivní komedií, jejíž největší předností není ani text, ani herecké výkony, leč radostné setkání množství dam v nadstředním věku, které hrají s ohromným gustem a schopností sebeironie. Divadelní nedostatky byly v diváckém zážitku touto radostí ze společného bytí na jevišti do značné míry eliminovány.

Poslední léto autora ***Johna Murrella*** je hrou nabízející výjimečnou hereckou příležitost dvěma hercům. Představitelka Sarah Berhnardtové tu může rozehrát celou škálu hereckého mistrovství od hysterionu dramatické umělkyně přes ukázky jevištních výstupů v ukázkách z rolí až ke skrývané prázdnotě svého stáří. Její sluha Dodo je jejím pravým opakem ve své racionalitě, pragmatičnosti a skromnosti nároků. Přitom se jeho osud ukazuje být stejně zajímavým a svým způsobem i bohatým. **Hornopočernický divadelní soubor Právě začínáme** v osobách Jany Kailové (Sarah B.) a Vladimíra Stoklasy (Dodo, přičemž Stoklasa je současně i režisérem inscenace) naplňuje místy tuto příležitost bohatě a svrchovaně. Oba herci mají velmi dobrý potenciál, účinně na jevišti komunikují a těží z dobrého dramatického textu. Přesto se ne zcela podařilo překlenout nerozhodnutost předlohy, zda jde o biografii velké herečky či osud slavného a osamělého člověka v obecnějším slova smyslu. Jistou rezervou je ještě nepříliš přesvědčivá poloha představitelky Sarah B. v těch nejniternějších chvílích. V jejím hereckém potenciálu ale tato šance bezesporu je. Inscenace tvořila absolutní vrchol Popadu.

krajské postupové přehlídky

DS Kocábka Chocerady / Jiří Cinkeis: Ďulík a Kokoláč. Foto: Jaroslav Kodeš.

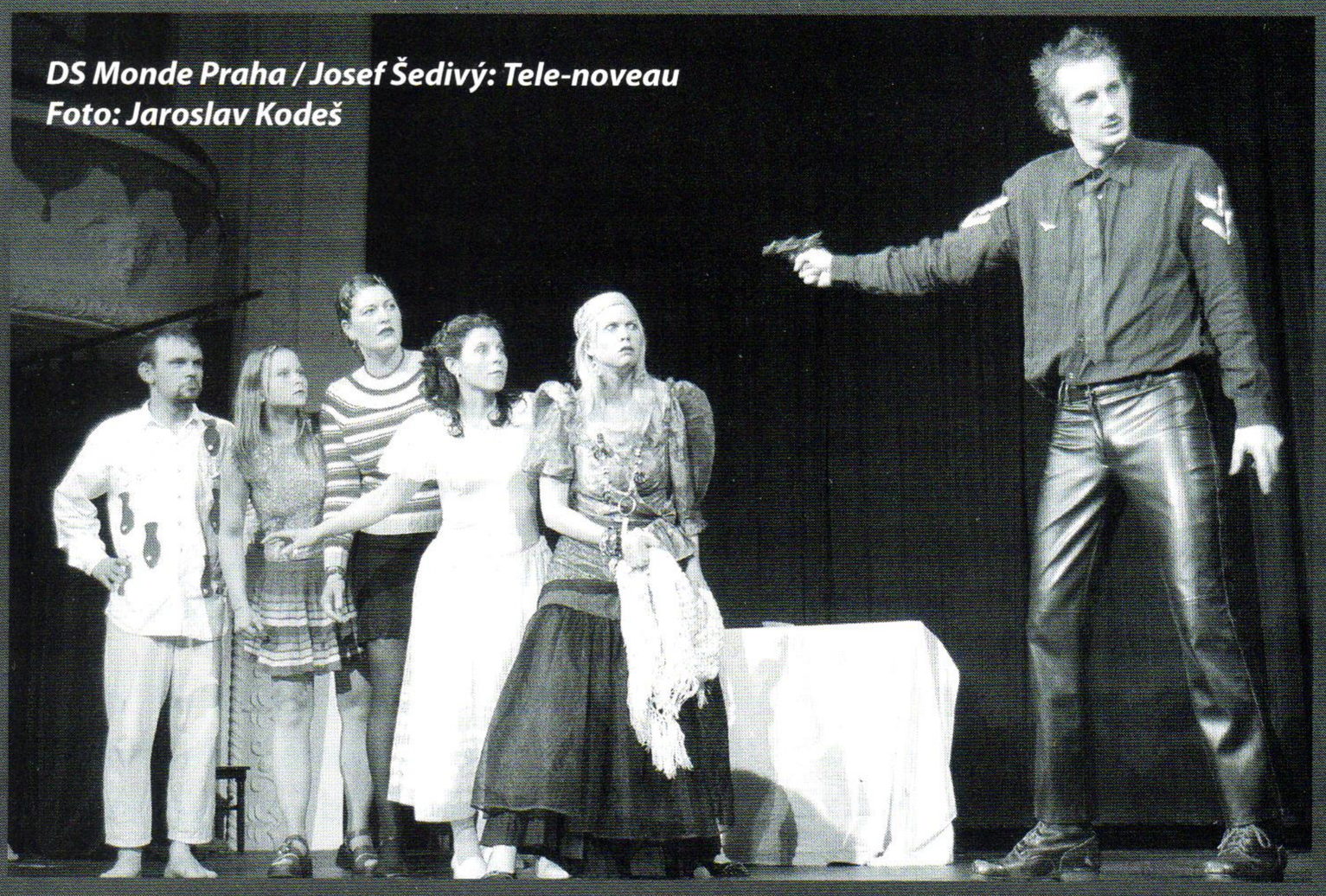

DS Monde Praha / Josef Šedivý: Tele-noveau
Foto: Jaroslav Kodeš

Nuzné Nusle (**ČSHPČR-Venkoncem**) pozvaly diváky do fiktivní nuselské hospůdky, kde se čepuje reálné pivo, vedou pravděpodobné hospodské řeči, setkávají se možní návštěvníci takového podniku páté cenové skupiny. Kdyby šlo jen o toto, nezasloužil by si soubor o mnoho lepší hodnocení, než jakým byla ohodnocena cenová skupina. Jenže páteří představení jsou písně, šansony. Zpívající autoři tu jako zázrakem vytvářejí víc než jakýsi nový nuselský folklor, písně přesahují inscenaci a dávají jí zcela jinou kvalitu. Doprovod na tahací harmoniku je syrový stejně jako texty písní. Ty jsou dle mého názoru ještě o stupínek dál. Abychom mluvili o inscenaci, na to byl obraz jevištního tvaru příliš neumělý a chudý, ale máme-li mluvit o zpívané poezii, pak je toto označení zcela namístě a pro mnohé posluchače a diváky může být objevem. Proto porota se souborem mluvila o možnosti změny tvaru

DS Právě začínáme Horní Počernice / John Murell: Poslední léto. Foto: Jaroslav Kodeš.

s akcentem právě na poezii, šansony. Ty by mohly znamenat v mnohdy jednotvárném vnímání poezie zajímavý průlom.

Přehlídku ještě doplnil **pražský soubor Bez zábran** (inscenace předlohy ***F.R. Čecha* Dívčí válka**), který naplnil téměř beze zbytku, pokud jde o divadelní vkus, svůj souborový název, a snaživé **Divadlo Bez prken** s inscenací ***Ionescovy* Plešaté zpěvačky**. V druhém případě byl pokus o inscenaci známé a inscenačně složité předlohy docela poctivý, ale ještě ne zcela domyšlený.

Průvodním znakem přehlídky bylo dobré organizační zázemí pořadatelů. Jejich naděje však, že přesunutím akce z periférie téměř do centra metropole zapříčiní větší divácký zájem, se nevyplnila.

Lektorský sbor, pracující ve složení J. Kodeš, M. Pokorný, O. Smrček, Fr. Zborník, tajemník P. Hurych, navrhl organizátorům podle propozic přehlídky tyto závěry: 1. místo a nominace na národní přehlídku činoherního divadla Divadelní Třebíč/Divadelní Děčín pro DS Právě začínáme Horní Počernice: John Murrell, Poslední léto, 2. místo nebylo uděleno, 3. místo a doporučení na národní přehlídku divadla pro děti a mládež Popelka Rakovník DS Kocábka: J. Cinkeis, Ďulík a Kokoláč, 4. místo a doporučení na národní přehlídku uměleckého přednesu Wolkrův Prostějov ČSHPČR-Venkoncem **Nuzné Nusle**

Lektorský sbor udělil navíc několik ocenění za individuální a kolektivní výkony.

DS Proměna Praha / Vražda v pensionu pro starší dámy. Foto: Jaroslav Kodeš.

Karlínská Tříska 2008

Milan Schejbal

Pravidelné návštěvníky Karlínské Třísky, jedné ze dvou pražských divadelních přehlídek směřujících k výběru na DIVADELNÍ TŘEBÍČ / DĚČÍN, již nepřekvapí skutečnost, že se zde, alespoň u podstatné části vystupujících souborů, nesetkají s často frekventovanými a divácky osvědčenými tituly. Jejich uvádění by v Praze prakticky znamenalo omezení své divácké obce na kamarády a známé. A tak chtějí-li soubory oslovit širší divácké spektrum, spřízněné alespoň divadelním názorem či souznějící s jejich jevištní výpovědí, musejí lovit v neotřelých dramaturgických vodách a hledat taková témata, která jim umožní tuto výpověď zprostředkovat. V tomto ohledu jsme se letos setkali s několika inspirativními dramaturgickými počiny a nechyběly ani pokusy o vlastní autorskou tvorbu, byť se střídavými úspěchy. Tradičně rozkolísanou úroveň zaznamenala pak samotná jevištní realizace, a to nejen co se týče režijní tvorby. Do popředí se více než jindy dostaly problémy spojené s herectvím. Často se totiž na diskuzních seminářích objevily otázky o vhodnosti výběru výrazových hereckých prostředků z hlediska zamýšleného režijního záměru té které inscenace a tím i otázky související s celkovou stylovou rovinou inscenace.

Asi nejmarkantněji se projevil problém zvolených hereckých prostředků v inscenaci ToTO divadla Knellerův letní tábor. Nejmarkantněji především proto, že jde jinak o velmi ambiciózní a v mnoha ohledech zdařilý jevištní projekt. Soubor se nechal inspirovat tvorbou současného židovského spisovatele Etgara Kereta a vycházel především z jeho povídkové sbírky Létající Santini. Autorka adaptace a zároveň režisérka Hana Jůzlová vypráví poměrně bohatě strukturovaný příběh o sebevrazích, kteří ve snaze

ToTO divadlo Praha / Hana Jůzlová podle Etgara Kereta: Knellerův letní tábor. Foto: Dvavtom.cz.

uniknout z našeho nedokonalého života do vysněného ráje se po smrti ocitají v jakési další dimenzi, v „novém" světě, který je však ještě mnohem horší než náš vezdejší. Před údělem není úniku, marasmus nikdy nekončí, čeká nás jen nicota, prázdnota a nepomůže nám ani falešný anděl či rádobymesiáš. Základním režijním systémem inscenace je jakási koláž z jednotlivých obrazů, nutno říci, že za vydatné pomoci výrazného scénografického řešení (Jitka Nejedlá), ve které však zůstává dostatek místa a prostoru pro hereckou tvorbu. V takto koncipované inscenaci však nelze herecky jednat nahodile, obecně a místy až tak „civilně", že divákovi unikají nejen významy, ale i základní sdělení (např. jeden ze zásadních dialogů hlavního hrdiny Chájima s Ari Galfandem). Je to velká škoda, protože v těch málo okamžicích, kdy se podaří hercům udržet zvolenou stylizaci, vyjadřující v lehké nadsázce jasný postoj a vztah k dané situaci (např. T. Viktorová jako fanatická Erga), je inscenace nejsilnější a nejpůsobivější.

Podobně herecky rozpačitě vyznělo i soutěžní představení renomovaného Divadla Esence, jež se představilo také vlastní adaptací, tentokrát novely F.M. Dostojevského Ves Štěpančikovo a jeho obyvatelé pod názvem

Divadlo Máj Praha / Vendula Melíšková: Kateřina. Foto: Dvavtom.cz.

Svéráz obyvatel Štěpančikova. Režie (Marie Kubrová) zdůrazňuje jistě aktuální téma, že totiž my všichni opět potřebujeme své Fomy Fomiče, kteří nám říkají , jak máme žít a co máme dělat a pokud si myslíme opak, záhy zjistíme, že se mýlíme. Tato ústřední myšlenka je poměrně brzy z dění na jevišti jasně čitelná a dále jen sledujeme, jak se kdo s touto tezí vyrovnává, eventuálně s ní bojuje svůj marný zápas. Z postoje jednotlivých postav k dané skutečnosti by se pak mělo vršit téma a růst jevištní napětí. To se však především díky nejednotnému hereckému stylu nekoná. Vedle groteskní nadsázky, která je významově nejpřesnější, jsme svědky na mnoha místech inscenačně nezdůvodněného a tím i zbytečného psychologického realismu a popisu. Inscenace se tak rozpadává na jednotlivosti, ztrácí temporytmus a v druhé půli se i díky stále stejně používaným scénickým objektům (velké umělé kytky) stává monotónní. Esenci jsme už viděli v rozhodně lepší formě.

Dvou protichůdných hereckých uchopení postav jsme byli svědky i u představení Hry (ne)laskavé zajímavého a plodného Divadla bez zábran. Inscenaci tvoří tři části: jeden výstup z Moličrova Dona Juana, jeden příběh z „podnikatelské“ kaleidoskopické hry R. Schimmelpfenniga PUSH-UP a z monodramatu Vzpomínáme s láskou v podstatě z vlastní dílny. Jako autoři jsou zde uvedeni M. Frič, H. Longinová a J. Henke. Díky onemocnění v souboru jsme v Karlíně mohli zhlédnout pouze druhé dvě části. V sekvenci PUSH UP se oba protagonisté (D. Brázda a K. Erbenová) zhostili svých úkolů se ctí. I když jde v zásadě o dva vyprávěcí monology, podařilo se jim spolu s režisérem (M. Frič) celou dobu držet napětí, které vycházelo u obou z lehké ironie, účinné zkratky, komentáře, ale i hodnocení s hořkými podtóny. Jinak tomu bylo v monodramatu Vzpomínáme s láskou, kde nám postava Drahuše (P. Kotasová) popisuje v poloze psychologické drobnokresby, kterak se stala díky nevěrnému manželovi bezdomovcem, přičemž během celé produkce v zásadě neopustí na začátku nastolený „ubliženecký“ výraz. Díky nestrukturovanému hereckému projevu se stává monodrama záhy stereotypní a monotónní a spolu s nejasným závěrem odkazuje spíše k sociální sondě než k hořké apelativní výpovědi. Obě námi zhlédnuté části původního triptychu tak zůstaly osamocenými celky bez zjevné propojenosti, a to včetně použitých zcela nesourodých hereckých prostředků. Znovu však opakuji, že na přehlídce absentovala první „molièrovská“ sekvence, která snad propojuje všechny části do smysluplného celku, a to včetně herectví a opodstatňuje samotný název inscenace.

Divadlo bez zábran Praha
Hry (ne)laskavé
Foto: Dvavtom.cz

Problémy opačného charakteru přinesla inscenace Kateřina s podtitulem Příběh dušičkový Divadla Máj Praha. Mladá autorka původního scénáře Vendula Melíšková (zároveň režisérka) vypráví svůj příběh 2. listopadu, tedy přesně na Dušičky, kdy se hlavní hrdince Kateřině zjeví její dávno mrtvý milenec z mládí René. Není tomu však náhodou. Stejně tak fyzická podoba Reného a milence Kateřininy vnučky (rovněž Kateřina) Zdenka není, jak se dozvíme později, zcela nahodilá. A tak se může rozvinout až v dobrém slova smyslu bakalářsky laděný příběh o tom, že vše dobře dopadne a že láska je mocnější (pravděpodobně) než předsudky, zakazující milenecký vztah mezi vzdálenými příbuznými. Vedle této roviny příběhu probíhá na jevišti zároveň paralelní nonverbální story dvou milenců, nazvaných Alterego-slečna a Alterego-kluk (výborní J. Hájíčková a R. Solčány), pojednaná v kabaretní hyperbole a končící rovněž happy-endem. Hlavní devízou inscenace Divadla Máj Kateřina však není výše popsaný příběh, ale především přesné herecké výkony, v čele s Mišu Strakovou jako Kateřinou, která z pozice jistého nadhledu životem zkušeného člověka glosuje počínání své i počínání Kateřiny ml., přičemž ani na okamžik nepochybujeme o tom, že její obavy o osud vnučky vyrůstají z lásky k ní. Ani ostatní herci nezůstávají pozadu. Kateřina ml. Rozity Mary Erbanové i René a Zdenek v jedné osobě Zdeňka Grečnára vynikají autentičností a bez zbytečných slov přesností svého jednání. A tak základním problémem inscenace Kateřina je přílišná komplikovanost a krkolomnost v rozvíjení jednotlivých motivů a absence bodu, ve kterém by se tyto motivy smysluplně střetly, tj. absence ústředního tématu. Jako by autorka měla nápady a nevěděla, pod jakou střechu je umístit. Přesto V. Melíšková jistý autorský talent prokázala, minimálně v tom, že umí napsat dialog, který není zbytečně mnohomluvný a na několika místech i slouží dramatické situaci. A to není málo…

Obraz Yasminy Rezy patří již několik let k oblíbeným titulům na poli amatérského divadla. Brilantně napsaný bulvár (v dobrém slova smyslu) láká inteligentním humorem plným ironie, skvěle vykreslenými typy a v neposlední řadě malým obsazením. Tentokrát se s touto předlohou utkal Divadelní soubor THE BEST OFF. Velmi mladí protagonisté (V. Bartoš, O. Černý a J. Kropáček) spolu s režisérkou (Iva Kašparová) rozpoznali, že jen těžko mohou hrát Obraz o tom, o čem je původně napsán, tj. o krizi tzv. středního věku. Hru radikálně zredukovali a upravili tak, aby vypovídala spíše o rozpadu přátelství v zásadě „náctiletých“ kluků. A to se jim až překvapivě podařilo. Přes některé problémy (nedůslednost ve vedení postavy Ivana, místy na jevišti zahraný pouze výsledek jednání než důležitější proces, zbytečně komplikované scénografické

řešení) jsme viděli svižné a zajímavé představení, kde herci uvěřili předloze a úspornými, o to však účinnějšími prostředky se jim podařilo sdělit smysl jednotlivých situací a nakonec i celku. Představení, které sice nenadchlo, ale rozhodně nezklamalo.

Další velmi mladý kolektiv, který si říká Divadelní soubor Drámotěnka a pracuje při ZUŠ Na Popelce v Praze 5, má s předešlým evidentně hodně společného, včetně režisérky i všech tří herců, kteří v inscenaci Pygmalión G.B. Shawa vytvořili klíčové pánské postavy. Na rozdíl od Obrazu zde však režisérka zřejmě rezignovala na hlubší interpretaci předlohy a šlo jí spíše o pedagogické cíle, neboť místo důsledně budovaných situací a vztahů jsme sledovali pregnantní mluvu a přísně vymezené chování postav. Pokud zkušenosti psychosomatického rázu nabyté při zkoušení na této inscenaci zúročí mladí sympatičtí herci a herečky i v budoucnu, cíl inscenace byl, dle mého názoru, beze zbytku naplněn.

Divadelní soubor THE BEST OFF Praha / Yasmina Reza: Obraz. Foto: Dvavtom.cz.

Z podobných pohnutek, tj. spíše pedagogických, vznikla rovněž inscenace Nevěsta autora Michala Hechta (podepsán i pod režií) na motivy hry Adolfa Hoffmeistera. Tentokrát šlo o semináře pohybového charakteru, které pořádalo DIVADLO (bez záruky) PRAHA a které byly završeny zmíněnou inscenací. Sled více či méně zdařilých etud pak zastřešil příběh Hoffmeisterovy anekdoty, což je z konání na jevišti více než patrné. A proč ne, mnohým tato pohybová průprava evidentně prospěla. Pokud bychom chtěli vnímat inscenaci čistě divadelními parametry, pak bychom se museli ptát na základní inscenační princip, který nebyl zcela zřejmý, proč bylo v hereckém jednání mnohokrát tolik obecnosti, proč některé etudy vykazovaly tak málo fantazie a vynalézavosti a nebyly technicky zvládnuté tak, jak by bylo záhodno atd. Naštěstí o to nešlo a o potřebnosti takovéto vzdělávací akce nikdo nepochybuje.

DIVADLO (bez záruky) PRAHA Michal Hecht: Nevěsta Foto: Dvavtom.cz

Nedílnou součástí Karlínské Třísky je i divadelní produkce určená dětem. Nebylo tomu jinak ani letos, kdy se nám představily celkem dva divadelní kolektivy. DS Rachtámiblatník Praha (ZUŠ Taussigova) se bohužel nemohl z důvodu onemocnění v souboru zúčastnit přehlídky s původně ohlášenou Popelkou a dovezl náhradní pohádku Bětuška a Kleofášek autorky Jindřišky Netrestové. Soubor De Facto Mimo Jihlava přivezl svou nejnovější inscenaci Zelené prasátko, která vznikla na základě literární předlohy Bély Horgase O zeleném prasátku, v dramatizaci, úpravě a režii Martina Kolářе. (O obou inscenacích se můžete podrobněji dočíst v souhrnném článku o inscenacích pro děti směřujících k výběru na Popelku Rakovník, národní přehlídku divadla pro děti – pozn. red.)

Nezbývá než konstatovat, že Karlínská Tříska 2008 proběhla ve dnech 14.–16. března 2008 tradičně v DDM Karlínské Spektrum a tradičně za vydatné pomoci a péče členů DIVADLA (bez záruky) PRAHA, za což jim patří upřímné díky. Odborná porota ve složení Kateřina Fixová, Milan Schejbal a Martin Vokoun doporučila na národní přehlídku Popelka Rakovník 2008 inscenaci Zelené prasátko souboru De Facto Mimo Jihlava, na národní přehlídku Náchodská prima sezóna doporučila inscenaci Obraz Divadelního souboru The best off a na národní přehlídku Divadelní Třebíč/Divadelní Děčín doporučila na 2. místě inscenaci Kateřina, příběh dušičkový Divadla Máj Praha a na 1. místě inscenaci Knellerův letní tábor TotO divadla.

Maturitní otázky z divadla Stodůlečský Píseček 14.–16. 3. 2008

Vladimír Hulec

Stodůlečský Píseček proběhl letos podvanácté. Tak jako na mnohých obdobných krajských postupových přehlídkách „mladého" divadla konaly se v jeho rámci vlastně přehlídky dvě – studentské divadlo směr Náchod a takzvaně „experimentující" směr Písek. Je to logická symbióza, nicméně do budoucna neudržitelná. Nejenže souborů a inscenací je hodně a během víkendu se téměř nedá vše stihnout (a pořadatelé jsou mnohdy nuceni odmítat), ale i charakter, měřítka a smysl většiny inscenací každého ze směrů, (ne)zkušenost tvůrců i důvod, proč se divadlu věnují, bývají značně odlišné. V klubu Mlejn, kde se tato pražská přehlídka tradičně koná, to bylo letos víc než patrné. Prolínání obou směrů téměř nenastalo a ani mně nezbývá, než v tomto textu obě přehlídky striktně oddělit.

Před maturitou

Na třídenní přehlídce vystoupilo šestnáct souborů se svými inscenacemi. Čtyři z pěti pátečních plus po jedné ze soboty a neděle usilovaly o Náchodskou prima sezónu. Pro tento druh divadelních aktivit je to velmi pozitivní zpráva. Vzniká totiž skutečně jakýsi nový proud v amatérském divadle čerpající nejen z práce ZUŠ, ale zabydlující se i na základních a středních školách – hlavně zásluhou osvícených pedagogů a jejich snah o rozvoj dramatické výchovy. Právě tak se konstituoval soubor ŠOK – Studenti od Keplera. Loni postoupili do Náchoda s inscenací Ferda s Brouky v Labyrintu louky odvážně propojující poutníka z Komenského se Sekorovým Ferdou mravencem. Z loňské skupiny zbyl v současné jediný. Téma, forma inscenace a vlastně i zpracování nové látky – inscenace se jmenovala Hudebně-dramatický koláč o životě, pokrytectví a pěti dějstvích – byly zcela jiné, a přesto v čemsi obdobné: v nasazení, kolektivním přístupu, v ohledávání prvotních zákonitostí divadla. Téma bylo opět literární – tentokrát Škvoreckého vzpomínky Ze života lepší společnosti s odkazy na další jeho texty. A zvládli je opět s kreativitou a velkým pochopením. Právě takový přístup je vhodný na studentské přehlídky, a soubor tedy logicky získal nominaci. Je téměř instruktážní prací, jak poznat skrze divadlo autora, jeho dobu a dokonce odkrývat i další žánry (jedna pasáž je parodií na opery). A jak skrze autora objevovat divadlo – studenti používali loutky ve formě manekýnů, kabaretní vstupy, tanec, zpěv, živou hudbu, občas si dovolili improvizovat. A navíc Škvorecký do Náchoda patří!

Stejně tak tam určitě patří jazykozpytecká práce Klubu uměleckých katastrof KUK, nazvaná Komunikační etudy. V jednoduchých pohybových etudách nabízeli studenti různé situační a slovní hrátky se slovními druhy. Byly to zhusta velmi vtipné hříčky, z nichž by mohl mít radost i Werich nebo Ivan Vyskočil. Jednoduché, úderné, chytré a plné fantazie. I když sem tam nějaká pointa ulítla či rytmus škobrtl, jednalo se opět o velmi inspirativní práci – jak pro pedagogy, tak pro studenty.

A třetím porotou do Náchoda jmenovaným (druhým doporučeným) byl soubor Hele při ZUŠ Křtinská s inscenací Goldflamovy hry z roku 1988 Sci-fi aneb Slavný Peterka. Režisérka a pedagožka, herečka Hana Doulová-Krobotová text přizpůsobila na „tělo" svému souboru a vzniklo jakési bláznivé absurdní drama plné nečekaných situací a humoru vyvěrajícího ze spontaneity jednoho ztřeštěného herce a tří praštěných hereček. Opět inspirativní ukázka „mladého" divadla, tentokrát ale divadelně poučenějšího. Režisérka se nespokojila s textem tak, jak je, ale rázně do něj sáhla a vytvořila tak prostor pro kreativitu a osobní přístup všech zúčastněných. Vedle herectví (nádherně vulgární vpád dvou dívek) je třeba vyzdvihnout i výběr kostýmů. Horší to už bylo se scénou – sestávala z jediného stolu a židlí kolem něj, což se ukázalo jako přece jen příliš limitující.

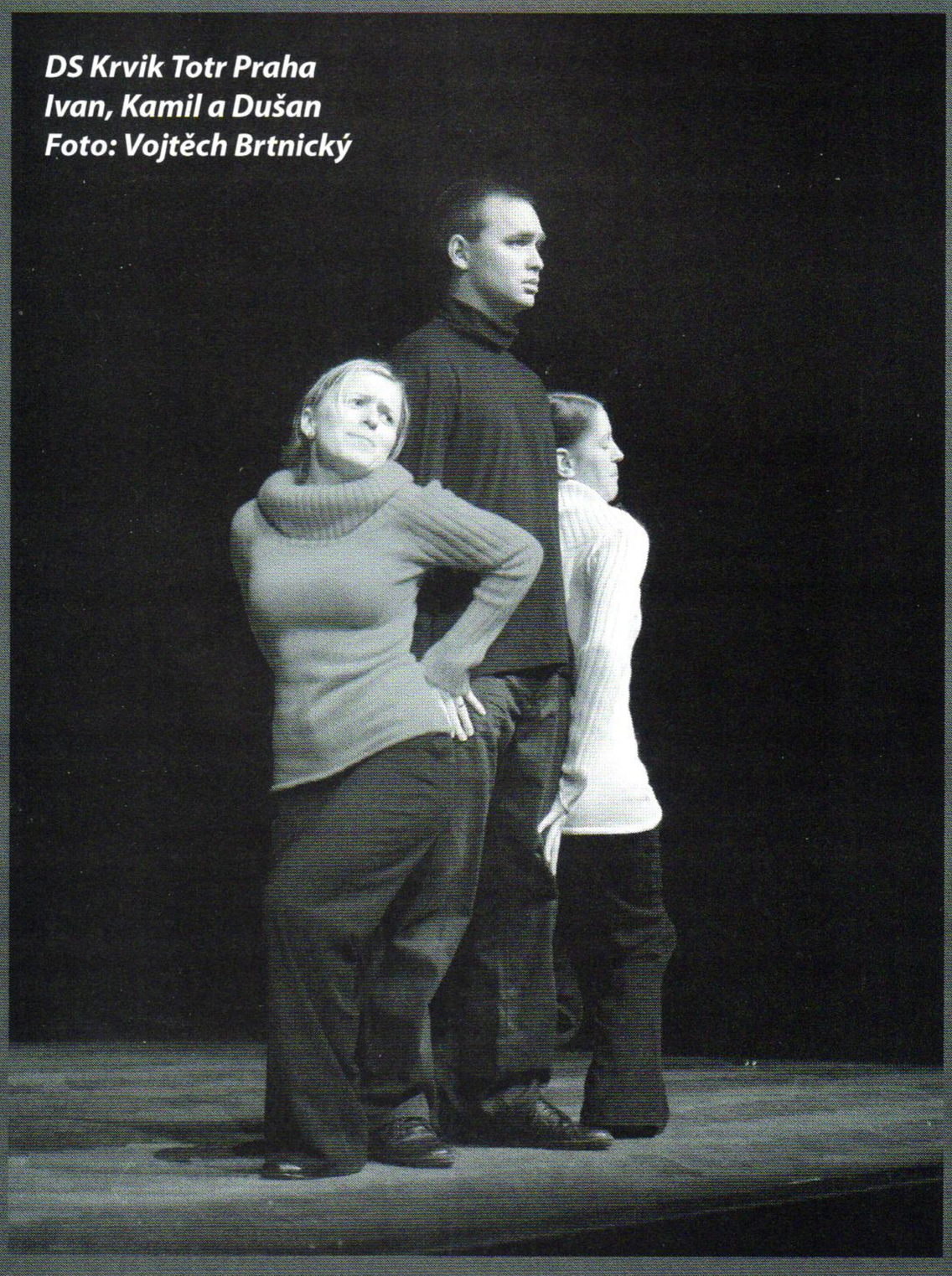

DS Krvik Totr Praha
Ivan, Kamil a Dušan
Foto: Vojtěch Brtnický

Největší diskuze na festivalu ale vyvolalo Divadelní sdružení Horních Počernic DDS Počerníčci s muzikálem Pavla Dostála Výtečníci. V jistém směru téměř profesionální představení je postaveno na playbacku celé hudební části, což u muzikálu – byť nahrávky jsou v provedení samotných účinkujících – je přece jen těžko přijatelné. Počerníčci to vynahradili velkým nasazením, skvělými pohybovými a tanečními čísly, jež si nezadaly s profesionálním přístupem. Byl to vpád broadwayského přístupu k divadlu – efektní, pozitivně laděné divadlo plné krásných mladých lidí, jež bere „za srdíčko". Nedivím se, že je inscenace úspěšná a v Náchodě by jistě zazářila. Pro divadelníky je však takovýto přístup přece jen příliš pragmatický. Raději trochu pěvecké falše a menší nástrojové barevnosti než němé otevírání úst s bohatým reprodukovaným zvukem. Ovšem „mimo soutěž" bych inscenaci doporučoval. Za prvé přiláká do divadla celé město a za druhé může posloužit k hlubší reflexi, co je vlastně studentské divadlo a jakému ideálu by mělo sloužit.

Divadelně poctivější přístup k muzikálu nabídl pražský Ty-já-tr inscenací Těžké Barbory Voskovce a Wericha. Ve všem všudy byla ale předloha (byť značně upravená) nad síly mladých herců i režisérky Radky Tesárkové. Je jasné, že nelze chtít od začínajících herců profesionální výkony, ale aspoň špetka autorského přístupu, víc výtvarné a herecké fantazie a odvaha k improvizaci by této práci značně prospěly.

U maturity

Směr Písek, to už by měly být soubory a práce divadelně poučené a opravdu hledající. Jak řekl během festivalu přihlížející režisér Petr Lanta: „Ty soubory neexperimentují s tím, jak divadlo dělat, ale s tím, jak divadlo vůbec udělat." Neplatilo to sice na všechny soubory, ale na mnohé ano. DS Patologické jahody s autorským katastrofickým sci-fi mystériem Cililink, Havranprkno s postmoderní parodií na historizující literární kýče Duch Llana Estacada, Divadlo Nahoď s jarryovskou klasikou Ubu paroháčem, Ztracená existence s mírně existenciální variací na televizní sitcomy Privátní mejdla, to všechno byly přístupem poctivé, divadelně „kutavé" práce, ovšem se skutečným experimentem se míjely. Využívaly soudobé inscenační prostředky, ale spíše se s nimi seznamovaly, než aby je rozvíjely či s nimi nějak nově či zajímavě nakládaly. Porota, jež doporučila soubory Divadla Potrvá a Ztracené existence, ocenila hlavně spontaneitu, nasazení a autorský přístup. U prvního souboru v literární (textové) rovině, u druhého v generačním pohledu přetavovaném v divadlo reflektující posun doby k banalitě, prázdnotě a jiným médiím.

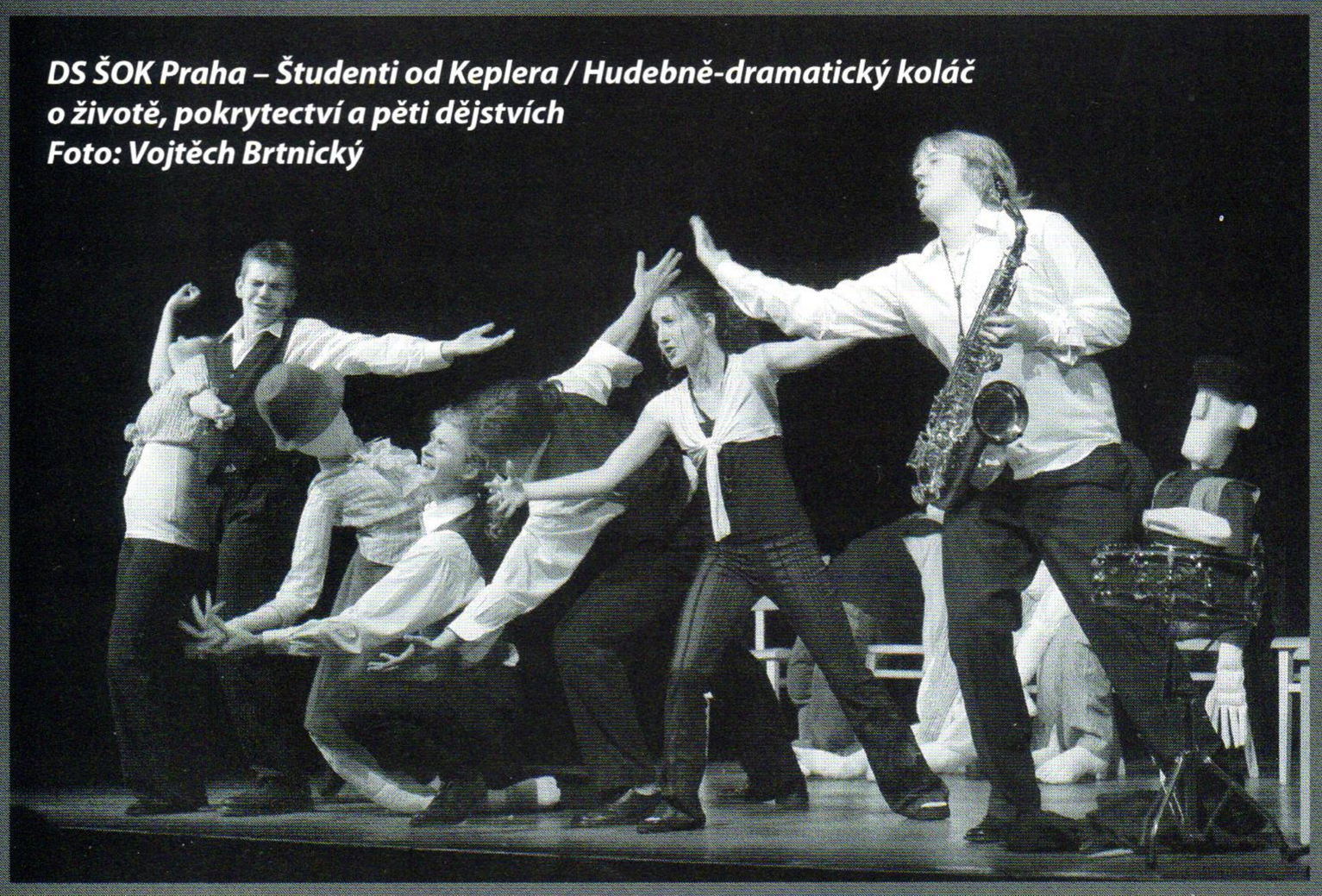

DS ŠOK Praha – Študenti od Keplera / Hudebně-dramatický koláč o životě, pokrytectví a pěti dějstvích
Foto: Vojtěch Brtnický

Banalitu „jinak" reflektoval i další soubor – Divadlo Venkoncem s kabaretem ze IV. cenové Nuzné Nusle. Byl nádherně švihlý, unaveně pomalý, maximálně autentický, plný odkazů na staré dobré hospody a jejich pábitelské obyvatele. Jako by kostleckým Černý švihákům rostla v Praze konkurence. Ale patřil jinam – jak prostorově (vyhovuje mu uspořádání blížící se co nejvíc hospodskému, „klasické" jeviště, kde vystoupil, ho téměř zabilo), tak formou: starý dobrý kabaret, nic víc. Také vystoupil až v noci „mimo soutěž" a druhý den odjel na jinou pražskou přehlídku, kde – údajně – velmi uspěl.

Ani Ženáč x Singl D. S. Antonín a Ivan, Kamil a Dušan souboru Krvik Totr nejsou kdovíjakými experimenty. Vědomě a důsledně však pracují s otevřenou divadelní formou, již dotahují k maximální možné (a v případě D. S. Antonín až přehnané) preciznosti. Obě inscenace režíroval a text napsal jeden autor – Martin Švejda. Intelektuálním přístupem si jsou blízké. První je závěrečným dílem triptychu Ty ještě nemáš dítě?, s jehož předchozími částmi Surovosti a laskavosti (2005) a Dítě! (2006) se D. S. Antonín probojoval vždy do Písku a odtud až do Hronova. Tentokrát neuspěl, byť formou i textovou „čistotou" je Ženáč x singl asi nejsofistikovanější. Problém však vidím v tom, že předchozí téma měli tvůrci zažitá (seznamování, svatby, první dítě), kdežto současné téma rozchodů

„Jak řekl během festivalu přihlížející režisér Petr Lanta: „Ty soubory neexperimentují s tím, jak divadlo dělat, ale s tím, jak divadlo vůbec udělat." Neplatilo to sice na všechny soubory, ale na mnohé ano."

a opuštěnosti je spíše čekají. A tak obsahové řešení jednotlivých výstupů bylo příliš „vymyšlené", nepřekvapivé a vesměs povšechné. To Krvik Totr svou živelností a technickou bravurou jak ve zpěvu, tak v pohybu a herecké stylizaci diváky strhl. Krátká – v podstatě – etuda na téma banalita a kýč muzikálu napsaná a zpracovaná neobyčejně chytře a vtipně byla osvěživá jak dobře vychlazené šampaňské. Jako by ji napsal Woody Allen. Byli nominováni na Písek, tak se o nich jistě ještě dočtete.

Po maturitě

A tak vlastně jen tři inscenace lze s čistým svědomím označit za „experimentující". V prvé řadě již svým přístupem proslulé Divadlo Kámen. Jejich nejnovější práce Žáby (druhé doporučení) je pokus o skutečně „čistou" – pure formu. Šest herců, dvě židle a kýbl. Existenciální dialogy řešící banální situace a ještě banálnější příběh. Vše podstatné se odehrává až v druhém a dalších plánech. Je to tajemné, záhadné, fascinující. Ale ten příběh – ať mi autor a režisér Petr Macháček promine – je nestravitelný. Je to tak „čistá" – pure banalita, že jen velký fanda bude se chtít pod její slupku dostat. V tom je velká bolest této minuciózní hodinářské práce.

Druhým s formou experimentujícím divadlem bylo Divadlo Potrvá s lynchovsky laděnou inscenací vlastního textu Grandhotel Kupari. Ocenit je třeba zvláště stylizovaný výtvarný a herecký přístup, důsledně dodržovanou stylizaci a práci s až poeovsky tajemnými hororovými prvky. Výsledek však narážel na přílišnou krkolomnost textu a banální režijní řešení celku. Chyběla gradace, zkratka, text často přebíjel ostatní divadelní složky. Obdobné výhrady lze mít i k Divadlu líných forem a jejich happeningu Ze života velryb. Tam však mladým autorům a hercům současně zřejmě nešlo o moc víc, než se – tak trochu po cimrmanovsku – vyblbnout. A vcelku se jim to podařilo. Zvlášť když se dva přísedící proměnili ve velryby a třetí je šel po greenpeacovsku zachraňovat.

Maturitní apendix

Festival zakončili dva studenti „od Keplera" (nazvali se Dva ve jhách) s vášovským výstupem Fyzikální inspirace. Osvěžující desetiminutovka, jakých by na „píseckých" festivalech měla být přehršel. Fyzické básnictví oběma „básníky" samo objevované (Vášu vůbec neznali). Svěží, chytré (parodovali a zrapovávali maturitní otázky a odpovědi) a podmanivé. Jen houšť. Tudy cesta vede.

„Je to tajemné, záhadné, fascinující. Ale ten příběh – ať mi autor a režisér Petr Macháček promine – je nestravitelný. Je to tak „čistá" – pure banalita, že jen velký fanda bude se chtít pod její slupku dostat."

Wintrův Rakovník 2008

Milan Schejbal

Dá se říci, že i letošní 32. krajská přehlídka amatérských divadelních souborů s výběrem na celostátní přehlídku Divadelní Třebíč/Divadelní Děčín Wintrův Rakovník 2008, která se konala ve dnech 19.–22. března, pokračovala v duchu posledních několika ročníků. Soutěžního klání se zúčastnilo díky jistému předvýběru pouze šest soutěžních inscenací, ale každá svým způsobem přinesla podněty k diskuzi o podobě a cestách současného amatérského divadla. Přehlídka však nebyla ochuzena ani o žánrovou a řekněme i druhovou pestrost, jak napovídá již samotná dramaturgická skladba. Vedle původní činoherní pohádky pro děti (O tlusté Matyldě – podrobněji se o představení dočtete v AS 3/08, v souhrnném článku o inscenacích směřujících na Národní přehlídku divadla pro děti Popelka Rakovník – pozn. red.) jsme mohli zhlédnout absurdní grotesku (Na širém moři, Ach, ta něha našich dam!), vlastní autorské pokusy (Utrpení knížete Sternenhocha, Rue Bonaparte 17), ale i klasické drama (Krvavá svatba). Z uvedeného výčtu titulů (ale i z mých poznatků z jiných přehlídek stejného typu) je patrné, že amatéři dnes zřejmě ve větší míře než kdy jindy hledají nová témata a neotřelé příběhy, kterými by zaujali své diváky, což je jev veskrze pozitivní. Další potěšitelnou skutečností je pro mě fakt, že ve většině letošních inscenací byl patrný jasný režijní cíl, že režie vědomě tvarovala jevištní realizaci ke svému tematickému záměru. A to i přesto, že ne vždy se to zdařilo bez problémů a že někdy byly tyto problémy závažnějšího charakteru. S režií je přímo pupeční šňůrou spojena disciplína, která na letošním Wintrově Rakovníku na sebe upoutala nejvíce pozornosti. A to herectví. Bylo přímo ukázkové, kterak důležitý je pro celkový tvar inscenace výběr adekvátních hereckých prostředků a následná schopnost je jevištně realizovat. A to nejen z hlediska zamýšlených významů, ale i z hlediska stylové roviny inscenace. Není jistě náhoda, že podobné, ne-li stejné otázky spojené s herectvím se objevily i na pražské přehlídce Karlínská Tříska, o které píši na jiném místě.

Divadýlko na dlani Mladá Boleslav
Rue Bonaparte 17
Foto: M. Strotzer

Komorní studio ÁČKO Benešov / F.G. Lorca: Krvavá svatba. Foto: Jan Švácha.

Snad nejvíce se tento fakt projevil na inscenaci **mladoboleslavského Divadýlka na dlani**, kterou byla autorská koláž inspirovaná povídkami japonského autora ***Šin´iči Hošiho* Rue Bonaparte *17* aneb Pařížský pitaval** (scénář a režie ***Petr Matoušek a Radek Kotlaba***). Zajímavý inscenační tvar tvoří šestero samostatných povídek, anekdot s kriminální náplní, které pojednávají o rozličných záhadných návštěvách, které se dostavily k jednotlivým obyvatelům bytu ve zmíněné ulici. Tyto povídky jsou časově lokalizovány do rozličných desetiletí 20. století a jsou propojeny spojovacím rámcem manželského páru nazvaného prostě On a Ona. Obecně lze říci, že jsme se střetli s jevištním dílem, které má v mnohém zdatně nakročeno k příjemnému večeru chytrých, s nadsázkou zahraných bizarních historek. Inscenace však nejvíce trpí právě značnou nesjednoceností hereckých prostředků. Na jedné straně vidíme výraznou komediální až kabaretní nadsázku, na straně druhé téměř psychologizující prožívání, mezitím pak ležérně civilní projev v postavách Jeho a Jí. Je jasné, že pokud není tento stylový rozptyl záměrný, znejasňuje divácké přijetí inscenace a působí rozpačitě.

Těžko ještě někdo v České republice sehraje ***Lorcovu* Krvavou svatbu** za tak krátkou dobu jako **benešovské Komorní studio ÁČKO** v režii Anny Balatové. Důvodem je razantní textová redukce, která přitom nepomíjí nic z dějových faktů. Je to Lorca zhuštěný na základní fabuli, směřující od počátku s antickou neodvratností ke krvavému finále. Takto pojatá textová předloha (při záměru odvyprávět celý příběh) ovšem v důsledku klade mimořádné nároky na herce, na jejich schopnost slovního jednání, na vnitřní nasazení hereckého výrazu a na jeho přesnost. Tento úkol je však nad možnosti benešovského souboru (s jistou výjimkou Ivany Pallové v roli Matky). Obávám se však, že by byl i nad síly nejednoho renomovaného souboru profesionálního.

Nároky na herectví zcela jiného stylu vyžaduje absurdní groteska **Na širém moři *Sławomira Mrożka***, se kterou se představil v režii Václava Martince **pražský Ateliér herectví**. Ten (bohužel stále aktuální) aktovku obohatil jakýmsi kabaretně působícím prologem, který však předjímá a prozrazuje pointu samotného textu a tím oslabuje jeho dějové napětí. Zásadním problémem byl ovšem způsob hraní samotné aktovky, neboť zde často převážila kresba vnějších komických charakterů nad vnitřní logikou jednotlivých fází vzájemné manipulace postav. Na jevišti vidíme v drtivé většině spíše výsledky než samotné jednání, čímž je otupena i komičnost, plynoucí z absurdity dané situace.

Mohlo by se zdát, že dramatizace věhlasné, letos přesně osmdesát let staré novely ***Ladislava Klímy*** **Utrpení knížete Sternenhocha** se vymyká z dlouhodobého směřování **kladenského V.A.D.** Záliba v bizarnosti, grotesce a paradoxu však přímo čišela snad ze všech dřívějších produkcí tohoto dnes již věhlasného ansámblu, a to jsou právě momenty, které Klíma nabízí v míře vrchovaté. Kupodivu však Kladenští v podstatě pominuli autorovo pohrávání si s konvencemi pokleslých žánrů, jeho záměrně přestylizovaný jazyk i jeho zálibu v otevřeném zobrazování věcí nelibých a nepěkných. Vedle autorova stylu však neakcentovali vlastně ani „story" samotnou, i když v inscenaci jsou zmíněny snad všechny uzlové momenty příběhu, je příčinná vazba mezi nimi často uvolněná až nulová. V.A.D. se zřejmě nechal více inspirovat filozofickou rovinou románu (scénář ***Lupinec & Co.***, režie V.A.D.) a na jevišti nám tak víceméně ilustruje tezi o myšlence, která je mocnější než konkrétní člověk. Jedná se bohužel o tezi, která není jevištně příliš vzrušivá a je jen občas ozvláštněna jednotlivými zdařilými groteskními nápady (císařovo autíčko aj.). Jistá schematičnost se pak projevila při přehlídkovém představení i v oblasti herectví, kde jsou postavy nahrazeny pouze zredukovanými karikaturami. I tak se však jedná o pokus úctyhodný a divadelně inteligentní.

Černou grotesku francouzského dramatika ***Jean-Claude Danauda*** **Ach, ta něha našich dam!** pojednal režisér souboru **LUNA Stochov** Luboš Fleischmann s plným pochopením její stylové specifičnosti. Správně vycítil základní žánrovou polohu absurdně nadsazené anekdoty o ženách, tvářících se ultrafeministicky a přitom prahnoucích po co nejintenzivnějším erotickém ukojení ze strany opačného pohlaví. Vedl proto celou trojici interpretek k nepsychologickému a nepopisnému herectví, které pracuje s adekvátní mírou nadsázky, s komentářem a prudkým, nevysvětlujícím myšlenkovým střihem. Nestává se často, aby takto kladené nároky na herecký projev byly všemi protagonistkami zcela naplněny, ba co víc, aby byly propojeny ve vzájemné, stylově čisté souhře. Výkony všech tří dam (Marie Benešová, Nataša Gáčová a Daniela Šteruská) nelze označit jinak než za špičkové v kontextu současného českého amatérského divadla. Právě inscenace Stochovských dokázala, jak důležitý je pro výsledný tvar výběr takových hereckých prostředků, které slouží tématu a vytvářejí sdělnou a působivou stylovou rovinu. I tím se stala jednoznačným vrcholem letošního Wintrova Rakovníku a, řečeno sportovní terminologií, jasně předstihla všechny inscenace ostatní. Je potěšitelné, že po loňském úspěchu divadla tzv. autorského (mám na mysli Tajemný VAD v Karpatech) se letos výrazně prosadilo divadlo tzv. interpretační. A je evidentní, že pokud budeme vnímat tyto principy jako nikoli konfrontační, ale navzájem se obohacující, bude to ku prospěchu obou i divadla jako celku.

Odborná porota, ve které pracovali Kateřina Fixová, Milan Schejbal, Milan Strotzer a Jan Šotkovský, doporučila na národní přehlídku Popelka Rakovník 2008 inscenaci O tlusté Matyldě Divadelního spolku Tyl Rakovník, na celostátní přehlídku Divadelní Třebíč/Divadelní Děčín pak nominovala inscenaci Ach, ta něha našich dam! divadla LUNA Stochov, na I. místě doporučila inscenaci Rue Bonaparte 17 Divadýlka na dlani Mladá Boleslav a na 2. místě inscenaci Utrpení knížete Sternenhocha Divadla V.A.D. Kladno.

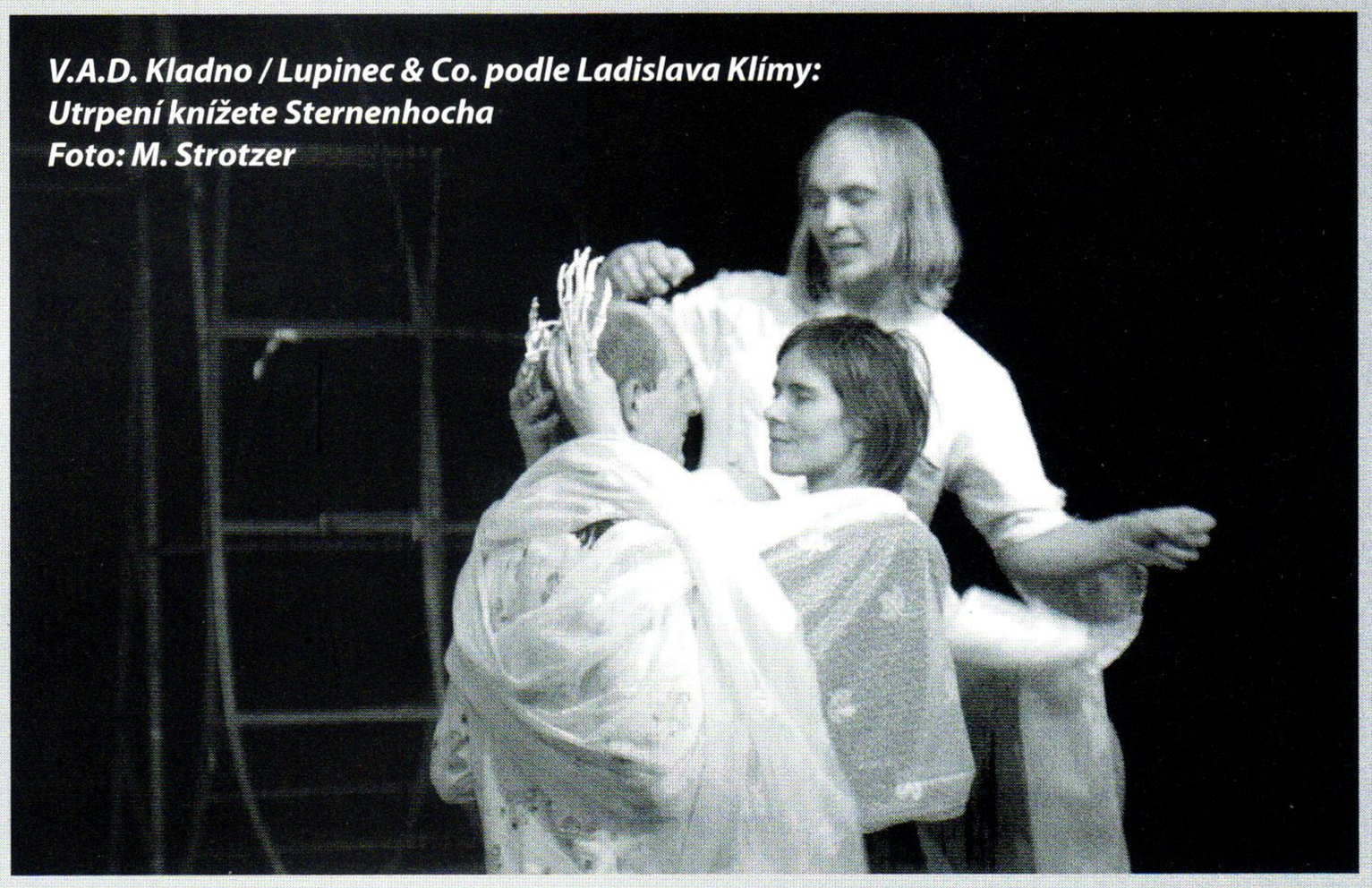

V.A.D. Kladno / Lupinec & Co. podle Ladislava Klímy: Utrpení knížete Sternenhocha
Foto: M. Strotzer

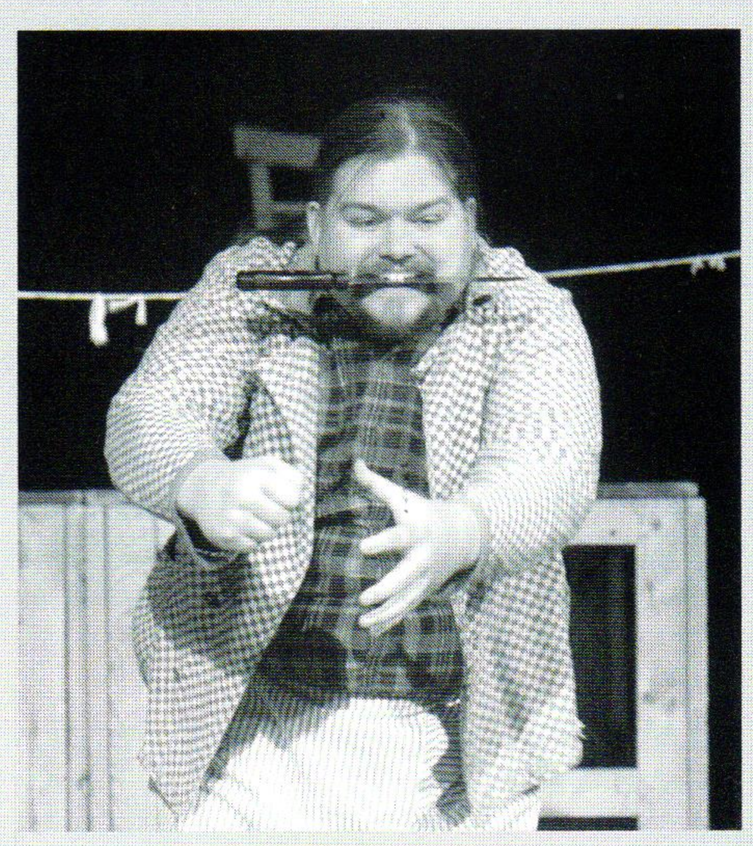

Ateliér herectví Praha / S. Mrožek: Na širém moři. Foto: M. Strotzer.

Divadlo LUNA Stochov / Jean-Claude Danaud: Ach, ta něha našich dam!
Foto: J. Švácha

Prima setkání ve Strašecí v roce 2008

Martina Tothová

Už pátý rok se v březnu otevřelo Nové Strašecí krajské přehlídce studentského a mladého divadla Prima setkání ve Strašecí. Tato přehlídka se zaměřuje na studentské a experimentující soubory ze Středočeského kraje, z nichž lektorský sbor vybírá představení pro postup na Prima sezónu Náchod a Šrámkův Písek. Přehlídka se konala ve dnech 14.–16. 3. 2008. V prostorách ZUŠ Nové Strašecí a Novostrašeckého kulturního centra se setkalo celkem 136 hrajících účastníků, 10 dalších účastníků patřilo k souborům, které vystupovaly loni, a letos se zúčastnily představení jako diváci, kteří navštěvovali dílny a rozborové semináře. V dílnách se vystřídalo více než 50 mladých divadelníků. O účast na celostátních přehlídkách se ucházelo celkem 11 inscenací, z toho 8 kandidovalo na Prima sezónu Náchod, 3 na Šrámkův Písek. Lektorský sbor přehlídky pracoval ve složení Luděk Richter, Ivana Pernicová a Hana Franková.

Je vždycky těžké zachytit slovy přehlídkové dění v celé jeho rozmanitosti a šíři. Kromě představení nabízí Prima setkání již tradičně tvůrčí dílny, letos zaměřené na problematiku vytváření jevištní situace, způsoby oživení a ozvláštnění textu na jevišti, možnosti jeho interpretace. Téma dílen není náhodné, vychází ze zkušenosti z minulých ročníků přehlídky, kdy jsme se opakovaně setkávali s tím, že mladí divadelníci na jevišti „deklamují" text, aniž by ho někam posunuli. Účastníky přehlídky po celé tři dny informuje přehlídkový deník Prima Daily, který vzniká aktuálně v jejím průběhu. Novinkou letošního ročníku bylo promítání fotografií z představení a také natáčení reportáží z jednotlivých přehlídkových dnů, které účastníci mohli zhlédnout vždy mezi jednotlivými představeními. Myslím, že se Prima setkání neslo v příjemné a tvůrčí atmosféře, kterou podporovaly i vtipné vstupy uvádějící každé přehlídkové představení. O tyto vstupy, tentokrát tematizované prostředím a praktikami natáčení filmového trháku, se postarali členové souborů Zazelena zezelená a Mařeni a Pařeny. Pátý ročník Prima setkání ve Strašecí byl ve znamení velké rozmanitosti námětů, herecký stylů i prostorového pojetí inscenací. Lektorský sbor udělil kromě postupových míst celkem 11 dalších cen.

Přehlídková jeviště otevřela v pátek 14. 3. inscenace **My, idioti a dadaioti** souboru **Zazelena utržená ze ZUŠ Nové Strašecí**, která představila montáž textů a manifestů různých dadaistických autorů z let 1916-1923. Tři dívky vytvářely prostřednictvím textů, pohybových obrazů a jejich proměn na jevišti hravý dialog. Zajímavý byl dramaturgický výběr a zdařilá snaha o vlastní interpretaci poměrně obtížných textů. Inscenace otevřela otázky, jaký způsob interpretace nabízejí právě texty dadaistických autorů.

Jediný soubor, který přijel s inscenací pro děti, byl **DS Jiří Poděbrady**. Celkem sedm mladých herců zahrálo pohádku **Kocour v botách**. Velmi chvályhodná je snaha souboru přistoupit k žánru divadla pro děti poctivě a nesnažit se za každou cenu zalíbit se dětskému divákovi podbízivým způsobem. Členové souboru mají dobrý herecký potenciál, který ale nemohl být zcela využit. Přestože soubor předvedl s velkou energií a poctivým nasazením vše co uměl, bohužel se vymstila nepříliš dobrá dramaturgicko-inscenační příprava na inscenaci, problematická byla také scénografie, která kombinovala naprosto různé styly kulis a přinášela některé paradoxy ve využívání rekvizit.

S autorskou inscenací **Rozhodujeme sami?** přivítalo Prima setkání soubor **Mařeni a Pařeny**, který působí při **Gymnáziu J.A.K. Nové Strašecí**. Soubor nabídl autorskou inscenaci o tom, do jaké míry ovlivňujeme svůj život sami a nakolik ho ovlivňují jiné faktory. Celkově můžeme mluvit o zdařilém autorském představení, kterému se podařilo předat určité sdělení a zejména silně zapůsobit na emoce diváka. Tomu jistě pomohla dobře zvolená hudba, podtrhující emoční naléhavost. Velmi působivé bylo i samotné téma vyvolávající otázky: Které okamžiky formují náš život? Rozhodujeme skutečně sami o tom, jací jsme a budeme? Myslím, že toto téma je velmi aktuální pro autory inscenace, a snad proto na diváka dokáže působit tak silně i přes to, že inscenace trpí jistou syrovostí a nepropracovaností i se potýká s mnohými dramaturgickými nedostatky. Hlavním problémem je neujasněná příběhová linka, která může být pro diváka zavádějící. V některých momentech se přestáváme orientovat v postavách i v ději. Problematické je zejména pojetí symbolických černých postav, jejichž funkci je velmi těžké rozpoznat. Přes tyto nedostatky má inscenace (při pečlivém dopracování) šanci být výrazným a oslovujícím divadlem zejména pro mladého diváka. Inscenaci lektorský sbor doporučil na druhém místě na Prima sezónu Náchod.

Přehlídková sobota 15. 3. přinesla další pětici představení. Začínal domácí soubor **Zazelena zezelená ze ZUŠ Nové Strašecí** s hrou ***S. Mrožka*** **Trosečníci**. Tři gentlemani řeší absurdní situaci, kdy se na jednom člunu na širém moři dohadují, koho musí sníst, aby přežili. Přes mladý věk herců jsme viděli zdařilý pokus o absurdní drama, které si udrželo zájem a soustředění diváka, které zároveň osvěžovalo jemným gentlemanským humorem a nabídlo vyrovnané a kvalitní herecké výkony. Představení bylo zajímavě prostorově řešené (poloarénou představující člun na širém moři). Toto prostorové uspořádání s sebou ale neslo problémy, zejména pak řešení misanscén.

Detektivní příběh v podání souboru **Junioři ZUŠ Kouřim, Na koho to slovo padne,** nabídl vyrovnané herecké výkony, dobře charakterizované postavy zdařile vybrané i vzhledem k jednotlivým typům účinkujících. Napětí v inscenaci udržoval základní rámec příběhu (všechny postavy se sejdou na jednom místě bez možnosti úniku). Jednotlivé situace jsou potom citlivě gradované a inscenace nabízí i překvapivé odhalení vraha v závěru. Inscenaci lektorský sbor doporučil na prvním místě na Prima sezónu Náchod.

Divácky úspěšná byla také další inscenace z kouřimské dílny. Soubor **Mrsťa Prsťa Kouřim** zahrál **Malenkyj vjerch aneb Mrtvá vs Živá**. Tento kabaretně duchařský příběh se inspiroval v animované filmové předloze Mrtvá nevěsta ***Tima Burtona***. Kouřimským se s velkou hereckou a stylizační přesností podařilo funkčně přenést příběh z animovaného filmu na jeviště. Mohli jsme

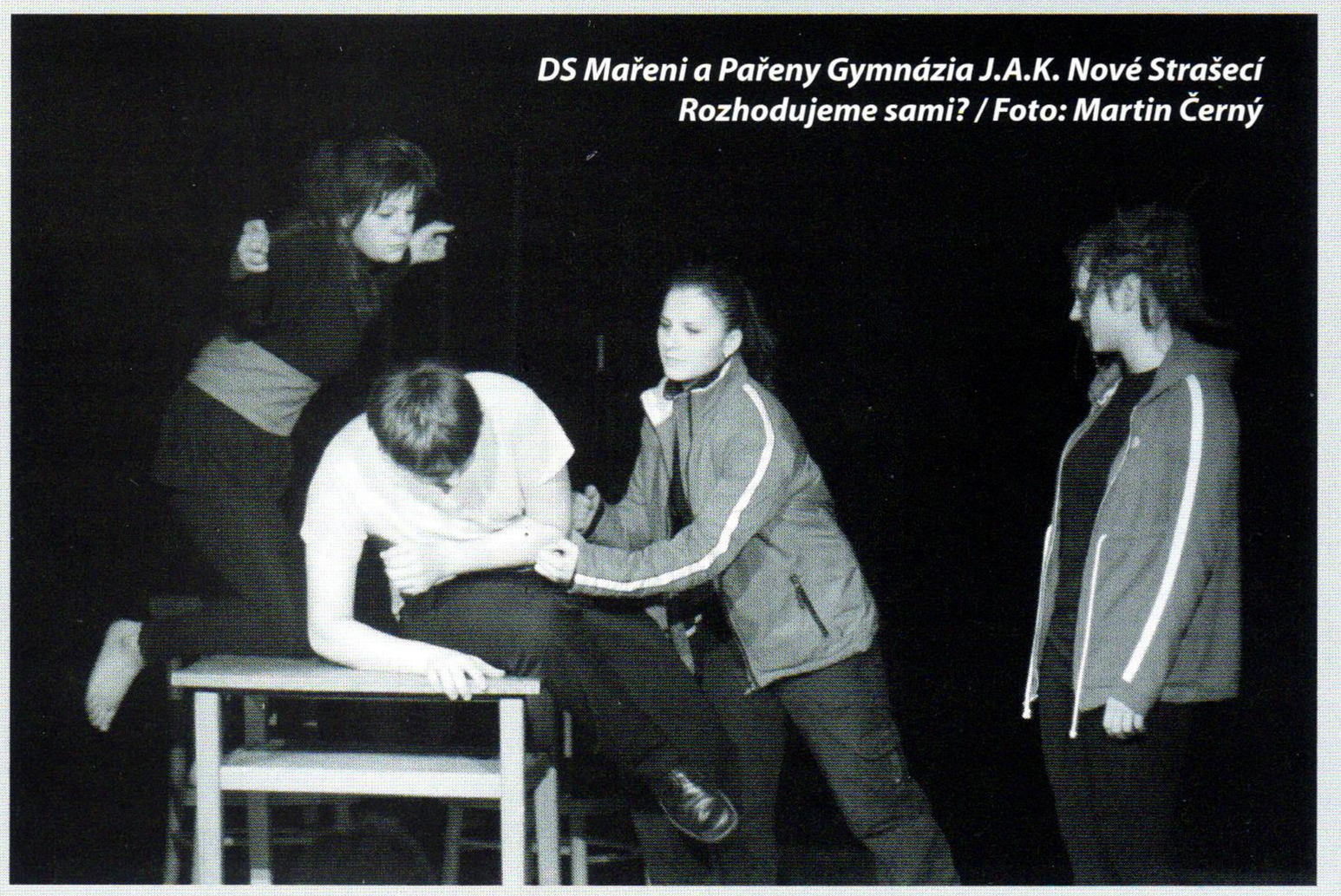

DS Mařeni a Pařeny Gymnázia J.A.K. Nové Strašecí Rozhodujeme sami? / Foto: Martin Černý

DS Vrásčitá vrtule Slaný / Kateřina Rezková: Sedmero krkavců. Foto: Martin Černý.

vidět především výbornou herecko-pohybovou stylizaci jdoucí do humorné groteskní podoby. Ocenit lze zejména přesné herectví protagonistů se zřetelnou snahou o vývoj postavy. Problémy inscenace jsou neujasněný, jakoby dvojitý konec a ne úplně opodstatněné zasazení příběhu do kabaretního rámce. Hlavní otázkou, kterou inscenace vyvolala při rozborovém semináři, ale byla míra inspirace filmovou předlohou. Do jaké míry lze divadelní dílo inspirované filmem pokládat za svoji práci? Kdy už hovoříme spíše o kopírování předlohy? Inscenaci lektorský sbor doporučil do širšího výběru Šrámkova Písku.

Divadelní improvizaci na téma **Pižďuchové** přinesl člen souboru **Přestupní stanice Neratovice *Jakub Skalák***. Neratovický soubor je známý tím, že se věnuje divadelním experimentům a zkoumá možnosti improvizovaného divadelního projevu. Na této cestě je velmi obtížné nedopustit se chyb a přešlapů a někdy nepáchat „násilí na divákovi". Nutno ale říci, že (i v kontextu minulých inscenací tohoto souboru) bylo představení Pižďuchové zdařilým pokusem o osobité převyprávění příběhů Václava Havla. Velkým kladem inscenace byl přirozený kontakt herce s diváky, který vzbudil zájem o dění na jevišti.

Závěr sobotní etapy přehlídky patřil **Divadlu Exil Pardubice**. Autorské představení **Únos aneb Červenobílá komedie (se zpěvy)** nabídlo zajímavý vlastní náhled na aktuální tématiku reality show a snažilo se otevřít otázku etiky televizního showbyznysu. Představení mladé frakce jinak zavedeného souboru bylo poznamenáno začátečnickými chybami - nevystavené situace, herecká nevybavenost souboru. Problematická byla také samoúčelná vulgarita v některých scénách.

Neděli 16. 3. otevřela veselá vánoční historka **Santa vivat** souboru **Nazabití z Brandýsa nad Labem**. Inscenace si pohrává s pozlátkem Vánoc, jejich kýčovitou výzdobou, roztomilými úsměvy a příběhy s dobrým

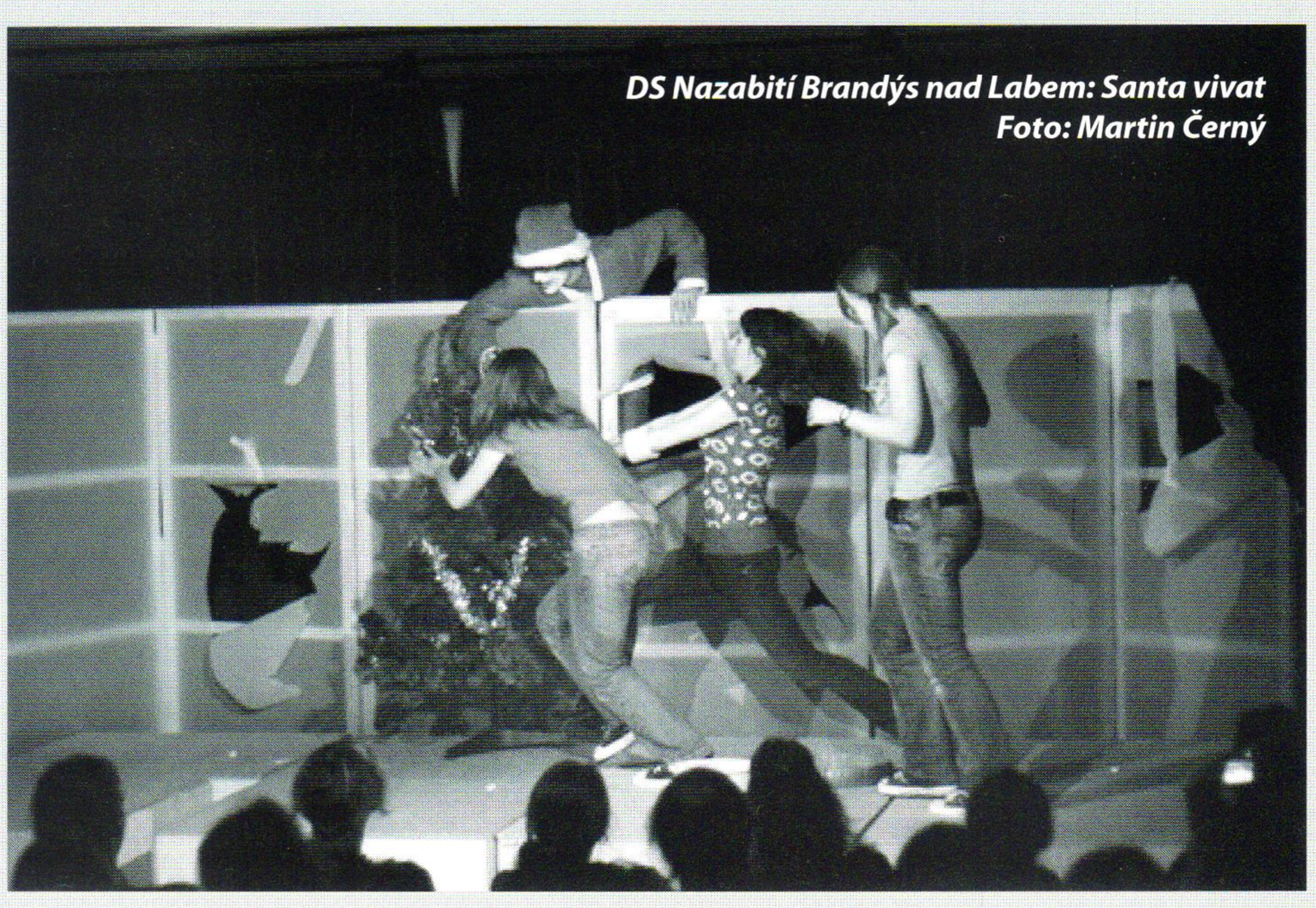

DS Nazabití Brandýs nad Labem: Santa vivat Foto: Martin Černý

DS Mrstia Prsťa Kouřim / Soubor podle Tima Burtona: Malenkyj vjerch aneb Mrtvá vs. Živá. Foto: Martin Černý.

koncem. Pracuje s navozením atmosféry veselých, šťastných a dokonalých amerických Vánoc, která je během okamžiku přetržena téměř hororovým příběhem. Ten nevynechává ani vraždu Santa Clause, jehož zlý duch ohrožuje dům i rodinu postav příběhu. Herci prokázali výbornou vzájemnou spolupráci na jevišti, viděli jsme zdařilý ironický a humorný nadhled nad tématikou Vánoc a zejména nad jejich klišé. Ironii celého příběhu podtrhovala hudba kombinující nejrůznější pravé vánoční hity. Představení by bylo možné zpřesnit v oblasti scénografie, která někdy hercům trochu překážela a jejíž přestavby někde zbytečně narušovaly plynulost inscenace. Na druhou stranu ale scénografické řešení nabídlo zajímavé a funkční nápady (např. protrhávání stěn při útoku ducha apod.). Inscenaci lektorský sbor doporučil na třetím místě na Prima sezónu Náchod.

Jednou z nejzdařilejších inscenací bylo **Sedmero krkavců** v podání souboru **Vráščitá vrtule Slaný**. Soubor nabídl vlastní interpretaci pohádky Sedmero krkavců, přičemž při práci na inscenaci vycházel z více zdrojů, které uvádějí tento pohádkový příběh. Velmi působivý je rámec představení zdůrazňující sílu vyřčeného slova, které je vlastně podstatou celého příběhu. Zvolený rámec podtrhuje téma příběhu a zároveň kontrastuje s úkolem hlavní postavy Bohdanky, která se zaváže k mlčení, aby vysvobodila své bratry. Vráščitá Vrtule citlivě přenáší příběh na jeviště, čistými a úspornými prostředky směřuje ke sdělení svého pohledu na příběh, nabízí velmi přesné a působivé metaforické obrazy. Představení je obohaceno krásnou hudbou, která odpovídá stylu zvolených prostředků. Trochu problematické je nedořešené pojetí kolektivní postavy matky a sestry prince, pro diváka je zde nejednoznačné, kdo jsou ženské postavy, kdy se přeměňují ve vypravěče, kdy v postavy příběhu atd. Inscenace byla nominována na Náchodskou Prima sezónu.

Posledním soutěžním představením přehlídky byla inscenace pražského souboru **Časumálo**, který se pokusil o ztvárnění ***Erbenovy* Kytice**. Soubor se potýkal s nedostatkem zkušeností s veršem, nevyrovnanými hereckými výkony a zejména s nedostatky v mluvním projevu. Přestože inscenace byla v mnoha ohledech problematická, soubor prokázal poctivou snahu o důstojné vypořádání se s nelehkou předlohou a nabídl mnoho působivých jevištních obrazů i zajímavých hereckých výkonů.

Závěr Prima setkání ve Strašecí 2008 patřil **inspirativnímu představení Kdyby bylo nebe... Divadla Dagmar z Karlových Varů**. Velmi působivá inscenace zpracovává svědectví Fanii Fénelonové z dívčího orchestru z koncentračního tábora v Osvětimi–Březince. Překvapivě je ale toto těžké téma propleteno jemným humorem a silou naděje. Snad nám tedy přidali na naději, že se ve Strašecí prima setkáme i v roce 2009.

Poznámka autorky: Článek vznikl za pomoci ***Ivany Pernicové*** a ***Ivy Dvořákové***.

Dačické kejklování Jihočeská krajská přehlídka 29. 2.-2. 3. 2008

Vladimír Zajíc

DS TY-JÁ-TR CO?! Praha – *L.N. Tolstoj a F. Skřípek:* Příběh koně. Inscenace oslovující diváka emotivní metaforičností, a především pečlivě propracovanou pohybovou a zvukovou složkou. To znamená, že vizuální podíl je nejdůslednější, a to nejen v rovině kostýmů, neboť se na něm podílí i rytmus (slyšitelný i viditelný), který evokuje časoprostor, ale zároveň dokáže zprostředkovat i niterné záchvěvy a úmysly. Proměny herců do postav nejenže probíhají bez problémů, ale vždy jsou součástí situace či proměny situací a platí tedy, že jsou významové. I když by bylo možné říci, že Příběh koně v této úpravě by mohl na první pohled vyvolat pocit fragmentace, není to pravda, neboť režie důsledně buduje oblouk jak příběhu vnějšího, tak i vnitřního světa všech postav od prvních zvuků ve tmě až po poslední vizuální kodu. Princip zvolené a dodržované obraznosti, to jest systém znaků, symbolů a stylizace přímo i nepřímo poukazuje na své významy, čímž vyvolává z podvědomí archetypální indicie, takže ve výsledku je jejich smysl vzrušivý, atakující, a především umožňují identifikaci citovou, tělesnou i racionální. Úhelným prvkem scénografického řešení, který drží, propojuje a upřesňuje téma příběhu jednoho koně a jeho výpověď, je zavěšený „žlab", ve kterém se nachází jak seno pro „koně", tak i kostýmy pro „lidi". Takto řečeno to zní příliš doslovně, avšak obecně platí, že metaforičnosti nabývají předměty, kostýmy i mobilář tím, jak se k nim herci staví, jaký k nim – a to je základ inscenace – zaujímají vztah. Nemá smyslu dále vypočítávat použité prostředky, neboť bych tím smýval poetiku, ba až svého druhu poezii, kterými inscenace komunikuje. Závěrem dvě podotknutí: Bude zapotřebí, aby si režie ujasnila v závěru scénické gesto směrem ke „žlabu". Bude zapotřebí vyčistit roviny průvodce příběhem, to jest, kdy je vypravěčem, kdy mladým koněm, kdy starým koněm a kdy je starý kůň v roli retrovypravěče svého osudu. Ne že by tyto roviny neexistovaly, ale nejsou vždy přesné, což v tak důsledně vystavěném znakovém systému, jakým tato inscenace nepochybně je, vystupuje poněkud na povrch.

Studio Šteier 1915 Český Krumlov – *Tirso de Molina*: Sevillský svůdce aneb Kamenný skleb. Tvůrci inscenace v programu uvádějí René Huyghea: „V klasickém díle se realismus podrobuje zákonům rovnováhy a symetrie a směřuje k přísné symetrii. V barokním díle se člověk vzdává své nadřazenosti a opíjí se nespoutaností a bujností organických forem." Cituji jej zde proto, že motto soubor naplnil po stránce formy dokonale, neboť schopnosti interpretů vytvářet postavy v rozličných žánrech a stylizacích byly obdivuhodné, stejně tak jako režijní kompozice jednotlivých situací. Jiná věc ovšem je, že tento princip, kdy použitá a propracovaná forma vytváří svým provedením, řazením a montáží stylů výpovědi vlastní svébytný obsah, nebyl zcela naplněn. Dále pak beze zbytku platí, že Sevillský svůdce je v nejlepším slova smyslu inscenace divadelně provokující k myšlení o divadle a divadlem, o jeho komunikačních možnostech, o rozšiřování prostoru pro označující a označovaný. Jak výše řečeno, obsah, tedy oč inscenátorům jde/šlo, to, jak se archetyp Dona Juana proměňuje v čase a především jak je s ním současností nakládáno, nebyl zcela přesně jevištně artikulován. Jistě, záměr poukázat na to, jak se dnes často zcela libovolně nakládá s archetypy v divadle, filmu a literatuře – a to ne pro získání jiného úhlu pohledu na postavu či pro nalezení odpovědí na často nepojmenovatelné lidské konání, ale pro pouhou zábavnost, módnost a hyperbolizaci excesů – lze z inscenace odečíst. V případě představení v Dačicích to ale bylo možné spíše dekódovat racionální úvahou ex post než zážitkem sui generis.

Studio Šteier 1915 Český Krumlov / Tirso de Molina: Sevillský svůdce aneb Kamenný skleb. Foto: archiv přehlídky.

Odpověď, proč tomu tak bylo/je, zní nejspíše tak, že tvůrci se více soustředili na způsob formování své ideje (abstrakce), a ne až tak na konkrétní jednání, které by dalo stopu či jen prchavý signál, proč právě teď a v tuto chvíli je nám příběh Juana v jednotlivých situacích předkládán tímto žánrem, formou, et cetera. S tím nedílně souvisí i scénografie jako celek, která sice nabízí (nejen v kostýmech) jisté nápovědi, ale neví-li divák nic o zdroji tvarosloví, příkladně o archetypech ve výtvarném umění, nebo jak vnímat horizont zpoza něhož se postavy i archetypy vynořují (filozofický podtext), tak se nemá kde zachytit, nemá klíč pro příjem znaků. Ovšem beze sporu platí, že přesto či především právě proto a tím vším si Sevillský svůdce zasluhuje, aby byl dále prezentován, aby rozvířil vodu (i vášně), kam a jak lze divadlem dojít, jak divadlem oslovovat a proč.

DS Tábor – *J.B. Moličre:* Lékařem proti své vůli. Josef Konrád mnohokrát prokázal, že se dokáže divadelně dívat a následně díky myšlení divadlem uspořádat texty „vyčpělé a skoro už nehratelné" do nové dramaturgicko-režijní koncepce, takže pak promlouvají současným jazykem k dnešnímu člověku. Neméně tak platí, že vhodně používá vyjadřovací prostředky a stylizaci

DS Tábor / J.B. Molière: Lékařem proti své vůli. Foto: archiv přehlídky.

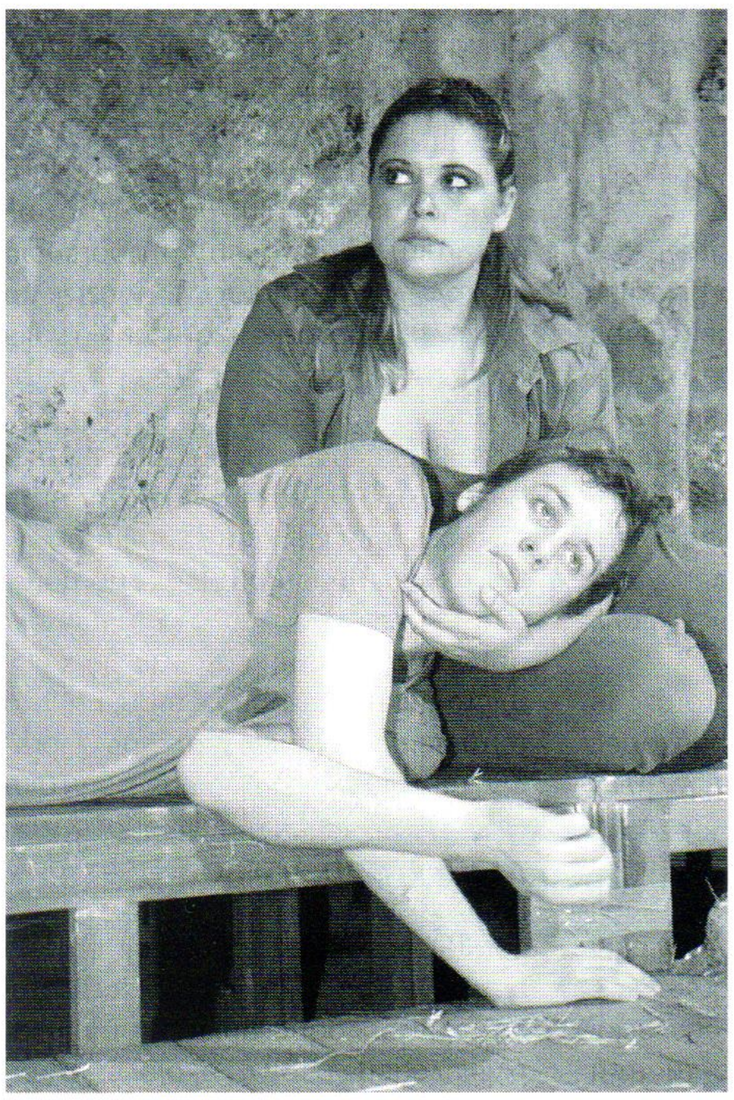

DS TY-JÁ-TR CO?! Praha / L.N. Tolstoj, F. Skřípek: Příběh koně. Foto: archiv přehlídky.

korespondující jak s ustavenou koncepcí, tak i s původním žánrem. Inscenace Lékaře hýří výtečnými a propracovanými nápady, a především lazzi vycházejícími z poetiky commedia dell´arte, gagy z časů němé grotesky a kabaretu, řešením situací herecky, režijně i scénograficky, a neméně tak kostýmy a ještě více scénou, kdy nabídnutá možnost vidět jakoby do scény/příběhu zezadu přináší nečekané konotace tématu a motivů postav v situacích (toto obnažení divadelnosti není zcela využito, ale na druhou stranu by důslednost určitě přesáhla záměr a tím i sdělnost). Co se temporytmu představení týče, posunulo se jeho uspořádání oproti Perlení výrazně směrem k prioritám postav, k jejich vztahům, cílům a postupům jak dosahují svého, a to opět přes slovo, akci i výtvarné prvky. Pouze hlavní postava ve verbálním jednání občas podléhá svému málo proměnnému poklidnému tělesnému rytmu, což rozrušuje nastolený spád pro tento druh divadelnosti gruntovní. Tím je dáno, že jeho trojrole, byť režijně uspořádaná jako Sganarel, Lékař a Sganarel hrající Lékaře, je sice racionálně odečitatelná, ale ne vždy umožňuje divákovi emotivní zážitek. Inscenace je uzpůsobena jak pro plenér, tak pro interiér.

Divadlo Na Visce Hořovice – Tanec na konci léta – podle ***Briana Friela*** upravila ***Slávka Hozová.*** Tvůrcům se podařilo přesvědčivě zachytit impresi mládí s jeho bezstarostností, důvěřivostí a čistým pohledem na svět – vypravěčem příběhu čtyř sester, jejich bratra a svého otce je totiž chlapec. Příběh, a to je důležité, není zatížený zpětným hodnocením dění, i když nám ho předkládá hlas-muž v pozdním věku. To znamená, že vše, co se vztahuje k těžkému bytí, které ovlivňuje život uvnitř rodiny a vztahy sourozenců, je sdělováno v rovině verbální, která o sluch dítěte zavadí pouze jako informace. Zato vše, co je radostné a ujišťuje dítě o bezpečném prostoru pro život, je sdělováno v rovině vizuální, přičemž verbální dokreslení a upřesnění je pouhou součástí dění a je od něho (a tím i od diváků) také tak vnímáno. K tomu přispívá jak choreografické provedení tanců, tak i výprava. Potud je vše v naprostém pořádku a zajímavé. Ovšem některé repliky postav i v jisté rozjásanosti poukazují jinam a v podtextu tudíž anotují čas budoucí – rozpad soudržné rodiny. Jevištní provedení sice tyto podtexty replik v souladu s věkem vypravěče ve verbálním důrazu „pomíjejí", ale zároveň tím vzniká problém. Kdyby se v situacích, které z pozice dítěte vyhlížejí bezproblémově, objevil pro diváky signál přinejmenším v pohledech postav a neméně tak v jejich vzájemném postavení v mizanscéně (i když by šlo o pouhé pootočení či vzdálenost mezi postavami), že vše není tak jednoduché, že jsou zde spodní proudy, pak by rozpad rodiny – zatím jevištně nezmotivovaný a tedy s otazníkem – byl jasný a zřetelný, aniž by se porušila imprese mládí, volnosti a bezstarostnosti.

Tři inscenace: **Spolek divadelních ochotníků v Blatné – Zprávy ze severu** – na námět ***Leonharda Holsinga*** Žádné zprávy od táty volně upravil ***Petr Řezáč;*** **Kulturní společnost ALTA Hluboká nad Vltavou – *Robin Hawdon:* Úžasná svatba**; **Divadelní soubor Čelakovský Strakonice – *Marc Camoletti*: Na správné adrese** - lze vřadit do výrazného proudu situačně konverzačních komedií a sluší se podotknout, že všechna výše jmenovaná divadla se pokusila s plným nasazením dostát nárokům kladeným při jejich realizaci na režiséry a interprety. Některá byla schopnější v jednání verbálním, jiná v jednání fyzickém, ale důležité bylo, že se dokázala úspěšně vyhnout laciným, podbízivým, nepřístojným a obscénním vtípkům, byť se k nim v řadě situací příležitost nabízela. Tyto tři inscenace tudíž spojovalo úsilí naplnit záměr autorů, a ne jej využít k vlastní exhibici. Dokonce lze říci, že snaha postihnout člověka lapeného pavučinou nedorozumění, do níž se stále víc zaplétá ve snaze pochopit, co se to děje, anebo naopak rozvíjením klamných až lživých výmluv uniknout následkům, byla zřejmá a navíc laskavá pochopením, že podobné aspekty mohou v životě postihnout každého z nás. Tento přístup nejenže vyvolával odpovídající smíchovou odezvu, ale šel naproti ztotožnění se, k identifikaci diváků s předkládaným děním. To platí i přes pokulhávající temporytmus, který tato představení taktéž spojoval.

Zcela opačným přístupem se vyznačovala inscenace **Divadla EXIL Pardubice** se hrou ***Kateřiny Prouzové* Únos.** Zajímavý nápad na téma současných reality show měl v textové rovině sice jisté nedostatky, avšak jevištní zpracování nelze označit jinak než za muchláž bez významu a smyslu a tudíž bez řádu. Jak posléze vyplynulo, i zvolené téma nemělo nic společného s postoji mladých interpretů k současnosti, ale bylo zámínkou k čemukoli, např: trhání klíštěte většího než tenisák či pět variant crčící horké uriny a jiné.

Doporučeny na Divadelní Děčín/ Divadelní Třebíč byly inscenace Sevillský svůdce, Lékařem proti své vůli a Tanec na konci léta a nominovaný Příběh koně.

Krumlovská Prima sezóna 7. března 2008

Jiří Pokorný

Další ročník soutěžní přehlídky se již tradičně uskutečnil v Městském divadle v Českém Krumlově, které bylo spolu s místním domem dětí a mládeže pořadatelem této přehlídky. Mimo literární, fotografické a výtvarné kategorie se na letošní přehlídce představily čtyři divadelní inscenace, které do Českého Krumlova přivezly dva soubory.

Divadélko Múzika ze Sezimova Ústí (MěXus Zimovo Ústí) uvedlo tři inscenace: autorskou pohádku vedoucího souboru ***Miloše Smetany*** **Strašidla z Černého lesa**, dramatizaci předlohy ***Karla Ludviga Opitze*** **Můj generál** a **Krále Lávru *K.H. Borovského.*** Obě předlohy upravil a režíroval vedoucí souboru Miloš Smetana. Členové souboru Múzika se v Českém Krumlově pokusili ve všech představeních plně respektovat režisérovy pokyny. Ten se mnoho let trpělivě snaží (zřejmě někdy i více autoritativně) v regionu Sezimova Ústí a Tábora získávat mladé lidi, kteří by se pod jeho vedením učili vnímat a nalézt vztah k tomu, co se dnes příliš nenosí, to jest především k poezii a literatuře vůbec. Je škoda, že nedá větší volnost samotným mladým lidem, aby byli více partnery při vzniku jednotlivých pořadů a ne jenom „vykonavateli" jeho pokynů. Lze doufat, že členové souboru Múzika (jinak velmi sympatická parta mladých slečen a mladých mužů) najdou v budoucnu větší odvahu uplatnit a realizovat v inscenacích svého vedoucího více svých vlastních nápadů, názorů než dosud.

Divadelní studio Tyláček při při DS Tyl Dačice uvedlo inscenaci **Žáčkiáda aneb Někdo žije kopretinou.** Jak je zřejmé již z názvu zhruba pětapadesátiminutové koláže, byly vybrány a inscenovány texty Jiřího Žáčka a písničky Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra. Paní režisérka Naďa Jahelková velice pečlivě vybrala a poskládala texty tak, abychom my v hledišti spolu s účinkujícími mohli ve zkratce prožít den ve škole při výuce jednotlivých předmětů od českého jazyka přes matematiku až po tělocvik, včetně toho, co si myslí kluci o holkách a obráceně. Velmi vtipně sestavený scénář dal šanci členům souboru využít své herecké a pěvecké schopnosti, pobavit diváky a zároveň i sebe. Soubor si nekladl za úkol uspět na jakémkoli typu přehlídky, připravil inscenaci pro své spolužáky ve školách v Dačicích. Inscenace má samozřejmě i své problémy, a to jak technické (ne dost citlivé zacházení s technikou při reprodukci písniček), tak samozřejmě i ve vlastním „hereckém" provedení. Ne všichni jsou schopni zvládnout i vcelku jednoduchou „choreografii" jednotlivých písniček (je to možná i tím, že režisérka se snažila pohyb stylizovat do výstupů „Baletu Československé televize" 60. a 70. let). Ne všichni jsou také zatím schopni reagovat na partnera, udržet vnitřní kázeň. Nedaří se výrazněji ukončit jednotlivé výstupy a situace. I přes tyto nedostatky, kterých si byla paní režisérka vědoma, se lektorský sbor rozhodl doporučit soubor Tyláček na Národní přehlídku Náchodská Prima sezóna.

Divadelní studio Tyláček při DS Tyl Dačice
Žáčkiáda aneb Někdo žije kopretinou
Foto: Lenka Novotná

krajské postupové přehlídky

Jubilejní přehlídka v Horažďovicích

Marie Caltová

Jubilejní XXV. oblastní přehlídka činoherních souborů se konala ve dnech 6.–9. března v Horažďovicích. Přehlídky se zúčastnilo celkem osm zkušených, renomovaných souborů. V dramaturgické volbě z velké části převažovala komedie. Soubory uvedly tituly, u kterých se předpokládá, že jim přivedou do hlediště obecenstvo. Nešlo ani tak o objevy, ale o komedie, které už prověřila profesionální i amatérská jeviště. Současné autory uvedl soubor **Tyátr z Horažďovic** (***R. Hawdon:*** **Úžasná svatba**), **sokolovské Divadlo bez zákulisí** (***B. Ahlfors:*** **Divadelní komedie**) a divadlo **Propadlo z Plzně** (***R. Thomas:*** **Mandarinkový pokoj**). Milým překvapením byla neznámá komedie českého autora ***J. Koloděje*** **Postel pro anděla** v podání **Podividla ažažAŠ** a **M+M Hranice.** Českou klasickou pohádkovou komedii **Hrátky s čertem *Jana Drdy*** zvolilo **Divadelní studio D3 Karlovy Vary** a grotesku z ruské provenience, ***Gogolovu*** **Ženitbu**, **plzeňská SPODINA. Divadelní spolek Jezírko z Plzně** předvedl úsměvný příběh ***Oldřicha Daňka*** z období třicetileté války **Kulhavý mezek aneb Výbuch na jičínském zámku.**

Pouze S**tudio divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary** sáhlo po tragédii. Základem byla silně zredukovaná ***Sofoklova*** **Antigoné**, do které vkomponoval dramaturg Matěj Samec (cena za dramaturgii) pasáže z ***Anouilhovy*** stejnojmenné hry parafrázující dané téma. Společným rysem většiny předvedených představení byla kvalitní znalost textu, radost ze hry a poměrně vyrovnaná kvalita hereckých výkonů. Soubory stavějí na zkušeném kádru a citlivě doplňují své kolektivy novými mladými členy. Starou bolestí zůstává lineární stavba charakteru postav, málo promyšlené rozehrání jevištní situace a nedostatek fantazie v umocnění dramatického textu hereckou akcí.

V každém souboru se ale našel herecký výkon, který, při ctění žánru, v sobě nesl něco mimořádného (Klára Šťastná v Úžasné svatbě, Petr Burian v Divadelní komedii, Lili Weinlichová v Hrátkách s čertem, Miroslav Urban v Mandarinkovém pokoji, Josef Drápal v Kulhavém mezku). S výjimkou esteticky kvalitní scénografie obou karlovarských inscenací Antigoné a Hrátky s čertem, kde se s invencí a přitom technickou nenáročností měnila dějiště (cenu za scénografii získali Hana Fran-

ková a Jiří Hnilička), spokojili se ostatní jevištní výtvarníci s reálným nebo náznakovým pojednáním scény.

K nejsilnějším zážitkům přehlídky patřila vtipná i poetická inscenace Postel pro anděla, díky bravurním herecký výkonům Vratislava Mikana st. (cena) v roli hlavy rodiny Ludvíka Myslivečka a Michala Nechutného (cena) v roli strážného anděla Zvoníčka. Pro role robustního Myslivečka a křehkého Zvoníčka předurčila oba již jejich typová odlišnost, ale to, co oba herce spojovalo, bylo vzájemné naslouchání a lehkost spojená s výrazností v kresbě postavy.

Na celostátní přehlídku Divadelní Třebíč / Divadelní Děčín byla doporučena inscenace ***Gogolovy* Ženitby**, kterou s **plzeňskou SPODINOU** nastudoval Jakub Zindulka. Příběh nadbíhání několika nápadníků jedné adeptce na vdavky je Gogolem přetaven do hyperboly a nadsázky. Lidská touha po štěstí a naplněném životě upadá kvůli nedostatku sebereflexe a přemíře egoismu do trapné prázdnoty a rozplizlosti. Režisér Jakub Zindulka vytvořil dynamické představení, které ozvláštňují postavy sluhů, kteří nejen rozvíjejí svůj příběh, ale ještě technicky umožňují rychlé přestavby (otazníkem je dohrání jejich příběhu v samém konci představení). Režisér se nebál ostré kresby při vytváření postav ženichů (čestné uznání Ivo Hýbl jako Nenažraný) a zejména dohazovačky Tekly. Poloslepá, energická Tekla (Olga Ženíšková) vytváří na jevišti vděčné gagové situace, ale zvětšenou optikou vidění je oslaben její rivalský souboj s Kočkarevem. U Kočkareva (Pavel Litvan) by prospělo posílení motivu pomstychtivosti (na který nenechal Gogol v textu velký prostor), aby se zviditelnil skrytý motor jeho snahy oženit Podkolatova. K vrcholům inscenace patří František Šimáček v roli Podkolatova (cena za herecký výkon) a Veronika Gruberová v roli Agáty (cena za herecký výkon). Oběma se podařilo zahrát své postavy v sytých barvách s vnitřní přesvědčivostí. Směšnost se tak působivě snoubí s dojemností. Groteskní optiku invenčně aplikoval režisér i při výstavbě jednotlivých scén (Teklino ukájení Podkolatova nebo vybírání ženichů pomocí láhve okurek). Síla inscenace je v naddimenzovaném zobrazení lidských slabostí, rezervy jsou v objevování smutku z nezdařeného snu.

DS Spodina Plzeň / N.V. Gogol: Ženitba. Foto: Hana Šiková.

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary / Sofokles, Jean Anouilh, Matěj Samec: Antigoné. Foto: Hana Šiková.

Hlavní cenu s nominací na celostátní přehlídku v Třebíči / Děčíně získala inscenace ***Sofoklovy*, *Anouilhovy* Antigoné** v provedení **Studia Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary.** Razantní škrty v Sofoklově hře a dokomponování pasáží z Anoilhovy Antigony zvýraznily hlavní, bohužel stále aktuálnější téma, neschopnost naslouchat druhému člověku. Kreon odmítá dialog, protože se bojí o svou moc, Antigona svým krajním morálním postojem provokuje vladaře k činu a tím odhaluje jeho skrytou krutost. Režisérka a zároveň scénografka Hana Franková (cena) umístila děj do arénového prostoru a současně nechává herce i mezi diváky. Moderní prvky kostýmů a neutrálně nadčasový mobiliář nenechávají nikoho na pochybách, že jde o výpověď současníků pro současníky. Antické masky nahrazuje výrazné líčení nabílo. Emotivitu představení posilují zvuky bubnů, které jsou vytvářeny z plechových popelnic. Ty v jiných situacích dotvářejí scénický prostor; evokují nicotu i poselství. Významovou funkci – jakési čáry osudu – hrají textilie. Silná je např. scéna, kdy dlouhá šála upletená chůvou spoutá Kreonovy nohy. Kolektivní cena za herectví oceňuje obrovské vnitřní napětí celého hereckého kolektivu, vzájemné naslouchání a pregnantní artikulaci. Rezervy jsou v postižení dramatických proměn Kreona a ve vyjádření emocionality mileneckého páru Antigony a Haimona. Tendence od recitace k dramatické mnohotvárnosti a silnější citovosti (netýká se to pouze hlavních rolí) by tragický rozměr hry jen umocnily. V každém případě ale jde o výrazný tvůrčí počin.

Diváckou cenu získala Úžasná svatba, inscenace místního souboru v režii Karla Šťastného. Na toto představení přišlo také nejvíce diváků. Horažďovickým je co závidět! A neméně je možné obdivovat ředitelku kulturního stánku Libušku Mužíkovou, která dokáže vytvořit tak milou atmosféru, že se všichni do Horažďovic rádi vracejí.

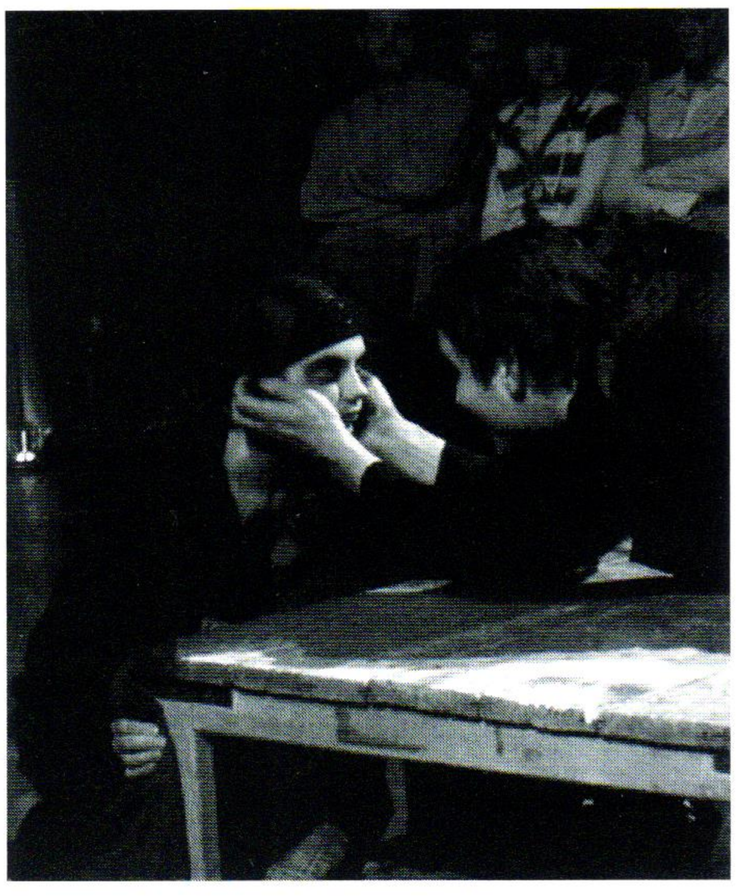

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary / Sofokles, Jean Anouilh, Matěj Samec: Antigoné. Foto: Hana Šiková.

Ostrovský Prima Píseček 2008

Alena Zemančíková

V posledních letech se podivuhodná architektura Domu kultury v Ostrově nad Ohří už stala takříkajíc vývozním artiklem – v informačním centru jsou k dispozici letáky s titulkem SORELA (Socialistický realismus v architektuře) hned vedle těch, které propagují nově opravený svatý okrsek zámku, kostela piaristické koleje, tří kaplí, parku a letohrádku. Dům kultury poskytuje inspirativní přístřeší přehlídce, z níž postupují inscenace na Náchodskou prima sezónu a Šrámkův Písek – místa je tu dost i na skromné ubytování účastníků, takže přehlídka se tak stává nejen soutěží, ale také diskuzním klubem, trochu seminářem, setkáním.

Na Náchodskou prima sezónu letos byly přihlášeny jen 4 inscenace. Porota doporučila (i když by ráda nominovala) inscenaci **Studia Divadla Dagmar Karlovy Vary**, nazvanou **Hra na Zuzanku.** ***Macourkova*** hra se při své premiéře Na zábradlí v 60. letech 20. století zařadila do proudu absurdního divadla. Dějem je život člověka od narození do smrti, domov, škola, války, lásky, rozchody, rozvody, děti, stárnutí, stáří. Macourek pracuje s výměnou slova za slovo, pojmenování fungují spíše v rytmu a kontextu, slova sama znamenají něco jiného. Například: „Tohle že je mašlička? To je jezevec! A co jezevec! To je Liberec! Jste tady patnáctý rok a pracujete čím dál hůř. Dokonce hůř než já! Mám to snad chápat jako provokaci?"

Režisérka a pedagogická vedoucí Studia Divadla Dagmar Hana Franková dovede upravit a obsadit inscenaci tak, aby každá postava měla smysl, všichni si zahráli a aby divadelní tvar držel pohromadě. Magdaléna Hniličková hraje proměny své Zuzanky zevnitř, bez vnějšího pitvoření a napodobování. Nejtěžší je zahrát vlastní dětství – od středního věku už mají herci odpozorováno na rodičích a pro diváka z jejich drobných zkratkovitých akcí vyplývá lecjaké poučení o vlastním chování. Porota udělila Haně Frankové v tomto roce i cenu za rozvíjení divadla v Karlových Varech. Veškeré další divadlo se do tohoto krajského města jen dováží.

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary / Miloš Macourek: Hra na Zuzanku. Foto: archiv souboru.

Nominaci na Šrámkův Písek získal soubor **Ašlerovo kamikadze / Nucený výsek z Aše**. Dvě ženy předvedly totálně autorské divadlo nazvané **Tkadleny.** Příběh dvou dělnic v ašské textilní továrně je autentickou každodenností, v níž Anna Trčková i Pavla Bušková žijí (obě jsou ovšem pedagožky dramatické výchovy a zkušené divadelnice). Jejich inscenace pracuje hyperrealistickou metodou se vším, co ke světu dělnic ve městě na konci světa patří – s červenou knihovnou, skromnou pracovní ctižádostí, sny o lepším životě, ale i s profesionální hantýrkou a konkrétními lokálními detaily. Inscenace je dojemnou (ovšem rafinovaně vystavěnou) poctou lidem, kteří nikdy a nikde nemají v životě moc šancí, a přesto usilují o slušný a naplněný život. V místě, jako je Aš, toho skoro nejde dosáhnout – pokud se ovšem nestane zázrak. A ten se na konci banálního příběhu o mistrové a její učnici, které obě milují stejného Zdeňka, skutečně přihodí.

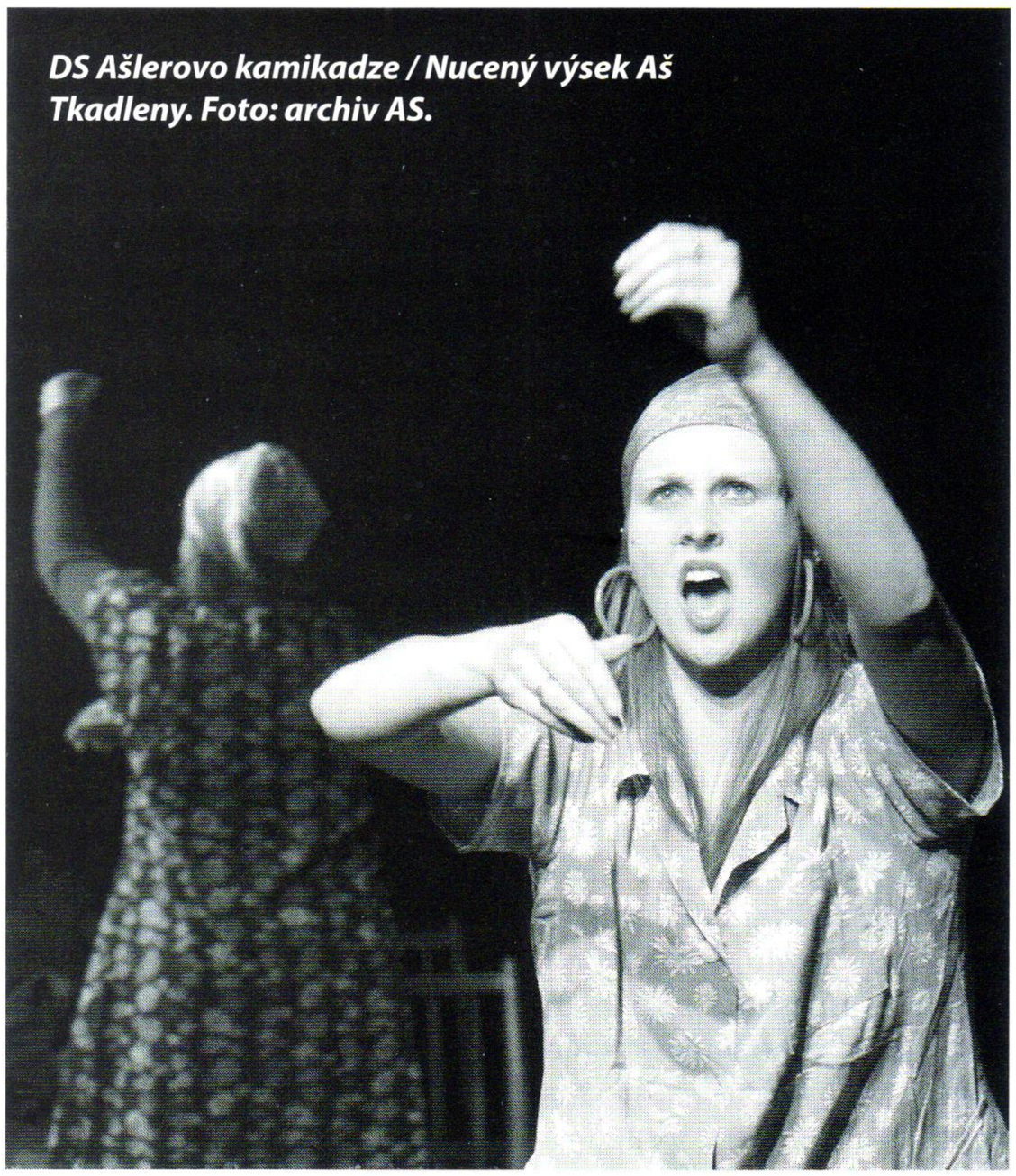

DS Ašlerovo kamikadze / Nucený výsek Aš Tkadleny. Foto: archiv AS.

„Inscenace Tkadleny je dojemnou (ovšem rafinovaně vystavěnou) poctou lidem, kteří nikdy a nikde nemají v životě moc šancí..."

Soubor **Čtyři rohy z Plzně** uvedl dvoudílnou inscenaci **Surreality show – Pan R**. Jako autorský projekt experimentující s absolutní blízkostí diváků je doporučen na Šrámkův Písek. Jejich inscenační tázání na půdorysu trojúhelníka jde k podstatě moderních mýtů o pekle, vině a odplatě.

Plzeňský soubor **Pozor, padáme** rozpracoval hru ***Marka Ravenhilla*** **Faust je mrtvý**, napsanou pro dva herce, do kolektivní mozaiky dialogů dvojic na stejné téma konce kultury, civilizace, lásky i všeho, proč stojí za to žít. Totálně pesimistické vyznění cool dramatiky v inscenaci plzeňských univerzitních studentů se stalo protipólem životadárné naděje a optimismu ašských Tkadlen. Faust je mrtev souboru Pozor, padáme je rovněž doporučen na Šrámkův Písek.

Lounské divadlení 2008 aneb Absolutorium pro všechny

Milan Strotzer

Lounské divadlení, jehož 4. ročník se uskutečnil ve dnech 14.–16. března 2008 ve Vrchlického divadle v Lounech, má ustálenou kvótu pěti soutěžních inscenací. Letošní programová skladba přinesla takovou dramaturgickou rozmanitost, že se v ní neopakoval žádný divadelní žánr dvakrát. Viděli jsme postupně hru se zpěvy, účelově napsanou pro věkově kompaktní kolektiv šestnáctiletých, situační komedii, pohádku se širokou diváckou adresou od dětí po dospělé, původní dramatizaci literární předlohy a konverzační komedii s hořkým koncem. Pouze v jednom případě šlo o vpravdě zábavný repertoár, zbývající tituly byly spíše problémového typu, byť některé nepostrádaly humor. Pozitivním jevem bylo i to, že se v programu, až na jednu výjimku, objevily tituly na českých jevištích zcela nové nebo v amatérském divadle nepříliš frekventované. Dvě inscenace zahraničních autorů dokonce soubory uvedly v české premiéře.

S potěšením lze konstatovat, že úroveň lounské krajské přehlídky setrvale stoupá, čehož důkazem bylo mj. doporučení tří inscenací z pěti k postupu na přehlídky celostátní. Čtvrtá inscenace vykazovala dobrý průměr a jen jedna byla poznamenána začátečnickými chybami.

Ohlédnutí za přehlídkovými představeními začnu tím nejméně zdařilým. **Divadlo Navenek z Kadaně** nastudovalo v režii Jana Losenického a Františka Červeného hru se zpěvy amerického autora ***Geralda P. Murphyho*** **Olivie Twist.** Autor ji napsal cíleně pro studentské divadlo šestnáctiletých, z Olivera Twista Charlese Dickense převzal některé vnější atributy a zasadil ji do prostředí současného dětského domova. Předloha je to velice chabá. Sympatickému mladému divadelnímu kolektivu plnému elánu, leč nepříliš zkušenému, nemohla poskytnout potřebnou oporu, což se promítlo do výsledného inscenačního tvaru. Soubor Olivii Twist uvedl v české premiéře, sám si ji vyhledal, přeložil z angličtiny a složil si pro svou inscenaci vlastní hudbu.

Také soubor **Havlíček z Neratovic** se pustil po nevyšlapané cestě svou volbou hry současného francouzského autora **Jeana-Paula Alègreho Agnes Belladonne**, kterou s největší pravděpodobností přivedl jako první na česká jeviště. Jde o komedii konverzačního typu z prostředí divadelního zákulisí, jejíž ústřední postavou je úspěšná

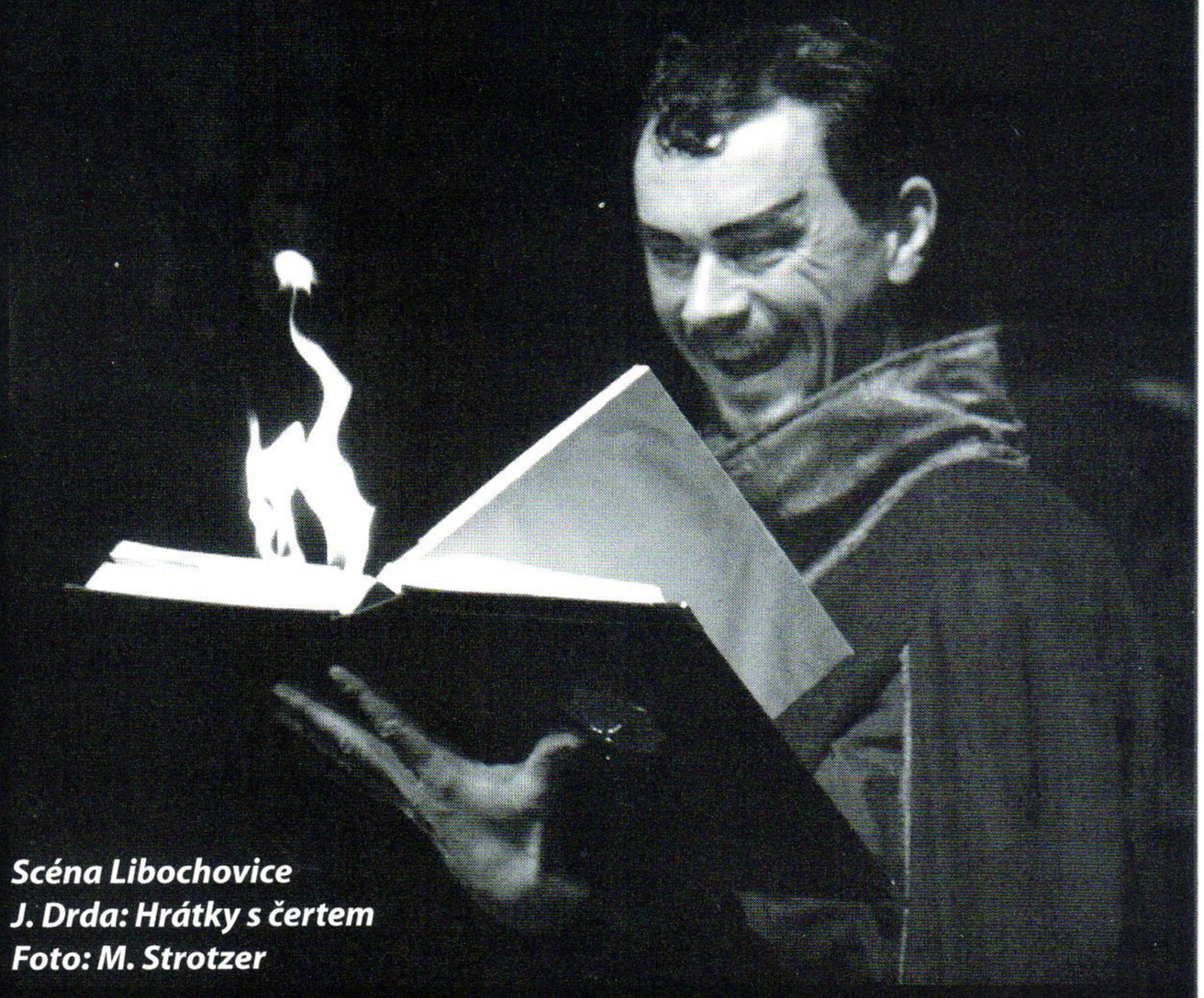

Scéna Libochovice
J. Drda: Hrátky s čertem
Foto: M. Strotzer

„Pozitivním jevem bylo i to, že se v programu, až na jednu výjimku, objevily tituly na českých jevištích zcela nové nebo v amatérském divadle nepříliš frekventované. Dvě inscenace zahraničních autorů dokonce soubory uvedly v české premiéře.“

herečka Agnes Belladonne (Marie Živná – cena za nejlepší herecký výkon), procházející hrou od hvězdných výšin až po naprostou vyčerpanost končící smrtí. Režisér Milan Šára inscenoval předlohu jako realistický obraz s psychologickými motivacemi postav. Zřekl se inscenačního využití alegorické roviny hry, která zůstala skryta v předlouhém monologu Agnes. To, spolu s žánrovým posunem, oslabilo možnost dát zaznít Alègreho komedii, oceněné v r. 2004 Francouzskou akademií, naplno. Vedle představitelky hlavní role získala cenu za herecký výkon při ztvárnění postavy Anny Laurel Soňa Klimešová. Čestné uznání za kostýmní výpravu bylo uděleno Marii Živné.

Divadelní soubor Scéna Libochovice vystoupil se svým nastudováním hry ***Jana Drdy*** **Hrátky s čertem.** Režisér Jaroslav Kodeš provedl dramaturgickou úpravu textu. Poměrně košatou textovou předlohu zkrátil, aniž by však jinak do ní zasahoval či jí vtiskl nějaký

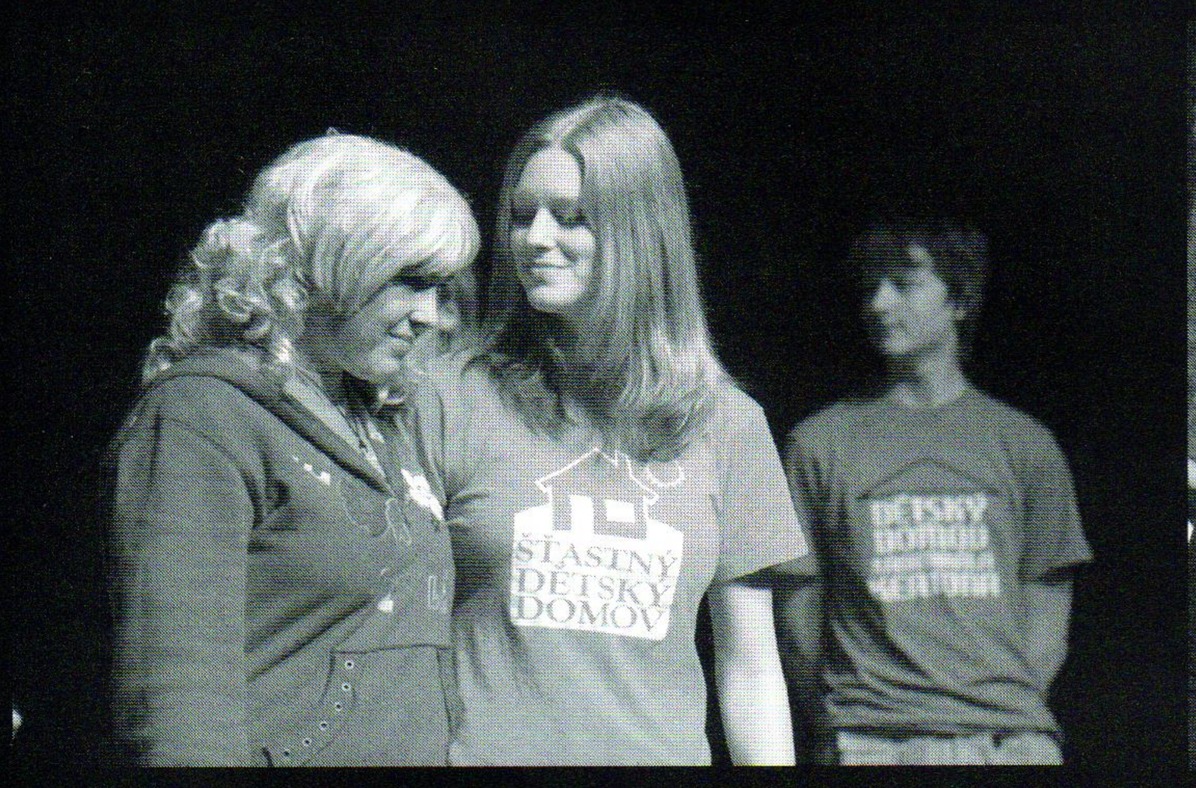

Divadlo Navenek Kadaň / Gerald P. Murphy: Olivie Twist. Foto: Milan Strotzer.

DS Havlíček Neratovice / Jean-Paul Alègre: Agnes Belladonne. Foto: Pavel Macák.

DS Scéna Libochovice / Jan Drda: Hrátky s čertem. Foto: Pavel Macák.

aktualizující významový přesah. To nečinil ani při budování inscenace, a tak její vyznění zůstává spíše v obecné nezpřítomňující rovině a míří především k dětskému publiku. Na představení byla oceněníhodná poučená režijní, či lépe režijně-pedagogická práce (čestné uznání za režii) a nad jiné v přehlídkovém kontextu práce scénografická (cena za nejlepší scénografii Jiřímu Chadrubovi, Jaroslavu Kodešovi a Olze Psotové). Domyšlený scénický objekt členil účelně výškově hrací prostor a umožňoval svými horizontálně a vertikálně umístěnými průlezy, využitím šikmy a vůbec celkovým simultánním řešením rychlé změny prostředí. Scénografickým oříškem bývá u této Drdovy hry krom početných proměn také prezentace „vyvrhelova lože". I zde si scénografie poradila na výbornou, a to prostřednictvím veliké pekelné knihy, z níž šlehají skutečné plameny. Divákům je tak umožněno sledovat čelně chování protagonistů této scény přímo v centru jeviště. Tady však práce herecká a režijní ještě nevytěžila ani zdaleka možnosti, které jim scénografie připravila.

Početný vícegenerační soubor má na dobré typové obsazení, a toho také plně využívá. Přes výrazný posun v herecké práci mnoha jeho členů, za nímž stojí režijně-pedagogické vedení, nelze pominout jisté rezervy. Ty jsou především v důslednějším jednání některých herců v daných situacích. Namnoze se hrál výsledek a ne proces, což se odráželo negativně v temporytmu inscenace. Představení vévodil Jiří Dědourek, který vytvořil svébytnou postavu Martina Kabáta (cena). Velice zdařile se vypořádal s postavou Otce Školastyka Zdeněk Zvěřina (čestné uznání). Kořením představení byly kreace Sylvie Konšelové coby režisérem připsané Čertovy kuchařky. Inscenace byla doporučena k účasti na národní přehlídce činoherního divadla pro děti Popelka v Rakovníku.

Bezesporu nejodvážnějším a nejoriginálnějším divadelním počinem byla v Lounech inscenace **Divadla Duha Polná.** Režisér Petr Vaněk připravil a uvedl vlastní dramatizaci novely ***Bohumila Hrabala* Ostře sledované vlaky.** Jeho textová předloha nekopíruje Hrabalovu prózu (1965), respektive její Nývltovu dramatizaci pro divadelní jeviště, ale ani slavnou filmovou verzi Jiřího Menzela (1966), oceněnou mj. americkým Oscarem (1967). Přesněji řečeno, jevištní obrazy nezachovávají řazení vyprávění a výjevů tak, jak jsou uspořádány ve výchozí předloze s jejími těsnými spoji mezi líčením válečných obludností a těch nejobyčejnějších lidských trampot, libůstek atp., s jejím kontrastním kladením motivů života a smrti formou montáže a reminiscencí. Stejně tak není užit způsob lineárního vyprávění příběhu, jaký zvolili tvůrci filmu.

Petr Vaněk organizuje strukturu jevištního přepisu po svém a je zjevné, že cíleně k tomu, aby došel svou inscenací k přesahu do současnosti. Ne náhodou otevírá hru ryčný pochod „dějinného kalibru" a zavěšení vlajky s hákovým křížem dělníky železniční stanice, aby vzápětí rada Zednicek provedl hned na začátku představení své první (a zdaleka ne poslední) ideově-politické školení o úspěšném postupu nacistických vojsk. Nezačíná se jako v novele či ve filmu historií Hrmovy rodiny. Tu Petr Vaněk rozstřihal do několika sekvencí, přičemž poslední z nich umístil až před samotný závěr hry. Po zmíněné úvodní scéně se přes lehký vídeňský valčík ocitáme v hodinovém hotelu, kde se však neuděje kontinuálně scéna s podřezáním žil Miloše Hrmy a jeho záchranou, ale přichází na řadu první sekvence z historie rodiny, a dost. A opět, scéna s podřezáním žil, do které diváci takto právě vstoupí, se odehraje ve střizích až v dalším průběhu hry. Následující obraz Vaňkovy dramatizace přivádí Hrmu, hlásícího se po léčbě do služby na železniční stanici, tedy na začátek novely (pomineme-li úvodní vyprávění o rodině). Nechci, a ani zde nemohu popisovat Vaňkův scénosled, myslím že pro představu, jak dramatizátor pracoval, je to dostačující.

Zbývá říci, že nic zásadního z novely v inscenaci nechybí, že jsou využita některá řešení scén z Menzelova filmu, ale hlavně, že hra nekončí explozí ostře sledovaného vlaku a Hrmovou smrtí. Po úspěšné záškodnické akci přichází vzápětí zpráva o konci války. Za všeobecného veselí, pramenícího z toho, že je tu konečně mír, strhnou ze sebe staniční dělníci montérky a zjeví se jako dvojka do půl těla obnažených neonacistů s vyholenými hlavami. Poskládají strženou vlajku s hákovým křížem, aby ji mohl obřadně převzít kolaborant, rada Zednicek, a aby s ní pospolu odešli vstříc budoucnosti.

Vaňkova dramatizace a inscenace je nesporně zajímavým a odvážným divadelním počinem (cena). Nabývá v ní zřetelně na převaze sdělení o nebezpečí vyvěrajícím z praktik totalitní moci a ze stále živého podhoubí, z něhož vyrůstá. Úpravou, spočívající především ve zmnožení střípků mozaiky původní hrabalovské koláže a nadto doplněné přidanými obrazy (mimo již zmíněného též dvojím odnášením přetrženého kanape k čalouníkovi a dal.), dochází k rozvolnění dramatického tahu a pro diváky neznalé

TMA divadlo Terezín / Michael Cooney: Nájemníci pana Swana aneb Habaďůra. Foto: Milan Strotzer.

předlohy patrně i k určité nepřehlednosti, možná i k nepochopení některých dějových faktů. Mimo to se ztrácí cosi z hrabalovské poetiky, pramenící z těsného spojení a kontrastu niterného světa protagonistů příběhu a vnějšího okolí hroutící se válečné mašinérie. Ochuzení o z toho plynoucího napětí je citelné zejména ve finále, které není navíc dostatečně připraveno v průběhu hry. Podobně je tomu s dopsaným závěrem, který tak působí více jako přílepek než organicky připravované vyústění, a to navzdory tomu, že v polenské inscenaci dostává podstatně větší prostor postava rady Zednicka a staniční dělníci. Naproti tomu se ze hry poněkud vytrácí výpravčí Hubička.

Velké množství časoprostorových proměn je zprostředkováno pomocí staničních dělníků a mohutnou všepřekrývající vlajkou s hákovým křížem, tu rozvinutou, tu shrnutou. Zdá se to být dobrým prostředkem střihu, avšak jen do chvíle, kdy začne být tento způsob překážkou tempa inscenace. Z herecky poměrně vyrovnaného kolektivu zaujali Miroslav Vala v roli Miloše Hrmy a Petr Vaněk v postavě Přednosty stanice (čestná uznání). Ostře sledované vlaky Duhy Polná se staly nejdiskutovanější inscenací Lounského divadlení, ale také nejpodnětnějším příspěvkem z hlediska přemýšlení o možnostech divadla. Inscenace byla doporučena k účasti na třebíčsko-děčínské celostátní přehlídce.

TMA divadlo z Terezína se zaskvělo na lounských divadelních prknech v situační záměnové komedii *Michaela Cooneyho* **Nájemníci pana Swana aneb Habaďůra**. Cooneyho komedie je z rodu well made play (dobře napsaná hra). Jde o nepřetržitý řetězec nesčetných situací a záměn, jehož výchozím bodem je ztráta zaměstnání a následné podvody pana Swana na sociálním úřadu a odtud plynoucí neoprávněné pobírání nejrůznějších sociálních dávek za nájemníky jeho domu, které se snaží zamaskovat jak před úředníky, tak před manželkou a dalšími aktéry příběhu. Stále se komplikující situace vyžadují přesné členění a budování jednotlivých sekvencí hry a vedení herců k jednání ve stále složitějších okolnostech. To se daří

režisérce Evě Andělové měrou vrchovatou (cena za nejlepší režii), ale také takřka všem členům hereckého souboru. Cooney předurčuje ústřední postavu pana Swana jako hlavní hybnou sílu veškerého dění a klade tak na jejího představitele nezměrné nároky. Úspěch terezínské inscenace tkví mj. v tom, že má pro představitele pana Swana Martina Soudského, herce, který jim může dostát (cena za nejlepší mužský herecký výkon). Soubor vládne možnostmi dobrého typového obsazení všech dalších postav hry. Má výborného Františka Hose na roli kontrolora sociálního úřadu (cena), nadprůměrné herecké výkony předvedli Miroslav Letafka v roli Normana Bassetta, Jaroslav Legner jako strýček George a Alice Kundrátová coby vedoucí kontrolorka Ms. Cowperová (čestná uznání).

Velice zdařilá inscenace získala nominaci na celostátní přehlídku. K dokonalosti jí chybí důkladnější zpracování scénické výpravy a v souvislosti s tím vyřešení scén s odvážením domnělého nebožtíka. Nahrazení herce figurínou je poněkud nešikovné, především však vybočuje z jinak stylově čistého jevištního tvaru (cena za nejlepší inscenaci). Nájemníci pana Swana si krom všech již zmíněných ocenění odvezli i cenu diváků.

„Bezesporu nejodvážnějším a nejoriginálnějším divadelním počinem byla v Lounech inscenace Divadla Duha Polná. Režisér Petr Vaněk připravil a uvedl vlastní dramatizaci novely Bohumila Hrabala Ostře sledované vlaky.“

Divadlo Duha Polná / Petr Vaněk podle Bohumila Hrabala: Ostře sledované vlaky. Foto: Milan Strotzer.

V úvodu Lounského divadlení vyjádřil ředitel Vrchlického divadla Vladimír Drápal přesvědčení, že budou s přehlídkovými představeními diváci spokojeni stejně, ne-li více, jako s těmi, která jim nabízejí soubory profesionální, že je tu většinou rozdíl jen v tom, že jedni hrají za peníze a druzí zadarmo. Jeho slova se potvrdila takřka na sto procent, neboť i soubor, který odborná porota (předseda PhDr. Milan Strotzer, členové MgA. Petr Michálek, Mgr. Milena Nečesaná, Ladislav Valeš, MgA. Veronika Valešová a Mgr. Milena Zikmundová) na rozborových seminářích chválila nejméně, diváci ohodnotili velice pozitivně. A tak lze na závěr konstatovat, že absolutorium za práci předvedenou na lounské přehlídce náleží jak všem zúčastněným souborům, tak řediteli Vrchlického divadla a jeho spolupracovníkům, spolupořádajícímu Rádobydivadlu Klapý, sponzorům přehlídky a v neposlední řadě městu Louny, které propůjčilo již počtvrté svůj krásný kulturní stánek k prezentaci a konfrontaci práce amatérských divadelních souborů.

Děčínská brána

Lenka Lázňovská

V pořadí 16. ročník krajské přehlídky činoherního a hudebního divadla Ústeckého kraje, která tradičně přijímá i soubory z Libereckého kraje, se také tentokrát uskutečnil jako memoriál Josefa Doležala. Poslední březnový víkend jej uspořádaly SČDO – oblast České středohoří, Divadelní spolek Karel Čapek a Městské divadlo Děčín za finanční podpory Ústeckého kraje a města Děčín.

Porota (Jiří Hraše, Lenka Lázňovská, Jana Stejskalová, Jana Urbanová, těsně před přehlídkou se omluvil Pavel Harvánek) posuzovala pět inscenací. V souladu s trendem současného českého amatérského divadla mezi nimi převažovaly inscenace vlastních textů souborů. Pouze jediná inscenace **Divadelního souboru Li-Di** Litoměřice pracovala s cizí předlohou. ***Šrámkovo* Léto** se trochu míjelo s žánrem a inscenátorům (režie a dramaturgie Otomar Venzhöfer) se nepodařilo odkrýt celou bohatost Šrámkova lyrického textu. Příjemným zpestřením byl školní **DPS Hlásek z Litoměřic.** Další čtyři texty vznikly přímo v souborech, z toho dva jako autorské, jeden jako dramatizace literární předlohy a konečně poslední lze označit jako variaci na téma.

Soubor Matějka a spol. čili Bílý balet mezi divadly Novosedlice přivezl do Děčína performanci na téma Hamlet. Základní kostru inscenace, nazvanou **Elsinor**, tvořenou dějovými fakty Shakespearova Hamleta, používají Zdeněk Matějka, Josef Pondělík a jejich partnerka Karolína Prášková jako podněty pro hru. Zcizování (např. souboj Hamleta a Laerta jako zápas sumo), metaforická gestika, slovní hříčky, znakové používání běžných spotřebních předmětů slouží vybraným tématům z Hamleta, jako je např. svět jako vězení a blázinec nebo důležitost jít vlastní cestou. Zvláštností inscenace je pevný text a pouze minimum improvizace, a také malý atak na diváka. Pánům a dámě je nejlépe nikoliv na jevišti, nýbrž na klubové scéně. Rozhodně zajímavé by bylo jejich potkání se s tvorbou patřící na Šrámkův Písek.

Zmíněnou dramatizaci literárního textu uvedlo **Bílinské divadelní minimum**. Jiří Schamberger si splnil sen a zpracoval slavný protiválečný román ***P. Ryana* Jak jsem vyhrál válku**. Na zajímavé nepopisné scéně, jejíž hlavní součástí je maskovací síť, se odvíjí velké dvouhodinové plátno, v němž najdeme všechny situace, do nichž se za druhé světové války dostává Ernest Goodbody. Patrně méně by bylo více, inscenace se trochu vleče, zejména ve druhé části, v níž klipy nahradily velké dramatické scény. Škoda, protože patrná radost ze hry bývá vždy kořením divadla.

Nováčkem přehlídky bylo **Divadlo Michala Vaňka z Nového Boru.** První činoherní inscenace, první režie učitelky ZŠ Ireny Vaňkové, autorský text dramaturga Městského divadla v České Lípě ***Jarka Hylebranta*. Hra Smím tě políbit, než chcípnu?** je komorním příběhem o setkání dvou prokletých básníků P. Verlaina a A. Rimbauda a představuje určitě dobrý základ pro nadějnou inscenaci. Zdobí ji odpovídající scéna, slušné herecké výkony obou hlavních představitelů. Chybí jí přesnější temporytmus a práce s mizanscénou.

„Zborník jako dramatický básník umí pracovat se slovem, jeho významy, které se mu jako asociace rozbíhají do širokých variací. Tu a tam se však s tímto aparátem jako dramaturg nechce rozloučit, což inscenaci zbytečně zatěžuje.“

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa / František Zborník: Pension. Foto: Luděk Černý.

Nejlepší inscenací, která si kromě hlavní ceny přehlídky a nominace na celostátní přehlídku odvezla i cenu diváků, se stala inscenace hry ***Františka Zborníka* Penzion DK Jirásek Česká Lípa.** Lyrická komedie bilancující život dvou mužů a jedné ženy, kteří kdysi tvořili milostný trojúhelník v penzionu Eden, ráji vzpomínek, je založena na jiskřivém slovním humoru a na situacích opírajících se především o dva muže – cyklistického závodníka a pošťáka a jejich netuctový pohled na svět. Zborník jako režisér prokázal, že ovládá moderní divadelní imaginaci, nepopisné milostné scény na kolech nebo na schodech dodávají inscenaci potřebný náboj. Umí vést herce a jak Vlastimil Vik, tak Karel Bělohubý podávají mimořádný herecký výkon. Zborník jako dramatický básník umí pracovat se slovem, jeho významy, které se mu jako asociace rozbíhají do širokých variací. Tu a tam se však s tímto aparátem jako dramaturg nechce rozloučit, což inscenaci zbytečně zatěžuje. Jak dokazuje cena diváků, inscenace si svým lidstvím (jakési střetnutí mužského a ženského principu) svého diváka najde.

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa / František Zborník: Pension. Foto: Luděk Černý.

Krajská přehlídka v Lomnici nad Popelkou

Rudolf Felzmann

Krajská přehlídka ochotnického divadla Pojizerské oblasti se konala ve dnech 6.–9. března 2008 v Tylově divadle v Lomnici nad Popelkou. Na přehlídce se představilo 7 souborů (osmý soubor ze Semil krátce před konáním přehlídky svou účast odvolal) a jejich inscenace dosvědčovaly značnou šíři v dramaturgii.

Úvodní večer patřil **DS Vojan z Hrádku nad Nisou** s inscenací komedie ***Miroslava Horníčka* Tři Alberti a slečna Matylda.** Text, který v době svého vzniku mohl nabízet pro českého diváka téma značně vzdálené, se nyní může jevit jako celkem všední příběh o zlodějích a podvodnících, kteří napalují jeden druhého. Tři kumpáni jsou přistiženi slečnou Matyldou při pokusu o loupež v jejím domě. Aby svůj záměr mohli dokončit, musejí přijmout roli sluhů Albertů. Když se zdá, že konečně dosáhnou svého, zjistí se, že i Matylda má zločinné sklony, avšak pravým vítězem se stává její mladinkatá neteř, která je šéfkou prohnaného gangu. Inscenátoři sice lehce zkrátili text, aby představení dostalo větší švih, ale více se soustředili na rozehrání komediálních situací tří Albertů, než by zdůraznili lehce kriminální zápletku s překvapivým a snad i aktuálnějším závěrečným odhalením pravé podstaty zločinu.

Divadlo V Roztocké z Jilemnice se blýsklo odvážnou dramaturgií, když zvolilo dramatizaci skvělého fantasy románu ***Terryho Pratchetta* Soudné sestry.** Oněmi sestrami jsou tři čarodějnice, mající předobraz v Shakespearově Macbethovi. Děj, pohybující se mezi jistou travestií na Macbetha či Hamleta s dalšími odkazy na Shakespeara a vtipně poskládanými motivy z pohádek, se odehrává v prudkých střízích dramatických motivů vražd a násilí s půvabnými epizodami naivity v lidských vztazích. Jilemnický soubor jednoduše vyřešil proměnlivost mnoha prostředí bájné Zeměplochy a divadelně účinně si poradil s množstvím kostýmů. Propojení scén zajistila nápaditě volená „irská" hudba, avšak ta se pak nechtěně stala jistou brzdou ve spádu představení, neboť i po ukončení přestavby scény se čekalo na její doznění. Oporou v košatě rozvinutém ději se především staly představitelky oněch tří soudných sester, které jasně nesly poselství o tom, že lidskému zlu je třeba odporovat. Žel, nenašly už takovou oporu v ostatních představitelích mnoha rolí. Složitému finále, připomínajícímu závěrečný masakr z Hamleta, avšak určujícímu nové a lepší panovníky Zeměplochy, pak chybělo nejen tempo, ale především přehlednost v aranžmá. Jilemničtí nabídli myšlenkově nevšední představení, které i přes některá inscenační úskalí poskytuje inteligentní zábavu a oslovuje široké spektrum diváků. Soudné sestry získaly nejvíce cen: tři za herecké výkony a dvě za scénografii.

S jistou nadsázkou se **DS Nakafráno Turnov** přihlásil k blížícímu se MDŽ. Čtveřice sympatických žen si totiž zvolila téma sobě velice blízké a autorsky se poprala s problémy životních představ a lásek mladých žen. K originálně zvolenému názvu souboru dodejme ještě název inscenace: **Naštěkaná.** O předloze můžeme diskutovat, neboť při čtení textu máte pocit, že se jedná o hledání jistot dívek ve věku kolem dvaceti let, ale pak vás reálie přesvědčí, že jde o ženy spíše o deset let starší, a tam už se problém, kdo bude jejich životním partnerem, jeví jako příliš úzce vymezený. Avšak představitelky čtveřice přítelkyň se s textovou předlohou natolik ztotožní (ostatně samy si ji napsaly!), že jí dávají pravdivost a především uplatňují značnou dávku nadhledu a příjemné sebeironie, až váháte, zda se jedná o stylizované a poučené herectví či bezprostřední autentickou výpověď. Komediální situace i vtipné bonmoty chytnou publikum a v jeho ženské části navíc zaznívá jásavé pochopení, včetně uspokojení, že dvě ze čtyř žen stojí na hranici nového života, neboť jsou „naštěkané", tedy těhotné. Kolektivní cena za autorsko-interpretační vklad do inscenace vyjadřuje rovněž důvod, proč porota navrhla nominaci na celostátní přehlídku Divadelní Třebíč / Divadelní Děčín.

„Vážnou" dramatiku zastupovala ***Sartrova*** existenciální hra **S vyloučením veřejnosti. DS Ambrozia z Hradce Králové** však sáhl – aniž by to tušil – po upravené verzi. Zkrácením textu se drama rozvíjí v překotném tempu a záhy je zřejmé, že tři postavy na jevišti už mají po smrti a v onom podivném pekle, do něhož vstupují, se budou bezvýchodně vzájemně nenávidět. Dokomponovaná nepojmenovaná postava muže sedícího v první řadě hlediště však zrychlený proces narůstající beznaděje mění v zřejmě mnohokrát opakovanou varovnou demonstraci, před níž naposled onen divák prchá. Herci volí od samého začátku expresivní výraz hrůzy, umocňovaný i zvukovými podkresy a světelnými efekty, takže už nemají možnost cokoli dál rozvíjet či umocnit. Výpověď inscenace je oslabená a znepřehledněná, ale přesto se jedná o poctivý pokus o zvládnutí mnohavrstevného textu, který se nápadně často začíná vracet i na amatérská jeviště.

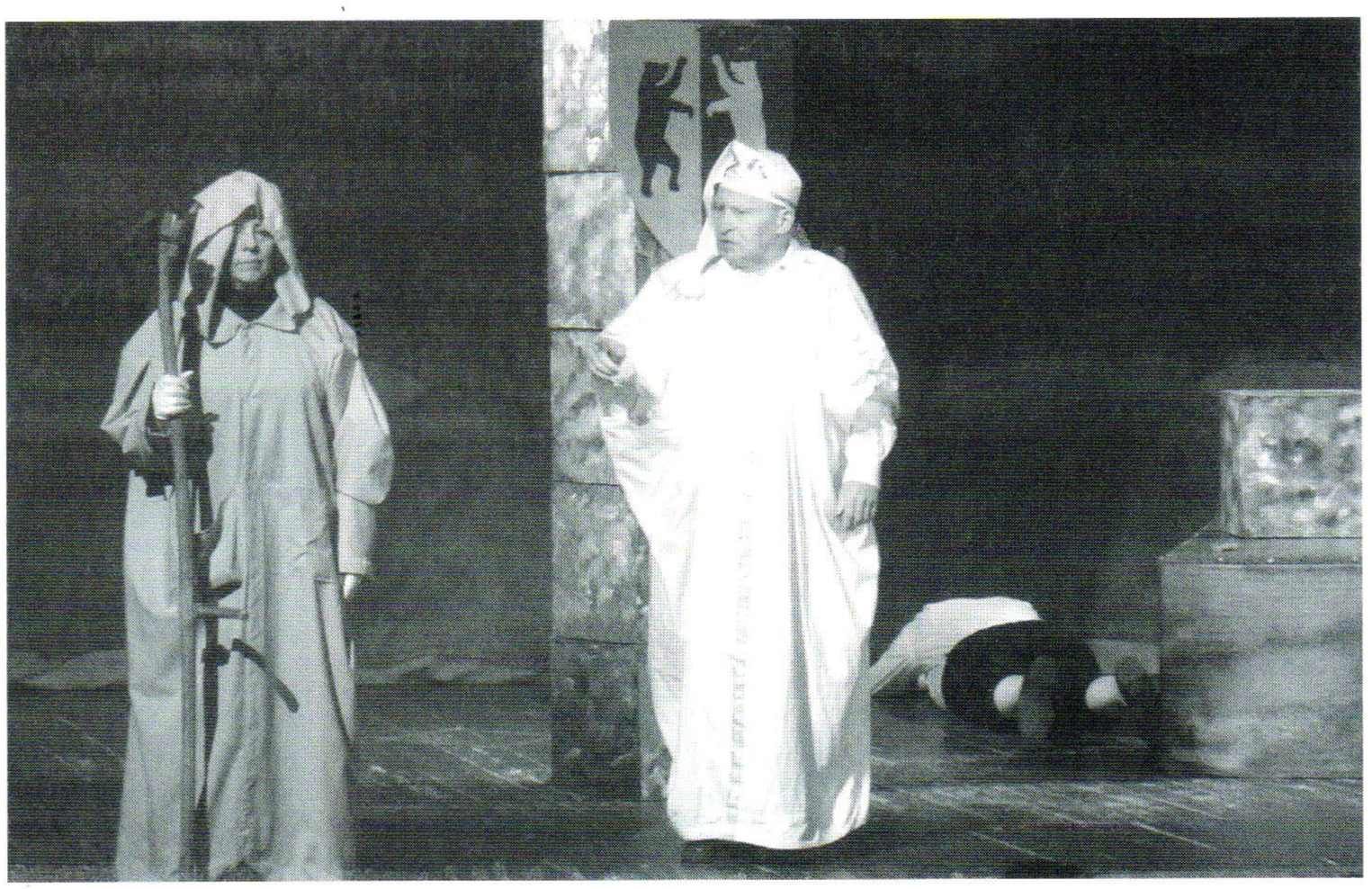

Divadlo V Roztocké Jilemnice / Terry Pratchett: Soudné sestry. Foto: archiv přehlídky.

Touhou mnohých souborů je nalézt kvalitní komediální text a sáhnou po osvědčených klasicích. Touto cestou se vydal **DS Vrchlický z Jaroměře**, když zvolil ***Molièra***. Nastudoval komedii **Paroháči**, což je propojení dvou méně hraných aktovek ve zpracování ***Vlastimila Pešky***. Ten ale Paroháče ušil na tělo svému souboru z Ořechova. Smůla Jaroměřských byla v tom, že neznají specifiku Ořechovských, kteří textu dávají humor svéráznými hereckými akcemi i důmyslným využitím individuality jednotlivých představitelů. Snad nejvíce to prozradila hudební složka, v níž původní bezprostřední muzicírování nahradila reprodukovaná nahrávka kapely mezi popem a dechovkou s předtočeným sborovým zpěvem. Bezprostřední muzikálnost se tak proměnila v předváděnou radostnost. Ztratily se drobné improvizační špílce, nic neulehčovalo zápas s poněkud ztěžklým textem o manželské nevěře, erotické rozdováděnosti či pseudolékařském zkoumání moči. Mimo domácí prostředí se soubor přesvědčil, že svou velkou a poctivou snahu o zábavné divadlo lépe naplní, když veškeré jednání na jevišti odlehčí.

DS Svatopluk z Benešova si zvolil **Divadelní komedii** finsko-švédského autora ***Bengta Ahlforse***. Text může lákat divadelníky příběhem ze života maloměstské šmíry, pro niž místní autor napíše jakousi hru. V té ale škrtá a připisuje scény podle momentálního vývoje svých postalkoholních či erotických stavů. Pro hlavní roli je najata herečka, jejíž sláva už dávno dohasla, zatím co ředitelka a režisérka občas krom zoufalství při zkouškách zažívá i tlak správní rady, požadující roztomilejší tituly pro zábavychtivé publikum. Inscenátoři se poctivě a především vkusně vyrovnali s textem, který osciluje mezi komediální nadsázkou (bláznivé scény zkoušek) a dojímavým sdělením o existenci umělců na odstrčené štaci. Žel, podlehli jistému poeticko-sentimentálnímu okouzlení z vůně líčidel. Neujasnění, o jakém divadle vlastně hrají, zamlžilo myšlenkové vyznění jinak vkusného a příjemně zábavného představení.

Závěr přehlídky téměř symbolicky navázal na nedořečené téma Divadelní komedie. Ovšem téma posledního představení přehlídky znamenalo obrat zcela zásadní, neboť **DS Tyl ze Železného Brodu** uvedl komedii **Nejstarší řemeslo** od americké autorky ***Pauly Vogel.*** Výpověď dávno vysloužilých a věkem značně zdecimovaných prostitutek, jež se vyhřívají na chodníku uprostřed velkoměsta, můžeme sice vnímat jako sérii nádherných bonmotů o úbytku životních sil i o neutuchající potřebě tělesnosti, ale záhy se prosazuje hořká výpověď o totální degradaci „veřejných služeb". Pětice železnobrodských hereček se s vtipným dialogem vypořádala značně dobře, aniž by musela klesnout do roviny kluzkých dvojsmyslů. Avšak uvěřitelnost příběhu, a tím pádem i trpkost zjištění, že svět poctivého řemesla (tj. bez teroru pasáků, zato s autoritou bordelmamá i s pochopením pro zákazníky) nenávratně mizí, oslabuje věkové obsazení jednotlivých postav. Přes solidní vyrovnanost hereckých výkonů zůstává otázkou, zda evidentně mladá a půvabná žena je schopna sdělit životní rezignaci sedmdesátileté ženy, která do poslední chvíle slouží svým drahým stařečkům…

Lomnická přehlídka neměla vyložený propadák, v řadě případů naznačila úsilí o širší myšlenkovou výpověď, a to dokonce i prostřednictvím zábavnějšího repertoáru. Porota šetřila cenami a ani čestnými uznáními nehýřila, avšak mohla konstatovat, že amatérské divadlo v Pojizeří i přilehlých enklávách se dostává nad obligátní inscenování tzv. kasaštyků. Ovšem na výrazně dotažený umělecký počin zatím ještě čekáme.

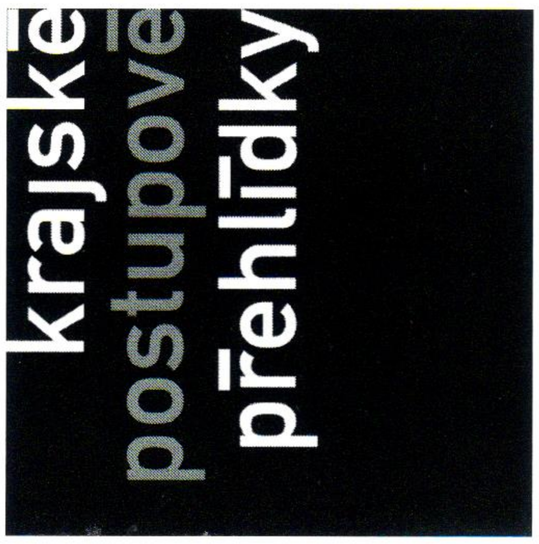

DS Nakafráno Turnov / Nakafráno Turnov: Naštěkaná aneb 4 ženy v maloměstě. Foto: archiv přehlídky.

Divadlo je svaté, svaté je divadlo Modrý kocour Turnov, 21. 2.–24. 2. 2008

Vladimír Hulec

Letošní Modrý kocour se konal již potřinácté. Opět to byl maraton, opět diváci přebíhali z kina do divadla a zase zpátky, opět se v hospodě U Karla IV. diskutovalo a popíjelo až do pozdních popůlnočních hodin a ráno s bolavou hlavou běželo na představení. A opět za tím vším byl Petr Haken se svou rodinou, jedni z nejztřeštěnějších divuchů a divušic, které kolem amatérského divadla u nás znám.

Viděno dvojitě

Jedna změna ale nastala – festival rozdělil své dvě postupové přehlídky dvěma různým porotám. Směr Náchodská Prima sezóna, tedy studentské divadlo, rozhodovala trojice Josef Tejkl – Jaroslav Stuchlík – Petr Haken, kdežto směr Písek trojka Petr Christov – Petr Lanta – Vladimír Hulec. Nebylo tedy pro porotce nutné vidět celý festival, a tak mi promiňte, že pár absencí jsem měl i já. Neberte však tento referát pouze z pohledu „píseckého", byť jeho se bude týkat především. Snažil jsem se z festivalu (byla na něm i nesoutěžní představení) zhlédnout maximum, co mé tělo a mysl zvládly. Náchodský prima pohled doplní Josef Tejkl.

DS Krvik Totr Praha / Krvik Totr: Ivan, Kamil a Dušan. Foto: Vojtěch Brtnický.

„Please, try again later. Téma dívčí homosexuality v prostředí dospívající mládeže na malém městě je už samo o sobě počinem."

Prostor pro divadlo

Modrý kocour má šťastně volenou dramaturgii. Petr Haken nehledí ani tak na „experimentálnost" či „mladost", ale jde mu o jisté myšlení a hlavně o prostor pro současné otevřené (v širokém smyslu toho slova) divadlo. A dokonce se nesoustředí výhradně na soutěžní tituly. A tak se na něm celkem logicky setkávají vedle po postupu dychtivých souborech i ty, které se chtějí prezentovat před neznámými diváky, anebo ty, které Haken pozve jako zástupce určitého divadelního myšlení a festivalové kontinuity. Těmi mimo soutěž byli letos například **Rádobydivadlo Klapý** s ***Koljadovou*** fraškou z dob sovětské perestrojky **Slepice**, pražský **Krvik Totr** s písničkálem **Ivan, Kamil a Dušan, Samohana Hradec Králové** s ***Tejklovým*** novým kusem

„Hra Pavla Časara Žezla aneb Žádné lásky, jenom kruté smyslnosti vyvolala asi nejkontroverznější odezvu festivalu."

Asteroid Bejček, anebo Polák **Adam Walny** se svým loutkovým **Mystériem** narození. Všichni vnesli do festivalového dění kus svébytnosti a jedinečnosti. Každý z nich je vyznavačem jiné poetiky a divadelního směřování, přesto jako by byli z jednoho kusu divadelního kamene. Jsou totiž do divadla „zaťatí". Tak moc, až překonají občasné rozpaky ze zvoleného tématu či výsledku. A občas se zase náramně trefí. Těmi na festivalu nejúspěšnějšími byli pražští mladíci Krvik Totr. Od prvního tónu měli diváky na své straně. Až do konce. Píšu o nich z přehlídky Stodůlečský Píseček a uvidíte je nejméně na Šrámkově Písku. Doporučuju. Klapáci (či Klapíci, anebo snad Klapovští?) se také ještě účastní mnoha přehlídek. A tak se z festivalových hostů zmíním pouze o ***Tejklově* Asteroidu Bejčkovi.** Je to neuvěřitelně ukecaný text, kde se téměř nic neděje. Jako by se Tejkl zhlédl v Hrabalově pábitelství. Divák sleduje nekonečné tlachy dvou spolupracovníků jedné nejmenované hradecké hvězdárny. Je to politicky nekorektní (mačistické) a chvílemi k uzoufání nedramatické. Přesto má inscenace příchuť zážitku. A to za prvé z vyvolání autentického pocitu ztroskotaných životů dvou padesátníků, tedy z osobního tématu pána Tejklova. A za druhé zásluhou famózního Jana Bílka v roli pana Boučka.

DS Odevšad / Martin Janoušek & Odevšad: REK + LAMA. Foto: Jiří „Taschi" Vondráček.

Divadla na hraně smrti

Ale pojďme dál. Autenticitu – a to vskutku mrazivou – vyvolal ještě jeden autorský projekt: **Atraktor Liberec** s inscenací P**lease, try again later.** Téma dívčí homosexuality v prostředí dospívající mládeže na malém městě je už samo o sobě počinem. Soubor sedmi členů (šest dívek a jeden kluk) ZUŠ jej zpracoval na základě skutečného deníku jedné kamarádky. Ta krátce před festivalem spáchala sebevraždu. Nebudu psát víc. Inscenaci uvidíte v Náchodě. Neměli byste se však spokojit s pouhým viděním. Právě takové projekty vyvolávají potřebu následných diskuzí a rozborů, jež mohou být důležitější než čistě umělecká stránka představení (jež ostatně nebyla příliš vysoká).

„Každý detail je vidět a civilnost, falešný zpěv, povolené tělo, nepřesný krok, špatně zapálená svíčka ruší. Přesto je Dekalog jedním z největších přínosů amatérského divadla českému alternativnímu divadlu vůbec."

Na existenciální deprese se zaměřily ještě další soubory. Hodně svérázné bylo například **Broukovcovo Kamdivadlo z České Kamenice.** Hra ***Pavla Časara* Žezla aneb Žádné lásky,** jenom kruté smyslnosti vyvolala asi nejkontroverznější odezvu festivalu. Autor se v ní pokusil zachytit proces myšlení a zmapovat možné způsoby chování (v závislosti na velmi rozdílných situacích) naprosto záporné, pro společnost nepřijatelné osoby – vraha z vilnosti. Ukazuje ho v dlouhých monolozích. Nejprve čekajícího na popravu a vzpomínajícího na své zločiny. Po jakési podivné světové nemoci se z něj však stává poslední a jediný žijící muž. Je nepostradatelný a podle toho se chová. Když se zjistí, že kdesi na Zemi přece jen nějací muži přežili, vrací se hlavní postava do cely a je popravena. Ovšem to je jen jedna rovina

„Divák sleduje nekonečné tlachy dvou spolupracovníků jedné nejmenované hradecké hvězdárny. Je to politicky nekorektní (mačistické) a chvílemi k uzoufání nedramatické. Přesto má inscenace příchuť zážitku."

Divadlo Jesličky Hradec Králové / Josef Tejkl: Asteroid Bejček. Foto: Oldřich Nermuť.

příběhu. Hledat a nalézat by se v něm daly ještě mnohé další odkazy a konotace. Freudovské, archetypální, náboženské, rituální, biblické. Nejsem si jist, zda o nich tvůrci vůbec uvažovali. Spíš se mi zdálo, že se jimi nechali vést intuitivně a že některé se objevují zcela náhodně, nevědomě. Opájení se lidskou zvrhlostí mi přišlo až nebezpečné. A právě postoj autora k tak nebezpečnému tématu, jakým je obsese vraždění dětí v konfrontaci s lidskou existencí, mi na prapodivné, v mnoha ohledech záhadné inscenaci strašlivě scházel. Mohl ji stvořit šílenec i dítě.

Na druhém pólu existenciálního divadla stojí několik posledních let režisér a dramatik ***Ondřej Pumr.*** Po loňských dvou uvedl se svým česko-polským souborem **J. S. T. E. Artyžok & Dred** další – tedy třetí – díl z připravovaného Dekalogu inspirovaného Biblí. Performance se tentokrát jmenovala **Písně z prvního a dalšího smrživota** a byla vytvořena z textů různých epoch a kultur. Od lidových a buddhistických přes biblické po současné. V jednom zhlédnutí nelze tyto texty pochytit, natož zasadit do autorem zamýšlených kontextů a výkladů. Představení je třeba vnímat spíše emotivně, nechat na sebe působit obrazy, hudbu, monology, dialogy, vývoj situací, a ty pak postupně jako mnohovýznamový puzzle skládat. Nevím tedy, zda jsem četl dobře: během autonehody zemře mladík a jeho milá se s tím nedokáže smířit. A tak hledá jeho tělo, vyvolává jeho duši, ptá se po smyslu života a smrti, obrací se k Bohu. Současně tak podniká cestu do vlastního nevědomí. To, co sledujeme, je rituální forma divadla, vycházející

„Oldstars Praha s McDonaghovým Panem Polštářem. /.../ ...ve stylu coolness dramatiky vytáhli z textu hlavně krutost a násilí. /.../ Pouze hereckými prostředky dokázali vtáhnout diváky do podstatných témat hry. Kde jsou meze násilí, normálnosti, empatie, fantazie, moci a ovládání."

z podnětů a inspirací Grotowského, odkazující však na celou křesťanskou tradici. Scéna je rozdělena hagiograficky – ikonograficky na čtyři části, každá má jiný teologický i symbolický význam. Podstatnou roli hraje kříž, oheň, písek, černá a bílá barva, duchovní zpěvy. Divák je přítomen obřadu, do kterého ale není zapojen. V tom je velké úskalí těchto performancí. Nejlépe působí v autentickém, nedivadelním prostředí. Přesto je třeba velmi ocenit snahu Ondřeje Pumra s diváky komunikovat nejen po této – řekněme – emoční, mystické stránce. Rozdal před představením divákům celý text, snaží se obrazy – oproti předchozím částem Dekalogu – divadelně náročněji zpracovat, vytvořit divadelní situace, dodat akcím dramatický rozměr. Obávám se však, že to nejde bez dlouhé cesty herecké přípravy všech účastníků akce. Každý detail je vidět a civilnost, falešný zpěv, povolené tělo, nepřesný krok, špatně zapálená svíčka ruší. Přesto je Dekalog jedním z největších přínosů amatérského divadla českému alternativnímu divadlu vůbec. Je dokladem, že nejen Farma v jeskyni a TNF mohou rozvíjet tendence svatého divadla.

Herecká divadla

Už dávno jsem tímto textem překročil vymezený rozměr, a tak nyní jen v rychlosti. Prvním doporučeným (po nominaci Dredu) souborem na Písek se stal pražský soubor **Divná Bára** s aktovkou **Nekrmte labutě.** Jde o divadelní spolek vzniklý koncem devadesátých let z holešovického souboru Kolem stolu a sdružující divadelníky z celé republiky. Nekrmte labutě je jejich nejnovější autorská inscenace, premiéru měla letos v únoru. Text napsal a režíruje ***Jiří Benda***. Jedná se o nenáročnou komediální hříčku odkazující na drsnou americkou detektivní školu Phila Marlowa. Právě přímočarost a razance, se kterou je podána, nadhled a absurdní prvky, které jsou v ní obsažené, jsou její velkou devizou. A také hlavní představitelé – Jiří Čížek (svůdce Aleš Maleš), Jakub Císař (Detektiv) a Marcela Magdová (Žena), kterým je text zřejmě psán na tělo.

Druhým doporučeným souborem jsou **Oldstars Praha** s **McDonaghovým Panem Polštářem.** Tak trochu ve stylu coolness dramatiky vytáhli z textu hlavně krutost a násilí. Zbavili jej ironie a nadhledu a soustředili se na existenciální otázky. A vzniklo silné divadlo dneška. Pro mne jeden z vrcholů festivalu. Pouze hereckými prostředky (scéna je téměř prázdná, jen nezbytný stůl a židle) dokázali vtáhnout diváky do podstatných témat hry. Kde jsou meze násilí, normálnosti, empatie, fantazie, moci a ovládání. Nedávali odpovědi, kladli – a to velmi důsledně – pouze otázky. Podobně jako dívky z Atraktoru. Divadelně poučeněji, ale se stejnou mírou zaujetí. Navíc ukázali, že jde autenticitu vyvolat nejen na vlastních textech a příbězích.

Jednou větou

Listuju programem a děsím se, kolik jsem toho vynechal. Například wildovsky laděnou (a velmi dobře napsanou) crazy komedii Jakuba Kolára v autorově režii **Pokoje s tchyněmi** pražského souboru **Pibimpap-Rizoto** se skvostným herectvím všech zúčastněných. Zvláště nádherně ztřeštěných tří starších dam Markéty Lukešové, Jany Hradecké a Kláry Svobodové v rolích matek a tchyní. A s nezapomenutelně pitoreskními výstupy a skvělými hláškami Libora Ulovce v roli sluhy-gentlemana Wellmina. Nebo tajemnou ***Přidalovu*** středověkou pohádku **Pěnkava s loutnou Studia Šrámkova domu ze Sobotky** v režii Lady Blažejové, jež nabídla poezii a křehkou (možná až příliš) práci se znakem. Anebo pokus o reinkarnaci němé grotesky **DS Odevšad** nazvanou **Rek + lama** a... A další...Všechno to byly a jsou kamínky do pestrobarevné mozaiky s názvem amatérské divadlo. Své postřehy jsem jim sdělil v Turnově. A charakterizovat je jen krátce mi přijde málo. Takže snad příště.

V programu turnovského Modrého kocoura 2008 vystoupilo nesoutěžně také Divadlo LUNA Stochov s inscenací hry Jeana-Claudea Danauda: Ach, ta něha našich dam! Foto: Pavel Charousek.

Modrý kocour letos dvoubarevný

Josef Tejkl

Alespoň co se porot týče. Toho bleděmodrého pětiocasého, běžícího k Náchodu, sledovala porota tříčlenná ve složení Haken-Stuchlík-Tejkl. O tmavomodrém víceocasém, kvapícím směr Písek, vydává svědectví Vladimír Hulec, člen druhého porotcovského triumvirátu Christov-Hulec-Lanta. Prozraďme jen, že toto dvoubarevné řešení je prozíravé, pro porotce únosné, a že vzniklo na základě vzpoury doktora Christova. Tento již tradiční postupový turnovský festival s akcentem na Ústecko a Liberecko a ozdobený několika hosty vypukl již ve čtvrtek 22. února a končil v neděli 25. února kolem 16. hodiny vyhlášením výsledků a závěrečným hodnocením.

Oblast divadla studentského a divadla se studenty v Turnově přinesla nejinspirativnější výsledky díky **libereckému** matadoru ***Lukáši Horáčkovi*** a potažmo jeho svěřencům. Nejdále dospěl v projektu **Please, try again later**, na jehož nominaci do Náchoda se porota jednoznačně shodla. Spíše než o inscenaci jde o velice autentickou jevištní existenci skupiny -náctiletých v drtivé převaze dívek, s jedním skvělým chlapeckým outsiderem. Téma jinakosti, odlišnosti jedince a posléze jeho vyobcování až zavržení je zde rozehráno na základě skutečného příběhu a písemné zpovědi lesbicky orientované dívky, souboru blízké. Skvělým tahem je přenesení příběhu do venkovského prostředí, kde podobné anomálie oproti velkoměstu pobuřují ještě naprosto spolehlivě. Zvlášť dobře funguje mikroklima autobusové zastávky coby shromaždiště postpubertální mládeže. Liberecký projekt není zcela bez problémů, zvláště finálních pět až deset minut ještě motivačně kulhá (těhotenství aj.), avšak provokující odvaha otevřít po svém podobná témata vyvažuje několik, možná dočasných, neobratností.

Týž ***Lukáš Horáček*** získal doporučení se souborem **Stopa Liberec** a inscenací **Krysař v Hameln.** Početný ansámbl je zpočátku režisérem beze zbytku funkčně zapojen do překotného děje, v jehož průběhu město zamoří krysy. Scénografie, především jednoduchý rozkládací vůz, je dynamicky a nápaditě využita. S příchodem Krysaře se však karta obrací –začíná se deklamovat, dynamika vázne, mizanscéna

„Oblast divadla studentského a divadla se studenty v Turnově přinesla nejinspirativnější výsledky díky libereckému matadoru Lukáši Horáčkovi a potažmo jeho svěřencům. Nejdále dospěl v projektu Please, try again later..."

DS Ty-já-tr Praha / Jan Neckář, Rupert Dubský: Kocour v botách. Foto: Petr Charousek

se vytrácí, především se ale nezrodí tajemno a napětí a tajemný příběh bez tajemství začíná postupně nudit a hasnout. Inscenace zatím působí dojmem rozpracované, dosud nehotové, byť v lecčems nadějné skici. Porota však usoudila, že v osobě Lukáše Horáčka je záruka a zároveň příslib jejího růstu.

Zklamáním tentokrát bylo vystoupení dalšího **libereckého souboru Li-Di**. Jeho vedoucí Pavel Skála jako by zapomněl na předchozí slibné směřování (Čekárna, Lampa) a v produkci nazvané **Do žen a do pomerančů nevidíš** se vydal na tenký led divadelní detektivky. Soubor, pro činohru naprosto nevybavený, se tak doslova vysvlékl do nedbalek.

Stejnou mírou divadelní nepolíbenosti se vyznačoval též **Limonádový Joe Divadelního klubu mladých z České Lípy**. Díky kvalitám ***Brdečkovy*** předlohy držel alespoň daleko více pohromadě.

Ambiciózní projekt **Ty-já-tru Praha Kocour v botách** trpěl po mém soudu především předimenzovanou metráží (dvě hodiny, adresa dětský divák). Vedoucí souboru Radka Tesárková vsadila na verzi autorského tandemu ***Jan Neckář-Rupert Dubský***, jež slibuje více úspěch komerční než umělecký. K nejšťastnějším a nejdotaženějším pasážím inscenace patří dynamicky a vtipně pojaté výstupy Myší.

4 + 5 = 17

Jan Císař

Ten divný součet v titulku není projevem matematické ignorance, ale toho, že redakce AS vyžaduje maximální stručnost, a tak jsem si rozdělil těch 17 představení, která jsme viděli na východočeské přehlídce amatérského činoherního divadla v Červeném Kostelci ve dvou víkendech (29. únor.–2. březen a 7.–9. březen) z hlediska naléhavé „zaznamenatelnosti" na tři skupiny, v nichž se na těch osm představení zbývajících do 17 dostane minimálně nebo – bohužel – vůbec ne. Z hlediska druhového (či také žánrového) jde pak o skupiny dvě. První je směs zábavných představení, do níž se dostal např. i fraškovitě pojatý **Revizor** potvrzující, že od inscenace Lucerny v minulém roce učinil **broumovský divadelní soubor WOKNO** zřetelný krok kupředu. Jinak se znovu prokázalo, že z hlediska divadelní kvality jsou texty psané na bázi osvědčených konvencí komediálnosti (např. současná „dobře udělaná" fraška) a vyžadující „technickou dovednost" inscenační pro amatérské soubory metou, v níž se jen obtížně spojuje zábava s nadstandardní divadelní úrovní. V Červeném Kostelci se v tomto směru lépe na zábavném poli dařilo inscenacím, které vyšly z lůna souborů, tedy autorskému divadlu. Pánové ***Dvořák a Zahálka*** sestavili pro **Divadlo Jesličky** hudebně-literární pořad nazvaný **Jen pro ten dnešní (den) sen!**, v němž písně ze starých českých filmů obratně, poučeně a také potěšeně pospojovali texty, jež rovněž evokují atmosféru, která je charakterizována v názvu jako „velké dívčí snění o lásce". Je to milé, příjemné a půvabné představení nejsilnější v kolektivních scénách. Z tohoto typu zábavného proudu amatérského divadla vzešly i inscenace další: **chrudimského divadelního spolku J.N. Štěpánka**, která sobě i divákům pro radost nahlédla v **The Canterville Story** prizmatem osobitého humoru známou ***Wildovu*** předlohu a „lidové divadlo" místního **červenokosteleckého souboru**. Ten pojem „lidové divadlo" tu označuje onen typ divadla, jenž odpovídá pocitům, postojům, životnímu stylu a potřebám širokých diváckých vrstev a jejž z dějin známe především jako „vídeňské lidové divadlo". ***Vlastimil Klepáček*** napsal text a zrežíroval inscenaci **Don Quijote aneb Veselý konec rytíře smutné postavy.** Uspokojil tak zájem obecenstva o komedii s humorem jako životním nábojem a dal tím souboru příležitost s radostnou a temperamentní chutí vychutnat postavy i děj a vytvořit komunikaci s divákem, jenž tuto náladu představení chápe a podporuje.

Přechod mezi touto zábavnou polohou červenokostelecké přehlídky a inscenacemi s náročnými ambicemi tematickými i scénickými tvořila inscenace **Komedie o hvězdě Jednoty divadelních ochotníků z Úpice**. Známý text lidového sousedského divadla ze Semilska realizoval režisér Pavel Švorčík jako lidový vánoční betlém. Podařilo se mu rozvinout především vizuálně-výtvarnou stránku, která spolu

DS Červený Kostelec / Vlastimil Klepáček: Don Quijote aneb Veselý konec rytíře smutné postavy. Foto: Oldřich Nermuť

Divadlo A. Jiráska – Jednota divadelních ochotníků Úpice / Jan Kopecký: Komedie o hvězdě. Foto: Oldřich Nermuť.

s hudební složkou je silou inscenace, v níž se ovšem ve stejné intenzitě a úrovni nezdařilo zahrát individuální příběhy postav. **Divadlo Exil**, **divadelní spolek (a)Maťák z Pardubic** přijel na přehlídku s dvěma inscenacemi. A jak je pro tento spolek příznačné, byla jeho dramaturgie náročná: ***Enquistův*** text **V hodině rysa** a ***Rudišovo a Pýchovo*** **Léto v Laponsku**. Tuto náročnost zdolával však s problémy a potížemi. **Triarius z České Třebové** inscenoval zvláštní scénický tvar **Kupé story** – napůl monolog, napůl krátkou drsnou situaci několik lidí ve vlaku – k němuž mu předlohou byl text slovenského autora ***Rada Olose***. Je to jakési uvažování o smyslu filozofického myšlení a činu, jehož konec ponechává problém zcela otevřený; nicméně díky oné nezvyklosti scénického tvaru dokáže představení přitáhnout citlivého diváka a nabídnout mu nezvyklý divadelní zážitek.

Josef Tejkl se v Červeném Kostelci představil dvěma inscenacemi, tentokrát bez Černých šviháků. První uskutečnil s **královéhradeckými Jesličkami** a ***Kuprinova*** **Jáma** se mu stala podnětem k pozoruhodné jevištní montáži literatury a hudby, méně už k plastické a situačně přesvědčující divadelní transformaci. Pro druhý text – **Asteroid Bejček** – vznikl nový šestičlenný soubor s názvem **Samohana**, který program vysvětluje jako snahu pojmenovat kritické nahlédnutí na sebe sama, pohanět se v očistné lázni nelítostného pohledu na vlastní bytí. I tak lze tento text i jeho inscenaci jistě chápat, neboť životní osudy hvězdáře Bejčka a jeho diskuze s kolegou Bartoškou jsou neseny úsilím porozumět běhu jejich životů, ale také (a to především) rozpětí bytí lidského rodu mezi nebem a zemí, mezi nekonečností vesmíru a tíhou pozemského osudu, jenž se tu předvádí hlavně jako vztah k ženám, ale nejenom k nim. Inscenace i text se tu zdvihají do rovin metafyzických a existenciálních, což je umocněno minimalistickým tvarem, v němž prostor i čas představují hudba, již hraje hudebník trvale přítomný na jevišti, a potom postava, která je v mnoha funkcích a rolích jakýmsi demiurgem celého dění. Vzniká tak zvláštní atmosféra, která provokuje imaginaci diváků. A této poloze vyhovuje i způsob, jímž konkretizoval Bejčka profesionální herec Jan Bílek, jehož herectví přesně vyhovuje tomuto typu scénování a dotváří je. Asteroid Bejček představoval nepochybně vrchol červenokosteleckého programu a byl proto nominován na národní přehlídku. Je ovšem také nečekaným a šťastným vykročením autora i herce (a pravděpodobně i režiséra, byť není v programu takto uváděn) Josefa Tejkla za vlastní divadelní „samohanou".

DS Triarius Česká Třebová / Rado Olos: Kupé story. Foto: Oldřich Nermuť.

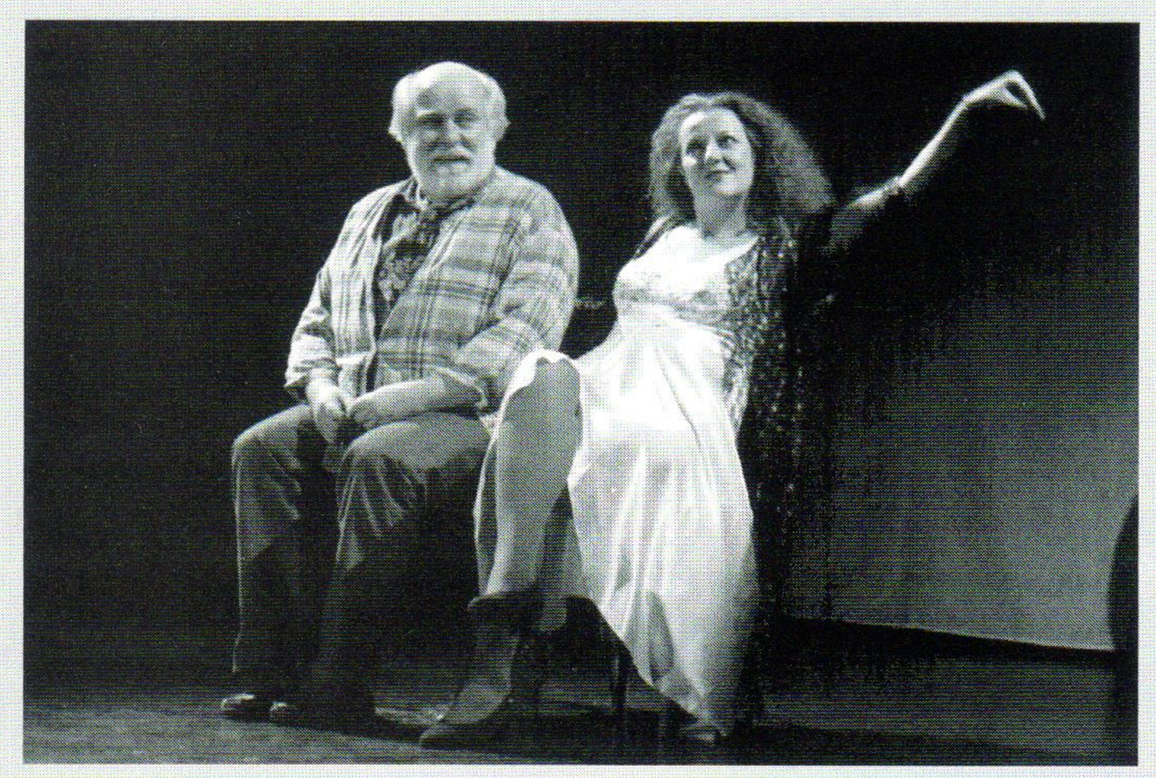

Divadlo Jesličky Hradec Králové / Josef Tejkl: Asteroid Bejček. Foto: Oldřich Nermuť.

„...vznikl nový šestičlenný soubor s názvem Samohana, který program vysvětluje jako snahu pojmenovat kritické nahlédnutí na sebe sama, pohanět se v očistné lázni nelítostného pohledu na vlastní bytí."

Divadlo Jesličky Hradec Králové
Josef Tejkl: Asteroid Bejček
Foto: Oldřich Nermuť

Zlom vaz po VIII. standardně i nadstandardně

Dušan Zakopal

Krajská soutěžní postupová přehlídka amatérského divadla v Pardubickém kraji – Zlom vaz – se konala již poosmé, letos od 28. března do 30. března. Organizačně i pořadatelsky ji zajišťovaly Občanské sdružení divadelních ochotníků Ústí nad Orlicí, Divadelní soubor Hýbl Česká Třebová ve spolupráci s Kulturním centrem Česká Třebová. Přehlídku finančně podpořily Pardubický kraj, Ministerstvo kultury ČR a města Česká Třebová a Ústí nad Orlicí. Vypomohla také řada sponzorů z obou měst. Hlavní soutěžní orientace přehlídky je směrem na Divadelní Třebíč / Divadelní Děčín 2008. Nutno v úvodu konstatovat, že přehlídka byla svou žánrovou i dramaturgickou skladbou rozmanitá a různorodá. K tomu přispěla i různá zkušenost prezentujících se kolektivů. Začátečníci a soubory s délkou trvání do pěti let tvořili polovinu z deseti účastníků. Charakteristickým rysem přehlídky byla výrazná převaha komediálních žánrů. Devět z deseti inscenací byly humorně laděny: od úsměvných čechovovských humoresek přes konverzační komedii (Bosé nohy v parku) a zábavně hudební představení (V zajetí filmu) až po razantní komiku cílenou na bránice diváků (Sex v šestém patře). Polovinu předloh tvořily autorské texty souborů, výrazné úpravy her či vlastní dramatizace.

Dramaťák Domova mládeže a školní jídelny Pardubice, *Sarkány, Dopita, Ledková:* Vodpolednice. Začátečnický studentský soubor si vybral autorskou předlohu svých kolegů, kteří se nechali inspirovat Kyticí K.J. Erbena. Provedení neslo všechny znaky poprvé vystupujících. Jejich smyslem bylo více než „dělat" divadlo „hrát si" na ně v mládežnické partě, v níž je jim dobře.

Docela malé divadlo Svitavy, *Radka Oblouková volně na motivy Petra Šabacha:* Cizina aneb Tepláková léta. Studentský soubor svitavského gymnázia předvedl výraznou úpravu původní předlohy, jejíž autorkou je režisérka a zároveň i vedoucí kolektivu. Důraz byl položen na teenagerovský příběh s ohledem na věk interpretů. Zřekli se vědomě kontrastu doby, do níž je původní předloha situována. Z průměru vybočující a provokující ústřední dvojice mladých však tento dramatický náboj nenahradila.

Divadlo Volnej pád Pardubice, *John Patrick:* Sex v šestém patře. Změnu tří jednoaktovek v deset klipových částí provedl režisér představení a také jeden ze tří velmi herecky vybavených protagonistů (hrají celkem deset postav) Petr Kouba. Toto roztříštění nepomohlo celkovému řešení inscenace, ztratil se lidský rozměr autorova zájmu o nevšední lidi, ztížila se i práce herců při výstavbě a řešení situací. Hrají se více groteskní charakteristiky postav a na diváky se působí prostředky razantní až drsné komiky.

Divadlo Katastrofa Kulturní dům Hronovická Pardubice: 3x A.P. Čechov. Vlastní dramatizace herce Patrika Ulricha tří humoresek ***A.P. Čechova***: Diplomat, Host, Drahý pes v režii Davida Poláčha, druhého hereckého protagonisty (obdržel cenu za roli Kuvaldina). Citlivá úprava i interpretace ctí miniaturní čechovovské tragikomedie. Absence vnějšího pohledu režiséra se však projevila v rozvleklém temporytmu představení i v ne dost účinném dramatickém stupňování jednotlivých humoresek.

Soubor Blud v tyátru Kulturní dům Bludov, *Jan Kašpar, Juliana Vohralíková:* Bludovská pohádka. Autorský text zpracovává místní pověst i s použitím hanáckého nářečí u lidových postav. Tím se význam inscenace více soustřeďuje na určitou osvětu v daném regionu. Způsob provedení se blíží sousedskému, leckdy až naivnímu divadlu korespondujícímu s charakterem předlohy.

Jednota divadelních ochotníků Jaroslav Luže – *John Steinbeck:* O myších a lidech. Autorův syrový pohled na život je výchozím pohledem na inscenaci. Souboru se podařilo čitelně přetlumočit humanistické poselství předlohy. Nosnou tematickou linií inscenace jsou touha a sny o svobodě. Na tomto vyznění se podílejí dobré herecké výkony, zvláště pak představitelů dvou hlavních postav George a Lennieho. Kladem je i scénografické řešení, které plně slouží inscenačnímu záměru. Režie je poučená a cílevědomě vede inscenaci k vyvrcholení příběhu. Rezervy jsou v řešení některých situací, zvláště s větším počtem osob, neboť chybí vyhrocenější napětí mezi postavami. Za zvážení stojí změna volby scénické hudby, která by více podtrhovala dramatičnost děje. Jan Roubínek obdržel cenu za nejlepší herecký výkon přehlídky v roli Lennieho, ocenění obdrželi i Jiří Roubínek jako George a Jiří Kudláček jako Slim. Porota doporučila tuto inscenaci, jako jedinou, na celostátní přehlídku činoherního a hudebního divadla Divadelní Třebíč / Divadelní **Děčín 2008.**

Divadelní spolek Diviš Vamberk, *Neil Simon:* Bosé nohy v parku. Konverzační komedii pojal soubor příliš vážně. Předloha nenabízí mnoho dramatických situací. O to více musí režie hledat cesty k odlišení charakterů postav a věnovat pozornost analýze vývoje vztahů. Aby inscenace dostala potřebné tempo a „jitření", musí být míra životní pravděpodobnosti hrána ve výrazné komediální nadsázce. Žel, toto se děje až v závěrečné části komedie. Čestným uznáním bylo oceněno výtvarné řešení (scéna a kostýmy) Ivy Šrámkové (také režisérky) a Petry Vojtové.

Divadelní spolek (a)Maťák Pardubice, *Kateřina Prouzová:* Únos aneb Červenobílá komedie (se zpěvy). Dramatickou prvotinu nastudovali nejmladší členové spolku v prvé režii autorky. Téma se dotýká fenoménu televizní tvorby poslední doby. Soustřeďuje se především na reality show. Všímá si situací, kdy je zcela bulvarizováno lidské soukromí a osudy lidí se stávají pouze předmětem obchodních kalkulací médií. Tento záměr byl nejvýraznějším dramaturgickým počinem přehlídky. Inscenace je studentsky hravá, nepsychologizující, budovaná především na komiksových sekvencích s výstižnou hudební složkou. Inscenaci lze označit za jistý generační pohled na problémy současného života. Sympatická parta studentů dostala čestné uznání za kolektivní úsilí při realizaci hry se současnou tématikou. Autorka získala od poroty cenu za text.

Porota se rozhodla, i přesto, že přehlídka ZLOM VAZ po VIII nemá licenci k soutěži studentských divadel organizovaných NIPOS-ARTAMA, doporučit inscenaci spolku AMAŤÁK Pardubice programové radě Náchodské prima sezóny, celostátní přehlídky studentského divadla 2008 v Náchodě.

Ochotnický divadelní spolek Zaklep Svitavy, *Jiří Janků, Petr Svojtka, Přemysl Bukovský:* V zajetí filmu. Osvědčená komediální předloha Divadla v Celetné vychází ze struktury kabaretního půdorysu parodistického zpracování úryvků známých filmů. To vše je zarámováno léčbou filmovými halucinacemi posedlého pacienta. Celkový ráz divácky úspěšné inscenace umocňuje i živá kapela reprodukující vesměs filmové melodie. Ještě většímu účinu inscenace by napomohlo krácení a výrazné pointování některých sekvencí.

Divadelní spolek Šembera o.s. Vysoké Mýto, *na motivy románu René Falleta v úpravě Zdeňka Culky:* Venkovští patrioti. Soubor uvádí, že použil dramatizaci Alexandra Gregara Zelňačka. Ta mu byla pouze inspirací, neboť filmovými dotáčkami a závěrem změnil ráz předlohy i konečnou pointu. Spojením filmové reality a divadelní imaginace se vytváří nesourodý celek a nenese s sebou potřebné napětí pro lepší komunikaci s divákem. Z inscenace se ztratilo poetické fandění životu a člověčina dvou stárnoucích, mírně podivínských kamarádů.

Výrazný tvůrčí inscenační počin se na přehlídce ZLOM VAZ po VIII. neobjevil. Kategorii úspěšných hereckých výkonů reprezentovali muži, tentokrát se ženám nedařilo. Přehlídka přinesla inscenační rozmanitost, různorodost i mnohooborovost prezentujících se souborů. Představení byla na standardní úrovně amatérského divadla s nadstandardním podílem autorských textů, vlastních výrazných úprav a dramatizací.

Na vlnách východočeské alternativy Audimafor aneb Kostelecký kostlivec ´08

Vladimír Hulec

Každá přehlídka a možná každý festival – a to nejen amatérské – jsou spjaty s tvůrci, kteří je vytvořili, formují je a dávají jim tvář. Regionální přehlídka mladého experimentujícího divadla a divadla poezie s postupem na Šrámkův Písek, Primu sezónu Náchod a Wolkrův Prostějov Audimafor je léta spojena s Naďou Gregarovou, obdivuhodně klidnou, vyrovnanou, praktickou a co se týká programu otevřenou a často riskující usměvavou dámou. Přesně takový je i Audimafor, ať už býval v Úpici nebo je v Kostelci nad Orlicí. Má zázemí, které mnohé amatérské přehlídky mohou závidět. Odehrává se v místním kulturáku s hospodou otevřenou po celý den a dlouho do noci – odcházíval jsem kolem třetí až čtvrté ranní. Najíte se tam, napijete, co hrdlo ráčí, a přitom finančně velmi únosně. Místní barmani a barmanky se s vámi přou o divadlo obecně a o viděné představení zvlášť. Technik je vstřícný i k alternativním projektům a diváci chodí nejen z řad účastníků, ale i místní, silně odkojeni fernetovým mlékem Pepy Tejkla a „jeho" Šviháky. Intenzivní program, letos 15 představení během posledních tří březnových víkendových dnů, včetně diskuzí, jež jsou často ihned po představení, vše probíhá v klidu, pohodě a vzájemné shodě, či aspoň respektu.

JESLIČKY

Východočeské amatérské divadlo si nelze představit bez královéhradecké ZUŠ Na Střezině a její scény zvané **Jesličky**. Na Audimaforu jesličkovské soubory vždy převažují. Ať už se jmenují jakkoli – ne vždy přímo Jesličky – je na nich znát velká divadelní (po)učenost, snaha o dramaturgickou originalitu a styl. A na každém souboru či aspoň představení je velmi viditelný rukopis pedagoga. Letos přivezli výsledky své práce čtyři – Josef Tejkl, Ema Zámečníková, Jan Dvořák a Monika Janáková.

Josef Tejkl je tak trochu stepní vlk. Nechává své ovečky, ať si krouží kolem něj, ať si vyberou, kterou cestou se vydají, čím se budou na té cestě zabývat a kam až dojdou. Sleduje je zpovzdálí a jen občas se do některé ze svěřených oveček pořádněji zakousne. Letos dovezl asi nejméně hotové divadelní tvary. Ve všech třech případech – **Sumec pro pět** a **Krysa** nejmladšího souboru **Nanervy** a **Švédský stůl** o něco staršího souboru **...po malinách** – šlo v podstatě o polotovary. Navíc velmi roztěkaný dramaturgický výběr nedovolil ani rozpoznat, proč dané texty Tejkl svým svěřencům vybral, či proč si je vybrali, údajně, sami. Nejvíc kontroverzí v tomto ohledu vyvolal ***Sumec pro pět***, což je v podstatě pro šest (místo původních tří) hereček přepsaná komedie ***Wofganga Kohlhaaseho*** Ryba ve čtyřech. Dívky ani jejich partner na tuto bulvární komedii nestačili. Jejich věk byl zcela nepřiměřený situacím a fór, s kterým by v tomto věkovém „přesazení" mohli a měli pracovat, se nekonal. Komedie se stala spíše minimalistickým přesouváním herců z jedné situace do druhé bez elementárního režijního řešení. Z takové inscenace by mohl mít radost snad jedině celník Russeau: čirý naivismus byl chvílemi vskutku dojemný a roztomilý. O to ale tvůrcům zřejmě nešlo. Představení **Krysa** současné dramaturgyně Národního divadla ***Lenky Kolihové*** v podání stejného souboru byla přece o fous osobnější a osobitější. Napsala ji koncem 90. let minulého století, premiéru měla v Činoherním studiu Ústí nad Labem v roce 2000. Ovlivněna tehdy vlnou feminismu a coolness dramatiky napsala jakýsi autenticky ženský příběh dospívající dívky v chladně odtažitém prostředí současné rodiny. Zahrát generační střet bylo ovšemže nad síly pětičlenného souboru, a tak se soustředil na vykreslení jednotlivých situací a charakterů s určitou fungující autenticitou. Režijně se mu ale nedařilo ani v jeho mnohem ambicióznějším projektu – ***Drábkově*** gastronomické tragédii o mnoha chodech ***Švédský stůl*** v podání starších svěřenců **...po malinách**. Nešťastné bylo zvláště scénografické řešení, které zasadilo švédský stůl se všemi špičkami, humry, lososy a sladkostmi do hřmotného prostředí dřevěných praktikáblů. Ani kostýmy nebyly nijak zvlášť nápadité, natož výtvarně kompaktní. Jako by se jednalo o raut mezi bezdomovci. Naštěstí herci řešili mnohé situace s grácií, vtipem a nadhledem, uzený losos Michaely Lučické byl přímo k nakousnutí, sem tam nějaký režijní nápad osvěžil, a tak přece jen tato inscenace aspoň komunikovala s diváky a svým obsahem je zaujala.

Ema Zámečníková je oproti Tejklovi vždy daleko víc „při zdi". Jako on se snaží dát svým svěřencům volnost a tvůrčí kreativitu, současně ale zná jejich přednosti i slabiny a podle toho volí, ve směs poetický, repertoár i jeho způsob zpracování. Letos přivezla pouze jedinou inscenaci: autorskou jevištní fantazii na motivy starých němých filmů o lásce **Černobílý svět**. Vznikla na základě dílny pantomimy a pohybového divadla, kterou se členy souboru vedl mim Michal Hecht. S ním zřejmě připravili řadu etud různým způsobem zpracovávajících typizované situace z němých filmů. Ty pak

Geisslers Hofcomoedianten Kuks / Heinrich Rademin: Nevyslovené oraculum. Foto: archiv souboru.

Šárka Ziková propojila v sled výstupů odehrávajících se v nonstop kině. Film vždy sleduje jiná skupinka diváků, reaguje na něj, anebo jej nesleduje a zabývá se sama sebou. Současně divák sleduje i ony výstupy. Je to nápadité, vtipné, přesně ušité na míru souboru. Tam, kde již mimicky nestačí, vypomohou si gagem, ironií a odstupem.

Poetickou „parketu" Emy Zámečníkové letos zastoupila Monika Janáková. Se souborem **V tichých liliích** přivezla typické divadlo poezie. V jednoduchých kostýmech a scéně přednesla skupina ***Erbenův*** „mytický" horor **Svatební košile**. Vše bylo jak má být, nic nepřečuhovalo. Ani nepřekvapovalo. Jako pedagogický krok ve vývoji herců skvělé představení. Nic víc.

radost sledovat také režijní řešení každé scény. Jan Dvořák své představení tentokrát nebývale rozpohyboval a současně udržel hudebnost, ironii a nadhled.

DRED

Nebývale úrodný je v posledních letech Dred vzešlý ze studentské líhně **náchodského** gymnázia, dnes však už roztroušený po celé vlasti. Jeho členové jsou dnes mj. absolventy či právě absolvujícími herci a režiséry DAMU, absolventy FF UK, produkčními profesionálních divadel, čerstvými pedagogy. A na výsledcích všech jeho odnoží, které se prezentovaly v Kostelci, to bylo znát. Šlo vždy o „vědomé" divadlo, jehož tvůrci věděli proč vzniklo a kam směřuje.

Tato inspirace je ale velmi volná, jak už ukázaly předchozí díly. V Kostelci předvedl Pumr a jeho „livingovská" ekipa, jež vedle Dredu tvoří i spřátelená polská sekce nazývající se **J.S.T.E. Artyžok**, díl v pořadí čtvrtý. Nazval jej **Dekalog: Pygmalion – Svatba – Kar** a šlo o dosud nejdotaženější divadelní tvar. Asi dva-

„...Dekalog: Pygmalion – Svatba – Kar /.../ šlo o dosud nejdotaženější divadelní tvar. Asi dvanáctiminutová performance vždy pro dvanáct diváků (odehrálo se pětkrát za sebou) provedla diváky několika prostory."

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / Černobílý svět. Foto: Lenka Novotná

Studentská sekce Divadla Dred Náchod / J. Seifert: Na vlnách S.E.I.F.E.R.T.S.F. Foto: Lenka Novotná.

A tak letos prapor Jesliček nejpevněji držel jesličkovský bard Jan Dvořák. Se svými **Dospělými embryi** přivezl vlastní adaptaci ***Vančurova*** Konce starých časů nazvanou **Rozmarný konec starých časů**. Obrovský soubor čítající, nemýlím-li se, dvacet jednoho herce + jednu klavíristku (Monika Janáková) mnoha věků a hereckých zkušeností předvedl pravé skupinové představení, ve kterém si každý aspoň trochu zahrál, a přitom se téma ani dramatický spád (příliš) neztrácely. Hrálo se mezi diváky, kteří byli jakýmisi účastníky obřadu. Čtyři praktikábly stačily k tomu, aby scéna byla dostatečně variabilní, a přitom hercům nepřekážela. Všemu a všem vévodil Petr Čapek jako kníže Alexej Megalrogov. Bylo patrné, že téma je mu blízké, že si je přetvořil k obrazu – či spíše postavě – svému. A bylo radost sledovat jeho dialogy a nadšení, s jakým hrál. A byla

Studentská sekce Dredu vystoupila s adaptací ***Seifertových*** veršů z jeho poetistické sbírky z roku 1925 oslavující život velkoměsta a technický pokrok Na vlnách TSF. Inscenace formou tak trochu připomínající slavné Schmidovo Heslo XX. století se jmenovala **Na vlnách S.E.I.F.E.R.T.S.F**. a pohrávala si se slovem a jednoduchým divadelním znakem. Jistě by snesla víc hereckých i výtvarných nápadů, jako odraz k další práci však zafungovala. Vkusné, vtipné, svižně podané, možnostem souboru adekvátně vybrané pásmo vynikající poezie oslavující nejen rozhlasové vlny, ale hlavně češtinu.

Zásadní projekt přivezl zakládající a dodnes duchovní vedoucí Dredu Ondřej Pumr. Už loni započal svůj Dekalog do budoucna čítající skutečně deset inscenací (či spíše inscenačních projektů) inspirovaných biblickým desaterem. náctiminutová performance vždy pro dvanáct diváků (odehrálo se pětkrát za sebou) provedla diváky několika prostory. Diváci sledovali jakýsi záhadný příběh smrti nevěsty a jejího pohřbu, vzdáleně inspirovaný řeckým mýtem o sochaři Pygmalionovi a jeho soše překrásné ženy, již jen bohové mohou oživit. Vše se dělo vážně, obřadně, důstojně. Mluvilo se česky a polsky. Podstatná byla atmosféra, zvuk (hudba) a slovo. Podstatný byl výtvarný kód pracující s křesťanskými symboly kříže, ohně, jablka, hostiny. Herci i diváci velmi ukázněně přecházeli z prostoru do prostoru. Smrt a zpustlost byly konfrontovány se vznešeností a krásou. A záleželo na divákovi, co si z tohoto divadla-obřadu, divadla-setkání odnesl. V kontextu amatérského divadla jde o jedinečný tvar reflektující aktuální trendy divadla site-specific. Jeho kořeny sahají, pominu-li divadelně archetypální,

ke Grotowskému a jeho následovníkům. U nás tímto směrem pracuje Continuo a Tomáš Žižka.

Nejznámějšími „potomky" Dredu jsou **Geisslers Hofcomoedianten Kuks**, jež převádějí staré barokní předlohy do současného divadelního (a kulturního) kontextu. Jejich nejnovější produkce, jež měla premiéru loni v srpnu v Kuksu, se jmenuje **Nevyslovené oraculum aneb Výmluvná mlčenlivost aneb Ani muk! Nepomuk!** a zpracovává svatojánská divadelní oratoria ***Heinricha Rademina*** z let 1727, 1728 a 1730. Režisér Petr Hašek ani jeho spoluscenáristka a překladatelka oratorií Kateřina Bohadlová nejsou k předlohám nijak pietní. Vše se odehrává v současnosti. Alegorické postavy živlů jsou šaškové navlečení do odpadového materiálu dnešní doby (umělé květináče, prskavky, vysavač...). Klaunské výstupy Mistra Václava (Otakar Fajfr) a Mladýho Slávka (Michal Novák) se opírají o základní dějové situace ze života sv. Jana Nepomuckého. Přetvářejí je však do pokleslých výstupů dvou nemotorných klaunů. Oba pracují s vtipem a humorem estrádních bavičů, ovšem s velkým nadhledem a odstupem. V celku pak vzniká barvitá a hlavně bláznivá postmoderní skládanka různých citací a odvolávek, jež baví znalého i neznalého, je vkusná, nápaditá a osvěžující.

Experiment pro experiment pak na závěr festivalu připravili a provedli oba posledně jmenovaní – ***Otakar Fajfr a Michal Novák***. Projekt nazvali **Vrchol všeho** a performanci **Mátový lístek.** Spočívala v jediném „fóru": více než hodinu mučili diváka nicotou. V setmělém sále na něj namířili reflektor a... nic. Buď zněla nějaká pop-music, nebo bylo ticho. Po celý čas a dokonce s přestávkou. Provokace, jež je kořením každého umění, je vždy víc než čím jiným zkouškou tolerance diváka. A ten byl nečekaně korektní. Někdo odešel, většina v tichu a rozjímání zůstala. Jen malá dcera Petra Hakena to nevydržela a začala zpívat.

Teatro Hugo Semily / Jan H. Mocek: Hugo. Foto: Ivo Mičkal.

PÁTEŘ

Pochopitelně nejen tyto dva východočeské fenomény se v Kostelci prezentovaly. Dokonce by bylo nespravedlivé tvrdit, že ti ostatní byli jen okrajovými účastníky. Naopak, tvořili důležitou část páteře přehlídky. Mezi tradiční účastníky a možná už také trochu legendy východočeského amatérského divadla patří **Triarius Česká Třebová**. Tvoří jej místní intelektuálové, jejichž pouto je evidentně literární. Vždy objeví a inscenují nějaký temný text a objevují v něm různé podprahové vrstvy. Tentokrát přivezli poetické pásmo sestavené s textů básnické sbírky šéfredaktora Tvaru ***Lubora Kasala*** **Bláznův dům**. Příjemně ztřeštěné texty, jež pracují s velkou imaginací a vnímáním prostoru, však nenašly v provedení Triaria adekvátní scénické tlumočení.

Z **Ústí nad Labem** přivezla režisérka Markéta Světlíková pohádkově zpracovaný oceánský mýtus nazvaný **V rytmu legendy o zrození krokodýla**. Připravila jej se studenty LDO Biskupská, odtud název souboru **DivaLDO**. Podobně jako v případě Emy Zámečníkové či Moniky Janákové šlo o profesně a pedagogicky pečlivě připravenou práci využívající rytmus, recitaci a tanec. Škoda, že si režisérka nedala větší práci s výtvarným působením, zvláště masky by této práci velmi „slušely". A možná i více „dřevního" (ve stylu přírodních národů, odkud mýtus pocházel) tancování.

To jiná **ZUŠ, z Jaroměře,** vystupující pod názvem **Spolu, ale každý sám** přivezla originálnější projekt. Jarka Holasová spojila dvě zpracování básně Štědrý večer – klasické ***Erbenovo*** a hravé ***Jiřího Suchého***. První v provedení tří dívek, druhé v podání čtyř kluků. Ti „narušovali" akademický projev dívek, čímž vznikla řada humorných situací. Hravé, voicebandové, nápadité. Vtipné. Přesně rezonující s názvem: **Není Štědrý jako Štědrý**.

Politické divadlo slibovalo **pardubické Divadlo Exil**. Hra ***Hany Hejdu-***

Divadlo Exil Pardubice / Hana Hejduková: Tři sestry... v erbu Tulipán. Foto: archiv souboru.

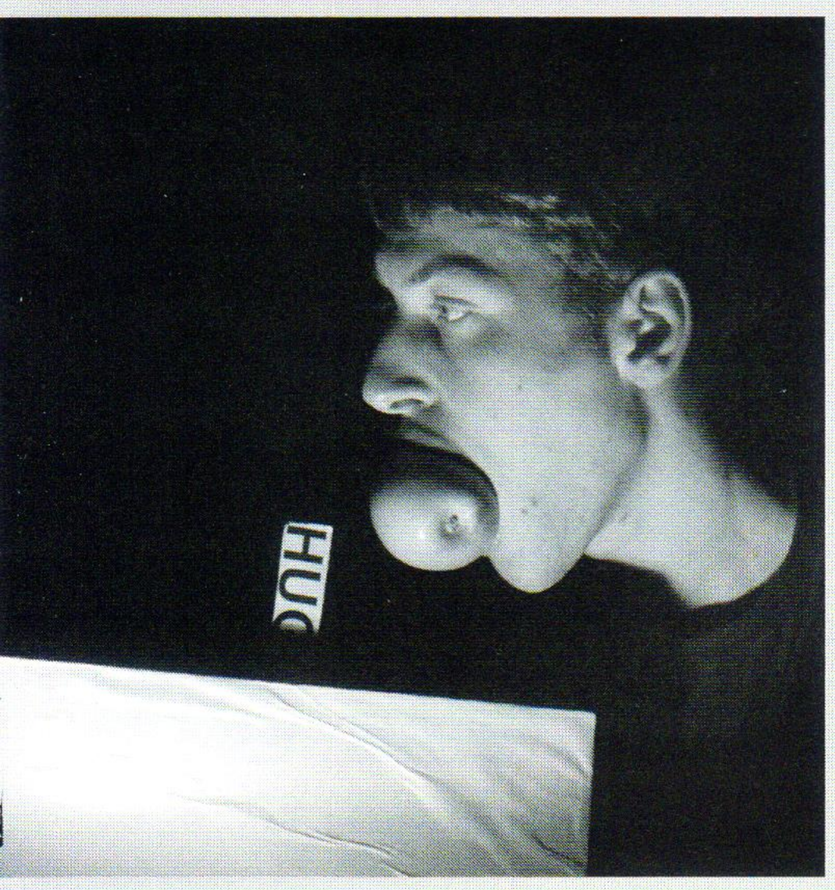

47. Třešťské divadelní jaro aneb Krajská přehlídka Vysočiny
7. 3.–15. 3. 2008

Vladimír Zajíc

***kové* Tři sestry... v erbu Tulipán** zpracovává příběh tří sester žijících v Berlíně v době vzniku berlínské zdi. Každá z nich skončí jinak a všechny víceméně tragicky. Jako by však tak náročné práci chyběl fundament, znalost dobových kontextů a divadelní i životní zkušenost. Obsahově jistě ambiciózní látka byla režijně (Josef Jan Kopecký), herecky a vlastně i dramaticky nahozeným, nedotaženým tvarem. Trochu podobně jako práce Josefa Tejkla.

HUGO

Nevím, nevyvolávám-li předčasné nadšení, ale objevem srovnatelným s raným Divadlem DNO, začínajícími Buchtami a loutkami, anebo dokonce s Petrem Niklem bylo pro mne **semilské Teatro Hugo**. Přivezli nádherně pitoreskní pimprlové představení nazvané stejně jako soubor sám – **Hugo.** Písmenná loutka (loutka tvořená jen cedulkou s napsaným textem) Huga v něm prožije jeden divoký den. Ovšem písmenné loutky jsou všechny loutky a rekvizity použité v představení. Zbytek tvoří živá hlava jednoho z herců, prsty, rám, kde se vše děje, recitace, zpěv a kytara. Ony písmenné loutky nazývá autor celé koncepce, student divadelní vědy na FF UK Jan H. Mocek, „psanou skutečností". Herci ji dokážou rozpohybovat v divokém rytmu kreslených filmů a švankmajerovských surrealistických vizí. Je to sranda, má to švih, humor, je to hravé, plné gagů a bizarností. Uvažte sami – v jednu chvíli spadne na Huga celý klavír. A jindy potká na cestě do práce divadelního kritika. A na závěr se promění v zelenou mouchu... Anebo to byla jen šmouha?

DS Vojan Libice nad Cidlinou – *Vlastimil Peška:* Měla babka čtyři jabka.

Čtyři pohádky pro věkově nejmladší diváckou adresu – **O koblížkovi, O dědečkovi a kožíšku, O zlé koze a O veliké řepě** - připravili Libičtí s chutí, nadhledem a láskou. Troufám si to tvrdit, neboť laskavost z této inscenace vyzařuje i tehdy, kdy hrdinou je záporák či záporačka, kteří jsou po zásluze potrestáni. Vojan při realizaci této inscenace učinil nový krok: vyměnil výrazové prostředky činohry za prostředky divadla loutkového a nutno podotknout, že je celkem zvládá. Zvolil látkové manekýny velikosti člověka, které si herci navlékají na boty a rukama animují hlavu a tělo. Čtyři pohádky jsou vyprávěny ve třech komunikačních rovinách. Otevření a mezihry na babky a dědky včetně písní jsou činoherní – zde zatím pokulhává temporytmus. Při vyprávění samotných pohádek režisér Vondruška kombinuje ztotožnění herce s postavou přes loutku. Vyznění doplňuje zcizujícími prvky. V realizaci jde o drobná vystupování z loutkové postavy a přestupování do dramatické osoby z ranku činoherního divadla - takže využívá předností obou principů zobrazování. Jistě, ne vždy a každému se daří tento divadelní postup přesně naplňovat, ale významově je smysl celku přesný. Nutno říci, že takto provedené pohádky jsou nejmladšími diváky bez problémů přijímány – dokonce s potlesky na otevřené scéně.

DS Domu kultury Žďár nad Sázavou – *Jiří Voskovec a Jan Werich:* Balada z hadrů. Zdánlivě jednoduchá variabilní dřevěná konstrukce tvaroslovím připomínající šibenici plus herecké výkony plus dobře šlapající band. To jsou základní prvky odrazového můstku, které výrazně pomáhají Žďárským realizovat dobře vyvážený skok s textem V a W. Jejich inscenace je důkazem, že přece jen některé z her slavné dvojice nepatří do Jurského parku, ale mohou aktuálně a bez podbízivosti oslovovat současného diváka. V tomto případě navíc skoro vždy bez nepodařeného kopírování předscén a klaunského intelektového ping-pongu pánů V a W. Tímto úvodem jako by již bylo řečeno vše, a tak něco málo upřesňujících faktů. Představitelé Villona, Pohodného a Ponocného udržují představení na špičkách odpovídajícího temporytmu, v čemž jim ostatní herci celkem zdárně sekundují. Když postavy vedou dialog přes diváky, pak má jeho vyznění náboj divadelní i společenský. Přímé oslovování diváků však

„Všechny vsazené aktualizace v Baladě z hadrů, ať už verbální či nonverbální, jsou na místě. /.../ soudím, že odpovídají jak duchu textu, tak době tenkrát i dnes, která si je ve více aspektech podobnější, než si připouštíme."

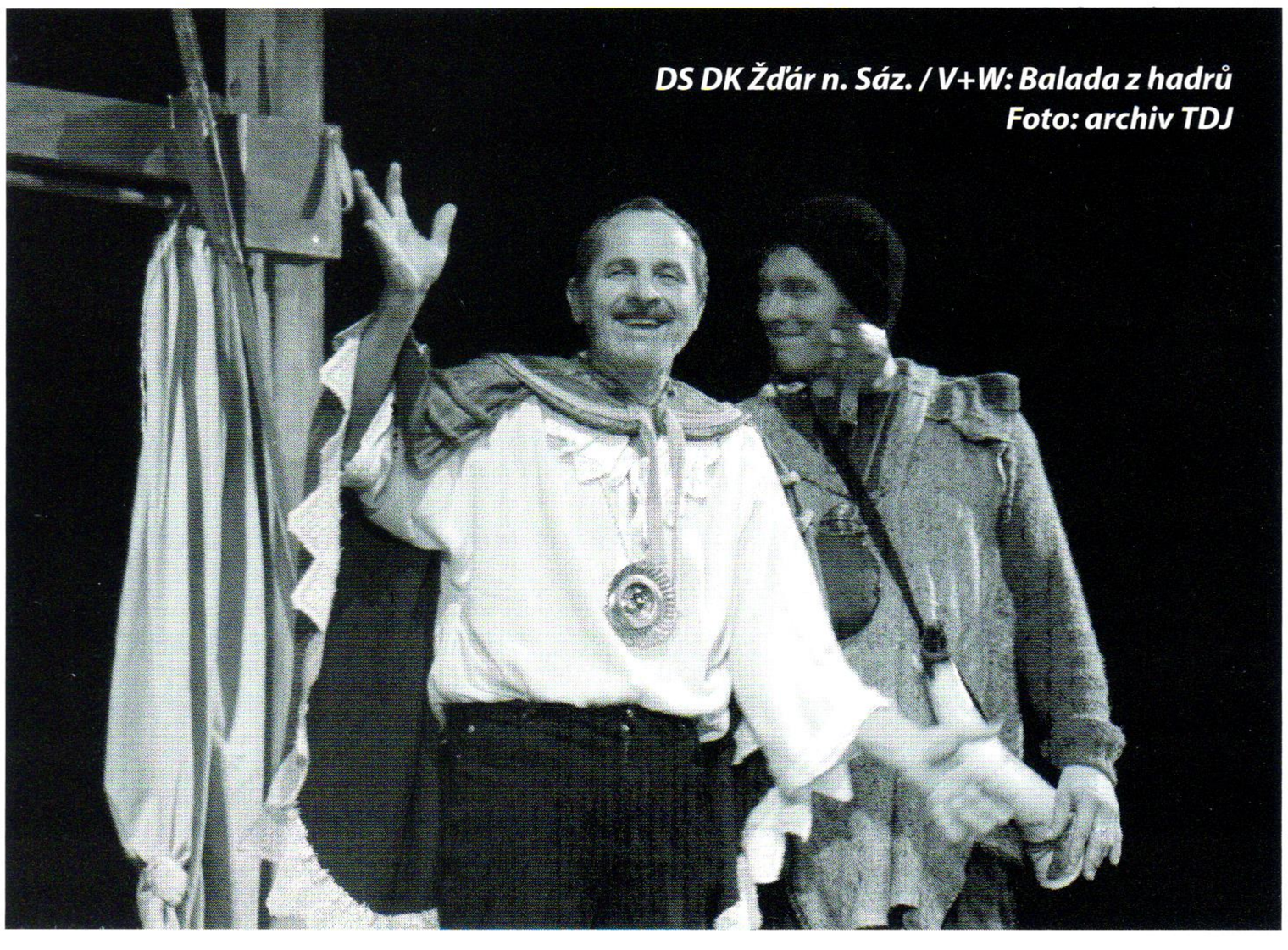

DS DK Žďár n. Sáz. / V+W: Balada z hadrů
Foto: archiv TDJ

DS Domu kultury Žďár nad Sázavou / Jiří Voskovec a Jan Werich: Balada z hadrů. Foto: archiv TDJ.

SD BEZCHIBI Brtnice / Simon Williams: Polib tetičku. Foto: archiv TDJ.

v provedení bývá poněkud cudné, takže ve vyznění/účinku je paradoxně tu agresivnější, tu nejistější. Všechny vsazené aktualizace, ať už verbální či nonverbální, jsou také na místě. Jistě, některý typ diváků by si mnohé z nich odpustil, ale soudím, že odpovídají jak duchu textu, tak době tenkrát i dnes, která si je ve více aspektech podobnější, než si připouštíme. Podíl živé hudby je výrazný a band *Barel rock* představení především slouží, neprosazuje se nad a mimo něj. Stávající tvar by inscenátoři ještě mohli doladit v některých situacích a na pár místech odstranit zbytečné komentáře z ranku popisných posuňků.

Ořechovské divadlo Ořechov – *Vlastimil Peška, J. B. Molière:* Paroháči aneb Červené kalhoty. Dvě z molièrovských komedií Pan z Prasákova a Lékařem proti své vůli, přesněji řada situací z nich, poskytly Vlastimilu Peškovi dostatek pružného komediálního proutí, ze kterého spletl *třeskutou frašku* v žánru lidového divadla, ve které se jen zdánlivě vše točí kolem červených kalhot prvního konšela obce. Proutí jako pojem nezmiňuji náhodou, neboť souzní s duchem zvolené divadelnosti. Ze skutečného proutí je vytvořena scéna sama, proutí vyztužuje kostýmy dam, a vlastnostmi proutí – jeho pružností a švihem – se vyznačují expresivně pojaté vyjadřovací prostředky této drsné grotesky. Prostě proutí nejlépe konvenuje nastavenému komunikačnímu klíči v duchu lidového divadla. Nutno vyzdvihnout hudební složku, která je nejen na vysoké úrovni, ale je nedílnou součástí jak příběhu, tak i postojů dramatických osob. Je postojem interpretů k tématu, který ve zvoleném žánru poukazuje na trapné excesy současné společnosti. Inscenace komunikuje v tělesném gestu a řeči výrazně tvarovanými a silnou linkou obtaženými typy. Postavy obracející se k divákům nabízejí možnost, že i ony se podílejí na právě probíhajícím teď a tady. Tím je též naplňována linie žánru. Víme, co bude nejspíše následovat, a zajímá nás, jak to bude provedeno. Jistý problém zatím tkví v tom, že v nasazeném tempu ne všichni herci dokážou v ukončení jednotlivých vtipů a gagů poskytnout divákům nutnou espauzu, aby si mohli vychutnat vyznění (předpokládané i nečekané), zasmát se, nabrat dech pro další děj. Otázkou je i song *Kolodoj*. Ne jeho provedení, ale to, že jako jediné hudební číslo stojí samo o sobě oproti ostatním, která jsou s příběhem a tématem nedílně propletena jako pomlázka z proutí. Lze tedy konstatovat, že Ořechovské divadlo a režisér Peška nejen pokračují v již dříve nastolené poetice, ale svůj styl dále rozvíjejí. Ne každému musí forma lidového divadla konvenovat, ale ani na okamžik nelze Ořechovským upřít, že tento žánr naplňují a v realizaci jsou přesní a důslední.

SD BEZCHIBI Brtnice – *Simon Williams*: Polib tetičku. V premiéře, respektive v předpremiéře nám Brtničtí nabídli anglickou komedii – skoro až lyrický čechovovský problém dvou činorodých lidí, kteří trpí vnitřní nejistotou a obavami, ovšem v nadsázce lehce přetažených daných okolností, v nichž se příběh odehrává. Tento text náleží k těm, které se opírají o hereckou dovednost zvláště ve slovním jednání. Představení jej v tomto duchu naplnilo, i když platí, že pánská sekce byla virtuózní a dámská spíše přihrávala. Důležité a podstatné však je, že žádná se nesnažila humor na jevišti vyrábět, i když příležitostí do toho šlápnout bylo víc než dost – přinejmenším převlek muže za ženu. Naopak co se prekérních/groteskních situací týče, herci v realizaci postav dodržovali pro rychle se měnící motivace základní vážné im-

Ořechovské divadlo Ořechov / J.B. Molière, Vlastimil Peška: Paroháči aneb Červené kalhoty. Foto: archiv TDJ.

DS Karla Čapka při MěKS Třešť / Noel Coward: Rozmarný duch. Foto: archiv TDJ .

Sdružení Adivadlo Havlíčkův Brod / Joseph Kesselring: Jezinky bezinky. Foto: archiv TDJ.

DS J.K. Tyl České Budějovice / Jean-Claude Danaud: Dílo ženy aneb Ach, ta něha našich dam. Foto: archiv TDJ.

pulzy, takže provedením vynikla jejich nepatřičnost vedoucí k jiskřivé komice se znakem plastické pravdivosti obrazu života. Režie má před sebou úkol dotáhnout dramatické osoby dámské sekce, i když je možné či pravděpodobné, že je to jen záležitost času, neboť grunt je evidentně položen. Problémem je figurína Archibalda – není vyřešena jeho funkce a tedy ani jeho tvarosloví a vztahy k němu.

DS Karla Čapka při MěKS Třešť – *Noel Coward:* Rozmarný duch. Soubor se po krátké pauze přeorganizoval a nutno říci, že ku prospěchu věci, neboť vtipnou duchařskou komedii anglické provenience o zhmotnění zemřelé manželky, která o svého manžela nyní vede souboj s manželkou současnou, provedl v čiré podobě. Obešel se bez schválností a zdůrazňování vzniklé groteskní situace rodinného zauzlování, zato buduje situace s jasným důrazem na pravdivé jednání v daných, byť nepravděpodobných okolnostech, které divákům umožňují vnímat, přijímat a prožívat ireálno jako běžnou realitu. Na vyznění se podílí stejnou měrou režijní řešení situací, vyrovnané herecké výkony i scéna. Bylo by vhodné na stejnou úroveň dotáhnout i světelnou a zvukovou složku inscenace.

Sdružení Adivadlo Havlíčkův Brod – *Joseph Kesselring:* Jezinky bezinky. Tato inscenace překvapila tím, že vše bylo jak má být – včetně scény, která hercům nepřekážela, ale pomáhala – a přesto nefungovala, jak by mohla. Režie přes mizanscény významově organizovala motivické linie postav a jejich vztahy. Herecké uchopení postav u většiny souboru bylo plastické, a přesto... Problémem, a v podstatě jediným, ale zásadním, byl temporytmus, který plynul řečištěm se stejně vysokými břehy a se stejnou krychlovou průtočností. Stačí však málo a Havlíčkobrodští plus text budou partnery.

DS Domino DDM Pelhřimov – Sněhurka nesmrtelná legenda pokračuje; Divadelní studio „V" Brno – *J. Čapek, J. Čadová:* Pradědeček a loupežníci; DS J.K. Tyl České Budějovice – *Jean-Claude Danaud:* Dílo ženy aneb Ach, ta něha našich dam, Scéna mladých Strakonice – *Kate Atkinsonová:* Opuštěnost. Tyto inscenace spojovala jistá bezradnost co se výkladu textu týče, z čehož následně vyplynula i nesourodost jevištních akcí. Tím pádem představení postrádala řád a především komunikační klíč. Vzhledem k tomu, že mnozí účinkující byli vybaveni nezpochybnitelnými hereckými dovednostmi a objevila se řada slušných nápadů v situacích a scénografických prvcích (byť solitérně), lze konstatovat, že těžiště problémů se nachází v režijní sféře.

DS NaKop Tyjátr Jihlava –- *Antoine de Saint-Exupéry:* Malý princ. Je to zvláštní, ale obdobné problémy provázely i tuto inscenaci, i když na první pohled se vše jevilo dobré. Se scénou, která vyhlížela inspirativně a vzbuzovala očekávání, se však nijak nepracovalo – zůstala pouhým horizontem a její možná metaforičnost zkolabovala do černé díry. Podobně lze popsat průběh situací a následně vztahů mezi dramatickými osobami: všechny ingredience měly správnou vůni a váhu, avšak výsledkem nebylo navázání vzahu či vztahu nevztahu postav mezi sebou a k dění. Každý zůstal uzavřen v bublině. Výtečné texty písní a hudba, až na dvě výjimky, také s děním nekorespondovaly. Zvláštní jev a zážitek, avšak mimo téma.

Na Divadelní Děčín/Divadelní Třebíč byly doporučeny inscenace Paroháči, Polib tetičku a Rozmarný duch a nominovaná Balada z hadrů. Inscenace Měla babka čtyři jabka postoupila v přímé nominaci na Popelku Rakovník.

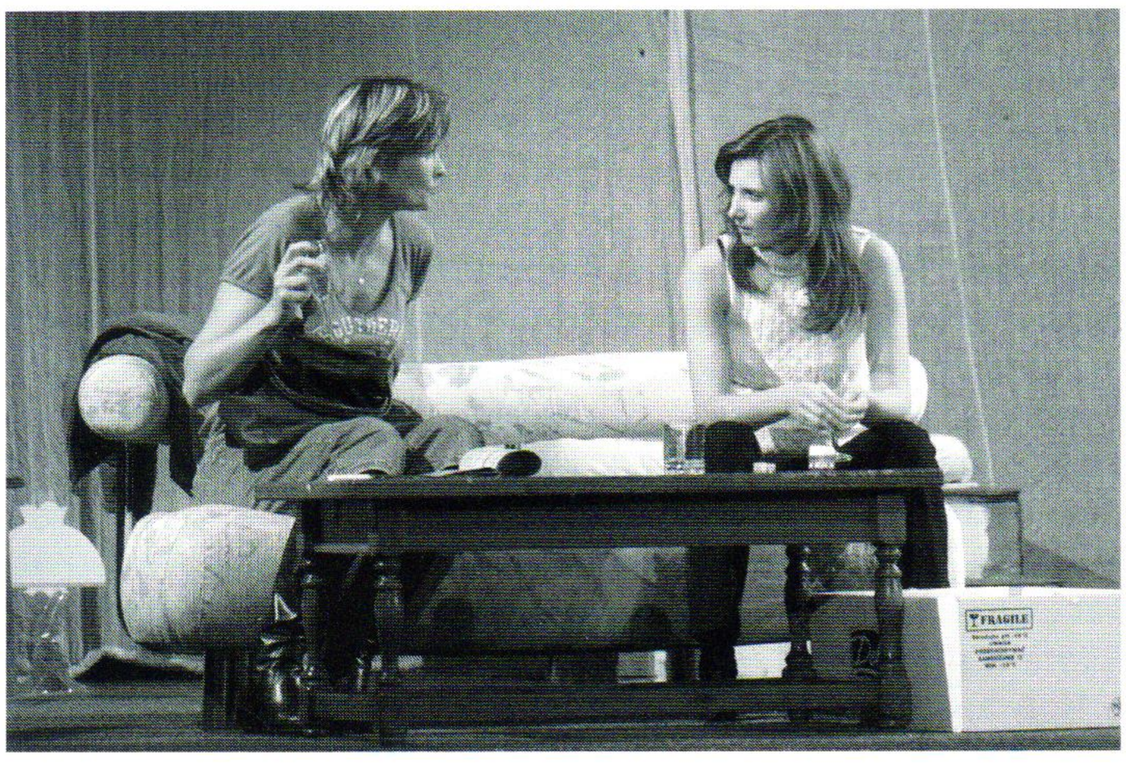

Scéna mladých Strakonice / Kate Atkinsonová: Opuštěnost. Foto: archiv TDJ.

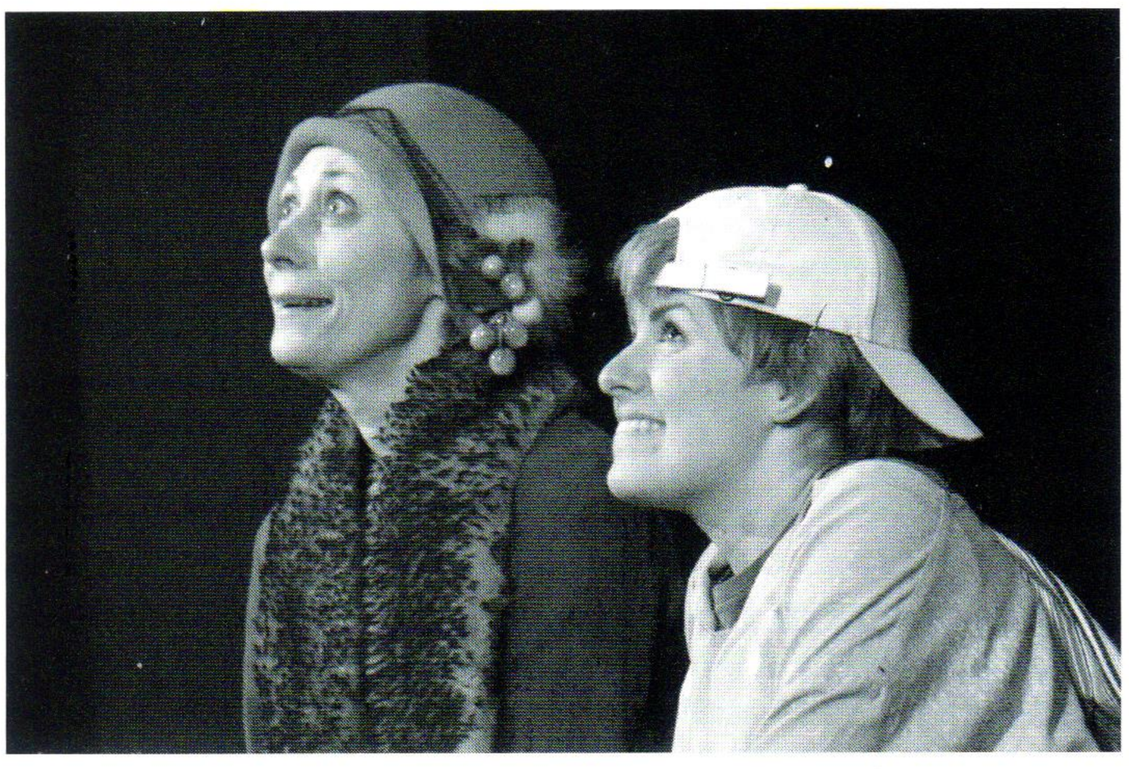

DS NaKop Tyjátr Jihlava / Antoine de Saint-Exupéry: Malý princ. Foto: archiv TDJ.

Ochotnické divadlo skýtá mnohá kouzla aneb Jihlava JID 20-08

Roman Sikora

Regionální studentský divadelní festival v Jihlavě, který se konal v rozmezí 27. a 30. března, kromě nepříliš nápaditých produkcí snažících se občas bezděčně přebírat i ty nejhorší návyky profesionálního divadla, hraničící s nehlubokou snahou diváka za každou cenu pobavit, nabídl i několik velmi svěžích divadelních zážitků. Podle pamětníků se na letošním ročníku objevilo mnohem více inscenací autorských a dramatizací bezprostředněji vycházejících ze zkušeností mladých účastníků soutěžní přehlídky. Stávalo se ovšem, že snaha o aktuálnější či osobnější výpověď, obzvláště vážnějšího vyznění, jako tomu třeba bylo u souboru **DS Pod maskou ze Žďáru nad Sázavou** a představení **Dýchej!** podle románu ***A.S. Brasmeové,*** snaha pojednat téma vraždy v prostředí teenagerů a zachytit retrospektivně proces, jak k ní došlo, narážela na omezenou schopnost práce s divadelními prostředky, nepřehlednost dějových fakt a hranice jevištní imaginace. U studentského divadla je však možné připustit i pedagogickou stránku věci. Výsledný tvar nakonec nemusí být až tak důležitý. Důležité je, že jsou mladí ochotni se vážnými tématy zabývat a diskutovat o nich, třeba i skrze divadelní tvar. A snažit se je uchopit po svém.

Nejhůře na festivalu z hlediska poroty, jejímž jsem byl členem, dopadla představení, která si za předlohu zvolila pravidelný dramatický text, nejčastěji komedii a nejlépe z pera klasika. Ač si porota předem nestanovila žádná kritéria, bylo zřejmé, že konfrontace nezkušených a technicky nepříliš dobře vybavených herců a režisérů s profesionálně napsanými a ke všemu ještě zvěčnělými texty Shawovými, Feydeauovými či Wildeovými dopadla katastrofálně. Muzeální kusy světového dramatu zůstaly dramaturgicky nerozklíčovány a prezentovány jen jako sled dialogů, které dění na jevišti v nenápaditých aranžmá jen povrchně ilustrovalo. Ve velmi špatném technickém provedení.

Jedním z nejvýraznějších zástupců této skupiny byla inscenace **DS Mimochodem ze Zruče nad Sázavou**, který si k mému neskonalému údivu vybral frašku ***Georgese Feydeaua*** **Ten kdo utře nos.** Už z bytelně, realisticky a, řekl bych, i poměrně draze zastavěné scény bylo jasné, že ambice souboru jsou nemalé. Zašmodrchaná fraška, která se už dokonce nevyskytuje ani na repertoáru českých profesionálních scén, by si víc než co jiného vyžadovala výrazné seškrtání. Občas trochu košilaté a především dost okoukané situace jsou autorem vršeny v pompézním gestu grafomana do až obdivuhodně nezajímavého labyrintu. Herci pak k nalezení cesty ven mnoho nepomohli. Vzhledem k předváděnému se nedostávalo promyšlenějšího rámce stojícího za rozličnými vtipy, který by mohl alespoň trochu výběr textu ospravedlnit. Tak daleko ambice tvůrců ovšem nesahala a ulpěli v plytké rovině zábavnosti lechtivého humoru.

V této skupině inscenací se pak také vyskytla jedna z nejzábavnějších příhod přehlídky, zcela bezděčná pochopitelně, a to u představení **Černé klobouky DS Potichu z Chotěboře,** což byl ***Shawův*** Pygmalion přejmenovaný kvůli zbytečným, předlouhým a dosti bezkrevným výstupům grémia tanečnic s buřinkami, které jinak neměly s děním na scéně nic společného. Velmi nápadným, a v rámci elementární logiky textu dost tragickým, byl především problém se sykavkami (nešlo-li přímo o šišlání) představitele hlavní mužské role, profesora fonetiky Higginse. Obsazení se zdálo být poměrně nešťastným. Osobně jsem se sice těšil na situaci, kdy Higgins začne Líze Doolittlové osvětlovat rozdíl mezi S, Š, C a Č, ale nedošlo k tomu. Porota byla pak v rámci diskuze ubezpečena, že herec měl nedávno zdravotní problémy s jazykem. Posléze vyšlo najevo, že problémem bylo zcela svobodné rozhodnutí jazyk si opiercingovat. Inu, ochotnické divadlo skýtá mnohá kouzla.

Nejlépe na festivalu vyzněly inscenace, které vsadily na to, v čem umí být studentské divadlo opravdu silné. Na ironii, parodii, travestii, zkrátka na humor a nadsázku. Na mladistvou energii a drzost, která se zastaví před máločím. Podobně zvolený žánr pak také umožňuje i jistou bezohlednost k jevištnímu tvaru a divadelním konvencím, která může dokonce působit jako tvůrčí záměr. Ač přehánět by se to úplně nemělo.

DS Ochotní pro cokoliv Gymnázia Jihlava / Kolektiv souboru: Durch die Liebe. Foto: Zdeněk Krásenský

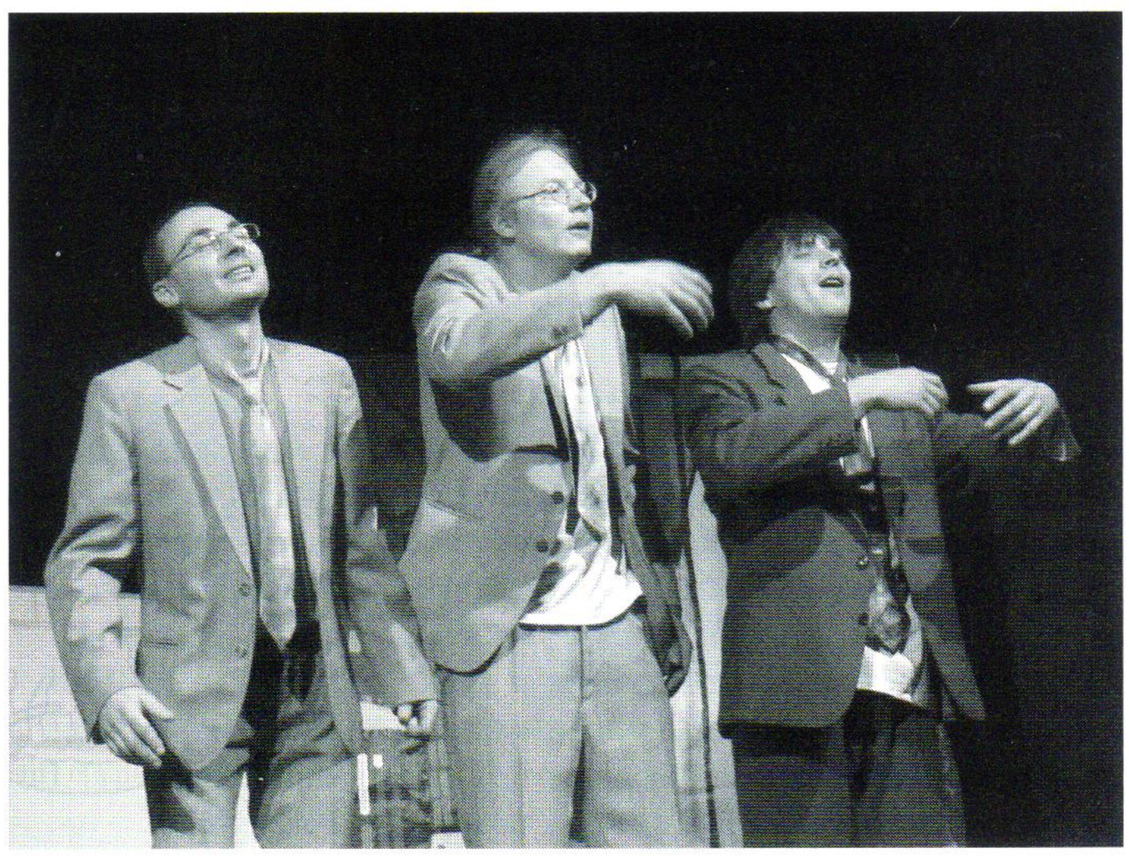

DS Domino DDM Pelhřimov / C.D. Payne: Holubí mambo. Foto: Zdeněk Krásenský.

Jedním z nejvýraznějších zástupců této skupiny byla inscenace **DS Ochotní pro cokoliv Gymnázia Jihlava,** doporučená na celostátní přehlídku v Náchodě **Durch die Liebe,** vystavěná do značné míry na herecké improvizaci. Inspiraci zjevně čerpala, kromě nepopiratelného vlivu pražského divadla Vosto5, zejména z brakové literatury či červené knihovny a mediálních klišé, které volně mísila s prvky současné reality. Pětice herců rozpoutala na jevišti smršť slovních gagů, poměrně načernalých až morbidních, a krásná dívka nakonec po mnohých vztahových peripetiích nalezla tu nejúžasnější známost – bohatého německého aristokrata. Pravda, trochu zvrhlého, ale bohatého, a to bylo důležité. Láska přece přemůže všechna protivenství světa.

ní **Život srdce**, domácího **jihlavského DS Spoušť,** představení více méně pohybové, hravě variující mnohdy v překvapivých komických situacích motiv srdce a různé významy tohoto slova-symbolu. Třeba přímo fyziologický v podobě scénky s infarktem revizorky, nebo samozřejmě srdce jako symbolem lásky či vztahu dvou lidí v nejroztodivnějších kombinacích a trojúhelnících. Někdy sice nebylo výjevům zcela rozumět a byly utopeny v příliš vágních náznacích nebo byly důležité významy zahlceny množstvím lidí a jednání na scéně, ale zásluhou motivické jednoduchosti a krátkosti fragmentů tvar dokázal opětovně strhnout. I tím, že nasazení herců jako by vytvářelo další význam, v jakém je možné „srdce" variovat – hrát srdcem. A nasazení

DS Spoušť Gymnázia Jihlava / Ivana Fexová a kolektiv souboru: Život srdce. Foto: Zdeněk Krásenský.

Na festival v Písku pak postoupila krátká a úderná autorská divadelní skica ve verších v podání **DS 2** s názvem **Jedna**, dalo by se říci dívčí, s trochou přehánění „genderové", představení dvou dívek (Klára Dáňová a Veronika Pavlíková), které opět s nadsázkou za pomoci občas velmi primitivních rýmů rozehrává na téměř prázdné scéně, s dominantou parkové lavičky, značně rozmanitými prostředky (nechybí ani rapování) problémy vztahu dvou dívek k mužům, těm nevděčníkům. Jedna utěšuje druhou, které dal právě kopačky nejmilejší Evžen, leč posléze vyjde najevo, že kamarádka spala s Evženem také, a nejen s ním, ale se všemi milými té druhé. Dívčí úderka pak končí naivním semknutím přítelkyň s komickým a poměrně nejednoznačným podtextem, že se vlastně nic nestalo, a hlavně, že se mají rády. Příště si muže jistě zase ochotně půjčí.

Po dramaturgické stránce asi nejpropracovanější strukturou bylo představení **Holubí mambo pelhřimovského DDM Domino.** Absurdní tragikomedie o pokusných holubech ve vědecké laboratoři, kteří si myslí, že jsou lidé a dokonce, že jsou plnohodnotnou součástí vědeckého týmu. Inscenace zaujala především zralými, až profesionálními hereckými výkony, kterými se výrazně vymykala z valné části ostatních jihlavských produkcí. Snad právě jejich kvalita ale paradoxně jakoby upozornila na ne zcela šťastně modelované dramatické situace, problém s vyprávěním příběhu a završováním point – se sdělností ve vztahu k publiku. Nicméně šlo o solidně odvedené představení, na krajskou ochotnickou přehlídku až s neobvyklými ambicemi a potenciálem. A do značné míry realizovanými.

a zručnost některých účinkujících byla až minuciózní. Toto představení bylo nominováno na Náchodskou prima sezónu.

Posledním představením doporučeným porotou na celostátní divadelní festival, tentokrát do Písku, bylo

Hodonínská trojice v roce 2008

Vladimír Michal

V okresním jihomoravském městě Hodoníně (27 400 obyvatel) se ve dnech 2.–9. března 2008 uskutečnila trojice postupových přehlídek amatérského divadla.

Šestým rokem se zde konaly Hobblík a Mumraj! a po devítiletém působení v Brně se do Hodonína přesunul Jarní divadelní festival.

Pořadatelé (DK Horní Valy Hodonín; SČDO, o. s.; KPU ČR, o. s. a Studentský parlament Hodonín) připravili divákům pestrý program dvaceti pěti divadelních představení na dvou scénách (DK a koncertní sál Evropa). Krajská přehlídka se tak svým rozsahem řadí mezi největší v ČR.

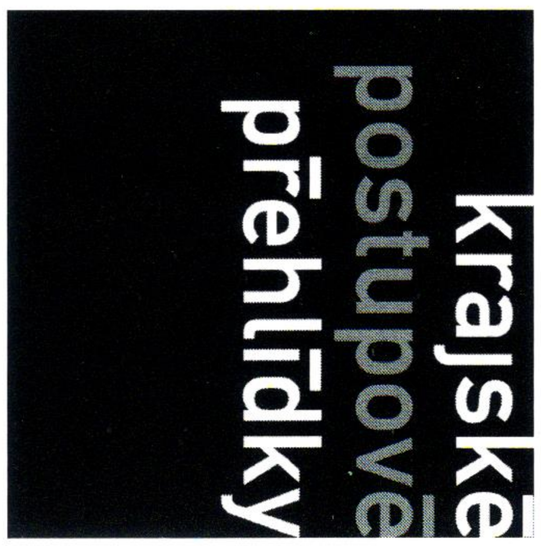

V doprovodném programu účinkovali hodonínští umělci (mažoretky, žongléři…). Divadelní předscény, v nastudování místní ZUŠ, se nesly v jednotném duchu obrazů z historie města. Tyto etudy byly součástí oslav konaných při příležitosti 780 let od udělení městských práv Hodonínu. Místní umělci zařadili do programu koncert. Seminář k organizování amatérských divadel (pořadatelé Spolek kultura a management, o. s. ve spolupráci s Ateliérem divadelního manažerství na Divadelní fakultě JAMU v Brně) nabídl účastníkům řešení některých problémů týkajících se provozu amatérských divadel (granty a dotace, autorsko-právní záležitosti, propagace).

Jednotlivé přehlídky hodnotily tři poroty s mezinárodním obsazením. Vedle divadelníkům známých osobností (Vít Závodský, Jaroslava Chalupová, Zdeněk Čecháček, Radvan Pácl) se v porotě představil pedagog, herec Hasan Zahirovič, který po šestiletém angažmá v bosenském národním divadle studuje pátým rokem divadelní vědu v Brně. Porotu skvěle doplňovali studenti brněnských divadelních vysokých škol, kteří mají za sebou dlouholetou divadelní (někteří také žurnalistickou) praxi. Studentský parlament se výborně zhostil pořadatelské služby a vydávání festivalového zpravodaje. Celkem vyšlo osm čísel. Recenze, fotografie i jednotlivá čísla zpravodaje si můžete prohlédnout na http://festival.dkhodonin.eu**.**

Hobblík 2008
Tematická i žánrová všehochuť

Vít Závodský

Jihomoravská přehlídka činoherního a hudebního divadla **Hobblík 2008** (s výběrem na národní Divadelní Třebíč /Divadelní Děčín 2008) zaznamenala u letošního 6. ročníku v předjarních dnech 2.–9. března rekordní účast 12 souborů (tedy oproti loňsku dvojnásobnou!) z devíti míst. Organizačně náročný podnik se tak zařadil k nejobeslanějším krajským soutěžím a jeho nabitý program, nadto kombinovaný s dalšími dvěma souběžnými jevištními akcemi, vyvolával úvahy o vhodnosti budoucí předběžné selekce přihlášených. Najít u tak velkého počtu účastníků společného dramaturgického jmenovatele by z hlediska tematického i žánrového bylo velmi obtížné; poněkud překvapivě tu však převažovaly náměty vážnější. Renomované i začínající soubory se v Hobblíku podělily o 20 především individuálních diplomů. Vymezený rozsah článku však nedovoluje věnovat všem inscenacím, připraveným hlavně amatérskými režiséry, bližší, byť jen informativní pozornost.

První ze zřetelnějších repertoárových linií představovaly cizí konverzačky s pevným textem, jež festival rámovaly. Zahájil jej **břeclavský Břetislav** s detektivní komedií ***Normana Robinse* Do hrobky tanečním krokem** a uzavřel obětavý hostitelský **Svatopluk Hodonín** režijně i scénograficky (Dušan Grombiřík) pečlivým, herecky ukázněně kultivovaným provedením známého morytátu ***Wolfganga Kohlhaase a Rity Zimmerové* Ryba ve čtyřech**. Nejspontánnější divácký ohlas však vzbudil temporytmicky svižný, interpretačně uvolněný večer **Malé scény Zlín**, kde zkušený Petr Nýdrle, až dosud volící především náročné, existenciálně laděné tituly, nastudoval v komorním kvartetovém obsazení pětici oddechových pointovaných etud ***Soni Ferancové a Petera Pavlace* Horká linka aneb Manželská revue**. Jakoby pod patronací Woodyho Allena vznikla vkusná a chytrá zábavná revue o slastech i strastech lásky a sexu, o někdy kuriózních partnerských a manželských problémech – od antikoncepčních nejistot teenagerů, ženské frigidity či mužské homosexuality přes spisovatelského Casanovu zatíženého na Kateřiny po oplácené nevěry, kompenzované vztahem ke psímu mazlíčkovi.

Světové klasické inspirace se dotklo **Divadelní studio Klubko Brno** shakespearovskou variací ***Miroslava Horníčka* Romeo, Julie a bratr Lorenzo**, jak ji s akademickou uhlazeností představil hrající profesionální režisér Jaromír Jan Brych. Riskantnější přístup se docela vyplatil mladému **Divadlu Naboso Boskovice**: sofistikované pojetí Tomáše Trumpeše výrazně prokrácené **Maryši *bratří Mrštíků***, proponované coby první část chystané „moravské trilogie", sice ponechalo dobový dialekt, avšak neparodovaný příběh melodramatizovalo novými písněmi, zpestřilo dalšími nadčasovými konotacemi a únosně jej přeneslo do amerického westernového prostředí.

K oblasti moderní literatury zamířila **Lehká Mozková Dysfunkce Kunštát**, která jakožto nováček soutěže v režii Mariky Wetterové s nevelkým úspěchem zápolila s vyhraněnou tragikomickou poetikou a jazykovým ozvláštňováním ***Macourkovy* Hry na Zuzanku**. Dlouholetý pořadatel předchozích krajských přehlídek **Blanenské divadlo Blansko** přivezlo jako benefici své „první dámy" Ireny Vrtělové poněkud zdlouhavou montáž pro dva herce **Fragmenty**. Z tvorby Karla Michala, Bohumila Hrabala a Jiřího Bednáře ji sestavil, šansony doplnil a režijně i vynalézavě scénograficky vybavil právě osmdesátiletý jubilant ***Jiří Polášek***. Dosavadní obzíravost a cílevědomá náročnost dramaturga Vladimíra Goldy z **Divadla bez střechy Vyškov** se tentokrát projevila volbou textově mírně odtažitého, prospěšně kráceného dramatu ***Jeana Cocteaua* Dvojhlavý orel**, přeloženého Františkem Hrubínem. Rado Mesarč je pojal coby pozoruhodnou studii proměn ženského citu v „ulici" obklopené diváky ze dvou stran, s nápadnými historizující kostýmy, propracovanou světelnou složkou a s důslednou stylizací šesti mimořádných, neběžně vyrovnaných hereckých kreací, které citem pro významonosný detail udržely pozornost hlediště po celý více než dvouhodinový večer. Za stylovou čistotu bylo právem oceněno také agilní, repertoárově mnohostranné **Divadelní studio „V" Brno** s vlastní dramatizací fantastické novoromantické prózy ***Alexandra Grina* Jessie a Morgiana**. Rozporuplný vztah dvou povahově protikladných sester ztvárnil soubor při strohé výpravě deseti krátkými sekvencemi, bohužel v poněkud matoucím obsazení a se staticky chladnou nezúčastněností, postrádající magičnost a vnitřní napětí.

U zbylých tří vystoupení jsme zaznamenali úsilí o autorské experimentování. Na začátečnické snaze zůstalo představení početné mladé party **Průšovo umělecké úchylné divadlo Brno**, která v inspiraci staršími „kostliveckými" žerty Davida Drábka předvedla apokryf režírujícího člena ***Alexandra Průši* Potopa**. Prvoplánové, nonsenzové i křečovitě nepointované pásmo epizod lidských i zvířecích figurek, usilujících o záchranu na Noemově arše, nepřekročilo úroveň interní školní besídky. Zdravě provokační tón vneslo do Hobblíku **Prkno Veverská Bítýška** scénářem oceněného ***Víta Jakubce* Jeden ze 120**. Krok od zaskočeného obecenstva umístěného na jevišti se odehrávaly výjevy týrání a sexuálního ponižování, inspirované libertinským románem markýze de Sada 120 dnů Sodomy. Původní jména a společenské hodnosti bezskrupulózního perverzního čtyřlístku 18. století sice zůstaly, mnohé narážky a aktualizace však mířily k pokrytecké cynické morálce našich současných politických elit, koncipujících zákony s jasným přesvědčením, že jejich dodržování se právě jich vůbec netýká. Nedlouhé ambiciózní vystoupení, varovně označené za „nevhodné pro děti do 15 let", využívalo jakožto polyfunkční rekvizitu názorně demonstrovaných orgií instalatérské záchodové zvony.

„Krok od zaskočeného obecenstva umístěného na jevišti se odehrávaly výjevy týrání a sexuálního ponižování, inspirované libertinským románem markýze de Sada 120 dnů Sodomy."

Prakticky jediný převážně hudební titul přivezlo **Divadlo Haná při MěKS Vyškov**, zkušený soubor s řadou hereckých individualit, náležející k několika vzájemně se prostupujícím kolektivům tamní ochotnické „líhně". Poučená režie Alexandra Nováka se po dvanácti letech s novým obsazením vrátila k původní předloze zdejšího ***Miroslava Nyklíčka*** – „skoromu-

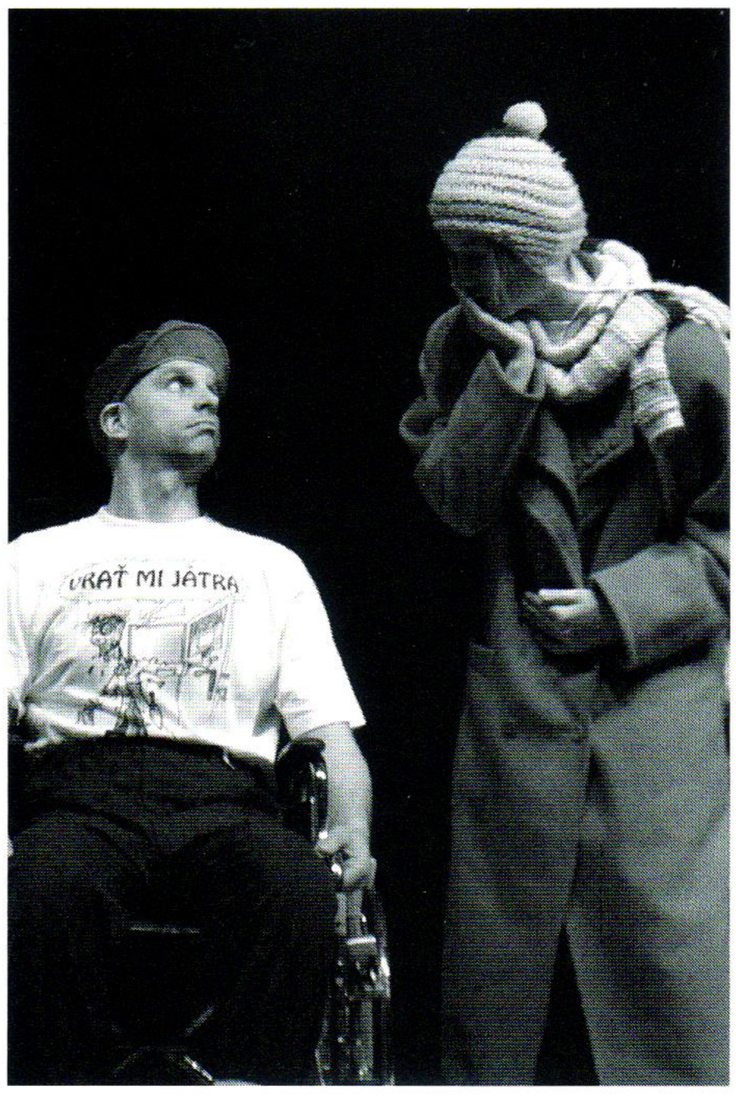

DS Lehká Mozková Dysfunkce při MěÚ Kunštát / Miloš Macourek: Hra na Zuzanku. Foto: Ing. Josef Mucha.

zikálu" s živě interpretovanou hudbou Jiřího Chabady a Alexandra Nováka, nazvanému dle latinského nápisu na kříži **I.N.R.I.** Námětově závažná hra, oceněná za osobité jevištně filozofické ztvárnění, řadí se do série nekanonických, raně křesťanských i moderních zlidšťujících pohledů na osobnost Ježíše Krista a se smyslem pro paradox nadhazuje snad až příliš mnoho teologických a etických otázek. Pětasedmdesátiminutové nonstop nastudování naštěstí neuvízlo v rovině suchopárného nebo zašifrovaného traktátu: při scénografickém minimalismu a s unifikovaně kostýmovanými aktéry naopak nabídlo hudební, pěveckou i pohybovou stylizovanou múzičnost.

Vítězem 6. ročníku hodonínského **Hobblíku 2008** s nominací na národní přehlídku Divadelní Třebíč / Divadelní Děčín se stala inscenace **Horká linka aneb Manželská revue Malé scény Zlín**. Doporučení tamtéž pak získaly **Divadlo bez střechy Vyškov** s nastudováním **Dvojhlavý orel** a **Divadlo Haná Vyškov** za provedení muzikálového apokryfu **I.N.R.I.**

Divadelní studio Klubko Brno / M. Horníček podle W. Shakespeara: Julie, Romeo a bratr Lorenzo. Foto: Ing Josef Mucha.

Divadlo Krátký rozum Gymnázia Matyáše Lercha Brno / Milan Ohnisko: Obejmi démona. Foto: archiv DS.

Mumraj ! 2008 Přínos -náctiletých

Vít Závodský

Z někdejšího hobblíkovského „off-programu" vykrystalizovala regulérní přehlídka pro věkem 15–20 roků limitované herce studentských souborů s možností postupu na Náchodskou Prima sezónu. Její vystoupení se obvykle odehrávají dopoledne, aby bylo zajištěno vrstevnické žákovské publikum. Letos jsme tu zhlédli pouze pět vesměs mladých souborů (tedy méně nežli loni) ze čtyř měst, zpravidla působících při rozličných školách. Jejich členové si nakonec odváželi osm, většinou individuálních diplomů.

Repertoár Mumraje byl různorodý a ani v jednom případě se neopíral o předem daný pevný text. Na pomyslné nejspodnější příčce skončil zdejší předloňský vítěz **Studio Racek Brno** s „didaktickou televizní hrou" ***Jiřího Brabce* Detektivka** – naivistickou veršovanou předlohou o školní krádeži vyšetřené detektivem Klubíčkem. Její ostýchané vleklé provedení s řadou hluchých míst a bez očekávané hravosti (režie Pavla Racková) ustrnulo ve fázi běžné třídní zábavy. Šikovná dětská parta **Štěk Opava**, systematicky vedená Danielem Kollmannem (diplom za inspirativní práci s hereckým kolektivem), pod názvem **Frky Štěku** jako obvykle předvedla vlastní pásmo rošťácky parodizujících scének a etud (často s postavami dospělých), střídající výjevy kabaretně vtipné (Sousedé) s místy váznoucími nebo naopak zbytečně ukřičenými.

Dětem i rodičům, natěsnaným přímo na jevišti, se líbil desetiletý **DS Trdla při občanském sdružení Thalia Vyškov**, vystoupivší už na několika přehlídkách včetně Jiráskova Hronova. Na motivy poměrně kruté španělské pohádky o nelehkém životním trmácení nemilovaných a vysmívaných outsiderů vytvořily režisérky Olga Pitelová a Ivana Šmelová s výhradně ženským ansámblem nedlouhé, spádné nastudování nazvané **Kuře Čtvrtka**. Dramaturgicky neotřelý námět sledoval osud zahořklého, těžce handicapovaného, částečně vlastní vinou zahubeného a upečeného opeřence, který však díky laskavému větru smírně končí na kostelní věži jako korouhvička. Inscenace se spolehlivou souhrou a dobrou kostýmní, pohybovou i hudební složkou si odvážela doporučení na národní přehlídku Popelka Rakovník.

Oblast jevištního ztvárňování poezie reprezentovalo **Divadlo Krátký rozum Brno**, systematicky, byť s průběžně obměňovanou sestavou působící při Gymnáziu Matyáše Lercha pod promyšleným osobnostním vedením prof. Stanislava Zajíčka. Vítězný pořad letošního brněnského kola, „sleptáž" z díla tamního bohémského básníka střední generace ***Milana Ohniska* Obejmi démona!** odkrýval tematické i formální kvality těchto téměř undergroundových, hluboce probolených, k aforističnosti tíhnoucích veršů spontánním a dynamickým syntetickým projevem početného, leč stmeleného studentského kolektivu, vnitřně chápajícího „požehnání i prokletí" našeho rozporného, ale i nadějeplného pozemského údělu. Jakožto další obrazivě tvořivý článek souborového experimentujícího úsilí byl program Obejmi démona! doporučen na letošní celostátní Wolkrův Prostějov.

Vítězem hodonínského **Mumraje 2008** s nominací do Náchoda stalo se již druhým rokem po sobě **Divadlo Bedřicha Kaněry při Obchodní akademii Břeclav**, zároveň odměněné za „spontánní herectví" a „příkladné marketingové a dokumentační zajištění vlastní divadelní činnosti". V dramatizaci uherskohradišťského Roberta Bellana a v invenční režii prof. Dany Vilímkové opět přivezlo scénickou verzi dnes již klasických a stále oblíbených příběhů ***Jaroslava Foglara***, nazvanou **Sněhová mise aneb Rychlé šípy II.** V téměř shodném, typově odpovídajícím obsazení základní pětice i Bratrstva kočičí pracky uplatnily se výtvarně komiksové atributy moralizujícího chlapeckého leporela s epizodami dobrodružnými (mrtvá Jeremiáška, zachraňování Dlouhého Bidla nebo Tondy Pírka) i ztrapňujícími (scéna v biografu). Jen občas je ozvláštňovaly nové prvky (improvizovaná „módní přehlídka" zimního oblečení) nebo nadhledové ironizující momenty (hudební motivy). „Stínadelský" náznak otevřeného konce s chutí a švihem hraného představení přitom nevylučoval další vítané pokračování břeclavského středoškolského seriálu.

Jarní divadelní festival v Hodoníně

Pavla Pinkasová

Jarní divadelní festival je mezi krajskými přehlídkami amatérského divadla stálicí. Tvůrci experimentujícího divadla se na něm setkávají již deset let. Dárkem k jubilejnímu ročníku bylo pozvání do Hodonína, kde se letos konal společně s přehlídkami Hobblík a Mumraj.

Přehlídka nabídla sedm inscenací experimentujících divadel. Do nového prostředí nezavítaly jen skupiny Jarnímu divadelnímu festivalu již známé, ale také několik „nováčků".

Pro svou první festivalovou zkušenost si sem přijel **DS Horáček z Moravských Budějovic**. Tato početná parta studentů, zatím hrající především pro známé a kamarády, uvedla inscenaci **Delirium**. Název je vskutku výstižný, nejeden divák se po jejím zhlédnutí cítil jako v deliriu. Autorská hra o mladém tvůrci a jeho halucinacích měla být generační výpovědí zprostředkovanou především skrze hudbu a pohyb. Absence slov však byla pro nezkušené herce příliš náročná a příběh se tak stal nesrozumitelným. Mladé skupině nelze upřít nadšení. Bytostně jí ale chybí režijní vedení a

„...početná parta studentů, zatím hrající především pro známé a kamarády, uvedla inscenaci Delirium. Název je vskutku výstižný, nejeden divák se po jejím zhlédnutí cítil jako v deliriu."

osvojení si základních inscenačních postupů. Ve festivalovém prostředí se často nepohybuje ani **Divadelní a loutkový soubor Sokol z Kroměříže**, který se ve své inscenaci **Kráska a zvíře** zaměřil na interaktivní práci s projekcí. S loutkami, jak by název souboru naznačoval, se nepracovalo, ale výtvarná zkušenost byla patrná na kostýmech. Tvůrčím záměrem bylo demonstrovat myšlenku, že i krásný člověk může být vnitřně ohyzdný, a tak nebyla postava zvířete kostýmovaná ani opatřena maskou. Přestavby scény byly zdlouhavé, což narušovalo temporytmus inscenace. Nepovedla se hudební složka. Byl použit dvojí žánrově zcela odlišný hudební motiv, který nekorespondoval s atmosférou příběhu.

Příjemným hostem byl soubor **Břetislav Břeclav**, který na festival zavítal poprvé i přesto, že má již několikaletou tradici. Nadějná tvůrčí skupina obohatila festivalový program hned dvakrát. Věkově starší část souboru uvedla inscenaci v rámci Hobblíku. Mladší zahájila Jarní divadelní festival dramatizací pohádky **Havrane z kamene**. Příběh o mladé opuštěné čarodějnici toužící zařadit se do společenství a najít opravdové přátelství pracoval s množstvím metafor. Téma bylo pro danou věkovou skupinu vhodně zvolené a herci se v inscenaci mohli dobře najít. Představitelka hlavní role byla v hereckém projevu zcela přirozená. Atmosféru příjemně dotvářela zejména hudební složka. Skupina přistoupila také k práci s loutkou a stínohrou, použití obou těchto prvků se však stalo poněkud problematickým.

Uzavřená společnost z Brna byla doslova překvapením celé přehlídky. Svérázné zpracování známého španělského námě-

„S loutkami, jak by název souboru naznačoval, se nepracovalo... /.../ Tvůrčím záměrem bylo demonstrovat myšlenku, že i krásný člověk může být vnitřně ohyzdný, a tak nebyla postava zvířete kostýmovaná ani opatřena maskou."

„Uzavřená společnost z Brna byla doslova překvapením celé přehlídky. Svérázné zpracování známého španělského námětu v inscenaci Play Lorca zaujalo především vysokou inscenační úrovní, která se v prostředí amatérských přehlídek často nevidí."

tu v inscenaci **Play Lorca** zaujalo především vysokou inscenační úrovní, která se v prostředí amatérských přehlídek často nevidí. Herecké výkony všech protagonistek byly vyrovnané a dosahovaly profesionální úrovně. Použité jevištní složky byly významotvorné, vyvážené a citlivě kombinované. Jedinečnost inscenace oslovila porotu, která jí udělila doporučení na 1. místě na národní přehlídku Šrámkův Písek.

Divadlo bez střechy z Vyškova se účastnilo, vedle Jarního divadelního festivalu, také Hobblíku. K přehlídce experimentujícího divadla přispělo čtyřmi příběhy uvedenými pod názvem **Hypnoskop**. Inscenace dala prostor popasovat se s formou monologu ženské části souboru. Jednotlivé příběhy spolu nesouvisely, šlo o svébytná vyjádření vnitřních pocitů jednotlivých žen. Ze čtveřice monologů vynikal, díky přirozenému projevu hlavní představitelky, příběh o raněném andělu.

Cyranovy boty z Brna, které se festivalu pravidelně účastní, tradičně uvedly jednoduchý příběh v zajímavém provedení. Jejich **Sen** patří k inscenacím, které pracují s výrazovým tancem. Představení dává svou abstrakcí a také otevřeným koncem divákovi možnost najít si v ní vlastní příběh. Netradiční inscenační postupy souboru Cyranovy boty letos opět diváky zaujaly a byly vítaným zpestřením přehlídky. Porota vysokou úroveň práce s hudbou a pohybem ocenila doporučením na 2. místě na národní přehlídku.

Z Brna přijelo také divadelní studio **PuMoWo**, které přivezlo neméně zajímavý a netradiční divadelní žánr. Skupina již několik let pěstuje scénická čtení. Snaží se tento okrajový žánr divadla studovat a ozvláštňovat. Soustavně hledá jeho možnosti a omezení. Na Jarním divadelním festivalu měli diváci možnost vidět scénické čtení detektivního příběhu s názvem **Storáče**. Čtyři aktéři v něm ztvárňují téměř třicet postav. Autorský text ***Martina Macháčka*** byl studentskému publiku blízký především komiksovou strukturou, detektivní zápletkou a kontroverzními tématy. Porotu zaujala práce skupiny s prostorem, rekvizitami, projekcí a stylizovaným hereckým projevem. Netradiční práce se zmíněnými složkami porušuje formálně tvar scénického čtení a výrazně tento žánr oživuje. Tvůrčí vklad skupiny, herecké výkony na vysoké úrovni a především soustavnou práci na experimentu v divadle ocenila porota nominací na národní přehlídku Šrámkův Písek.

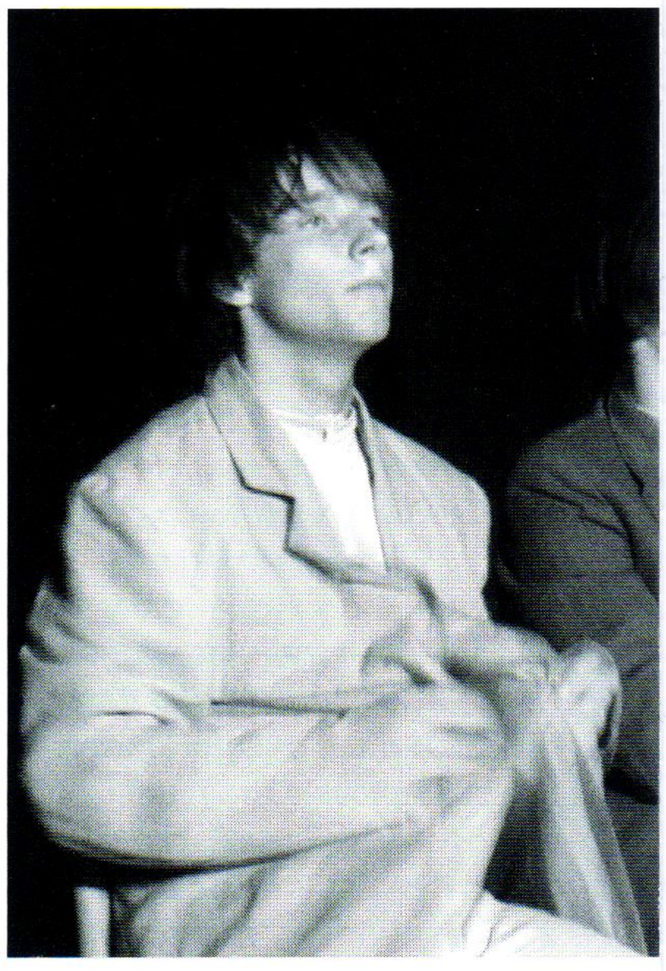

Čtyřčlenná odborná porota udělila více než deset převážně individuálních diplomů, kterými ocenila tvůrčí práci souborů. Na národní přehlídku Šrámkův Písek nominovala inscenaci, jejíž inscenační postupy nemají v kontextu českého amatérského divadla obdoby. Doporučení udělila inscenacím, které prokázaly vysokou úroveň tvůrčí práce.

Divadelní jarmark v Brně Krajské přehlídky s postupem na Náchodskou Prima sezónu, Šrámkův Písek a Dětskou scénu

Veronika Rodriguezová

Tři přehlídky, spojené letos do jedné společné akce nazvané Divadelní jarmark, probíhaly na třech místech. Přehlídka s výběrem na Dětskou scénu v CVČ Lidická, s výběrem na Prima sezónu a Šrámkův Písek v CVČ Legato (dříve Ulita) v brněnských Kohoutovicích a v Kabinetu Múz. (Do které z částí přehlídky která inscenace patří, tj. na jakou z národních přehlídek směřovala, je uvedeno v závorce za jejím názvem.) Hlavními pořadateli byli SVČ Lužánky a ateliér Divadlo a výchova Divadelní fakulty JAMU. Přehlídka trvala celý týden (25.–29. března 2008) a zúčastnilo se jí na 25 souborů. V lektorském sboru se letos sešli Jiří Pokorný, dramaturg divadla v Českém Krumlově a pedagog Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Tereza Vyvijalová a Jana Jevická, studentky magisterského stupně ateliéru Divadlo a výchova DiFa JAMU, a Miloš Maxa, absolvent DiFa JAMU a člen o. s. Augusto, zabývající se projekty divadla ve výchově. Hrálo se dopoledne pro školy a odpoledne pro veřejnost. Následující zpráva zachycuje sekci studentského a experimentujícího divadla. Zpráva o průběhu přehlídky s výběrem na Dětskou scénu bude otištěna v periodiku Tvořivá dramatika.

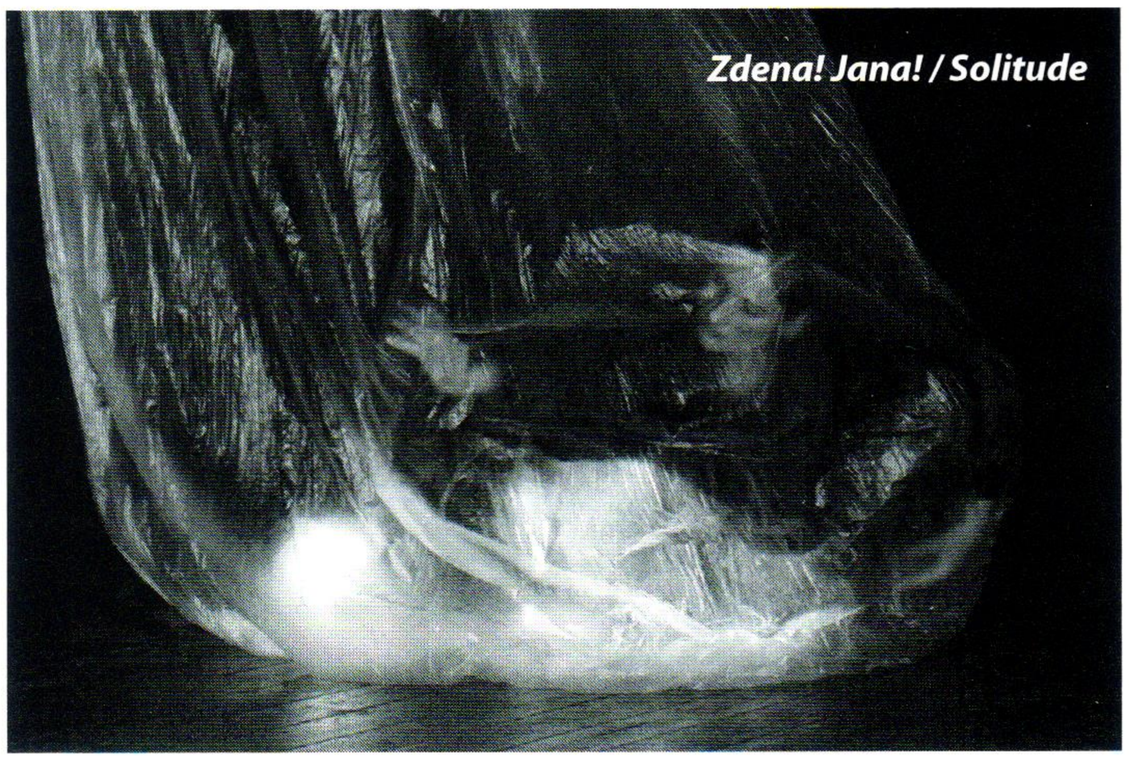

Zdena! Jana! / Solitude

DS Regina Břeclav
R. Queneau: RéBuS
Foto: L. Novotná

V úterý měli diváci možnost vidět čtyři inscenace: **Divadlo PROSO SKS Svitavy**, soubor složený ze studentů gymnázia, kteří sáhli po jednoaktovce ***Zdeňka Svěráka*** **Akt** (Prima sezóna). Na společné diskuzi, kterou po celý týden moderovali studenti ateliéru Divadlo a výchova, se tedy hovořilo hlavně o úskalích interpretačního divadla postaveného na slovním humoru a psaného pro výrazné herecké osobnosti, které je nesmírně obtížné napodobit.

Dalším kusem dopoledního programu bylo vystoupení souboru **Emanuela Krumpáče z Rosic** s autorskou hrou **Jednohubky** (Prima sezóna). Lektoři i diváci ocenili nápaditost souboru, ale pozastavovali se nad smyslem celého kusu. Soubor zde nabídl několik významových rovin, které se mu nepodařilo propojit, jakýsi „shluk jednohubek". Při srovnání obou inscenací se ukázaly nástrahy těchto dvou přístupů: dostát nárokům interpretačního divadla není snadným úkolem, vedle toho ani autorský přístup nezaručuje jasnost sdělení.

Odpoledne následovala inscenace souboru **Krátký rozum z brněnského Gymnázia Matyáše Lercha**. Soubor vystoupil jako host přehlídky (soutěžně se zúčastnil přehlídky v Hodoníně). Pokus o jevištní uchopení básní ***Milana Ohniska*** nesl název stejnojmenné sbírky **Obejmi démona!** Diskutující se shodli, že přes přesvědčivé zaujetí souboru (především v pohybovém výrazu) význam veršů často unikal, klíč k jejich interpretaci nebyl divákovi dán.

Posledním kusem prvního přehlídkového dne bylo taneční vystoupení pohybového divadla **Mimi Fortunae Být či nebýt – dějiny 20. století** (Šrámkův Písek). V tanečním divadle by pohyb měl nahrazovat slovo. Příběh dějinných událostí, vyprávěný tancem, působil tezovitě. Účastníci diskuze poukazovali na mnoho zbytečných pohybů, jeden diskutující trefně mluvil o „ukecaném" představení. Druhé představení tohoto souboru, **Dědictví,** které se z technických důvodů hrálo již v předcházející čtvrtek, se potýkalo se stejným problémem.

Ve středu dopoledne diváci luštili inscenaci **RéBuS** souboru **Regina z Břeclavi** (Šrámkův Písek). Břeclavští si vytyčili obtížný úkol: divadelně uchopit výsostně nedramatickou předlohu ***Raymonda Queneaua*** **Stylistická cvičení**. Jak řadu literárních variací popisu banálního setkání v autobusové lince předat divákům? Diskuze s herci a diváky se točila kolem otázky dějové linky, která zůstává poněkud zastřená: Kdo je mladík na scéně? Básník? Muž z autobusu? Byl stokrát variovaný příběh zapsán nebo zapomenut? Inscenaci nechyběly silné momenty (především tehdy, když se jedná o konkrétní situace); vzhledem k nedramatičnosti předlohy šlo o dovedně udělanou inscenaci, ovšem pro velmi náročné, ne-li sofistikované publikum.

Dvojice studentek JAMU Brno – Zdena! Jana! / Solitude. Foto: archiv přehlídky.

Odpoledne program pokračoval hrou ***Alejandra Casony*** **Sebevraždy na jaře zakázány**, kterou zvolil začínající soubor **Střední školy pro knihkupce a nakladatele Brno** (Prima sezóna). Dvouhodinová hra, akcentující spíše než jednání postav popis jejich citových stavů, byla vzhledem k hereckým možnostem souboru velkým soustem. Přemíra slov herce doslova zahltila a neumožnila jim jednat v situacích. Představení působilo jako starý film, který svojí naivitou může vzbuzovat smích, přestože pojednává o závažných věcech. V tomto případě sebevraždě.

Dvojice studentek JAMU **Zdena! Jana!** s inscenací **Solitude** (Šrámkův Písek) příjemně zakončila druhý den. Pohybová variace na téma lidského setkání a lidské samoty, podpořená hrou se světlem, částmi vlastního těla použitými jako loutky, i jednoduchou scénou, dokázala na malém prostoru a s nadhledem ukázat složitost lidské povahy, lidského jednání i našeho lidského údělu.

Třetí festivalový den měli diváci možnost vidět inscenaci ***Shakespearovy*** hry **Romeo a Julie** souboru **Pirko z Brna** (Prima sezóna). Účastníci diskuze ocenili přirozený a přesvědčivý herecký výkon Julie, přestože se během představení dostala, díky nezajištěným praktikáblům,

„Procitnutí jara oddílu Přepravka souboru Brnkadla z Brna /.../ bylo divácky nejsilnějším zážitkem přehlídky. Poklonu si zaslouží především křehké, přirozené a hluboce působivé herecké výkony."

DS Brnkadla Brno, oddíl Přepravka / Frank Wedekind: Procitnutí jara. Foto: archiv přehlídky.

do situace ohrožení života. Bohužel padající praktikábly silně ovlivnily vnímání diváků, kteří místo sledování balkonové scény doslova trnuli o život herečky. Další otázky se točily kolem volby překladu Jáchyma Topola a škrtů v textu, zejména ve druhé části hry (bratr Lorenzo, díky vynechaným scénám, může pro ty, kdo nejsou dobře obeznámeni s původní předlohou, působit jako vrah Julie). Zajímavá byla také debata o tématu hry – diváci nabídli několik verzí: pro některé hráli o Romeově přelétavosti, pro jiné o lásce puberťáků. Chválu si zasloužila mluvní kultura herců.

Druhá strana dveří pohybového studia **Cyranovy boty z Brna** (Šrámkův Písek) zapůsobila soustředěností pohybového projevu herců. Diváci ocenili dobře zvládnutou pohybovou složku, která se v podání souboru stává účinným nástrojem komunikace s divákem. Otázky vyvstaly kolem interpretace a výkladu děje: neměl by být divák k vnímání tohoto typu sdělení vychováván?

Předposlední den přehlídky se hrálo jen jedno představení, soubor **Dohráli jsme ZUŠ Uherské Hradiště** pro nemoc odvolal přihlášenou inscenaci **Casa triste del señor Lorca** (Prima sezóna). **Procitnutí jara** oddílu **Přepravka** souboru **Brnkadla z Brna** (Prima sezóna) podle předlohy ***F. Wedekinda*** bylo divácky nejsilnějším zážitkem přehlídky. Poklonu si zaslouží především křehké, přirozené a hluboce působivé herecké výkony. Mladí herci na jevišti přesvědčivě jednali a zvládali i psychologický vývoj hrdinů. Bylo VIDĚT, co postavy prožívají. Otázky vyvstaly kolem neurčitého časového určení příběhu. V mladších divácích totiž dobově neurčené situace vyvolávaly rušivý a nepatřičný smích.

V sobotu jsme měli možnost vidět poslední inscenaci, **Africké pohádky** souboru **ZUŠ Veselí nad Moravou** (Prima sezóna). S předlohu ***O.D. Westa*** soubor pracoval na hodinách recitace, což poznamenalo výsledný tvar. Přes velkorysou počáteční nabídku (živá hudba, působivé masky, herecký výraz postavy královny) zůstává inscenace statická. Opakování replik děj zpomaluje, bubnování děj pouze ilustruje, masky se nosí, ale nehraje se s nimi. Druhá inscenace, **O zlé princezně a hodné sani**, se kterou se soubor zúčastnil Dětské scény, vyšla lépe.

Jako pořadatelé můžeme říci, že letošní Jarmark byl plný intenzivních zážitků, ruchu, setkávání, vstřícné výměny názorů a vzájemného obohacování. O to se zasloužili jak studenti ateliéru Divadlo a výchova, kteří se na přehlídce organizačně podíleli a vedli rozborové diskuze, tak studenti Pedagogické fakulty MU Brno, kteří organizačně zajišťovali část přehlídky s výběrem na Dětskou scénu a aktivně se účastnili diskuzí druhé sekce přehlídky.

Kojetínská přehlídka dosáhla teenagerovských let

Vít Závodský

Na prahu letošního brzy nastoupivšího jara, 11.-16. března 2008, stalo se centrum mikroregionu Střední Haná Kojetín opět ochotnickým magnetem. Zdejší MěKS ve vstřícné spolupráci s hostitelskou obcí (její představitelé v čele se starostou Ing. Mojmírem Hauptem byli denně přítomni) uspořádalo 16. ročník už tradiční přehlídky amatérských divadelních souborů. Na šestidenním Divadelním Kojetíně 2008 jsme viděli celkem 13 představení stejného počtu souborů z pěti krajů. První polovina a poté závěr přehlídky s pěti tituly patřily hostům (fraška Paroháči Ořechovského divadla, Molièrův Zdravý nemocný z DS J. K. Tyl Brodek u Přerova, Erbenova Kytice z Agentury Jana Olomouc, pohádky pro děti Divadla Andromeda Praha a přerovského Dostavníku). Tvůrci osmi soutěžních nastudování byli jak amatérští režiséři, tak divadelníci z profese. Při zachování pochopitelné tematické různorodosti i žánrové rozbíhavosti a absenci oblasti hudební zůstaly v rovnováze obecenstvem přednostně vyhledávaný rekreativní repertoár a předlohy myšlenkově závažnější. Zásluhou spolehlivé organizace a propagace (vycházel i skromný bulletin Divadelní Koječák) dařilo se v rozlehlém sále zrenovované sokolovny udržet dobrou návštěvnost. Čtyřčlenná porota každé ze soutěžních vystoupení veřejně rozebrala a posléze udělila třináct individuálních, především hereckých, ale také autorských, režijních a scénografických ocenění. Přehlídka jako celek dosáhla solidní umělecké úrovně, bez zřetelného „propadáku" a s několika mírně nadprůměrnými vystoupeními.

Jedinou ukázku světové klasiky přivezla až ze Slezska teprve rok existující vysokoškolská parta **Náměstí osvoboditelů č. p. 14 Loutkového divadla SVČ Opava**. Debutující, a také dobře hrající režisérka Tereza Lexová si s dramaturgyní Bárou Kroulíkovou upravila Renčův překlad ***Sofoklovy* Antigony**, v němž sloučila epizodní figury a sporně připojila postavu Šaška. V oceněníhodném uchopení s respektem k veršové formě zdůraznila v antické tragédii do smírného závěru ústící individuální konflikty protagonistů na úkor politických problémů polis. Vcelku úspěšně si vedlo rovněž **Divadlo Brod z Uherského Brodu**, kde agilní zkušený režisér Roman Ševčík sáhl po jedné z variant kischovského příběhu pražské prostitutky – morytátu **Tonka Šibenice** z pera ***Ludvíka Aškenazyho***. V herecky méně vyrovnaném večeru se uplatnilo více vzájemně ne vždy sladěných poloh: realisticko-psychologická, retro nostalgicko-poetická, absurdně groteskní i kabaretně zcizovací, reprezentovaná vkládanými periferními písněmi.

Hanácká scéna při MěKS Kojetín / Holt někdo to rád hot. Foto: Jana Večeřová.

Na veseloherní strunu hned úvodem zabrnkal právě stotřicetiletý **Soubor KS Velká Bystřice** s populární předlohou ***Kazimíra Lupince a Sonyi Štemberové*** **Rozpaky zubaře Svatopluka Nováka**, nastudovanou Tomášem Hradilem sice s předepsaným zapojením hlasujících diváků do ordinačních epizod na skutečně funkčním dentistickém křesle, ale přece jen bez patřičného spádu při stupňovaném tlaku bizarního lékařského soutěžení. Po tříleté odmlce se s komediální předlohou přihlásila i domácí **Hanácká scéna při MěKS Kojetín**. Ve vlastní jevištní verzi populárního amerického gangsterského filmu, nazvané **Holt někdo to rád hot**, obsadil hostující brněnský režisér Radim Koráb několik mladých začátečníků (také dívky do rolí otrlých mafiánů), kteří ve vtipné minimalistické scénografii louskali tvrdý oříšek se zřetelným apetytem, leč bez žádoucí interpretační invence.

Po loňském Rysu ostřeviděném již podruhé reprezentovalo autorské snahy většinou vysokoškoláky tvořené **Divadlo Vysokozdvižného soumara Opava** s novinkou účinkujícího ***Jiřího Karena*** (na režii se podílel spoluherec Robert Vaněk) **Hra**. Komorní padesátiminutová aktovka, vzdáleně upomínající na absurdistické předlohy Václava Havla či Davida Drábka nebo na mystifikace brněnského Střeženého Parnassu, spíše nežli rozpačitým scénickým projevem znovu zaujala oceněnou textovou složkou. Výchozí metaforický motiv současného různorodého gamblerství byl tu formou zaujaté generační výpovědi o ztrátě lidské identity a nebezpečí manipulace s druhými vsazen do abstraktní existenciální situace, dovedené do tragického, bludným kruhem se vracejícího závěru, a oživen rozličnými jazykovými perličkami.

Zbylé tři renomované soubory, jež v Kojetíně už dříve vybojovaly postupové úspěchy, a také nakonec zaujaly „medailová" umístění, volně spojovalo promyšlené soustředění na široce pojímanou složitou problematiku manželských, respektive partnerských vztahů, na věčné téma soužití muže a ženy. Herecky zdatná **Malá scéna Zlín**, směřující k nadcházející profesionalizaci, zvolila si v české premiéře a

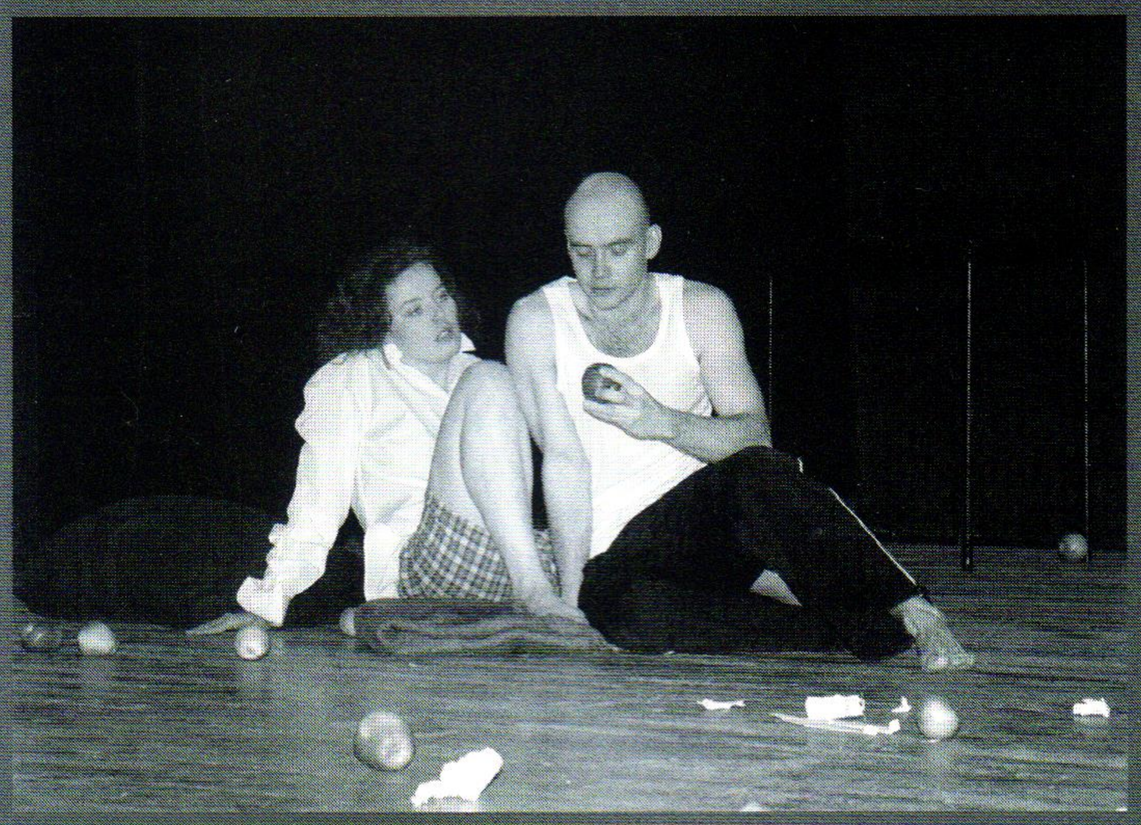

Malá scéna Zlín / Dodo Gombár: Mezi nebem a ženou. Foto: Jana Večeřová.

v autorově pohostinské režii hru o čase a křehké pomíjivosti lásky od uměleckého šéfa tamního městského divadla ***Dodo Gombára*** **Mezi nebem a ženou**, již hojně reprízovanou v Budapešti. V podání Marty Bačíkové a Jana Vacka jsou tu peripetie setkávání obou pohlaví traktovány trojím postupem: od Adama a Evy po současnost, v rámci jednoho lidského života a současně ve dvanácti podle měsíců nazvaných sekvencích ročního koloběhu. Inscenačním svorníkem celkového, Gombárem s oblibou využívaného antiiluzivního rámce má pak být při živé kytarové hudbě oceněného Jana Podhorného figura jevištního technika, obdařená místy básnivými, ale i umluvenými monology.

Loňský kojetínský vítěz, **Divadlo bez střechy při o. s. Thalia a MKS Vyškov**, objevil si rovněž pro českou premiéru předlohu plodné a vážené maďarské autorky starší generace ***Katalin Thuróczyové***

„Při zachování pochopitelné tematické různorodosti i žánrové rozbíhavosti zůstaly v rovnováze obecenstvem přednostně vyhledávaný rekreativní repertoár a předlohy myšlenkově závažnější."

Schody pro kočku, přeloženou Andrásem Halászem. Hodinové nonstop nastudování dramaturga Vladimíra Goldy a režiséra Tomáše Dorazila mladšího bylo prokráceným, konfliktním a pečlivě strukturovaným dialogem dvou žen, Žofky a Gity (diplomy oceněné kreace Adriany Roučkové a Terezy Suchomelové), v nočním baru, a to o sice nepředstaveném, avšak jakoby stále přítomném muži, tedy jejich manželu a milenci. Před obecenstvem usazeným na jevišti rozehrál rovněž oceněný T. Dorazil sled přesně vypracovaných, pečlivě pointovaných situací s postupným odkrýváním masek, detailní vývojovou charakteristikou protagonistek a překvapivým koncem.

Po předchozí žánrově příbuzné konverzačce Mira Gavrana Vše o ženách nabídl ostřílený **Divadelní spolek Kroměříž** další první české amatérské uvedení soudobé zahraniční hry, tentokrát **Manželského vraždění** od světoznámého francouzského dramatika filozofujících a historických látek ***Erica Emmanuela Schmitta***. Poměrně dlouhý večer (licenční podmínky prý znemožnily zasáhnout do překladu Michala Lázňovského potřebnými škrty), pohostinsky režírovaný hercem Městského divadla Brno Ladislavem Kolářem, nás zavádí do domácnosti Gillese (odměněný Jiří Kašík) a Lízy (Jana Štěpánková, oceněná za nejlepší herecký výkon celé přehlídky) v okamžiku, kdy se manžel vrací z nemocnice se ztrátou paměti a my se postupně dovídáme bezmála šokující fakta o tomto patnáctiletém manželství. Převážně verbálně založené „rozhlasové" drama, ne nepodobné Albeeho vivisekci rodinných vztahů Kdo se bojí Virginie

DS DK Kroměříž / Eric Emmanuel Schmitt: Manželské vraždění. Foto: Jana Večeřová.

Woolfové, Kroměřížští zbytečně přesytili nadužitou hudební nahrávkou; při potlačení humorné předlohy děje a soustředění na jeho vážné valéry dokázali však s respektuhodným pamětním zvládnutím replik nabídnout bezprostřední, interpretačně ukázněný a suverénní vhled do proměnlivosti odcizovaného i sbližovaného spolužití dvou svérázných osobností.

Vítězem 16. ročníku kojetínské regionální soutěže s nominací na celostátní přehlídku Divadelní Děčín /Divadelní Třebíč 2008 se tedy stala inscenace **Manželské vraždění Divadelního spolku Kroměříž**. Druhé místo a 1. doporučení náleželo **Divadlu bez střechy Vyškov** s nastudováním hry **Schody pro kočku**, třetí příčku s 2. doporučením pak obsadila **Malá scéna Zlín** za provedení ***Gombárovy*** hry **Mezi nebem a ženou**.

Valašské křoví 2008 aneb Ze soutěžícího porotcem…

Miroslav Ondra

Role se mění. A častokrát se stane, že tam, kde se člověk sám ucházel o vavříny, za rok je jiným rozdává. Tak jsem se ocitl jako porotce benjamínek ve Slavičíně společně s dvěma již zkušenými arbitry – režiséry Milanem Schejbalem a Martinem Vokounem.

Pátý ročník oblastní postupové přehlídky Valašské křoví 2008 (20.–24. února) nabídl pět inscenací určených dospělému publiku. Kromě jedné dramatizace prozaického textu (Hra o hřbitově) mohli diváci a porota zhlédnout většinou mladé texty, jevištěm doposud málo prověřené (snad kromě Švédského stolu) a bohužel v některých případech literárně ne zrovna excelentní.

Celou přehlídku zahájil soubor **Divadla POINT z Prostějova** hrou ***Davida Drábka* Švédský stůl**. Mladí inscenátoři sáhli po kvalitním titulu, po hře, ve které kromě autorova typického slovního humoru nechybí ani existencionální otázky. Pochutiny na rautovém stole jsou alegorií pro nás všechny; stejně jako ony, i my budeme jednou sežráni. Ve svižné inscenaci sršící energií herecky zaujal především Václav Stojan v roli Rytíře jednohubky. Celkově příjemný dojem ovšem kazily některé zbytečné režijní polopatismy a herecké akce, které s předlohou nijak nesouvisely. Jako hlavní problém Švédského stolu se ukázalo nejasné uchopení postavy Uzeného lososa, jehož některá jednání a motivace mohly diváka mást, a nebylo pak zcela zřejmé, jakou má tento zkušený glosátor v trojici lahůdek roli.

Jedinou dramatizaci přivezlo do Slavičína **Divadlo Brod z Uherského Brodu. Hra o hřbitově** – původně Kniha o hřbitově - je pseudoautobiografie jednoho venkovského prosťáčka jménem ***Samko Tále.*** V knižní podobě může jistá naivita vyprávění fungovat, ovšem přenesení na jeviště vyžaduje trošku víc než pouhé vyprávění. Inscenace bohužel zcela postrádá dramatickou situaci a nešťastná se jeví i zvolená forma, tj. divadlo jednoho herce, jež neumožňuje protagonistovi jednat a lépe zprostředkovat pohled na svět očima uklízeče Samka. Dramatizátor a herec v jedné osobě Roman Švehlík navíc často sklouzává ke zbytečné karikatuře a nedává své postavě ani malou dávku pábitelství, jež by se možná dalo očekávat.

„Název Orgasmus bez předsudků a fakt, že se valná většina hry odehrává v posteli, by mohly zavánět lascivností a povrchní erotickou „srandou“. Brilantní komedie pro dva hráče naopak nabízí rozhovor dvou přátel plný nejen situačního, ale i slovního humoru…“

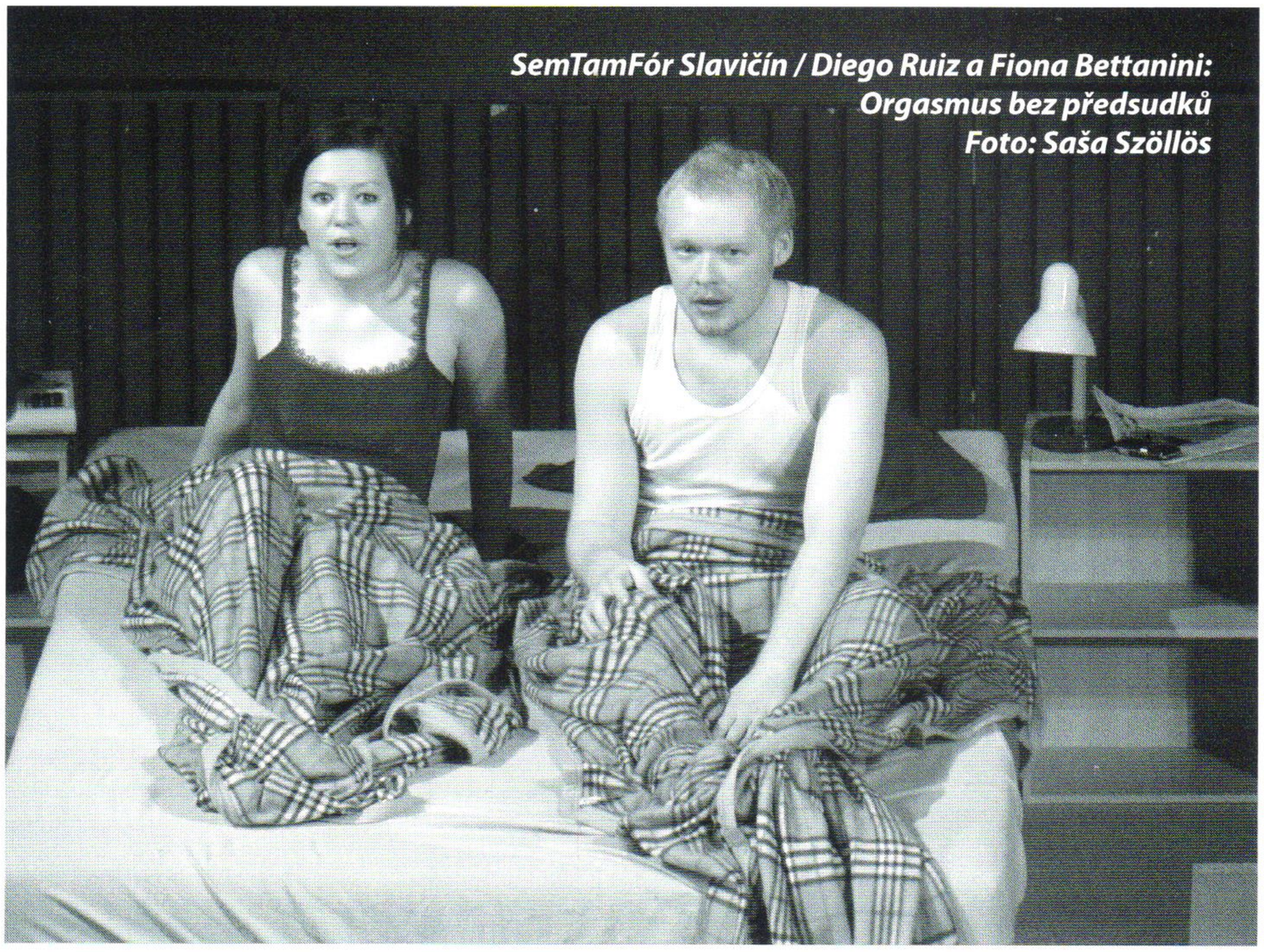

SemTamFór Slavičín / Diego Ruiz a Fiona Bettanini: Orgasmus bez předsudků Foto: Saša Szöllös

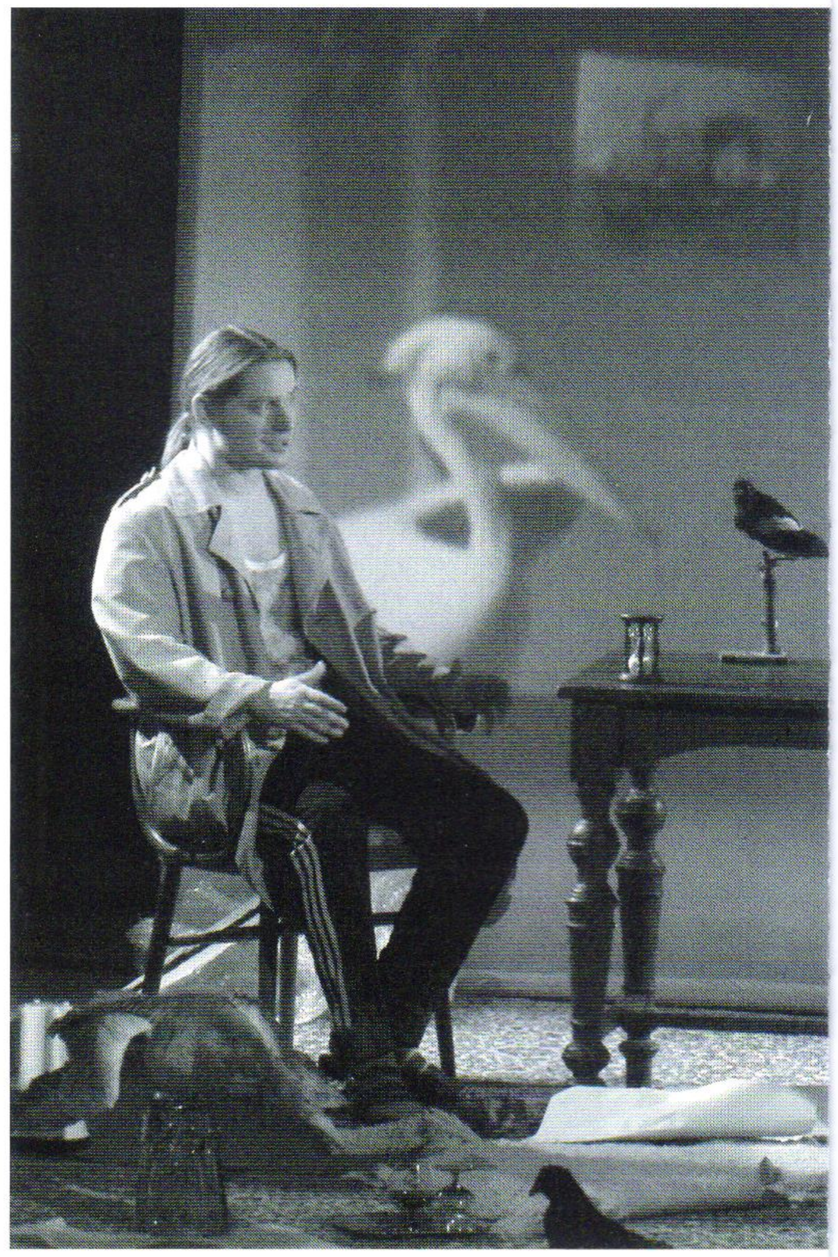

Malá scéna Zlín / Alexandr Stroganov: Ornitologie. Foto: Saša Szöllös

Domácí soubor **SemTamFór Slavičín** předvedl před porotou stejně jako loni situační komedii a stejně jako loni (a možná ještě trochu lépe) s velkým úspěchem. Název **Orgasmus bez předsudků *(Diego Ruiz a Fiona Bettanini)*** a fakt, že se valná většina hry odehrává v posteli, by mohly zavánět lascivností a povrchní erotickou „srandou“. Brilantní komedie pro dva hráče naopak nabízí rozhovor dvou přátel plný nejen situačního, ale i slovního humoru o věcech běžného života. O lásce, nespokojenosti, chtíči, stereotypu a lži sobě samému. Režisér Jan Julínek skvěle rozehrává situace, inscenace boduje skvělou prací s temporytmem a přesným „timingem“ gagů. Velkou výhrou jsou i vynikající výkony obou herců, kteří naprosto přesně s citem ovládají své role i náročný rytmus situační komedie. Ještě stojí za to trochu více propracovat používání civilního a stylizovaného hraní u postavy Fiony a inscenace bude jistě skvěla reprezentovat Valašské křoví na celostátní přehlídce amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Třebíč / Divadelní Děčín 2008, kam ji porota nominovala.

Také **Divadelní soubor Klika Hustopeče** nabídl současnou komedii s reflexí naší společnosti. V případě hry ***Jaroslava Koloděje* Vrány** ovšem nemůžeme hovořit o dramatickém textu velké literární kvality. Prázdné dialogy, absence dramatické situace i rádoby satirické zasazení děje do prostředí party bezdomovců hercům rozhodně přitížilo. Dalo by se říci, že vlastně neměli ani co

Karolinské snažení

Jan Císař

Z osmi inscenací, které se představily na IV. ročníku Krajské přehlídky amatérských divadelních souborů ve Valašském národním divadle v Karolince (28.–30. března 2008) se pět snažilo uskutečnit náročné či alespoň náročnější cíle. Tři z nich tyto snahy jen naznačily jako záměry a nedosáhly – nebo jen částečně – žádoucího a žádaného scénického tvaru. **Malá scéna Zlín** si zvolila jevištní adaptaci ***Šrámkova* Stříbrného větru**, kterou před lety hrálo Divadlo na provázku. Přes všechnu uspořádanou jevištní organizaci na výrazně divadelní, neilustrativní scéně s rockovou kapelou v pozadí a lyricky posedlým Janem Ratkinem Petra Hubíka se nepodařilo naplnit reálie a příběh z Rakouska-Uherska současným obsahem; zůstalo jen u převyprávění dávných událostí a faktů epické předlohy. **DS Uvidíme z Prahy** se pokusil objevit dnešní možnosti hry ***Suchého a Šlitra* Člověk z půdy.** Byla to však jen příjemná vzpomínka pro pamětníky a ctitele této dvojice a připomenutí jejich počátků. A konečně **Divadlo Zdeňka Štěpánka z Napajadel** se pustilo do textu ***Christophera Duranga***, jejž hraje pod názvem **Běloch, 185, hledá kokoholiv zn: za účelem styku.** Bohužel, představení nasadilo tak zběsilé tempo mluvy doprovázené nejrůznějšími groteskně nesmyslnými akcemi, že se pod touto záplavou zcela ztratilo jádro této hořké komedie, v němž se zrcadlí naše doba, v níž osamocení a ztracení lidé hledají pomoc u psychologů, kteří na sebe berou ohromnou odpovědnost za řízení cizích životů.

A tak pouze dvě inscenace dospěly k podobě, která proměnila ony snahy ve zřetelný scénický tvar. Také však obě tyto inscenace spojuje i to, že ani v jednom případě nezůstaly bez určitých otazníků, jež zabránily dovést tento tvar k výsledku bez problémů. Soubor **BLIC z Ostrožské Nové Vsi** si zvolil velice náročnou literární předlohu: ***Sartrovu*** úpravu ***Euripidových* Trójanek.** Už u Euripida je to situace ponížného, zdeptaného a znásilňovaného lidství, kdy si vítězní Řekové dělí trójské ženy jako válečnou kořist a kdy tyto bezmocné oběti pochopí, že jsou opuštěny bohy. Sartre tento moment zesiluje: člověku nezůstává nic jiného než být, existovat. Ale i v této situaci se sám musí snažit učinit tím, čím je. Inscenace tento smysl „lidské existence ve světě bez bohů" nijak nezvýrazňuje – ale samozřejmě v ní ten smysl je. Režisérka Andrea Helmichová usiluje o to, aby jej sdělila s náležitou divadelností. Vrací se proto k syntetičnosti antického řeckého divadla, v hereckém

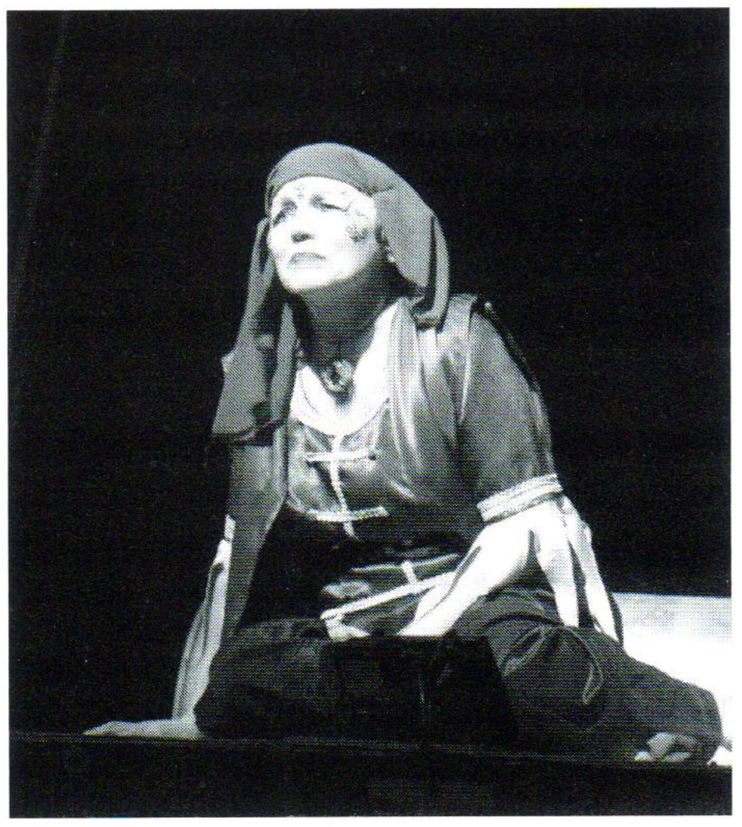

BLIC Ostrožská Nová Ves / Euripides, J.P. Sartre: Trójanky. Foto: Simona Bezoušková.

hrát, snad kromě Marie Fasorové (Carmen), která naplnila svou roli přirozeností, a získala cenu za herecký výkon. Nevhodný výběr dramatické předlohy se ukázal jako stěžejní kámen úrazu pro zajímavou partu lidí, která nepostrádá chuť a energii a nechybí jí lidský i divadelní potenciál.

Velmi bouřlivou diskuzi nejen v řadách poroty, ale také mezi diváky, vyvolala inscenace **Malé scény Zlín Ornitologie**. Černá komedie z pera ruského psychiatra ***Alexandra Stroganova*,** plná symbolů, motivů odcizení dnešních lidí, touhy po volnosti či manipulace, zanechala spoustu otazníků. Ženatý donchuán Sava Líbezný se snaží získat přízeň tajemné Taťjany Pěnkové, později je však jí a jejím bratrem dohnán k poznání vlastní nízkosti a pokání. Inscenace však nepodala zřejmý klíč, proč se tak děje, kdo (nebo co) je hybatelem oné hry se smrtí a stejně tak nebyl jasně čitelný konec inscenace, a tudíž její celkové poselství.

Tvůrci nám chtěli předložit psychodrama, kde si divák sám dotvoří postavy a podstatu jejich existence. Inscenátoři sami to však musí vědět přesně a neměli by nechat na příjemci, ať si myslí, co chce. V podstatě profesionální herectví všech tří představitelů (všichni získali čestná uznání), vlastní přístup k inscenování předlohy a poutavá scénografie vynesly inscenaci doporučení na Celostátní přehlídku experimentujícího divadla Šrámkův Písek 2008.

I když letošní Valašské křoví nenaservírovalo mnoho výrazných divadelních počinů, všechny účastníky (soutěžící, porotce i diváky) pohostilo dobrou náladou a skvělou atmosférou po celou dobu přehlídky.

DS Masarykova gymnázia Vsetín
Grigorij Gorin: Thyl Ulenspiegel
Foto: Simona Bezoušková

projevu propojuje zpěv, taneční pohyb a slovo. Kde se podaří – jako třeba Hekabě Jiřiny Fojtové či Andromaše Kamily Nekolové – dojít touto cestou do roviny vnitřně pravdivého výrazu, dochází i v inscenaci k divadelně – tedy i divácky – působivým situacím. Ne vždycky tomu tak je; někdy zůstane právě jen u snahy, což přirozeně působí nevyrovnanost úrovně inscenace. Kromě toho scénografie (kostýmy a scéna) je vedle tohoto úsilí o hlubinné postižení „situace lidské existence" příliš umělá, efektní, takže tragičnost občas posouvá k jakési módní apartnosti. Ale to nic nemění na tom, že je to inscenace, jejíž snažení překračuje běžný standard amatérského divadla.

Totéž platí o inscenaci hry ***Grigorije Gorina*** **Thyl Ulenspiegel. DS Masarykova gymnázia Vsetín** tuto „perestrojkovou" hru, která promlouvala před lety především svou oslavou svobody, uchopil jako výraz touhy po velkých hodnotách, jejichž nositelem se stává Thyl jako ideální i idealistický obraz hrdiny. Ten čtyřicetičlenný kolektiv mladých lidí – teenagerů – vzal tento smysl plně a spontánně za svůj, slouží mu oddaně, ukázněně, přesvědčeně. Je to vskutku ansámblové herectví, kdy každý ví, o čem se hraje a jak právě on může přispět svým dílem – byť sebemenším – ke zdaru celku. Režisér Miroslav Urubek na tomto základě zbudoval inscenaci, která je „velkou činohrou" jak v tématu, tak v jeho provedení. V první části inscenace se tato „velikost" naplňuje onou kolektivní ansámblovitostí beze zbytku; situace se řetězí dynamicky v děj, příběh je předváděn s naléhavou názorností. V druhé části se přece jen projeví jisté limity dané jak lidskými, tak divadelními zkušenostmi členů toho mladého kolektivu a ani sympatický a uličnicky radostný Maxim Kratochvíl jako Thyl Ulenspiegel už nestačí rozvinout a naplnit všechny situace s náležitou intenzitou. Ale i tak platí, co bylo už řečeno: Je to inscenace, v níž karolinské snažení rovněž dospělo k poloze přesahující běžnou úroveň standardního amatérského divadla. A to ještě nebyla řeč o tom, že je to v současných podmínkách zcela jedinečná podoba „studentského divadla", stejně jako rovina „velké činohry" je také v přítomnosti jevem ne častým a hojným.

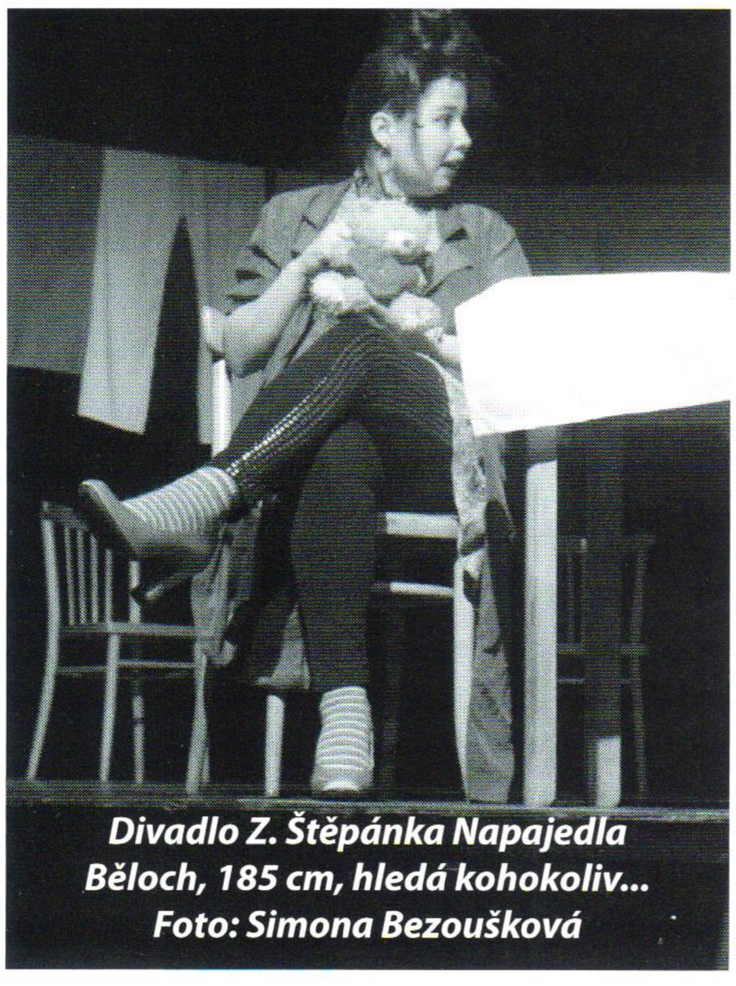

Divadlo Z. Štěpánka Napajedla Běloch, 185 cm, hledá kohokoliv... Foto: Simona Bezoušková

Valmezské hry ve dvou sálech

Vladimír Fekar

Valašské Meziříčí v březnu: po dva dny divadlo hledající, zkoušející, tápající, ve dvou zcela odlišných prostorách. Útulný kamenitý undergroundový M-klub a tak trochu odměřené jeviště v hlavním sále s nezvykle vyvýšenou forbínou o víkendu 14. a 15. března ožily. Možná více než v předchozích ročnících jsem si uvědomil, že to, v jakém prostoru soubory hrají, dosti výrazně ovlivňuje jak výsledné divácké přijetí, tak i herecké výkony.

Nominovanými a doporučenými nakonec byli Duonasekyru a jejich Prodejce duše, Divadlo Na cucky s Kabaretem Kaldera a performance Projekt Kohen kopřivnického souboru Údivadlo.

Duonasekyru Příbor / Duonasekyru: Prodejce duše. Foto: archiv souboru.

Divadlo Na cucky: Kabaret Kaldera

Inscenační tvar Kabaretu Kaldera (režie Jan Žůrek a kol.) olomouckého Divadla Na cucky je zamýšlen pro hospodský sál. Vždyť jedním z jeho témat je jídlo. Sladké, slané, masité. Od sladkosti života v něm spějeme postupně až k „masitým a krvavým" jatkám.

Festivalovému prostoru M-klubu se Olomoučtí přizpůsobili dobře. Šlo jednoznačně o nejpromyšlenější a nejpropracovanější tvar, jaký byl letos ve Valašském Meziříčí k vidění.

Na rozdíl od poloimprovizovaných, mnohdy ledabyle nahozených situací většiny jiných souborů jsme viděli na mnoha místech stylizované a přesné herectví. Jistá „loutkovost" při vytváření postav, ale také výrazné kostýmování a líčení, to vše mi asociovalo zvláštní náladu poetistických a surrealistických kabaretů, byť v drsnější podobě. K tomu dojmu zase naváděla přítomnost kapely, „šansony" a zároveň i jiné hudební žánry, které zněly inscenací.

Kabaretem Kaldera se vine poněkud naivní, avšak poetický příběh sbližování cukrářky Pusinky se svým nápadníkem, životní tápání barové zpěvačky, rozpaky majitele restaurace a další mikroosudy typizovaných postav. Kabaretní songy, historky, vtipy, dokumentární pasáže o jídle mají vždy tu více, tu méně pevnou vazbu k hlavní ose příběhu a díky nim jistá naivita nám pak v takové koláži vůbec nevadí.

Duonasekyru: Prodejce duše

Opětovně jednoduchá situace. Na scéně jejich oblíbená postava Karla, kterou využívají také pro své další etudy. Karel touží stát se prodejcem duše. Skutečný prodejce duše, kterého potká, mu tu možnost dává. Musí však najít tři klíče: k nějaké zvláštní duši. Karel se vydává vstříc dobrodružství získat tři klíče. Po mnoha peripetiích se mu to daří. Iniciační hra s pohádkovým půdorysem má však temnou pointu, Karlovo hledání je zneužito proti němu samotnému. Byly to klíče ke Karlově duši. A ty nakonec Prodejce duše získal!

Oba herci nabrali na suverenitě, jejich rozvíjení základní kostry příběhu je zároveň mnohem přehlednější. Je otázkou, zda tato bravura a komediální pohoda, kterou si získávají obecenstvo ve specifickém domáckém prostoru klenutého valašskomeziříčského

Duonasekyru Příbor / Duonasekyru: Prodejce duše. Foto: archiv souboru.

„Duonasekyru opakuje témata manipulace někoho někým a hravým způsobem zkoumá zákruty lidské psychiky. V letošním Prodejci duší ubylo vnějších efektů a přibylo slovního humoru, herecké sehranosti."

klubu, bude uchována i v jiných prostorách. Duonasekyru opakuje témata manipulace někoho někým a hravým způsobem zkoumá zákruty lidské psychiky. V letošním Prodejci duší ubylo vnějších efektů a přibylo slovního humoru, herecké sehranosti. Duonasekyru nadále nevládne rozvětvenou a pohotovou jazykovou komikou, ale častou nedopovězeností, velmi jednoduchými slovními hříčkami a neobratným hledáním slov dodávají svým postavám punc jedinečnosti.

Projekt Kohen – spojení projekce a tance

Dvojice dívek z Kopřivnice se spojila se svými vrstevníky, videokouzelníky, aby vytvořili ne zcela běžné a konvenční divadelní performance. Tancem, přesněji pohybem vyprávějí příběh sbližování dvou dívek, které po tápání světem nakonec zjistí, že to, co je vábí k sobě, je fakt, že jsou sestry. Duchovní nebo fyzické? Toť otázka. Tanec zpravidla nedává jednoznačné odpovědi. Videoart, promítaný na bílou plochu za tanečnicemi, prolíná kamerou snímané detaily dívek s nejrůznějšími předtočenými záběry. Čas od času se v projekci objeví i nějaké slovo, které nám umožňuje lépe se orientovat v tom, co se skrývá za pohybovým vyprávěním. Performance nepostrádá sugestivitu. Bylo by jen dobře, kdyby se toto uskupení vydalo cestou zkoumání a hledání možností, jak spojovat slovo, tanec, projekci ve společné téma i v dalších navazujících projektech.

Dívky si byly velmi dobře vědomy důležitosti prostorového řešení, a proto celou „choreografii" zintimnily a předvedly ji nikoli na jevišti, ale v prostoru pod jevištěm velkého sálu.

Láhorovský dvojdílný seriál

Za zmínku stojí bezesporu také letošní účinkování Láhor sound systemu, který sice nepostoupil, avšak Marianu Moštíkovi přiřkla porota cenu za herectví a jejich představení zanechalo opět nezapomenutelný dojem. Láhor obešel specifické časové omezení valašskomeziříčského festivalu (lze na něm hrát pouze hodinové inscenace) tím, že se přihlásil jednou jako Láhor soundsystem a podruhé jako Divadlo v soukolí. Tím mohl první díl své inscenace odehrát v horním sále, zatímco druhý v M-klubu. Pro Láhor sound system je Valašské Meziříčí vždy příležitostí pro nové experimentování. Jejich dvoudílný kousek se tentokrát odehrával v panelovém domě, do něhož se nastěhovali noví nájemníci. Láhor vždy objevuje takové dané okolnosti pro své postavy, které umožňují přirozené setkávání lidí, řešení společného problému (spolek sebevrahů, manažerský večírek atd.) Nyní se společenství nájemníků snaží dosti podivným způsobem zbavit těch nových. Důvod jejich jednání dlouhou dobu neznáme. Teprve v druhé půli, poté, co vše skončí velkou kolektivní bouračkou, se vše vysvětlí, na nájemnících leží stigma podivné smrti předchozí majitelky bytu, do něhož se noví nájemníci nastěhovali. Ta všem nájemníkům i po smrti připravuje hořké chvilky. Svým vytím jim stále vstupuje do jejich svědomí. Chtějí-li se jejího vytí zbavit, musí jí počastovat vulgárními nadávkami. Inscenace končila punkovým vulgárním křikem.

Láhor velmi dobře využívá prostor a je vidět, že jejich poloimprovizované divadlo vzniklo přímo pro Valašské Meziříčí. Panelový byt je umístěn v patře, čili herci hrají na jevišti v horním sále a dolů na ulici, kde se pohybují dělníci a jezdí auta, shlíží herci uvěřitelně jako z oken panelového bytu. Ve druhé půli jsou pak všichni ve společné nemocnici a ve sklepních prostorách M-klubu dokážou vytvořit dusnou atmosféru.

Celkově lze hodnotit letošní přehlídku jako vydařenou. Je vidět, že většina souborů dlouhodobě kráčí svou cestou, mnohé z nich jsou herecky suverénnější. A to je pro další ročníky přehlídky malých jevištních forem ve „Valmezu" jedině dobře.

Tvořivostí k divadlu aneb V Novém Jičíně již nezůstávají v půli cesty

Jan Karaffa

Šestého ročníku Krajské přehlídky studentského a experimentálního divadla v Novém Jičíně se letos zúčastnilo sedm divadelních souborů. Výrazněji než v předchozích letech se u všech projevil tvořivý potenciál směrem k důraznějšímu hledání působivých a účinných divadelních tvarů. Potěšitelné je, že stoupající úroveň v obou uvedených kategoriích viditelně souvisí s dozráváním, hledáním, vlastní tvořivou invencí a inscenačním experimentováním a to, jak členů souborů, tak i jejich vedoucích. Někteří z účinkujících ještě před několika málo lety vystupovali v představeních dětských divadelních souborů a nyní se již sami podílejí na vytváření vlastních inscenací (Jan Géryk z divadla Na Kraji, členové DS Smršť aj.). Dramaturgicko-režijní koncepce již u většiny souborů není nahodilou snůškou prvních nápadů, ale je patrná cesta za tvořivým uměleckým vyjádřením a hledáním účinných divadelních prostředků. Většina zúčastněných souborů viditelně zkouší tvořivým hledáním, což je cesta složitější, ale zpravidla také účinnější a ve svém výsledku v inscenaci potom i rozpoznatelná.

Nominací na Náchodskou prima sezónu 2008 ocenila porota autorské studentské představení **STOP.... jsme jako vy ... DS Smršť z Kopřivnice** (vedoucí Marcela Nedjalková). Jde o výpověď členů souboru k současným aktuálním problémům, s nimiž se mohou bezprostředně setkat (autostop – znásilnění, jak překonat stud z navázání kontaktu, manželské hádky aj). Inscenace vyvolává zájem diváků také tím, že nestaví děj příběhu lineárně, ale že osudy postav se postupně poodhalují, někdy retrospektivně a někdy v časovém posunu děje dopředu nebo jeho opakováním. Tento způsob zpracování příběhů tří postav tak vyvolává napětí, zájem i otázky a očekávání rozuzlení skoro jako u detektivky. Díky těmto střihům má představení temporytmus posílený hudbou, mizanscénou, osvětlením i některými výraznějšími hereckými výkony, například ztvárněním hlavní postavy Adama. Střídají se zde situace dobře vystavěné se situacemi, na nichž by bylo vhodné ještě zapracovat, podobně jako při práci s rekvizitami.

Soubor Wicca z Ostravy (vedoucí Hana Štrbová) se prezentoval představením **Pavouk** na motivy několika povídek ***Roberta***

Fulghuma. Přestože je vidět, že inscenaci věnovali poměrně mnoho času a mimo jiné vymysleli scénografii, která občas podpořila vytváření působivých obrazů (stínohra – stromy), kdy došlo k zdivadelnění společně s hereckou akcí a křikem, který zabíjí ducha stromů, v rámci celku se prozatím nepodařilo převést epický text do podoby dramatické, proto situace neposkytují hercům dostatečný prostor k jednání (příčiny rozhodnutí odmítnutí dirigování), a tím představení plyne, ale negraduje. Z výpovědi je však cítit zaujetí tématem svobody a uskutečňování snů a zde je vidět, že pokud se i silné téma nepodaří sdělit jednáním postav, tak se sebezajímavější myšlenky mohou na divadle rozplynout a zůstanou slova, slova, slova.

V jiném případě však může dojít k tomu, že myšlenky scházejí a potom nepomohou ani sebelepší herecké výkony, ani scénografie, ani ňadra na odiv, jako v případě představení **Don Quijote de la Mancha aneb Nevěř všemu, co čteš…**, které přivezlo **Dividlo z Ostravy** (vedoucí Saša Rychecký) na základě klasické předlohy, jejímž autorem je ***Miguel Cervantes***. Představení působilo velmi ambiciózně, a přesto celkově moc nevyznělo. Vypadalo jako dobře vystavěná forma precizně artikulovaná, ale jakoby bez obsahu. Možná se ale pouze nevydařilo, i to se stává a dokonce profesionálním divadlům (což podrobněji popisuje v rozdílech mezi živým a mrtvým divadlem Peter Brook v knize Prázdný prostor). Možná se jenom přeřekl představitel hlavní postavy, která zničená z toho, že věřila svým snům na základě čtení z knih, na samý závěr prohlásila: „Už nikdy nebudu věřit tomu, co čtu!" A také je možné, že jsme těm pravým hodnotám tohoto představení neporozuměli, pokud nemá být závěrečná věta vyvrcholením hlavní myšlenky a hlubokým prozřením hlavního hrdiny. Vedle toho lze ocenit herecký výkon Sancha Panzy.

Na prvním místě byl na Celostátní přehlídku experimentálního divadla Šrámkův Písek 2008 doporučen soubor **Hvězdoši (MKS Holešov)** s představením **Půlnoční terapie** (vedoucí Vladimíra Dvořáková), přestože se původně hlásili na přehlídku mezi studentská divadla. K přednostem inscenace patří svébytná poetika, protože soubor hledá zajímavý způsob vyjádření tím, že kombinuje hrané situace s živou hudbou, písněmi, „kabaretními" výstupy a projekcí na plátně. Od začátku je vyvolána představa terapeutické seance, na níž se před námi rozprostírají útržky osudů některých přítomných, např. matky a její dcery. Rozehrává se tak divadlo nedivadlo, herectví – civilismus – autentické herectví. Soubor se chvílemi dostává až na hranici laciné zábavy (podání trampských písní nebo Pošťák Jindra), a přesto jsou i tyto okamžiky důležitým sdělením a pomáhají nejenom k vyvolání pocitů, ale jsou i provokací a podnětem k přemýšlení a tím i nositeli celkového vyznění inscenace. V diskuzích se ukázalo, že představení vyvolává rozporuplné reakce u diváků (od nadšení, až po odmítání a názory, že nejde o divadlo). Možná je to také tím, že se v představení objevují velmi silné, ale i slabší okamžiky, a tím se chvílemi vytrácí potřebný temporytmus a obecně pojaté „podobenství o smutku a naději, o snech a touhách, o prostém lidském bytí" se chvílemi dostává do hustší mlhy, v níž se divák může i ztratit.

V pořadí na druhém místě pak porota ocenila **Divadlo Na Kraji z Nového Jičína** s inscenací **Dveře** (vedoucí Věra Matýsková). Kladem je ucelenost inscenace kombinující herecké výstupy s vhodně doplněnou výtvarnou – scénografickou a hudební složkou, díky nimž se ocitáme v prostoru úřadu, v němž mají dveře dominující postavení. Soubor nám předkládá příběh nadšeného manželského páru, který si chce postavit dům a snaží se projít všemi nezbytnými schvalovacími úkony na tomto úřadě od dveří ke dveřím. Zajímavá a funkční je použitá technika černého divadla, která pomáhá dále poodkrývat důležité detaily, například nezbytné rituály (kafíčko) nebo dodržování důležitých pravidel (neklepat aj.). Způsob nasvícení však vyvolal otázky nad jeho lepším zvládnutím nebo naopak viditelným zveřejněním a případně hledáním dalšího možného významu.

Povedené bylo také zinscenování povídky ***Karla Čapka*** **Divadlem Na Kraji z Nového Jičína** (vedoucí Věra Matýsková) s názvem **Ztracené dítě**. Šlo v ní o vyšetřování ztráty dítěte, které se odehrává jednoho běžného všedního dne především na policejní stanici. Hudba, scénografie i herecké výkony (především představitelky zoufalé matky) nás už od začátku přesouvají časem do 30. let 20. století. Situace jsou poměrně dobře vystavěné a rozehrávané s náležitou lehkostí. Hraní by ještě pomohlo zvýraznit vyhraněné typy postav, což může nabídnout více podnětů k jednání a dotažení některých gagů.

David Stančík sám sobě vedoucí **Divadla Na Pokraji z Nového Jičína** rozehrál pantomimu variací na možnosti využití lžičky na sto různých způsobů, proto se tento experiment jmenuje **Sto** (ale jak sám uvedl, prozatím se přiblížil asi k polovině uvedeného počtu). Nešlo však pouze o nějaká samoúčelná cvičení, ale zároveň ještě ani o ucelený tvar. Představení mělo dvě ne úplně sourodé části. První byla nezávaznou zábavou odstartovanou přepínáním televize a šlo o úryvky parodující TV pořady (kosmodisk, zpívání, Piráty z Karibiku …), seznámení, oplodnění (lžičky se stávají předhánějícími se spermiemi), až po začínající rodinný život (rodinná fotografie z lžiček), narození dítěte … a druhá část zobrazovala stáří (krmení lžící), umírání a předsmrtné promítnutí předchozího života. Jako diváci jsme byli vtaženi energií, spontaneitou a celou řadou nádherných a překvapujících nápadů, které měly spád i potřebný temporytmus.

Vydařené bylo také převedení textu ***Arnošta Goldflama*** na divadelní tvar ostravského souboru **Dividla** (vedoucí Saša Rychecký) s názvem **Co dělat...**. Dvojice dívek diváky zaujme i pobaví ztvárněním postav Emílie a Matyldy, které se snaží vymanit z nudy. Používají přitom rozmanité způsoby: tanec, křik zpívání, hru…, čímž chtějí změnit samy sebe, a když už vypadá, že se jim to daří, tak se najednou opakuje situace nudy z úvodu, čímž se rozezní hlavní téma představení. Diskuzi vyvolávaly nevyrovnané herecké výkony v kombinaci s nejednoznačnou ujasněností charakterů postav a málo gradující výstavba situací.

Jako příjemné pohlazení zapůsobilo pohybové divadlo **Zrození** divadelního souboru **Iluze z Kopřivnice** (vedoucí Milada Fialová). V představení byla viditelná pohybová vybavenost pěti účinkujících dívek, ale nebylo jasné, nakolik a s čím soubor vlastně experimentuje.

Mezi experimentální bylo zařazeno také představení v podobě populární televizní přednášky **Vliv prodeje kravat na ekonomiku v Zimbabwe** souboru **Na Kraji**. Prvotina pod tímto vedením byla recesí až parodií na styl ekonomického populárně-vědeckého pořadu. Situace se rozehrávaly improvizovaně na základě několika nahozených nápadů, kdy moderátor postupně vyzýval přednášející, kteří na scénu vstupovali za asistence maskérek a čaje vařící sekretářky. První přednášející (lingvista) nejprve vysvětlil klíčové pojmy, poté nepřišel pan prezident Václav Klaus a následně vše zdůvodnil pan Radek tak, aby to bylo všem jasné a zároveň, aby to nikdo nepochopil, a to tím, že zaměňoval používané grafy za mapu a vysokohorské štíty. Autorská tvorba souboru těžila z nečekaných okamžiků, které někdy zaskočily i samotné herce a někdy i z nechtěného (rozostřené barvy obrázků – vznikla zajímavá abstrakce, která se hodila k výkladu). Dokonce vše i gradovalo díky spontaneitě, pohotovosti a vtipnosti především posledního přednášejícího pana Radka v podání Jana Géryka (vedoucí souboru).

Pro celou přehlídku není moc šťastné, že se některé soubory neúčastní celou dobu a pouze zahrají a odjedou. Na druhé straně však opět podobně jako loni probíhaly zajímavé a otevřené diskuze o představeních, a to jak se soubory, tak s diváky ve večerních, nočních, půlnočních a ranních hodinách, kde došlo na prezentace různých názorů a jejich výměnu mezi účinkujícími i diváky, což umožnilo porovnávání zážitků z představení, ale také to poskytlo příležitost pro ujasňování obecnějších zákonitostí z tvorby divadla.

Poděkování si určitě zaslouží pořadatelé přehlídky v čele s Věrou Matýskovou a moderátorem Davidem Stančíkem, a také všichni další obětavci ze Střediska volného času Fokus Nový Jičín. Pilná byla letos i redakce Obšťastníku: David, Ferdyš, Péťa, Kája, Vondra, Kuba, Honza a další, kteří během dvou dní stačili vydat čtyři čísla se zajímavými a aktuálními informacemi, komentářem, fotkami, názory diváků na představení i vlastními recenzemi.

Krajská kola Wolkrova Prostějova

Eva Koutová

„Chvilka poezie – nebojte se, jen trochu." Tak jeden čas zněl slogan k víkendovým okénkům poezie vysílaných v České televizi – jako by poezie byla něco nudného, nezajímavého, něco, co už je dávno za zenitem.

Naštěstí to tak všichni nevnímají. To by totiž nemohl existovat žádný Wolkrův Prostějov, žádná jeho krajská kola a nikdy bych nemohla slyšet tu krásnou větu, kterou nevědomky „zaveršovala" režisérka Českého rozhlasu Hanka Kofránková při hodnocení jedné básně na semináři krajského kola v Pardubicích:„ Z téhle básně krvácejí dásně." No nezní to krásně?

Návštěva krajských přehlídek Wolkrova Prostějova by se dala přirovnat k jakémusi nakouknutí do kuchyně šéfkuchařů všech měst a obcí v České republice, kteří vaří z poezie a prózy. Byla to zajímavá sonda.

Jako každý rok, i letos se sázelo v uměleckém přednesu na osvědčené autory, jako je Jan Skácel, Jacques Prévert, Ivan Wernisch…, ale poslední dobou se stal oblíbeným (převážně v mladší kategorii) i současný teatrolog a spisovatel Michal Čunderle se svou vosou Marcelkou. Na krajských přehlídkách se ve většině případů recitátorům dramaturgie povedla. Naopak v nižších kolech (obvodních) byla právě dramaturgie kamenem úrazu. Často neodpovídala schopnostem ani možnostem recitátora. Jednou z vůbec největších bolestí na krajských kolech byly paměťové výpadky recitátorů, které vycházely z podcenění nastudování daného textu, v horším případě absolutní neznalosti textu celého. V takovýchto případech to vypovídá o nezodpovědnosti samotného interpreta.

Velkým problémem byl také počet soutěžících. Na to doplatila Vysočina, která těsně před plánovanou přehlídkou musela soutěž zrušit z nedostatku recitátorů. Proto zájemci z Vysočiny putovali o týden později na krajské kolo Jihomoravského kraje do Brna. Zkrátka recitátorů ubývá. Tento fakt vnímají snad všichni organizátoři krajských přehlídek, kde se rok od roku počet účastníků snižuje. Jedním z hlavních důvodů je ovládnutí scény současnou generací populace, která není nijak početná, a tudíž i recitátorů ve velké míře ubylo.

Obecně se dá říci, že převážně třetí kategorie strádá. Jedná se zde často o vysokou kvalitu uměleckého přednesu, avšak o kvantitě se bohužel nedá mluvit vůbec. Například v krajích Vysočina, v Jihomoravském a Libereckém kraji neměla třetí kategorie ani jednoho zástupce! V ostatních krajích se počet zúžil na průměrně dva až tři recitátory! Světleji to vypadá s kategorií druhou, která je většinou zastoupena nejhojněji. Co se týká kategorie první, kvantita je často na úkor kvality. Podle Davida Kroči, pravidelného lektora Wolkrova Prostějova, je velkým problémem první kategorie nezkušenost recitátorů při přechodu od dětského přednesu k přednesu uměleckému. Ale buďme rádi, že recitátoři pokračují v přednesu a z Dětské scény přecházejí na scénu Wolkrova Prostějova. Doufejme, že jejich počet se v příštích letech navrátí opět ke standardu, a bude tak větší možnost z čeho vybírat.

Úbytek soutěžících se citelně dotkl i divadel poezie. V kraji Ústeckém, Libereckém, Pardubickém a Středočeském se nezúčastnil ani jediný soubor. Tam, kde se naopak předvedl alespoň jeden soubor, se zase bojovalo s kvalitou. Mezi přehlídky, které jsou už tradičně naplněné soubory, patří kraj Olomoucký, Karlovarský a Plzeňský, ale také Královéhradecký a Jihomoravský. V Prostějově (Olomoucký kraj) se po letech ukázala Regina Břeclav, která nemohla z časových důvodů přijet do Brna. V Klatovech, kde se sdružují hned dva kraje dohromady (Karlovarský a Plzeňský), se opět objevily již stálice přehlídek – karlovarské divadlo Dagmar (které zde bohužel pouze hostovalo), ostrovské divadlo Na poslední chvíli a plzeňské Evrybáby, které vždy vzbuzují mnoho emocí a diváky většinou dělí na dva tábory (příznivce a řekněme ne-příznivce). Na jihu Moravy, kde se také každoročně rodí nové kvalitní inscenace, pořadatelé přehlídky hostili celkem tři soubory, leč porota se shodla, že úroveň vystoupení bohužel klesá. Stává se totiž, že jsou inscenace nacvičené vždy těsně před soutěží a z představení je to potom samozřejmě znát.

„Velkým problémem byl počet soutěžících. Na to doplatila Vysočina, která těsně před plánovanou přehlídkou musela soutěž zrušit z nedostatku recitátorů. Proto zájemci z Vysočiny putovali o týden později na krajské kolo Jihomoravského kraje do Brna. Zkrátka recitátorů ubývá."

Někteří organizátoři krajských přehlídek si zakládají na určité originalitě. Například v Královéhradeckém kraji vždy spojí dobré s užitečným a nazvou to AUDIMAFOR aneb Kostelecký kostlivec. V praxi to vypadá tak, že se krajské kolo pro Wolkrův Prostějov spojí s výběrem na Náchodskou prima sezónu a Šrámkův Písek a celý víkend je tak věnovaný mladým amatérským divadlům. Jinou tradici mají v Klatovech, kde se již podeváté soutěžilo o Wolkrovu poštovní schránku, která byla letos zaměřena na fyzické básnictví inspirovaným Petrem Vášou a aplikované na úryvek z Wolkrova Hosta do domu, Věci. Zážitek to byl nebývalý. Navíc se v rámci Poezie na rynku, jak se v Klatovech krajská přehlídka jmenuje, pořádal malý minifestiválek pohybového divadla. V Karviné naopak probíhalo v rámci přehlídky několik workshopů, které se vzájemně doplňovaly. Zaměřené byly na hlasovou průpravu (plus gesta, mimika, pohyb, dramatické prvky),

Teatro Hugo Semily / Jan H. Mocek: Hugo. Foto: Ivo Mičkal.

Teatro Hugo Semily / Jan H. Mocek: Hugo. Foto: Ivo Mičkal.

na rozbor textu (jeho významy, hlasová realizace) či na úvahy o recitaci (diskuze nad myšlenkami z knihy J. Mistríka Hovory s recitátorom).

Přes veškeré překážky, kterým organizátoři musejí čelit, počínaje nízkou účastí a konče nedostatkem finančních prostředků, musím přiznat, že se ve všech krajích velmi snaží, aby přehlídka měla pohodový náboj a všichni účastníci si ji patřičně užili. Svou premiéru letos absolvovali v Kroměříži, kam se po letech přesunula soutěž ze Zlína.

Mnoho krajů se snaží program obohatit o další doprovodné akce. Pravidlem je rozborový seminář po výstupech všech soutěžících, který probíhá pod vedením zkušených lektorů a funguje jako zpětná vazba. Někdy předchází celé přehlídce hlasová rozcvička či seminář, jak tomu bylo například v Pardubicích nebo Klatovech. Recitátoři se na svůj výkon lépe připraví, ale zároveň uvolní, navíc se mohou dozvědět o zásadních chybách, které při svém projevu dělají. Na doprovodných a společenských akcích si zakládají hlavně v Klatovech a v kraji Moravskoslezském

Na poslední chvíli Ostrov / Lesson Three
Foto: archiv KP Klatovy

v Karviné. Není náhodou, že se v těchto případech jedná o přehlídky, které jsou vícedenní. Nevýhodou samozřejmě je větší problém se sehnáním financí, ale jejich nespornou předností je větší stmelení všech účastníků, ale i porotců (bezesporu díky dlouhým nočním diskuzích a zábavě), prostor pro doplňkové programy a společenské akce – je to prostě zážitek. Díky této formě si účastníci festivalovou atmosféru opravdu užívají, a mohou se tak i blíže poznat s ostatními kolegy. Všem organizátorům navíc patří velký dík za snahu, sehnat pro účastníky a postupující hodnotné ceny, často v podobě knížek.

Co můžeme na Wolkrově Prostějově 2008 očekávat v kategorii souborů – divadel poezie

O zařazení souborů divadel poezie a jejich inscenací do prostějovského programu teprve rozhodne programová rada. Cílem je dostat na WP jen ty nejkvalitnější inscenace, které se v našich krajích urodily. Ve chvíli uzávěrky Amatérské scény a bulettinu d´ARTAMAn jsou soubory divadel poezie krajskými porotami na Wolkrův Prostějov pouze navržené, ba dokonce ani nejsou všechny návrhy z krajských kol soustředěně k dispozici. Můžeme se proto v tuto chvíli a na tomto místě podělit o vědomost toho, co víme. Zveřejňujeme tedy pouze ty návrhy krajských porot, které byly doručeny organizátorům WP a o nichž máme povědomí.

Za Karlovarský a Plzeňský kraj byly navrženy tři soubory: **Na poslední chvíli z Ostrova nad Ohří** se svou inscenací **Lesson Three**. Hra je inspirovaná texty z učebnic angličtiny pro začátečníky a dotvořena koláží poupravených reklamních sloganů. Celá inscenace je velmi vtipně rozpohybovaná, má spád a vtip. Všichni aktéři si ji velmi užívají a je cítit, že ji hrají rádi. Jedná se dozajista o určité zpestření divadelní scény mladým souborem s veselým tématem. **Evrybáby Plzeň,** čistě dívčí soubor, který vznikl kolem osoby Romana Černíka z jednoho ročníku dramatické výhovy na pedagogické fakultě v Plzni. Pro soubor se stala zajímavá témata s ženskou problematikou. Letošní inscenace **Johanka 008** se zamýšlí nad povahou ženské odvahy a statečnosti. Porota byla z inscenace rozpačitá, diváci nadšení. **Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary** předvedlo svou koláž ***Sofoklovy a Anouilhovy*** Antigóny s názvem **Antigoné**. Soubor se opírá o koncentrovanou hereckou práci. Celý příběh Antigony je zde naprosto přehledný a srozumitelný. Soubor výborně pracuje s temporytmem. Ačkoliv divadlo Dagmar na krajské přehlídce vystupoval jako host, byl porotou doporučen na WP jako inspirativní představení. A o inspirativní představení jistě jde.

V Jihomoravském kraji a kraji Vysočina byly navrženy dva soubory.: **O. S. Thalia Vyškov** s koláží textů ***E. Jandla*** a ***Ch. Morgensterna*** s názvem **Non s müsli**. Ačkoliv bylo znát, že soubor inscenaci secvičoval na poslední chvíli, interpretace většiny textů byla podařená, zajímavá byla také celá scéna, největším přínosem však byla živá hudba Tomáše Tvrďocha. **Divadlo Krátký rozum Brno** s hrou ***Milana Ohniska*** **Obejmi démona!** Poměrně mladý soubor uspěl také na přehlídce v Hodoníně.

Za Ústecký kraj je navržen soubor **ZUŠ Postoloprty** s absurdní koláží ***Samuela Becketa*** a ***Sławomira Mrożka*** v překladu Přemysla Ruta **Dafnis a Chloe**.

V kraji Královéhradeckém byl navržen jeden soubor a jeden doporučen.: Navrženo bylo **Teatro HUGO** s autorskou inscenací **HUGO**. Inscenace pracuje s textem zvláštním způsobem, hraje s jakýmisi loutkami, které jsou ovšem jenom pouhými cedulkami na tyčkách. Cokoliv se na jevišti děje, je vyjádřenou „postavou", jež je ale pouhým textem. Naopak zvuková stránka inscenace se jeví jako čiré divadlo poezie, i když pracuje s technikou loutkového divadla a surrealistickými obrazy. (Převzato z hodnocení lektorů.) Teatro HUGO bohužel Prostějov z časových důvodů nebude moci navštívit. Doporučenou inscenací je ***Kasalův*** **Bláznův dům** v podání divadla **Triarius Česká Třebová**. Porota ocenila výraznou práci s textem současného českého autora, zevrubný průzkum fenoménu Dům v kultuře a osobnostní, zaujatý přednes.

Zlínský kraj navrhl soubor **Dohráli jsme ZUŠ Uherské Hradiště** s inscenací **Casa triste del Séňor Lorca** inspirovanou dramatem Dům Bernardy Alby od ***F. Garcia Lorcy*** s úpravami ***Hany Nemravové***.

Za Olomoucký kraj je navržené divadlo **Regina Břeclav** s inscenací **RéBuS** podle stylistických cvičení ***Raymonda Queneaua***, která jistě na Wolkrův Prostějov patří. Před divákem se rozvíjí nevídaný příběh tvořený samostatnými situacemi z autobusu na lince S. Soubor si s textem pohrává, zahrává a z celé inscenace je velká podívaná.

Toto ale zdaleka nejsou všechny navržené soubory. Už nyní jistě víme, že se Wolkrova Prostějova také účastní jako host stálice uměleckého přednesu na WP **Jana Trojanová** s inscenací ***Viktorie Hradské*** **Commedia finita**, která je věnovaná Emě Destinnové. Ze zahraničních hostů pak uvítáme naše blízké sousedy ze Slovenska, **Divadlo poezie malá scéna Prešov** s hrou ***Diany di Primy*** a ***Petera Turríniho*** **Vzrušujúce časy**, která získala cenu Laureátů na Hviezdoslavově Kubíně – obdoba Wolkrova Prostějova na Slovensku.

Chcete-li nahlédnout na seznam sólových recitátorů, kteří postoupili na Wolkrův Prostějov, dozvědět se něco o semináři před Wolkrovým Prostějovem a také na něm, pak nahlédněte do bulletinu d´ARTAMAn, který je přílohou tohoto čísla AS.

XIX. Mezinárodní festival pantomimy neslyšících Ostrava a Brno 20.–24. 11. 2007

Jindřich Zemánek

Letos poprvé organizátoři, Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR a Evropské centrum pantomimy neslyšících, přenesli zahajovací představení mimo Brna do Ostravy. Konalo se v Domě kultury města Ostravy – Moravská Ostrava. Tato volba se skutečně vydařila. Ostravský spolek neslyšících za finanční podpory Magistrátu města Ostravy velmi dobře propagoval toto představení, a tak více jak 300 neslyšících a slyšících diváků zhlédlo téměř dvouhodinový slavností koncert pohybu smíchu i zamyšlení. Opravdovou krásnou tečkou byla spontánní diskuze diváků a herců za asistence tlumočníků znakového jazyka. Obrovský počet mávajících a tleskajících rukou v sále, úsměvy na tvářích diváků v předsálí, hloučky debat s účastníky po skončení představení byly živým důkazem obrovské spokojenosti diváků. Zúčastněným zástupcům odboru kultury města Ostravy bylo ústy předsedy Ostravského spolku neslyšících p. Stanislava Vjačky vysloveno poděkování za poskytnutí dlouhodobé finanční podpory. Na festival dále finančně přispěly Ministerstvo kultury ČR, Jihomoravský kraj a Statutární město Brno.

Dnes je pantomima a pohybová výchova stále více zařazovaná do školních učebních osnov jako jedna z možností zlepšení komunikace sluchově postižených. Možnost osobních kontaktů sluchově postižených má zásadní význam nejen v kulturní tvorbě, ale i v jejich osobním životě. Statutární město Ostrava dlouhodobě podporuje finančně i metodicky činnosti zdravotně postižených. Proto se Evropské centrum pantomimy neslyšících a SNN v ČR rozhodly, že úvodní představení XIX. Mezinárodního festivalu pantomimy neslyšících bude v Ostravě.

Další dny festivalu probíhaly již tradičně v Divadle Bolka Polívky v Brně, kde se v soutěžních vystoupení zúčastnilo celkem 8 souborů, z toho 3 soubory z ČR (P.S.I., NEPANTO a DIFA JAMU), po jednom pak z Itálie, Slovinska, Slovenska, Polska a Belgie. Moderátorem všech večerů byl Jan V. Kratochvíl, který svými úvodníky sypal tlumočníkům znakového jazyka jeden překladatelský oříšek za druhým. V porotě zasedli neslyšící a slyšící odborníci z oboru divadlo a pantomima. V sobotu 24. 11. 2007 se konalo slavnostní galapředstavení, kde byly předány ceny a účinkující se tím rozloučili s diváky.

Výjimečnost provázela letošní XIX. MFPN i v posledních minutách festivalu, kdy po udílení všech cen se společně napříč všemi soubory bilancovaly ceny, ČR získala celkem šest hlavních cen a jen jedna cena putovala do zahraničí. Po předání posledních diplomů se všichni

Nepanto Praha
Miroslav Berki – Kabát
Foto: Ivo Mičkal

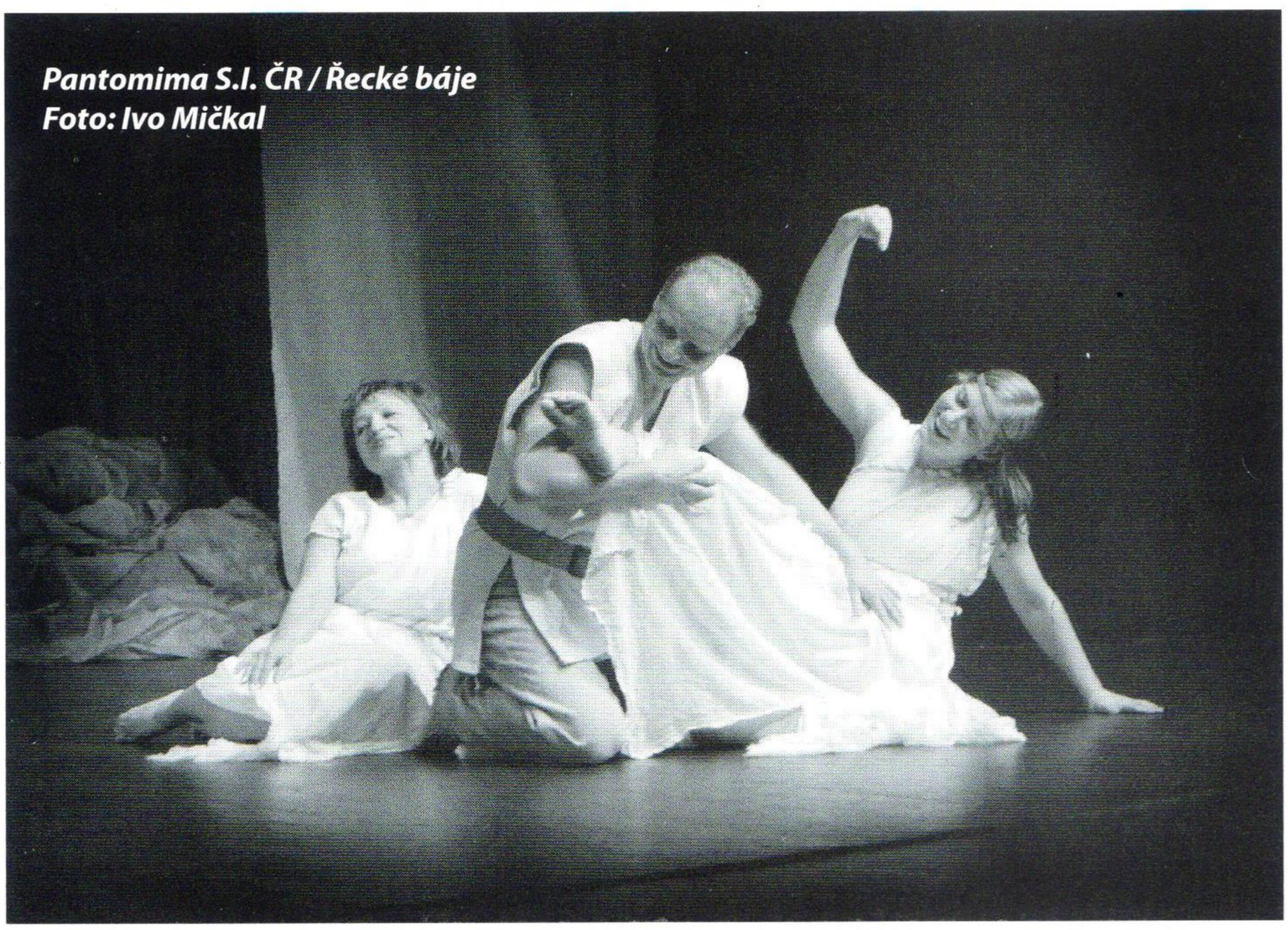

Pantomima S.I. ČR / Řecké báje
Foto: Ivo Mičkal

Nepanto Praha / X a Y
Foto: Ivo Mičkal

DIFA JAMU Brno / Bajky a sny
Foto: Ivo Mičkal

účastníci festivalu, soubory, organizační štáb, divadelní technika a sponzoři sešli v ubytovacím středisku v Hodoníně u Kunštátu, kde pokračovalo setkání tvůrců a herců všech zúčastněných souborů.

Celý průběh festivalu od zkoušek, rozhovorů s členy jednotlivých souborů až po soutěžní večerní vystoupení natáčela Česká televize pro Televizní klub neslyšících na ČT 2.

Udělená ocenění XIX. Mezinárodního festivalu pantomimy neslyšících

- Cena J.G. Deburaua Antonínu Zralému, P.S.I. ČR, za dlouholetou hereckou a pedagogickou činnost
- Hlavní cena skupiny s komponovaným představením DIFA JAMU, ČR
- Hlavní cena s uceleným divadelním představením Pantomimě S.I., ČR
- Cena za nejlepší ženský výkon Janě Smolíkové, DIFA JAMU, ČR
- Cena za nejlepší mužský výkon Miroslavu Berkimu, NEPANTO, ČR
- Cena za režii Ladě Lištvánové, ČR
- Zvláštní cena souboru SENZA PAROLA, Itálie
- Diplomy XIX. MFPN byly uděleny souborům DIKO Bratislava , Slovensko, CIE MAGERIE, Brusel, Belgie, THEATER-3, Štětín, Polsko, NEPANTO Praha, ČR a ON A ONA, Murska Sobota, Slovinsko a ČR.

Murska Sobota, Slovinsko / On a ona
Foto: Ivo Mičkal

Kandrdásek 2008

Veronika Jakubová

Devětadvacátého března 2008, v den předávání výročních cen Thálie, sešli se mladí adepti hereckého umění na celostátním finále dětských monologů a dialogů, Národní přehlídce Kandrdásek 2008. Devatenáctý ročník této soutěže se uskutečnil, jako mnoho předešlých ročníků, v divadelním sálku Fakultní ZŠ v Brandýse nad Labem, která je již tradičně, spolu s firmou AVL electronic Praha pořadatelem. Vyhlašovatelem přehlídky je SČDO, patronem město Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, které také poskytuje nemalou finanční podporu.

Monology a dialogy mladých herců ve věku 11–18 let citlivě hodnotila porota ve složení: Rudolf Felzmann, Josef Horák a Martin Myšička.

Třebaže letošní počet účastníků byl přece jen o něco nižší než v předešlých ročnících, porota s potěšením konstatovala, že zde tentokrát neviděla výkony, které by nebyly hodny celostátního finále. Celkový repertoár byl dramaturgicky pestrý, vycházející především z prozaických textů a jejich dramatizací. Ve své většině výběr textů odpovídal i věku interpretů.

V mladší kategorii interpreti ulpívali více v rolích „vypravěčů", své postavy většinou vytvářeli pouze vnějšími gesty a kostýmy. Nedocházelo ale k vytvoření hlubšího vztahu mezi postavou a interpretem. Ve vyšších kategoriích už (především díky dobrému pedagogickému vedení) bylo možné pozorovat vnitřní splynutí s postavou i pochopení její psychiky.

V kategorii monologu 11–13 let se na 1. místě umístil **Nazaréno Klug** ze souboru HOP HOP Ostrov, který se smyslem pro anglický humor a pointování jednotlivých částí přednesl úryvky z Tajného deníku Adriana Molea. Čestné uznání v této kategorii získala Zdena Dařílková ze ZUŠ Česká Lípa.

V dialogu 11–13 let opět zazářili členové souboru HOP HOP Ostrov. Vítězství získali **Lukáš Goldmann a Adéla Kubištová** za dramatizaci úryvku z *Twainových* Dobrodružství Toma Sawyera. Především Lukáš dokázal s lehce ironickým nadhledem a jemným humorem interpretovat Tomovo milostné sbližování s Becky.

Eliška Rojíková a Věra Tomanová se s dívčí jemností vypořádaly s postavami dvojčat z knihy J. Wilsonové Dvojčata v průšvihu. Nejpůsobivější částí jejich dialogu byla práce s polštáři, které představovaly postavy rodičů a babičky. Děvčata za svůj výkon získala čestné uznání. Stejné ocenění získala i **Denisa Sedláčková** ze ZŠ J. Babáka Brno za monolog v kategorii 14–15 let.

Jedním z nejsilnějších divadelních zážitků letošního Kandrdásku byla další dramatizace Toma Sawyera souboru HOP HOP Ostrov – tentokrát v kategorii dialog 14–15 let. **Nazareno Klug a Jakub Velička** si pohráli s vytvářením mizanscén, promyšleně pracovali s gesty, pauzou, pohybem i hudbou. Dokázali na jeviště přenést humor *Twainova* románu a současně na nich byla patrná radost a lehkost, s jakou si hrají.

Z věkové kategorie 16–18letých byli **František Hnilička, Tereza Pachtová** ze Studia Dagmar z K. Varů a **Jana Novotná s Terezou Kotáskovou** z DKM Česká Lípa vybráni jako reprezentanti Kandrdásku do soutěže monologů a dialogů dospělých amatérských herců – Pohárek SČDO. Za své výkony získali čestná uznání. Všem postupujícím porota naznačila směr, kterým by mohli na svých výkonech ještě zapracovat a docílit tak větší hloubky v charakteristice postav, v práci s pauzou a s pointováním jednotlivých textů.

Na závěr porota ocenila čestným uznáním paní **Irenu Konývkovou** za pedagogicko-uměleckou práci, pedagogické vedení dětských interpretů souboru HOP HOP Ostrov směrem ke kultivované řeči, schopnosti vyjádřit cit, vystoupit před druhými lidmi a navázat s nimi kontakt.

Devatenáctý ročník Kandrdásku je za námi. Věřme, že ten jubilejní 20. ročník přinese mnoho kulturních a inspirujících divadelních výkonů.

Na(ne)čisto Liberec

Tereza Nová

Pro Liberecký kraj jsou více typické sportovní aktivity než divadelní, přesto i tady můžeme nalézt zajímavé dění, kterým byl také druhý ročník nesoutěžní nepostupové přehlídky nejen studentského divadla Na(ne)čisto Liberec, který proběhl 15. a 16. 2. 2008 v prostorách V-klubu a Krajské vědecké knihovny v Liberci..

Myšlenka Na(ne)čista je nejen oživit zájem o ochotnická divadla na Liberecku, ale zejména umožnit recitátorům a souborům vyzkoušet si nanečisto svoje práce dříve, než s nimi vystoupí na některé postupové přehlídce, mohou se tak trochu „otrkat" před publikem. Samozřejmostí jsou rozborové semináře s odbornými poradci a publikem, které jsou pro všechny přínosem. Letos jsme se mohli poučit od Azalky Horáčkové, Pavlíny Kordové, Martina Janouška, Adama Šmejkala a Báry Kroulové.

V pátek se nám představila **Pi-Ha** DDM Větrník Liberec s představením **Jablko pro nejkrásnější**, jež si napsali sami žáci společně s vedoucí Hankou Langrovou a jež se svěžím humorem nastiňuje řeckou báji Paridův soud. Bylo to skutečně nanečisto, protože soubor ještě neměl hotové kostýmy a dořešené rozdělení postav a chóru. Poté jsme viděli autorskou prvotinu libereckých **Sosáků z Bojiště**, kteří se rozhodli objíždět školky s **Pohádkou od konce**, v níž si pohráli s klasickým pohádkovým rámcem a obrátili ho víceméně naruby, bohužel to způsobilo zmatek mezi příčinami a důsledky, ale vedlo to k podnětné diskuzi o tom, jak by pohádka vypadat měla nebo mohla a jak ji budou vnímat malé děti. Večer zakončila **ZUŠ Liberec** s improvizací **À la Tarantino**, od něhož si půjčili prostředí hotelových pokojů a v několika propletených groteskních situacích nám předvedli svoje herecké schopnosti. Zajímavý a nosný námět by mohl sloužit za základ budoucího představení.

V sobotu dopoledne probíhaly v malém sále knihovny recitační vystoupení, z nichž si jistě zaslouží zmínku Sonáta pro zrzku V. Vacka v podání **Zuzany Minářové**, nebo **Josef Jelínek** s Erbenovou Baladou pašijovou.

Další program pokračoval opět ve V-klubu. Jeden minipříběh z cyklu **Minutové grotesky** zahájil odpolední program, který se celý nesl v humorném tónu. Groteska žáků **IV. ZUŠ Liberec** byla žánrově čistá a vypointovaná, škoda jen, že jsme neviděli cyklus celý, protože samotná těžko obstojí, zvláště v tomto žánru je potřeba lépe dodržovat frázování, aby divákovi nic neuniklo. Za **Divadlo Cirkus z Mostu** přijel Petr Dragoun s představením jednoho herce **Kufr**, které je převážně pantomimické a vyznačuje se naturalistickým humorem a je o bezdomovci a tajemném kufříku. Souboru bylo doporučeno zapracovat

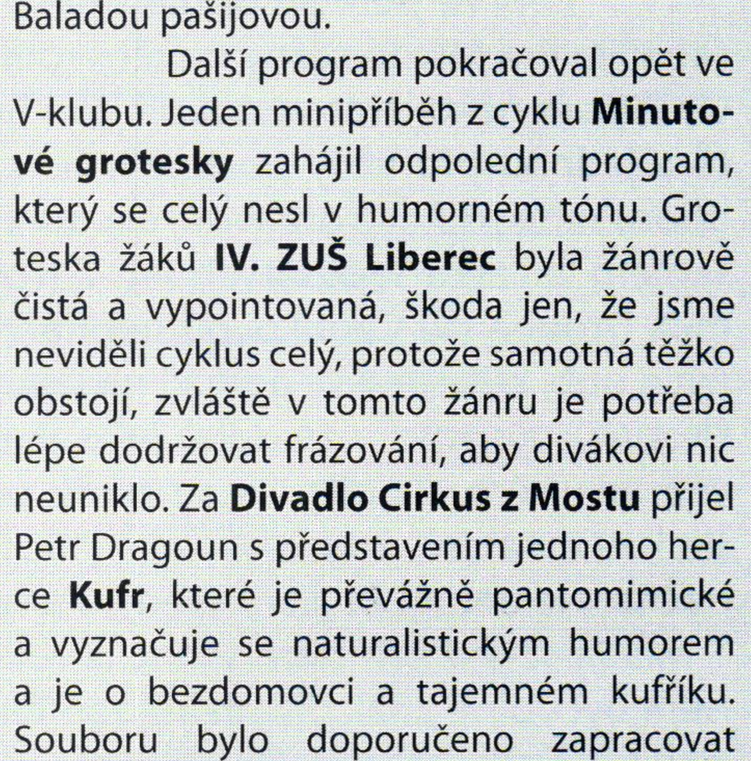

Petr Dragoun z Divadla Cirkus Most / Kufr. Foto: Dvavtom.cz

na čistotě příběhové linie a odstranit některé dějové bubliny. Představení **Potopa** od **Průšova umělecky úchylného divadla z Brna** je svéráznou bajkou o holubech, lidech a jiných zvířatech, která zaujala vtipnými dialogy a přirozenými hereckými výkony, kritika se zaobírala víceméně jen maličkostmi. Závěrečným představením přehlídky byla pantomima **Rek+Lama a… Divadla Odevšad**, na kterém diváci ocenili především hravost, nápaditost a množství gagů, souboru byla doporučena šetrnější práce s hudbou a zvuky. Rek+Lama a… a Potopa byla dvě divácky nejúspěšnější představení přehlídky. Program úspěšně moderovali Petr Besta a Josef Jelínek. Nad celou přehlídku dohlížel v roli organizátora Pavel Skála. Akce byla dotována Libereckým krajem.

S radostí můžu konstatovat, že se tato zatím malá a málo známá přehlídka slibně rozvíjí, o čemž hovoří i účast divadel z jiných krajů. Přeji jí štěstí i do dalších let.

postgraduální sloupky

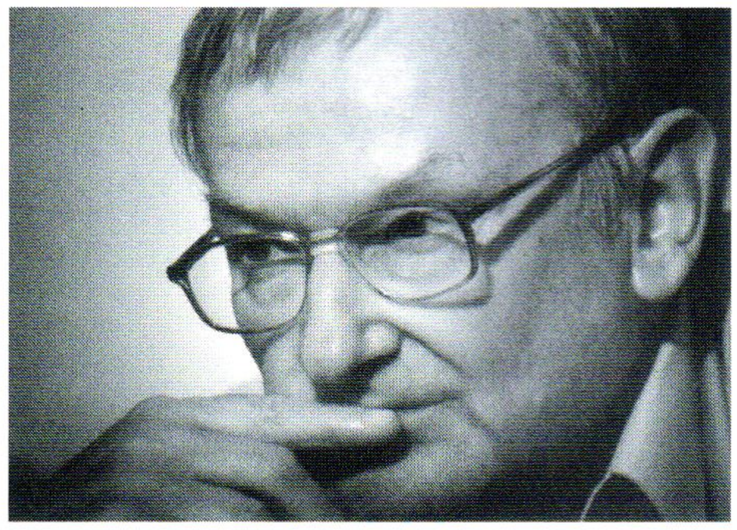

Paměť divadla VII

Jan Císař

Poprvé jsem se připletl mezi amatéry – poté, co skončila éra Mladé scény v mém rodném Hradci Králové, v níž jsem několikrát vystoupil jako herec, abych okamžitě a jednou pro vždy pochopil, že v tomhle divadelním oboru mně pšenice opravdu, ale opravdu nepokvete – na samém začátku šedesátých let. Zavolala mne tehdy Jarmila Drobná (tu Černíkovou nepřidám, pro mne od dávných dob, kdy jsme se potkali na fakultě, byla, jest a bude Drobná) působící v té době jako dramaturgyně v královéhradeckém divadle, že se bude pořádat dlouhodobé školení amatérů, že je cosi jako jeho třídní a že se mnou počítá. Nejenom, že jsem tehdy o amatérech nic nevěděl – Mladá scéna pro mne skončila rokem 1951 – ale také jsem byl úplně jinak divadelně zaměřen. Pracoval jsem už jako redaktor časopisu Divadlo, psal jsem kritiky a pouštěl jsem se čím dále tím více do studií, které směřovaly na pole teoretické. A najednou amatéři; vlastně jsem vůbec netušil, co jim mám říkat, aby jim to bylo alespoň trochu k něčemu. Tohle jsem Jarmile vysvětloval, ale pro ni byla věc jasná: jsem „Hradečák", do Hradce Králové hodně jezdím a není o čem diskutovat, vzdělávat východočeské amatéry prostě musím.

A tak jsem se vzdal. Snažím-li se dnes rekonstruovat své vzpomínky na tento kurz pro režiséry i na svůj podíl v něm, tak mohu říci jen několik věcí – a některé ještě s velkou opatrností. Především vím, že mne tehdy zaujalo s jakou velkorysostí a prozíravostí tenhle úkol koncipoval a organizoval krajský metodik Josef Vavřička. Pokouším-li se dnes postihnout a vyjádřit podstatu jeho konání, pak bych řekl, že pochopil vývoj českého divadla, jenž se tehdy odehrával na profesionálních scénách, a odhadl, že duch tohoto vývoje zasáhne zásadně i jistou část amatérského divadla. V jistém směru to ovšem nebylo až tak těžké; první polovina šedesátých let už ledacos podstatného signalizovala. Nástup a prudký rozvoj malých jevištních forem stejně jako rýsující se rozdíly mezi tradičním ochotnickým divadlem, chápajícím svou činnost jako jistou náhražku za divadlo profesionální, a prvními vlaštovkami moderního amatérského divadla, které vysouvají do popředí nutnost svébytné a samostatné tvořivosti jako hlavní princip aktivity a spojující své vystupování na veřejnosti s nároky na kvalitu, dávaly najevo, že v amatérském divadle probíhá tentýž proces, jenž začal probíhat v divadle profesionálním v polovině let padesátých. Jeho prapodstata byla jednoduchá: šlo o to přestat posuzovat a vnímat divadlo kritérii ideologickými jako nástroj politické propagandy a vrátit mu skutečné divadelní hodnoty, jež se pohybují na půdě umění. Vzorově to už v roce 1955 v profesionálním divadle inscenací Ďabelského kruhu uskutečnil Alfréd Radok, když rozvinutím výrazových prostředků ryze divadelních potlačil ideologicko-politické agitační zaměření literární předlohy. V kritice tak činil především Jan Grossman, ale i některé úvahy dalších autorů už překračovaly ten jediný aspekt, k němuž se divadelní kritika soustřeďovala po únoru 1948: aspekt ideologicko-politický. Grossman se však trvalým připomínáním specifické neideologické podstaty uměleckého díla stal přímo děsem ortodoxních zastánců socialistického realismu. Konference o činoherní kritice v roce 1958 jej proto učinila hlavním objektem svého zájmu, neboť – jak se pravilo v hlavním referátu na této

konferenci – patřil k těm, kdo nestojíce na správných marxistických pozicích „odvádějí pozornost od základních otázek umění k otázkám tzv. ‚ryze estetickým' a formálním..."

A bylo tu samozřejmě hnutí malých divadel, jež začalo v roce 1957 Redutou s jejími textappealy a po estrádněji zaměřeném kabaretu Darka Vostřela vznikaly na konci padesátých let další scény tohoto typu divadla malých forem: Na zábradlí, Semafor, Paravan. Tento proud – i svou zarputilou a nekompromisní snahou o nezávislost řekněme provozní – a především bytostnou neideologickou podstatou otevřel otázky zásadní proměny divadelního jazyka a specifickým českým způsobem vstoupil na pole „nedramatického" postmoderního divadla. V tomto proudu se uplatňovaly i amatérské soubory: Kladivadlo, jež se posléze zprofesionalizovalo, brněnské Divadlo X a s nimi další četné soubory malých jevištních forem a divadla poezie. Nemohu v tomto kontextu neztratit pár slov o tomto zvláštním druhu divadla. Po dlouhá léta jsem s ním měl hrozné potíže, považoval jsem jej za nečistého podivného křížence, který nedává prostor ani literatuře, ani divadlu. Upřímně řečeno: řada produkcí tohoto typu mne svou úrovní a podobou v tomto názoru jenom utvrzovala, neboť se jím organické spojení poezie a divadla nedařilo, literatura byla divadlem utlačována a divadlo bylo spíše jakousi dekorativní záležitostí, jejíž vztah k literatuře bylo velmi těžké rozpoznat.

„A bylo tu hnutí malých divadel, jež začalo v roce 1957 Redutou s jejími textappealy... /.../ Tento proud otevřel otázky zásadní proměny divadelního jazyka a specifickým českým způsobem vstoupil na pole „nedramatického" postmoderního divadla."

Dnes, kdy píšu tuto Paměť divadla, nemohu nepřiznat, že z mnoha důvodů zřejmě divadlo poezie vyhovovalo především mladým lidem právě touto svou nekonvenční podobou, kde neplatily žádné normy. V jistém směru tak bylo divadlo poezie zcela nezmapovaným a neobsazeným územím divadelním, na němž se mohla bez potíží realizovat proměna, která od plochého popisného označování dospívala velmi rychle – skoro by se dalo říci přes noc – k metaforické mnohovýznamnosti. V tomto teritoriu se dařilo nečekaně, nově, jinak nabízet pohledy na skutečnost a ve stejném duchu objevovat jednotlivé prostředky jevištního výrazu včetně jejich vazeb. Připočteme-li ke všem těmto „postdramatickým" trendům a jejich předváděným podobám ještě první pokusy prolamující tradiční amatérský způsob scénování, jak to prosazovali ve svých inscenacích průkopnicky například brněnští Skřivani – tedy Divadelní studio Josefa Skřivana – pak bylo naprosto jasné, že pohyb amatérského divadla je rozsáhlý a zásadní. Současně vyvstala potřeba podpořit perspektivy, které se jaksi zdola, jevištní praxí souborů otevírají spontánně, a to něčím, co by se dalo nazvat poučeností, osvětou nebo vzděláváním, což by všem těm novým a často živelně rašícím výhonkům poskytlo bezpečnější oporu. A tak se v letech 1960–1961 otevřely pro ochotníky první kurzy (Plzeň, Brno, Olomouc) nového typu vzdělávání, mezi něž patřilo i Krajské divadelní studio Východočeského kraje, jež svou činnost zahájilo 30. září 1960. Že tyto kurzy byly tak říkajíc vyvolány v život díky oné razantní a zásadní proměně divadla, o tom koneckonců svědčí i to, že po nepříliš úspěšném 32. Jiráskově Hronovu (1962) se na krajských amatérských aktivech všeobecně objevily hlasy, jež požadovaly soustavné vzdělávání ochotníků.

„...tehdy se otevřela ohromná sféra, jež o pár let později poznamenala amatérské divadlo zásadně."

Nové na té osvětové či vzdělávací činnosti byly především dvě věci. Za prvé šlo o kurzy dlouhodobé, které měly systematicky do hloubky i šíře rozvíjet jisté znalosti a praktické dovednosti. A za druhé, jako lektoři se tu uplatňovali profesionálové, kteří jednak zabezpečovali onu praktickou část zaměřenou na dovednosti, a jednak nepochybně přinášeli i některá zobecnění. Nevím přesně, jak to kde bylo, ale např. v Olomouci tehdejší dramaturg tamějšího divadla Jiří Flíček, kromě poučení o postupech tvořivé dramaturgie, měl také za úkol pečovat o jakousi teoretickou část tohoto vzdělávaní. Že tato spoluúčast profesionálů měla své důsledky a následky, o tom svědčí i to, že v dubnu 1962 se konal v tehdejším Gottwaldově celostátní aktiv o spolupráci profesionálních divadelníků s amatéry, jejž vyvolala v život diskuze o tomto tématu na sjezdu Svazu československých divadelních a filmových umělců, uskutečněném již o rok dříve. Byl jsem tehdy zaměstnancem tohoto svazu, a tak jsem jako člověk, jenž se tehdy vzdělávání amatérů věnoval, byl svým zaměstnavatelem na tento aktiv vyslán. Nebyl podařený a k ničemu nedošel, protože ani jedna strana na přesnou analýzu této problematiky nebyla připravena. A navíc ta sešlost byla tak velká a tak různorodá, že nemohla ani v nejlepším případě najít společnou řeč. Ale výčet otázek, jimiž se měla zabývat – účast profesionálů v porotách, lektorská spolupráce profesionálů ve vzdělávacích kurzech, organizace a metody výuky v divadelních amatérských studiích – svědčí o tom, že prakticky během velmi krátké doby se ta spolupráce amatérů a profesionálů velmi rozvinula.

Nevěděli jsme – to jest my profesionálové – tehdy o těchto problémech moc, začínalo se všechno teprve zkoušet a hledat. Přemýšlím-li o své účasti na tomto procesu, pak musím přiznat, že jsem do něho spadl – už jsem to konečně napsal – do jisté míry náhodou, nejvíce potom zásluhou Jarmily Drobné a rozhodně tato oblast v té době nepatřila k mým předním a hlavním zájmům. Ostatně to, co jsem mohl tehdy amatérům dát, byly především – a v největší míře tomu tak bylo – jisté obecnější poznatky o oněch nových trendech v českém divadle, o tom, co se děje s jednotlivými součástmi divadelního jazyka. Někdy se sám sebe ptám, jestli to k něčemu bylo, ale vzpomínám-li tohoto údobí, činím tak proto, abych připomněl, že tehdy se otevřela ohromná sféra, jež o pár let později poznamenala amatérské divadlo zásadně. Myslím, že by to nemělo vymizet z naší divadelní paměti.

dramaturgickýpozorník

RADY NERADY
pro divadelně nezasvěcené
(-náctileté)

Zde je sedmý titul, který by mohl zaujmout žadatele tohoto typu: *„Založili jsme divadelní soubor. Jsme většinou z jedné třídy a je nám kolem sedmnácti. Vedoucím je jeden bezvadný učitel, ale nikdy divadlo nedělal, stejně jako nikdo z nás. Poraďte nám, co máme hrát. Nejlépe nějakou komedii s písničkami pro 8 až 12 osob. Když bude potřeba, dovedeme sehnat i další lidi."*

Karel Texel
ŠVEC NA STŘEŠE
na motivy frašek a moralit Hanse Sachse
(vydala DILIA)

Vladimír Zajíc

motto: *„Jako správné hómeles jsem do sekáče jednó vlez, výprodej hadrů pro operu pré po zájezdu do Peru. Dnes večer zimó nezajdu mám volňásek na Ajdu, bůhví komu je to prd platný, nechal mi v kapse předplatný... Už po mě dó a už mě maj, skončil jsem jak madam Batrflaj, dali mě do lochu na pět dní, sebrali hadry i předplatný."* (Z repertoáru brněnského K. BAND R.)

Hans SACHS (1494–1576) – německý básník, dramatik a mistr pěvec: Mistři pěvci pocházeli z řad řemeslníků sdružených do zvláštních cechovních organizací, které šířily mezi lidem humanistické myšlenky. Satirickým, drsně černým, avšak specifickým humorem pranýřoval Sachs ve svých hrách špatné lidské vlastnosti, vysmíval se měšťanům i sedlákům, a jako zastánce reformace i katolickým kněžím.

Frašky tohoto autora, byť již upravené a přebásněné **Karlem Texelem**, se mohou jevit jako na míle vzdálené dnešní době, ale pravdou je, že se dotýkají základních lidských vlastností a vztahů stále platných. Jejich textové zpracování je navíc ve verších, tedy výsostně stylizované, a k tomu všemu obsahují pojmy, které jsou pro mnohé nesrozumitelné už při čtení, natož když zaznívají z jeviště. Příběhy se zdají plytké a motivace k neuvěření, ale přesto platí, že tento text je pro začínající divadelní soubory vhodný paradoxně pro všechny výše uvedené důvody a ještě by se našly další méně závažné. Jde však – jako vždy – o úhel pohledu, což znamená schopnost přečíst text v širším kontextu, tedy objevit shody obecně platné a zvolit způsob, jak je přes individuální osudy postav zobrazit tak, aby je divák vnímal v konotacích dneška. Nejde ale jen o to popustit uzdu fantazii, ale též její rozlet drobně korigovat rozumovými tryskami, aby udržela rovnováhu. Repliky ve verších přece neznamenají, že je budete říkat typem školní recitace *láska-páska*. Naopak je nutné říkat je po smyslu sdělení, tedy v podstatě prozaicky, a verš jako takový vám nabízí vnitřní rytmus postav a tím pádem i temporytmus situací. Navíc zde nejde o poezii jako takovou s její specificky niternou a širokoúhlou obrazností, ale o způsob, princip jak ozvláštnit dávné (skutečně dávné?) bytí člověka ve světě. Zároveň chci začínajícím divadelníkům zcela hereticky navrhnout, aby klidně na verš jako takový rezignovali a převedli si ho do replik z ranku prózy, které jim budou vyhovovat při verbálním jednání a především jim budou (pojmům a syntaxi) rozumět jak oni, tak i diváci. Dalším úskalím jsou masky, průvody, freje a především zákony masopustu a půstu. Tehdy byly znaky jednotlivých figur a jejich společenský význam všem jasné (jako např. dnes hlášky a postavy z Hvězdných válek a pod.) jak v rovině obecné, tak v rovině společenské psychohygieny, což fungovalo již od saturnálií. Jednalo se o drsný a očišťující smích zdola, nejpřesněji zachycený v díle Rabelaise a pokračující v lidovém zábavném divadle 19. století. Dnes, byť v posunu, cosi podobného zažijete leda v Mnichově na pivních slavnostech, na rozličných festech či technoparty – uvádím spíše pro pochopení, nadechnutí atmosféry. Zmiňuji se o tom proto, že původní rámec může být nahrazen podobnou současnou podívanou, přičemž nejblíže je asi pouliční divadlo a různé performance, přičemž platí, že použít lze jen ty, které bez úhony významu a smyslu dokážete přenést z divadla v prostoru do prostor divadla. Stručně řečeno, masky jako rej a jako chór měly tedy smysl vnější – podívanou, i smysl vnitřní – očišťující. Mimo svátky posloužily při představeních na ryncích i jako maskovací mimikry před „cenzory", neboť se vše dělo v čase povolené volnosti. Pokud na nějaký tomuto smyslu obdobný princip nepřijdete, je skoro lepší na rej masek rezignovat. Vše vůči textu výše navrhované je samozřejmě možné při dodržení jediného pravidla, což znamená: být autorovi i upravovateli partnery, tedy zachovat podstatu a nezjednodušovat, aby se neztratil smysl.

Jde tedy o to, najít a vybavit si dnešní typy propojené s typy tehdejšími především podle vnitřních i vnějších motivací, ale i myšlením. Pokud si myslíte, že manželka Ostěra je dnes ve své víře v posmrtný život na nebesích, kdy posílá po Kartouzkovi svému zemřelému manželovi do nebe peníze a oblečení, směšně hloupá, mýlíte se. Nebo že není možné, aby dnes někdo skočil na to, že lze z koule sýra vysedět telata (x % bank), či nabídka zloději, aby se stal počestným hospodským, pak stačí otevřít noviny (i seriózní), abyste našli sdostatek výpovědí naivních lidí, co se nechali nachytat na pochybné inzeráty včetně těch samých inzerátů a inzerentů, co klidně dál pokračují, neboť lidská hloupost a chamtivost jsou bez hranic. Nebo stačí obětovat pár cigaret či několik lahváčů a na chvíli se *všumelit* mezi bezdomovce a ztracence a vyslechnout jejich příběhy – tu skutečné, tu neskutečné, navíc neustálým vyprávěním vycizelované do struktury hodné Kafky, Čechova, Havla, ad libitum. Jsou i jiné oblasti, Sachsovi více konvenující: ty naleznete v televizních soutěžích a reality show, kde pro peníze a chvíli pofidérní slávy jsou lidé ze sebe ochotni udělat totální idioty. Nebo když se pár lidí začne vydávat za filmový štáb obhlížející vesnické exteriéry či s theodolitem, trasírkami a mapou

„jako vyměřují" dálniční obchvat – v tu chvíli se mnozí občané včetně starosty mohou přetrhnout v nabídkách všeho druhu, aby byli do dění zapojeni, nebo aby se naopak vykoupili. Takže nic nového pod sluncem, ať se píše jakýkoli letopočet. Je prostě potřebné se rozhlédnout a najít podobné typy, jaké kolem sebe vídal Hans Sachs, a uvážit, které jsou nejpříhodnější či nevhodnější a inspirovat se jimi. Nejde ani tak o aktualizaci ve smyslu současných reálií (i když proč ne), ale o aktualizaci vnitřního souznění, kdy jednání postav bude uvěřitelné, ať už v jakémkoli časoprostoru.

Nepotřebujete nic víc a zároveň nic míň než si vytvořit příležitost a čistě – bez schválností, zbytečností a intelektových kotrmelců – vyprávět stále stejné příběhy a osudy o bytí člověka ve světě. Výprava plus kostýmy a samozřejmě především výklad situací mohou zajímavě a přitom srozumitelně zprostředkovat pohled na rebely, asociály, tuláky, žebráky, vyvržence, bezdomovce, vagabundy. K tomu dodávám, že na sklonku času Hanse Sachse (počátek novověku, kdy začaly vznikat první centrální a byrokratické mechanismy moderních států) se začal měnit pohled na tyto *individuality* – pro ostatní společnost se z nich stávala *individua*, což platí podnes. Takže i náš současný pohled na ně je z podstaty pohledem státních institucí. Platí, že tulák byl/je alternativou k přesně narýsovaným a často (tehdy i dnes) neradostným a nudným životním perspektivám. Také platí (tehdy i dnes), že mnozí se později zařadili a přijali svazující normy, stali se konformními, a jen málo z nich zůstalo na cestě svobody jakkoli tíživé. Nuže, toto vše může *ŠVEC NA STŘEŠE* dle Hanse Sachse nabídnout čerstvě vzniklým souborům, které sice nemají divadelní zkušenosti, zato mají chuť udělat divadlo pro vlastní radost a potěchu svého publika.

Poznámky k obsazení a scénografii hry

Pro začínající soubory má tento text výhodu v tom, že jej mohou realizovat uskupení malá stejně jako vícečlenná. Je totiž jasné, že pokud zůstane zachován rej masek či jeho nějaká varianta, nejedná se o doprovodné postavy (i když ve velkém uskupení by mohlo), ale o dav, ze kterého se pak individuální postavy vyloupnou. Také platí, že i když základní postavy procházejí všemi situacemi, lze si dovolit (přes znak kostýmu a vyjadřovací prostředky) je i zdvojovat, pokud bude začínající soubor mít jen pár členů.

Otázka scénografická – v jakých kostýmech a v jaké scéně realizovat frašky Hanse Sachse – by měla/může vycházet z prvotního impulzu, že se hrály na náměstích. Bez ohledu na to, v jakém čase budete příběhy vyprávět, zda ponecháte původní dobu vzniku či je budete transponovat po ose od tenkrát přes romantismus, obrození, první republiku až do dneška stále platí, že **vnitřní motivace postav,** proč jednají a jak jednají, **se nemění**. Proměna se však projeví v kostýmech a reáliích té které zvolené doby, tzn. v použitých rekvizitách, a dále v motivacích vnějších, to jest, jaké argumenty a podrazy na vytipované *kavky* postavy použijí, neboť, jak bylo výše řečeno, z dnešního pohledu, jedná o postavy rebelů, vagabundů, žebráků... tedy svým způsobem asociálů či hrdinů. Pro tento typ textů také platí, že v jednoduchosti – tedy v dobře zvolené stylizaci – je síla. To platí jak pro kostýmy, tak pro scénu, která může být náznaková ve smyslu závěsů, otočných panelů, posunu typu orloje, nebo – což by bylo asi nejvhodnější – mobilním artefaktem, jehož základním tvaroslovím je krychle či hranol. Nemusí být vůbec na točně, ale bylo by dobré uvažovat o tom, jak jeho pouhým pootočením, otevřením či vytažením rolety rychle změnit prostor, jak snadno, jedním krokem či gestem, přecházet z interiéru do exteriéru. Jak ho pojednat výtvarně, zda nechat např. plátno, jutu, prkna, rákos čisté nebo je pomalovat v dané stylizaci. Zda pro označení místa děje zvolíte jen plošné řešení, nebo se pokusíte o prostorové, to kdyby konstrukce umožňovala po ní lézt, přecházet po vršku atp., tedy využít vertikálního členění nejen pro pohyb a přesun jako takový, ale i významový. To vše jsou jen základní nápady a jistě inscenátory napadnou další variace nebo zcela jiný přístup.

Co se týče posunu postav individuálních i masek do dneška, máte mnohou inspiraci i z jiných oblastí: šlapky i atraktivní dámy, které dbají o hormonální vyrovnanost našich i zahraničních VIP; pinglové a vrchní – ti ošoupaní z nádražních čtyřek i noblesní z gala mafiánských desetihvězdičkových hotelů; bezdomovci a hráči golfu při cestě do Karlových Varů; okouzlující študáci z vejšky a drsní frajeři z učňáků; pouliční kapsáři, lidští policajti-strejdové i sadističtí pendrekáři; skini a anarchisti; novodobí hokejoví gladiátoři a jejich fandové; superstárové rychlokvašky; usmolení podvodníčci; rómské gangy, a to i dětské; šibři z poslaneckých lavic.

Na závěr bych ještě rád upozornil na autora, který je sice na jednu stranu náročný, ale zároveň platí, že jeho texty se neméně tak hodí pro začínající soubory. Jejich jistá nevázanost a sdostatek nonsenzu v jednotlivých příbězích mohou při troše fantazie, konkretizované na jevišti verbálně i nonverbálně, uvolnit značnou míru obraznosti při jejich realizaci. Je jím **Pierre-Henri CAMI** (1884–1958), jeden z otců absurdity moderní francouzské literatury. Nejenže založil a vydával *„Malý pohřební furgón"* – humoristické noviny pro zaměstnance pařížské pohřební služby, které šly doslova na dračku, ale založil i *„Akademii Humoru"* a v roce 1953 dostal Velkou cenu mezinárodního humoru v Itálii. Camiho obdivovali surrealisté pro rafinovanou vynalézavost, neboť jeho minikomedie jsou geniálním nápadem a současně velkolepým nesmyslem založeným na jazyce – jsou vlastně slovními hříčkami jak v dialogu, tak ve scénických poznámkách. Jedná se o specifickou hru intelektu s pojmy a příběhem a divadelními klišé, která při realizaci nutně směřuje k zpředmětnění metafory. Též pro ně platí, že v hereckých prostředcích nelze nic předstírat ve smyslu psychologického realismu – absurditu je nutné zviditelnit jiným výrazovými prostředky. Své texty autor vřadil do žánru *„camické divadlo"* který pro ně speciálně vynalezl.

Hry významných dramatiků

Friedrich Dürrenmatt
Návštěva staré dámy
Tragická komedie

Připravila ***Pavlína Schejbalová***

Překlad: Z německého originálu Der Besuch der alten Dame vydaného ve Friedrich Dürrenmatt Werkausgabe in dreissig Bänden, Diogenes Verlag, Curych přeložil **Jiří Stach**.

Osoby: 29 mužů (Ill – vrstevník Kláry; Syn Illa; Starosta; Farář; Učitel; Lékař; Policista; Čtyři občané; Malíř; Manželé Claire VII-IX; Butler – asi 80 let; Toby; Roby; Slepci Koby a Loby; Přednosta stanice; Vlakvedoucí; Průvodčí; Exekutor; Novináři; Reportér rozhlasu; Kameraman), přičemž téměř polovina jsou malé role nebo kompars či němé role. V několika případech je možné, aby jeden herec hrál dvě i více postav. Dále **6 žen** (Multimilionářka Claire Zachanassianová – „Klára", 62 let, nemožně vy-

paráděná dáma velkého světa; Starostova žena; Starostova dcera; Dvě ženy; Slečna Luisa). Věk některých postav je přesně dán, přesto ale není nutné, aby byl inscenátory striktně dodržen. Obsazení postav závisí na pojetí hry, titulní roli může, jak známo z historie inscenování této hry, hrát i mladá herečka.

Místo a doba děje: Malé město Güllen. Zpočátku zchátralé nádraží, koloniál, balkon hotelu, les, stodola. Postupně *„stále lepší šaty svědčily o vzrůstajícím blahobytu, diskrétně, nenápadně, ale stále zřetelněji; také scéna byla stále vkusnější, měnila se, stoupala po sociálním žebříčku, jako bychom nepozorovaně přesídlili z chudinského bytu do moderního, zámožného města, obohacovala se". (citát z konce hry)*
Současnost (tj. 50. léta). Vše v náznaku, autor dokonce předepisuje, že les, stromy u silnice atp. jsou představovány herci.

Návštěvu staré dámy napsal Dürrenmatt roku 1955. Premiéra se konala v curyšském Schauspielhaus 29. ledna 1956. „Nové znění" hry, o níž je níže psáno, je z roku 1980.

„Stará dáma" byla první Dürrenmattovou hrou uvedenou na českém jevišti, a to roku 1959 v Divadle ABC v režii Miroslava Horníčka s Jaroslavou Adamovou v titulní roli.

1. dějství

V prostorách zchátralého nádražíčka se zpustlí občané města Güllen chystají na příjezd multimilionářky Claire Zachanassianové – Kláry. Je to zdejší rodačka, která v mládí město opustila a nyní jako starší dáma rozdává své peníze potřebným po celé zemi. Zakládá nemocnice, školy atp. Güllenští doufají, že ve svém rodném městě bude Klárka (jak ji důvěrně nazývají) rozdávat nejvíc. Město je celkově zchátralé, ve svém majetku nemá prakticky nic, vše, co zbývá, je obstaveno exekutorem, lidé živoří. Občané sázejí na Illa, hokynáře, který s Klárou kdysi chodil. Doufají, že právě on ji přesvědčí, aby město svými penězi postavila na nohy.

Starosta, učitel, malíř apod. chystají slavnostní uvítání. Přitom se vzpomíná. Vychází najevo např. to, že Klára nebyla nijak dobrá žačka, zato byla značně svobodomyslná a měla smysl pro spravedlnost.
Ill: *Dobročinná byla taky. Co měla, to rozdala, pro jednu chudou vdovu kradla brambory.*
Starosta: *Smysl pro dobročinnost. O tom se musím, pánové, rozhodně zmínit. /…/ Nevzpomíná si někdo, kterou budovu tu její otec postavil? V projevu by se to dobře vyjímalo. /…/ Milý Ille, jste už dlouho nejoblíbenější osobností v Güllenu. Já na jaře odstoupím. Navázal jsem už kontakt s opozicí a dohodli jsme se, že vás navrhneme jako mého nástupce. /…/ Chovejte se nenuceně, srdečně, ale organizace musí klapat, požární zvon hned po smíšeném sboru! Především…*

Starostova slova a celou přípravu přeruší rychlík, který překvapivě zastaví a z něj, o pár hodin dřív, než byla očekávána, vystoupí Claire Zachanassianová – „Klárka". Kdo je a co si může dovolit, o tom přesvědčí hned v úvodní hádce s vlakvedoucím, který ji „popotahuje" za to, že zastavila vlak záchrannou brzdou. Klára si může koupit vše. Zastavení vlaku je maličkost, ty větší obchody teprve přijdou.

Klára se vítá s Illem, který překoná počáteční ostych a získá naopak přehnané sebevědomí. Má pocit, že Kláru má v hrsti. Zavzpomínají na staré časy. Klára s ním chce navštívit místa jejich lásky, zejména Petrovic stodolu.

Klára je naprosto sebevědomá od začátku, dokonalá multimilionářka. Dává na odiv své služebnictvo – prapodivnou suitu monster, své bývalé i současné manžely (s jedním se v Güllenu rozvede a jiného si vezme), svá zavazadla (včetně rakve), dokonce i své protézy. Pohybuje se výhradně díky nosítkům, která vláčejí dva herkulové. S celou společností se nastěhuje do hostince U Zlatého apoštola.

Starosta i ostatní občané uvěřili, že Ill má Kláru v hrsti a Güllen že má vyhráno. Ill provází Kláru na místa, která byla „jejich", kde se milovali, kde plánovali budoucnost. Jenže, jak Klára Illovi připomíná, když byla Klára těhotná, Ill si vzal jinou, bohatou. Klára pak nedobrovolně odjela do světa, živila se jak se dalo, její dítě zemřelo…ale teď jí doslova patří svět. Ill zůstal v Güllenu, všechno, co se stalo, si zdůvodnil, ale nedá se říci, že by byl šťastný. Teď se chce Kláře znovu přiblížit, jenže to už nejde.

Na městském shromáždění prohlašuje Klára, že je ochotna městu darovat miliardu, ale něco za to chce – spravedlnost. Ukazuje se, že Klára na nic nezapomněla. Má ve svých službách bývalého soudce, bývalé svědky soudu, kteří křivě svědčili, že Ill není otcem Klářina dítěte.
Butler*: To je ten příběh: soudce, obžalovaní, dva falešní svědci, chybný rozsudek z roku devatenáct set deset. Není to tak, žalobkyně? (Claire Zachanassianová vstane.)*
Ill: *(dupne nohou) Je to promlčené, to všechno je promlčené. Je to stará bláznivá historka! /…/*
Butler: *(Ke Claire) Co se stalo s vámi?*
Claire Zachanassianová: *Stala se ze mě děvka.*
Butler: *Proč?*
Claire Zachanassianová: *Udělal ji ze mě rozsudek soudu.*
Butler: *A teď žádáte spravedlnost, Claire Zachanassianová?*
Claire Zachanassianová: *Můžu si ji dovolit. Jednu miliardu pro Güllen, jestliže někdo zabije Alfréda Illa. /…/*
Claire Zachanassianová: *Teď jsme oba staří, ty jsi zchátral a mě rozřezaly skalpely chirurgů, a teď chci, abychom spolu zúčtovali, oba: ty sis život vybral a mně jsi ho vnutil. Přál sis, aby se čas dal zrušit, před chvílí, v lese našeho mládí, plném pomíjivosti. Já ho teď zrušila – a chci spravedlnost. Spravedlnost za jednu miliardu.*

Starosta jménem celého města nabídku rázně odmítá, ale Klára říká, že počká.

2. dějství

Koloniál Alfréda Illa, zároveň vidíme hotel U Zlatého apoštola a policejní stanici.

Celé město žije nad své poměry, všichni jsou najednou dobře oblečení, chovají se jako by zbohatli. Dokonce i u Illa všichni nakupují lepší zboží, alkohol, cigarety… ale na dluh! Jedním dechem zároveň všichni tvrdí, že stojí za Illem. Ale jemu začíná být jasno – celé město už počítá s Klářinými penězi a on ví, co to pro něj znamená… Zcela vystresovaný žádá na policejní stanici, aby Kláru zatkli. Policie ho ale zklame, nemá důvod Kláru obvinit. Policie, starosta, Illova rodina, farář…, zkrátka všichni si dopřávají dosud nebývalý luxus, každý dle svého. (Farář má nový zvon pro kostel, děti auto a lekce tenisu apod.)

Zoufalý Ill prosí Kláru, ať přizná, že je to všechno jen hra, krutý žert. Ale ona ho jen utvrdí v tom, že není.

Paralelně s druhým dějstvím probíhá „příběh černého pardála", kterého Klára přivezla s sebou, on utekl a teď ho už chytili a zastřelili. Černý pardál, tak říkávala mladá Klára mladému Illovi…

Občané se snaží Illa zmanipulovat, aby sám odjel vlakem. On to nedokáže, zhroutí se.

3. dějství

V Petrovic stodole sedí Klára ve svatebních šatech. Právě se znovu vdala, svého novomažela poslala pryč a její právníci už chystají rozvod… Učitel a lékař se snaží Kláru přesvědčit, aby ustoupila od svého požadavku. Chtějí za její peníze nabídnout vše, co městu ještě zbývá. Jenže, jak se ukazuje, Kláře tu patří všechno. V minulosti pověřovala agenty, aby pro ni všechno skoupili. Učitel a lékař tedy apelují na její lidskost.
Claire Zachanassianová: *Lidskost, pánové, je dobrá pro peněženky milionářů; můj finanční potenciál mi dovoluje uspořádat svět. Svět ze mě udělal děvku, a já z něj udělám bordel. Kdo nemůže cálovat, musí kušovat, když chce tancovat s ostatními. Vy tancovat chcete. Slušný je, jen kdo platí – a já platím. Güllen za vraždu, konjunktura za mrtvolu.*

V Illově koloniálu prodává paní Illová. Ill přechází nahoře v bytě tam a zpět. Město je plné novinářů. Ale není v zájmu občanů, aby se dozvěděli pravdu. Proto je třeba, aby Ill nepromluvil. Güllenští hlídají vchod. Už dříve mu řekli, že se svou vinou, kterou nese z minulosti, nemůže počítat s tím, že by se stal starostou. Teď se od něj začínají všichni odvracet. Jeho vina najednou získává obludnou velikost a všichni se

cítí povoláni soudit. Snad jen učitel si touží zachovat míru lidskosti, ale nezbývá mu, než se v bezmoci opít.

Učitel: *Zabijou vás. Vím to od začátku, a vy to víte už taky dlouho, i když to v Güllenu všichni popírají. Pokušení je příliš velké a naše chudoba příliš trpká. Ale já vím ještě víc. Budu se na tom podílet i já. Cítím, jak se pomalu stávám vrahem. Moje víra v humanitu je bezmocná. A protože to vím, je ze mne opilec. Bojím se, Ille, jako jste se bál vy. Teď ještě vím, že i za námi jednou přijde stará dáma, jednoho dne, a že nás pak potká to, co vás teď, ale brzy, možná už za pár hodin, to vědět nebudu. (Mlčení.) Ještě jednu láhev jalovcové!*

Ill zjišťuje, co všechno si pořídily jeho děti a žena. Rezignuje. Navrhuje, aby si v novém autě a v nových šatech aspoň společně vyjeli. Mezitím Illa ještě navštěvuje starosta a přináší mu pušku, kdyby ji potřeboval… Nejdřív to vypadá, že mu ji nese na obranu, ale nakonec se ukazuje, že by se všem ulevilo, kdyby se Ill zastřelil sám. Starosta odchází alespoň s Illovým slibem, že se podrobí „rozsudku" města. Neulehčí jim to ale svou sebevraždou.

Rodinný výlet ukončí Ill u lesíku, kde se setká s Klárou. Ona mu znovu pevně opakuje, co se kdysi stalo a co se proto musí stát nyní. Chce si mrtvolu Illa odvézt na Capri. Budou tak navždy spolu.

Město zasedá pod „dozorem" novinářů a reportérů. Před nimi je třeba hrát trochu jinou hru. Není možné, aby světu zprostředkovali pravdu. A tak se pro ně sehraje, že vzniká na popud Illa jistá nadace… Před zraky reportérů ale také Ill slíbí, že bude respektovat rozhodnutí města. Tak, jako si on kdysi dokázal zdůvodnit svoje činy, občané si teď zdůvodňují, proč „přijali nadaci Claire Zachanassianové".

Obec: Nikoli pro peníze…
Starosta: … ale pro spravedlnost.
Obec: Ale pro spravedlnost…
Starosta: …a pro klid svědomí…
Obec: …a pro klid svědomí…
Starosta: Neboť nemůžeme žít a vědět o zločinu…

Illa jen překvapí, že ho chtějí zabít přímo při shromáždění a ne u něj doma. Občané vytvoří uličku, Donutí ho jí projít a na konci ho zabijí.

„Ill jde znova do uličky mezi mlčící muže. Docela vzadu mu stojí v cestě Gymnasta. Ill se zastaví, otočí se a vidí, jak se ulička nemilosrdně zavírá, klesne na kolena. Ulička se změní v lidské klubko, které se neslyšně splétá, které se zvolna sklání. Ticho. Vlevo vpředu se objeví novináři. Světlo."

Pro novináře Ill „zemřel radostí".

Mrtvého Illa si Klára přesně podle svých představ odváží. Starostovi předává šek.

V závěrečném obraze chór mužů a žen, stručně řečeno, celou hru rekapituluje.

Z Dürrenmattových poznámek ke hře:

Popisuji lidi, nikoli loutky, děj, nikoli alegorii, vytvářím svět, nikoli morálku, jak se mi občas přisuzuje.

Claire Zachanassianová nepředstavuje ani spravedlnost, ani Marshallův plán či dokonce apokalypsu, musí být jen tím, čím je, nejbohatší ženou na světě, která díky svému jmění může jednat jako hrdinka řecké tragédie, absolutně, krutě, třeba jako Médea. Může si to dovolit. Dáma má smysl pro humor, to nelze přehlédnout, protože má k lidem odstup jako ke zboží, jež lze koupit, má odstup i k sobě samé, dále zvláštní grácii, zlý šarm. Avšak – jelikož se pohybuje mimo lidský řád – stala se čímsi nezměnitelným, strnulým, bez dalšího vývoje, leda s možností zkamenět, stát se bůžkem.

Stará dáma je zlá hra, avšak proto nesmí být hrána zle, nýbrž co nejhumánněji, se smutkem, nikoli hněvem, ale také s humorem, neboť této komedii, jež skončí tragicky, nic neškodí víc než smrtelná vážnost.

Text hry vyšel knižně, vydal jej Divadelní ústav Praha v roce 2006 v souborném vydání her F. Dürrenmatta nazvaném Hry. Lze jej objednat či zakoupit na adrese: Divadelní ústav, knihkupectví Prospero, Celetná 17, 110 00 Praha 1, tel./fax. 224 809 156, e-mail: **prospero@divadlo.cz**, **http://www.divadlo.cz/prospero**. Cena 340,- Kč.

Novinky světové dramatiky
Roland Schimmelpfennig
Předtím/Potom

Připravil ***Milan Strotzer***

Roland Schimmelpfennig

Roland Schimmelpfennig se narodil roku 1967 v německém Göttingenu. Předtím, než v roce 1990 začal studovat činoherní režii na mnichovské městské divadelní škole Otto-Falkenberg-Schule, pracoval jako nezávislý žurnalista a spisovatel v Istanbulu. Po absolutoriu se stal asistentem režie a posléze i členem uměleckého vedení mnichovských Kammerspiele. V roce 1998 odcestoval do USA, kde se po dobu jednoho roku věnoval především překladům. Pro sezonu 1999/2000 byl angažován jako autor a dramaturg berlínskou Schaubühne a v sezoně 2001/2002 působil jako kmenový autor Deutsches Schauspielhaus v Hamburku, kde měla v roce 2002 světovou premiéru hra Předtím/Potom. Mezi jeho nejuváděnější hry patří Arabská noc, Push Up 1-3 nebo Vor langer Zeit im Mai. Roland Schimmelpfennig je mimo jiné držitelem Ceny Else-Laskerové-Schülerové za hru Fisch um Fisch a Nestroyovy ceny za nejlepší německou hru roku 2002 (Push Up 1-3); nejvýznamnějšího německého festivalu současného dramatu Mühlheimer Theatertage NRW – Stücke se v posledních letech zúčastnil hned se čtyřmi texty – Tenkrát v máji (2000), Arabská noc (2001), Push up 1-3 (2002) a Předtím/Potom (2003). Za text Pro lepší svět získal ocenění Rozhlasová hra roku 2004. V současné době patří k nejčastěji uváděným německým autorům.

Chronologický soupis Schimmelingových her: Die ewige Maria (Věčná Marie, 1996); Keine Arbeit für die junge Frau im Frühlingskleid (Žádná práce pro mladou ženu v jarním, 1996); Die Zwiefachen (Dvojití, 1997); Aus den Städten in die Wälder, aus den Wäldern in die Städte (Z měst do lesů, z lesů do měst, 1997); Fisch um Fisch (Ryba za rybu, 1999); Vor langer Zeit im Mai (Tenkrát v máji, 2000); M.E.Z. (Středoevropské časové pásmo, 2000); Die arabische Nacht (Arabská noc, 2001); Push Up 1-3 (2001); Vorher/Nachher (Předtím/Potom, 2002); Für eine bessere Welt (Pro lepší svět, 2003); Die Frau von früher (Dřívější žena, 2004).

Předtím/Potom

Překlad: Evžen Turnovský z německého originálu vydaného nakladatelstvím S. Fischer Verlag GmbH ve Frankfurtu nad Mohanem v roce 2002.

Osoby: Personář hry obsahuje 32 položek, v nichž je skryto 22 mužských rolí a 17 ženských. Z následujícího pojednání o hře je však zřejmé, že k provedení postačí i daleko menší počet herců, třeba jen osm. Většina osob je středního a staršího věku (od třiceti po více jak sedmdesát), výjimkou je ženská role asi pětadvacetileté zrzky. Zde je autorův soupis osob hry: Žena přes sedmdesát, Muž pod žárovkou, Žena kolem třicítky, Muž z jiného města, Žena a muž z Ruska, Muž se sklenicí na hmyz, Žena v negližé a muž na pelesti, Dva tanečníci před cestou domů, Žena s novinami, Dva řemeslníci, Bývalý přítel ženy kolem třicítky, Tři jeptišky, Žena neustále se proměňující, Zrzavá žena, Žena a muž z baru, Muž s mapou hvězdného nebe, Muž v obraze, Filip, Zuzana, Organismus, Isabela, Georg, Žena, Policista, Jiný policista, Cvrček, Muž s rukopisem, Muž s manžetovými knoflíčky, Čekající

muž, Lovec, Hubený muž, Žena muže pod žárovkou.
Místa děje: Autor je přímo nepředepisuje. Z textu lze vyvodit, že se některé scény odehrávají v hotelových pokojích a baru. Pro realizaci rychlých, jakoby filmových střihů bude nasnadě využít simultánní řešení scény a světelné změny.

Předtím/Potom Rolanda Schimmelpfenniga je sice text určený k divadelnímu ztvárnění, ale na první pohled a přečtení je na hony vzdálen tomu, co si u nás pod dramatickým textem obyčejně představujeme. Svou formou připomíná spíše filmovou povídku, tj. sled obrazů, výjevů, situací, úvah atp., jež jsou matérií k střihovému poskládání střípků mozaiky ve vypovídající celek. Středem autorova zájmu jsou partnerské vztahy ve světě současné, tzv. vyspělé civilizace. Nahlíží je z nejrůznějších úhlů pohledu a v různých rovinách. Jde o vazby manželské i nemanželské, zakotvené i náhodné, pracovní i společenské, intimní i veřejné, všednodenního lidského bytí i mimozemské existence života. Schimmelpfennigův pohled na ně je stejně kritický jako plný chápajícího porozumění a nadhledu.

Text hry, obsahující 51 scén, je koncipován jako vyprávěné divadlo románového střihu. Jen zřídkakdy se objevuje dialog, většinou jde o vyprávění ve třetí nebo první osobě. Není to vyprávění přímočaré, v příčinné posloupnosti. Při prvním čtení se dokonce zdá, že téměř nic spolu nesouvisí. Souvislosti vystupují na povrch především v pasážích několika partnerských dvojic, z nichž tři mají v textu proporcionálně větší prostor. Několik dalších dvojic hraje pak epizodní role a vytváří protějšek či doplněk oněch tří. Georg a Isabela jsou tu jakýmsi metronomem životního běhu, Filip a Zuzana vypjatým egoistickým párem, duo tanečníků výrazem pracovního vyčerpání, pár ruských obchodníků příkladem nemožnosti dojít rovnoprávného postavení ve vyspělém obchodním světě. Pendant dále tvoří dvojice řemeslníků, filozofující exkurzy Organismu a Lovce, zrzka, co by se ráda stala maskérkou u filmu, ale také modlitba tří jeptišek či ireálná scéna hubeného muže. Personář hry obsahuje další osoby, které jsem zde nevzpomenul. Z opakovaného pozorného čtení však odvodíte, že se zdánlivě četná množina postav hry zužuje na několik málo ústředních, v podstatě na tři partnerské páry. Jsou jimi Žena kolem třicítky a její bývalý přítel, Muž z jiného města a jeho Žena a proporčně nejvýraznější, zejména svými rozsáhlými monology, manželský pár s dominantní postavou ženy, které říkají Cvrček. Tato postava může být navíc klíčová pro uchopení hry a její výklad. Viz následující ukázka.

Cvrček: *Moje pratety se vždycky hodně smály, smávaly se celý den a zpívaly kostelní písně, které znaly ještě z dětství, měly vždycky dobrou náladu – nebo já jsem je alespoň takové zažila.*
Obě ztratily své muže brzy, příliš brzy, a od té doby se už nikdy nevdaly.
Obě jsou bezdětné – a proto si připadám zvlášť důležitá – jako dítě dcery jejich sestry, mojí babičky.
Oba jejich muži zemřeli neobvykle brzy a v odstupu jen několika měsíců. Obě sestry pak zůstaly spolu, dokonce spolu bydlely a později si ze svých úspor společně koupily skrovný dům s malou zahrádkou. Zůstaly spolu po celý život – až jedna z nich ve svých pětasedmdesáti letech umřela a ta druhá, teta Rieke, jak jsme jí říkali, zůstala v tom domečku sama.
Dokud mohla teta Rieke ještě cestovat, často nás navštěvovala, a moje maminka a já jsme k ní taky často jezdily, protože v některých věcech potřebovala pomoc, zvlášť s tou malou zahrádkou, kterou měla moc ráda.
Vidím ji před sebou... /.../ Bylo to v září, mně bylo tenkrát před měsícem čtrnáct, moje matka byla uvnitř v domě a telefonovala a my jsme seděly na zahradě v rozviklaných židlích mezi růžemi a jiřinami, kterých měla teta Rieke hodně.
– Nejdůležitější v životě je humor, řekla najednou, zdánlivě bez souvislosti, nejdůležitější je humor, a kdo se neumí smát sám sobě, žádný humor nemá.
A lidem, kteří nemají humor, jsme se vždycky snažily vyhýbat, řekla po malé pauze. Protože takoví člověku vždycky ublíží. Tenkrát jsem ji viděla naposled... /.../
To mi tenkrát řekla, jako na rozloučenou. Nejdůležitější v životě je humor, a kdo se neumí smát sám sobě, žádný humor nemá.
(Krátká pauza.)
A lidem, kteří nemají humor, jsme se vždycky snažily vyhýbat. Protože takoví člověku vždycky ublíží.
Tahle vzpomínka na mou pratetu mě pronásledovala po celý život, často jsem ji viděla před sebou v její zahrádce a vím, že jsem myslela právě na tohle, když jsem o mnoho let později, ve svých dvaapadesáti, stála před svým mužem, který mě nechtěl pustit ze dveří našeho bytu.
Stál přede mnou opřený zády o dveře a řekl: Nedovolím, abys odešla, a já jsem řekla: Ale ano, dovolíš, nemůžeš tomu zabránit, víš stejně dobře jako já, že tam nemůžeš stát věčně.

Pokud by vám unikaly souvislosti při chronologickém čtení textu hry, zkuste číst scény hry pozpátku. Možná tak lépe zjistíte, že Schimmelpfennigova předloha má svůj příběh, své příběhy, které se odvíjejí kauzálně, že pendanty k nim mají svou logiku a řád. Pak se také vyjeví onen ošidný název Předtím/Potom. Každé potom má svou příčinu v předtím. Kolize, jimiž postavy hry procházejí, mají své expozice a peripetie. Není to však v textu tak docela jednoznačné. Autor někdy řadí scény za sebou tak, že mají bezprostřední návaznost, jindy nechává příběhové linie odvíjet ve skocích. Navíc je tu rámec vytvářený scénami nazvanými Žena přes sedmdesát a těmi bezprostředně souvisejícími. Pokud je neoznačíte na samém začátku hry zřetelně jako rámec, mohou být pro diváka velmi matoucí.

Předtím/Potom je nepochybně jednou z nejkomplikovanějších Schimmelpfennigových divadelních předloh a tudíž klade na dramaturgii a režii nezměrné nároky. Je to však příležitost k doslova dobrodružné dramaturgické práci a výzva pro inscenátory učinit na jevišti životným a přehledným to, co se ani náhodou na první pohled takovým nemůže jevit. Ostatně, to je také nejspíše důvodem pramalé frekvence jevištních realizací tohoto textu.

Českou premiéru uvedlo v závěru sezony 2004/2005 Divadlo Komedie v Praze v režii a minimalistické výpravě Dušana Pařízka, který hru zúžil na osm postav. Nastudoval ji s Danielou Kolářovou (Cvrček), Vandou Hybnerovou, Romanem Zachem, Janou Krausovou, Martinem Pechlátem, Filipem Rajmontem, Gabrielou Míčovou a Martinem Fingrem.

Hra vyšla tiskem v časopise Svět a divadlo č. 5/2004. Kontakt na vydavatele: svet@divadlo.cz nebo www.divadlo.cz/sad.

DRAMATURGICKÉ POZORNÍKY V ROČNÍKU AS 2008
- **RADY NERADY pro divadelně nezasvěcené (-náctileté)**
- **HRY VÝZNAMNÝCH DRAMATIKŮ**
- **NOVINKY SVĚTOVÉ DRAMATIKY**

divadelní literatura

Divadla svítící do tmy II

Vítězslava Šrámková

Publikace Divadla svítící do tmy II završuje tříletý vydavatelský projekt Národního infromačního a poradenského střediska pro kulturu, věnovaný významnému fenoménu českého amatérského divadla – divadlům malých jevištních forem a autorskému divadlu 60., 70., a 80. let 20. století.

Vznik trilogie inicioval v roce 2004 ministr kultury Pavel Dostál, sám aktivní a inspirující účastník tohoto hnutí. První vyšla Pódia z krabičky, věnovaná souborům malých jevištních forem 60. let. Do jejich problematiky čtenáře uvádí zasvěcená studie Vl. Justa a v rozsáhlých medailonech je zaznamenána činnost osmi nejvýraznějších divadélek, přičemž v závěrečném oddíle následují hesla dalších 165 souborů. Významnou součástí malých scén 60. let byla písničková tvorba, proto je publikace doplněna 5 CD s původními písněmi v novém aranžmá a v produkci Václava Bárty. Cena: 255 Kč. Nelehká 70. léta mapují Divadla svítící do tmy, k nimž výstižnou úvodní studii napsal prof. dr. Jan Císař, následuje opět osm medailonů nejinspirativnějších a dalších téměř 130 souborů z celé ČR je zaznamenáno v hesláři. Cena: 150 Kč.

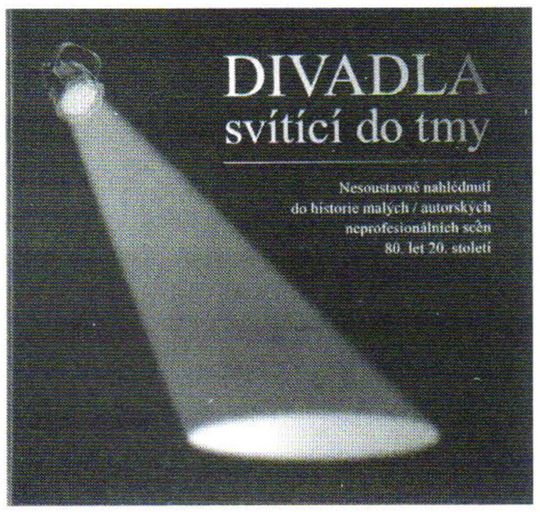

Třetí svazek na již vydané svazky navazuje a zaměřuje se na malé autorské scény, jejichž tvorba kulminovala v závěrečném desetiletí normalizace. Opět podává svědectví jak o proměnách tvorby těchto souborů v 80. letech, tak o tom, co vyzařovaly do svého okolí. Podnětnou úvodní studii napsal dramatik a profesor DAMU Jan Vedral. Specifikem i této knížky je, že se na činnost jednotlivých souborů pohlíží z různých úhlů – vedle teatrologických pohledů tak *oddíl Medailonů* obsahuje např. i vzpomínky a svědectví jejich členů, které kromě poetiky tvorby postihují atmosféru vnitřního života souborů a živě i to, jak se tato divadla stávala jednou z oblastí, v níž se artikulovaly témata a postoje, jež představovaly relativně svobodnější alternativu k marasmu doby. Oddíl otevírá kapitola věnovaná pražskému souboru Orfeus Radima Vašinky, následují loutkářské C Svitavy, Lampa a Paraple Praha, soubory polské menšiny Teatrzyk a Teatr im. mjr. Szmauza z Těšínska, vodňanská Šupina, Divadelní klub Jirásek z České Lípy, Bílé divadlo Ostrava a pražská Vizita. Oddíl *Portréty* představuje významné kolektivy, z nichž o některých již byly vydány samostatné práce, např. Jelo Praha, Ochotnický kroužek Brno, Pražská pětka a další, které rovněž v 80. letech zaznamenaly velký ohlas – Dividýlko Slaný, Divadlo AHA! Lysá nad Labem, Anfas Černošice, Čmukaři Turnov, Tatrmani Bechyně, Anebdivadlo Praha, Nepojízdná housenka Brno. Všechny statě tradičně doplňují fotografie, bohatý poznámkový materiál včetně bibliografie. Závěrečný *Heslář* pak stručně zaznamenává více než 120 souborů a naznačuje tak, proč se o této oblasti amatérského divadla hovořilo jako o „hnutí". Cena: 170 Kč.

Publikace si lze jednotlivě či jako komplet objednat prostřednictvím webových stránek NIPOS na adrese **www.nipos-mk.cz** (viz Publikace nabízené NIPOS), nebo přímo zakoupit ve skladu publikací NIPOS v Blanické 4, Praha 2-Vinohrady.

poradna

Kde sehnat text divadelní hry
Informace o dostupnosti textů divadelních her

Milan Strotzer

Opakované dotazy, kde se dá sehnat ten který text divadelní hry, přivedly redakci AS k poskytnutí několika následujících základních tipů pro ty, kteří nevědí, kam se obrátit. Když jsem sepisoval obdobnou „poradnu" naposledy, psal se rok 2001. První věta zněla: „Sehnat text divadelní hry není dnes tak jednoduché." Od té doby se toho mnoho změnilo, mohl bych dokonce napsat, že dnes sehnat kýžený text není tak složité, když víte co chcete, kde naleznete informace a posléze i onen text. Od té doby se totiž ustálila existující vydavatelství divadelní literatury a rozvinula poměrně bohatou ediční činnost, některá dokonce nově vznikla. Souběžně přestaly být počítače a internet vzácností i v kulturních zařízeních a masově se dostávají i do našich domovů. To umožnilo pořídit digitalizované katalogy knihovních fondů, šířit texty prostřednictvím internetu, vyhledávat divadelní hry, ba dokonce si je i objednat či přímo stáhnout z webových stránek, aniž bychom vstali od svého počítače. V tom se situace proměnila přímo převratně, a to i přesto, že ne všechny knihovní fondy jsou v současnosti zúplna na internetu dostupné, že vybavenost informačními technologiemi je v různých místech rozdílná a někdy nezbude, než se za textem vydat po svých.

V následných řádcích naleznete v šesti oddílech hlavní existující zdroje pro vyhledávání a získání konkrétního textu divadelní hry, respektive, byť zatím ojediněle, zdroje základních informací umožňujících dramaturgickou volbu vašeho souboru. Tento přehled si neklade nároky na úplnost, v převratné době informačních technologií to ani není možné.

I. KNIHOVNY

1) Knihovna Institutu umění – Divadelního ústavu, 110 00 Praha 1, Celetná 17. Je to v současnosti jeden z nejucelenějších zdrojů. Jeho omezení je v tom, že knižní fond byl budován až po 2. světové válce. Informace o fondu jsou dostupné na www.divadelni-ustav.cz/kpsys-knihovna.asp. Osobní výpůjčky pouze v pondělí, středu a pátek od 9.00 do 16.00, ve středu do 18.00 hod. Roční poplatek činí 200 Kč, pro studenty a seniory 120 Kč.

2) Městská knihovna Praha – divadelní oddělení, 110 00 Praha 1, Mariánské nám. 1. Je to patrně vůbec nejúplnější veřejně přístupný zdroj, neboť knihovní fond je budován od roku 1928. Informace o fondu jsou dostupné na www.mlp.cz. Osobní výpůjčky v úterý až pátek od 9.00 do 20.00, v sobotu 10.00–17.00 hod. Registrační poplatek 80 Kč, každý další rok 60 Kč.

3) Národní knihovna ČR, 110 01 Praha 1, Klementinum 190. Informace o fondu jsou dostupné na www.nkp.cz. Osobní výpůjčky od pondělí do soboty od 9.00

do 19.00 hod. Národní knihovna ve většině případů zapůjčuje texty pouze prezenčně. Roční registrační poplatek 100 Kč.

4) Národní muzeum Praha – knihovna, 115 79 Praha 1,Václavské nám. 68. Jde o prezenční vědeckou knihovnu obsahující bohemikální tiskovou produkci od 19. století po současnost. Informace o fondu jsou dostupné na www.nm.cz/katalogy.php. Osobní výpůjčky od pondělí do čtvrtka od 9.00 do 20.00, v pátek do 16.00 hod. Roční poplatek 100 Kč, pro studenty a důchodce 50 Kč, pětidenní 10 a 5 Kč.

5) Národní divadlo Praha – archiv a knihovna, 110 00 Praha 1, Národní 2. Knihovna obsahuje na 10 tisíc textů divadelních her. Informace o fondu lze zprostředkovaně získat na www.narodni-divadlo.cz v záložce „archiv ND" pod záhlavím hlavní stránky. Osobní výpůjčky od pondělí do čtvrtka od 9.00 hod do 17.30 hod. Tel. 224 902 602.

6) Knihovna Divadelní fakulty AMU Praha, 116 65 Praha 1, Karlova 26. Tel. 221 111 028. Bližší informace na ´www.divadlo.cz/sibmas/clanek.asp?id=7364´. Pro veřejnost je přístupný fond knihovny pouze k prezenčnímu studiu ve studovně.

7) Knihovna katedry divadelní vědy Filozofické fakulty Karlovy univerzity Praha, 110 00 Praha 1, nám. Jana Palacha 2. Tel. 221 619 226. Bližší informace na www.divadlo.cz/sibmas/clanek.asp?id=7367´.

8) NIPOS-ARTAMA, 120 21 Praha 2, Blanická 4. Jedná se o příruční knihovnu textů divadelních her o cca 3500 exemplářích, kterou spravuje odborný pracovník pro divadlo. Informaci o hledaném titulu a možnosti jeho získání lze zprostředkovat na adrese mistr@nipos-mk.cz, respektive na tel. 221 507 956–7 nebo 605 708 325.

9) Knižní fondy studijních a vědeckých knihoven v krajských městech, respektive **okresních knihoven**. Tyto většinou disponují pouze knižními vydáními her (nenaleznete v nich např. rozmnoženiny DILIA). Informace o fondech většiny těchto knihoven jsou dostupné na internetových stránkách.

10) Vedle již výše uvedeného Národního divadla v Praze jsou jistým zdrojem **knihovny profesionálních divadel**, především **Národního divadla v Brně**, ale i některých **amatérských divadelních souborů**, zejména těch s delší tradicí, sahající do spolkového života 1. republiky a dál. Kromě již výše uvedených skýtají možnosti i **knihovny vysokých škol** humanitního zaměření. Přehled o knihovnách, které náleží z hlediska divadelní literatury k předním zdrojům, včetně informací o jejich provozních podmínkách, naleznete na www.divadelni-ustav.cz. Pod hlavním menu klikněte na ikonu „divadlo.cz", na nově otevřené stránce v menu na složku „Literatura" a poté na podsložku „Knihovny/Kontakty".

II. DILIA

Občanské sdružení DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, 190 03 Praha 9-Vysočany, Krátkého 1. Kontakt na divadelní oddělení: matasek@dilia.cz, tel. 266 199 823. Vedle svého základního poslání, jímž je ochrana autorských práv, se DILIA věnuje i šíření textů divadelních her zastupovaných autorů. Základní fond tvoří výtisky, které DILIA vydala za svoji padesátiletou existenci. Jedná se takřka o 7000 titulů. Dalšími zdroji jsou zejména nové překlady a nové hry české i cizojazyčné.

Kompletní seznam není zatím na internetu přístupný, ale v dohledné době by měl být. V digitální databázi na www.dilia.cz je v současnosti 1130 synopsí divadelních her. Dostupné jsou z hlavní stránky v položce „synopse her". Hledat pak můžete podle účelného dělení dle názvů her, příjmení autorů nebo data publikování. Můžete zvolit, zda chcete hledat ve všech synopsích, nebo pouze v české či zahraniční produkci. Pod synopsí je uvedena informace, zda je text k dispozici v digitální podobě. V záhlaví stránky Synopse divadelních her jsou aktivní hesla „půjčujeme" a „zasíláme", prostřednictvím nichž se dostanete k informaci, jak si lze text zapůjčit či objednat. DILIA texty na vyžádání zasílá prostřednictvím e-mailu.

Pokud sháníte starší texty vydané DILIA do počátku 90. let, lze je objevit v rezervoáru vytištěných textů, který čítá cca 1200 titulů. Jejich aktuální přehled a způsob, jak si lze tyto texty objednat, naleznete na www.dilia.cz. V hlavním menu klikněte na „Agentura" a v rozbalené nabídce na položku „divadelní texty".

Na internetových stránkách DILIA naleznete mnoho dalších informací potřebných k zákonnému provozování divadelních her.

III. KNIŽNÍ PRODUKCE

Knižní produkce sice nebude pro divadelníky tím hlavním zdrojem opatřování textů, ale při jejím průběžném sledování se v ní dá ledacos objevit. Mimo nabídky knižních nakladatelství je zdrojem pro získání textů her ediční činnost větších divadel. Tato obyčejně text hry doplňují o bohaté informace o autorovi, inscenační tradici hry atd. Na tomto místě chceme upozornit alespoň na dva vydavatele, kteří se knižnímu (sešitovému) vydávání her věnují programově.

Institut umění – Divadelní ústav v Praze

V edici Současná hra nabízí novinky světové dramatiky. Dosud vyšlo 36 titulů. Ostatně dramaturgický pozorník Amatérské scény vám je od roku 1999 postupně představoval.

V edici Divadelní hry vyšla souborná vydání her významných dramatiků: Thomase Bernharda, Augusta Strindberga, Ödöna von Horvátha, Toma Stopparda, Henrika Ibsena, Friedricha Dürrenmatta a naposledy Bernarda-Maria Koltese. Část těchto her (Bernhardových, Strindbergových a Dürrenmattových) jsme rovněž nabídli k pozornosti v dramaturgickém pozorníku našeho časopisu.

Divadelní hry vycházely i mimo tyto dvě edice. Např. počínaje rokem 2000 bylo zahájeno a dnes již dokončeno vydání souborného díla Františka Langera.

Detailní přehled o ediční činnosti divadelního ústavu naleznete na www.divadelni-ustav.cz/publikace.asp.

Větrné mlýny

Brněnské nakladatelství Větrné mlýny (602 00 Brno, Traubova 3b) vzniklo v roce 1995 a spolu s ním jeho tehdy stěžejní ediční řada nazvaná „Dramatické texty". V ní vycházejí texty významných či jinak zajímavých českých i zahraničních dramatiků, zejména takové, s nimiž se neměli čtenáři možnost dosud seznámit.

Od roku 2002 zahájilo edicí „Současná česká hra" sešitové vydávání divadelních her do té doby nikde nepublikovaných (časopisecky ani knižně). Edici je možné získat pouze prostřednictvím předplatného (nikoliv u knihkupců či v redakci nakladatelství), a to jeden svazek za pouhých 44,- Kč (včetně poštovného a balného). Na rok činí předplatné 800,- Kč (osmnáct svazků), na dobu od února do června 400,- Kč (devět svazků). Pro předplatitele chystá nakladatel celou řadu výhod a slev (pochopitelně souvisejících s divadlem).

Další ediční řada nazvaná „Repertoár" je cenově velmi dostupnou příležitostí k získání děl z pokladnice světového

dramatiky. Vychází v ní od roku 2005 zásadní díla doplněná čtivými studiemi a portréty autorů i překladatelů.

Nakladatelství vydává i odbornou teatrologickou a krásnou literaturu. Část produkce Větrných mlýnů jsme představili našim čtenářům formou dramaturgických pozorníků v AS 2/2004 až 6/2004. Kompletní přehled o produkci nakladatelství naleznete na přehledných stránkách www.vetrnemlyny.cz.

IV. ČASOPISY

1) Svět a divadlo (SaD), Divadelní ústav, Celetná 17, 110 00 Praha 1. Vychází od roku 1990 jako dvouměsíčník. V každém čísle je otištěn nejméně jeden text divadelní hry. Jedná se především o novinky světové a domácí dramatické tvorby. O vydaných textech naleznete informaci na www.divadlo.cz/sad/STRANKY/SAD_H.html. Část her byla předmětem dramaturgických pozorníků AS od č. 1/2002 do č. 1/2004 a rovněž i posledních čísel. Soupis her do roku 2001 včetně byl uveřejněn v AS 1/2002. Rezervoár textů SaD s více jak 250 tituly je největším časopiseckým zdrojem v ČR.

2) Amatérská scéna, kontakty viz tiráž. Vychází 6 čísel ročně. Časopis zavedl v roce 2000 Repertoárovou přílohu, v níž byly otiskovány vybrané, jevišti prověřené texty divadelních her, vzniklých na půdě amatérského divadla, a oceněné hry z autorské soutěže Oříšky pro Popelku. Nedílnou součástí textů jsou informace o autorech a dramaturgické pendanty, upozorňující na kvality textových předloh, respektive úskalí, která je při inscenování třeba překonávat. V Repertoárové příloze AS bylo do konce roku 2007 otištěno 51 textů divadelních her pro dospělé i pro děti. Přehled dostupných titulů a objednávku naleznete uprostřed přílohy této AS nebo na www.amaterskascena.cz.

3) Disk – časopis pro studium dramatického umění. Připravuje jej Výzkumný ústav dramatické a scénické tvorby Divadelní fakulty AMU Praha. Vychází 4 čísla ročně. Časopis vznikl v roce 2002, pravidelně otiskuje texty divadelních her, především novinky současných autorů. Blíže viz http://casopisdisk.amu.cz.

4) Loutkář, Celetná 17, 110 00 Praha 1. Vychází 6 čísel v roce, nepravidelně časopis otiskuje jevišti prověřené texty her pro loutkářské soubory. Blíže viz http://www.divadlo.cz/loutkar.

5) Divadelní revue, Divadelní ústav, Celetná 17, 110 00 Praha 1. Vychází 4 čísla ročně, nepravidelně jsou v revue otištěny texty her, které jsou objevné či zajímavé především z teatrologického hlediska. Blíže viz www.divadlo.cz/revue/.

6) Tvořivá dramatika se samostatnou repertoárovou přílohou **Dětská scéna**, v níž vycházejí dramatické texty (divadelní hry a scénáře, a také recitační pásma a montáže) pro dětské a mladé soubory. Vychází 3 čísla v roce. Blíže viz www.drama.cz/periodika/tvoriva_dramatika.html.

7) Existují **další časopisecké zdroje**, které, byť nepravidelně, zveřejňují texty her a jsou jazykově i jinak dostupné, např. slovenské **Javisko** (viz www.nocka.sk/javisko/kontakty), čtvrtletník **Dobré divadlo dětem** (e-mail: osDDD@seznam.cz), **Orghast**, almanach příští vlny divadla (viz www.prazska-scena.cz/knihy/r_panorama/orghast04.html).

V. SPECIALIZOVANÁ KNIHKUPECTVÍ

Divadelní knihkupectví Prospero (Praha 1, Celetná 17, tel. 224 809 156) nabízí divadelní hry těchto vydavatelů a distributorů: Divadelní ústav Praha, Divadelný ústav Bratislava, Paseka, Národní divadlo Praha, Atlantis, Větrné mlýny, Artur, Transteatral, Drewo a srd, Romeo, Thalia Press Bratislava, Jota, Národní divadlo moravskoslezské, Torst, Sdružení pro tvořivou dramatiku, Theatrum mobile, Krystal, NIPOS-ARTAMA a dalších. V současnosti má k dispozici na 500 textů divadelních her v tištěné podobě. Informace viz na www.divadlo.cz/prospero/clanek.asp?id=15204.

Vedle pražského Prospera lze sehnat divadelní literaturu v některých dalších knihkupectvích, zejména ve velkých městech. Zde je přehled o pražských a brněnských možnostech nákupu:

Praha

FIŠER, Kaprova 10, 110 00 Praha 1, tel.: 223 200 733.
SEIDL, Štěpánská 26, 110 00 Praha 1, tel.: 222 230 723.
KANZELSBERGER (Dům knihy), Václavské nám. 4, 110 00 Praha 1, tel.: 224 219 214.
MAŤA-AURORA, Opletalova 8, 110 00 Praha 1, tel.: 224 214 624.

Brno

KNIHKUPECTVÍ MICHALA ŽENÍŠKA, Pasáž Alfa, centrum Brna, tel.: 542 214 960.
BARVIČ & NOVOTNÝ, Česká 13, 602 00 Brno, tel.: 542 213 611.
BETA Dobrovský, Joštova 2, 602 00 Brno, tel.: 542 220 052.
SKLENĚNÁ LOUKA, Kounicova 23, 602 00 Brno, 541 219 116.
SPOLEK, Orlí 22, tel.: 542 219 012.

VI. DALŠÍ ZDROJE

Jako další zdroje výběru hry a potažmo získání jejího textu jsou z těch nejdostupnějších nejméně tyto:

1) Infoservis, elektronický měsíčník Divadelního ústavu v Praze. Na jeho stránkách naleznete mnoho užitečných informací, které vás mohou inspirovat k dramaturgické volbě nebo dovést k získání textu konkrétní divadelní hry, např. díky přehledům o premiérách. Viz www.divadlo.cz/art/rubrika.asp?id=86.

2) Internetové stránky Divadelního ústavu Praha http://www.divadlo.cz – jsou východiskem pro získání informací ze světa divadla a pro dosažení dalších zdrojů informací, které jsme zde již výše pojmenovali (např. Infoservis, Prospero aj.). Viz.

3) Internetové stránky NIPOS-ARTAMA http://www.nipos-mk.cz – jsou východiskem pro získání informací z oblasti amatérského divadla (viz v hlavním menu Neprofesionální umění, Dějiny českého amatérského divadla, Dětské estetické aktivity), dále o fondu knihovny NIPOS (viz v hlavním menu Knihovna NIPOS), a také k publikacím, mezi nimiž bývá i nabídka některých textů divadelních her (viz v hlavním menu Publikace nabízené NIPOS).

4) Internetové stránky ADA (Amatérská divadelní asociace) **http://ada-divadlo.wz.cz/texty.html** – naleznete tu mimo jiných informací také nabídku textů divadelních her s jejich stručnými synopsemi.

5) Internetové stránky autorů her jsou další z novodobých možností, jak získat bezprostředně text, většinou pouhým stažením z webových stránek. Zde si dovolím učinit nezbytné varování. Není sice vyloučeno, že takto získáte rychle text kvalitní hry od dobrého autora (své hry pro soubor Nejhodnější medvídci takto zveřejňuje např. René Levínský na www.divadlo.cz/medvidci/), ale je zcela jisto, že většinou narazíte na produkci nekvalitní, neboť kdo jiný v první řadě využívá všech možných prostředků, jak šířit svá díla, než grafomané.

zprávičky

BRTNICE (3738 obyvatel, okres Jihlava): Poslední dobou velmi frekventovaným titulem na amatérském poli je komedie Polib tetičku S. Williamse. Např. vedle vysockého a náchodského souboru ji uvedl DS Bezchibi Brtnice na Třešťském divadelním jaru, a to dokonce v předpremiéře (premiéru by nestihli…). I ta však byla ohrožena, neboť režisér Michal Lurie musel jen několik málo dní před termínem přeobsadit jednu ze čtyř postav hry, Didi – dceru hlavní postavy. O tom, že volba byla úspěšná svědčí i fakt, že inscenace byla v Třešti velmi úspěšná a byla zařazena do programu národní přehlídky Divadelní Třebíč / Divadelní Děčín 2008. (PS)

PARDUBICE (93 tis. obyvatel): V Pardubicích existuje od roku 2003 Divadlo Katastrofa (spolek varietních umělců / občanské sdružení). Působí v Kulturním domě Hronovická. Uměleckým šéfem je Patrik Ulrich, organizačním Svatopluk Kodet. Oba jsou autory diskuzně zábavného pořadu Zdravíčko. Divadlo má na repertoáru dále inscenace 3x A.P. Čechov (téměř ruská humoreska), humornou jednoaktovku P. Ulricha podle Marka Twaina Blesky paní MacWilliamsové a inscenaci nazvanou Podle vlastních zásad (podzimní komedie z New Yorku). Soubor hledá nové tváře, protože má na prknech ještě dost místa. Více na www.divadlokatastrofa.cz. (MS)

PRAHA: Sdružení pro tvořivou dramatiku ve spolupráci s katedrou výchovné dramatiky DAMU a Centrem dětských aktivit v ARTAMĚ pořádá v Centru tvořivé dramatiky na Praze 6 kurz Improvizační liga jako inspirace pro dramatickou výchovu. Probíhá od února do května 2008 a je určen těm, kteří se chtějí prakticky seznámit s divadelní improvizací a jejími sportovními pravidly. Tato disciplína přitahuje pozornost divadelníků, pedagogů i diváků od 70. let 20. století zejména ve frankofonních zemích a v posledních letech se těší stále větší oblibě i u nás. V mnoha cvičeních si účastníci budou moci ověřit a zdokonalit své schopnosti rychlé reakce, kooperace, invence, naslouchání, pozornosti a soustředění, důležité nejen pro improvizaci, ale i pro osobnostně-sociální rozvoj. Kurz je určen všem, kteří mají chuť pracovat sami na sobě nebo by rádi zapojili techniky improvizace do své práce s dětmi a mládeží. Jeho lektorkou je Jana Machalíková. (SB)

PRAHA: Divadelní ústav ve spolupráci s Mezinárodní asociací divadel pro děti a mládež ASSITEJ uspořádal ve dnech 17.–20. 3. 2008 u příležitosti Světového dne divadla pro děti a mládež divadelní festival. Během čtyř dní měli diváci možnost zhlédnout dvanáct představení. Hradecké Divadlo Drak uvedlo dvě inscenace: Tajný deník Adriana Molea a Štěně nebo špenát. Na festivalu se dále představil např. DSD Ty-já-tr s inscenací Pověsti pro štěstí, Studio Divadla Dagmar Karlovy Vary scénickou koláží Kdyby bylo nebe... a Divadlo Aqualung výpravným steam-punkovým představením Cesta kolem světa za 60 dní. (SB)

PRAHA: Divadlo Neklid, profesionální divadelní sdružení, obnovilo od 1. listopadu 2006 v plné šíři svou uměleckou činnost. Divadlo Neklid prošlo řadou strukturálních a personálních změn, v současnosti má dvě podsekce: Divadelní studio Neklid, jehož náplní činnosti jsou vzdělávací aktivity (www.herectvi.cz) a Áčko, neprofesionální divadlo, složené ze studentů a absolventů hereckého kurzu Divadelního studia Neklid. Uměleckým vedoucím sdružení zůstává Ivo Šorman. Divadlo Neklid připravuje a uvádí vlastní inscenace. Dramaturgické zacílení směřuje k současné tvorbě, ať už české nebo zahraniční. Převažovat budou scénická čtení či formy kombinující různé vyjadřovací prostředky (čtení, přednes, deklamace) s plnohodnotným dramatickým jednáním, výrazovým pohybem, zpěvem. Pevné místo v dramaturgii sdružení zaujme v blízké budoucnosti nonverbální divadlo. Áčko Divadla Neklid uvedlo na scéně Klubu Klamovka 29. února 2008 svou premiéru divadelní inscenace Nezdárný Habermas. (MS)

PRAHA: Občanské sdružení Komba za spolupráce partnerských institucí připravilo (nejen) divadelní setkání s názvem Tvůrčí Afrika. Konalo se ve dnech 25.–31. března v Praze, některé části programu se uskutečnily v Hradci Králové, Liberci a Brně. Série divadelních představení, koncertů, výstav a projekcí představila práci současných afrických umělců Gustave Akakpopa a Kangni Alema z Toga, Hélčne Charmayové z Ekvádoru, Tiburceho Koffiho z Pobřeží slonoviny, Rezy de Wetové z Jihoafrické republiky, Anise Mellitiho z Tuniska a dalších. Již posedmé se česká divadelní veřejnost mohla seznámit s počiny umělců z nepříliš u nás známé kulturní oblasti a inspirovat se jimi. (MS)

PRAHA: Švandovo divadlo na Smíchově uvedlo v sobotu 1. března světovou premiéru hry mladé české dramatičky Magdaleny Frydrychové Dorotka. Tato hra byla v roce 2007 oceněna Cenou Evalda Schorma za původní českou hru. Dorotku v režii absolventa DAMU Štěpána Pácla můžete vidět ve Studiu Švandova divadla. Text v elektronické podobě je k dispozici v DILIA. (MS)

PRAHA: Na scénu Činoherního klubu byl v rámci nedělních představení, uskutečňovaných pod názvem Činoherní klub uvádí, pozván další amatérský divadelní soubor, a sice Scéna z Kralup nad Vltavou. V neděli 13. dubna zde uvedl černou komedii Tracyho Lettse Zabiják Joe. (MS)

PRAHA: 1. ročník dramatické soutěže vyhlášené občanským sdružením Žába na prameni pod názvem Zlatá divadelní žába 2007 o původní autorskou divadelní hru na téma Rovné příležitosti žen a mužů v životě, v práci, ve škole, doma… byl vyhodnocen. Během prvního ročníku se mimo jiné ukázalo, že u nás zatím není snadné umělecky uchopit zdánlivě jednoduché téma. Přesto se do premiérového ročníku soutěže o Zlatou divadelní žábu přihlásilo 40 autorek a autorů. Do druhého kola postoupilo deset her. Porota nakonec vynechala první a druhou cenu, ale udělila tři třetí ceny za následující hry: Predavačka kože od Yvety Horváthové, dramaturgyně slovenského loutkového divadla v Banské Bystrici Na rázcestí; Metal Forever od Heleny Eliášové, čerstvé studentky DAMU; a Seance od Martiny Komárkové, bohemistky a novinářky. Tři hry psané pro soutěž nakonec autoři a autorky neposlali, protože je začala zkoušet divadla. (MS)

PRAHA: Dne 27. 3. 2008 začal nový cyklus scénických skic 8v8, které pořádá agentura DILIA, Divadlo Letí a Švandovo divadlo. Byl zahájen inscenací hry mladičké české autorky Heleny Eliášové METAL4EVER, která byla oceněna v prvním ročníku dramatické soutěže Zlatá divadelní žába o novou autorskou hru, reflektující problematiku rovných příležitostí žen a mužů. (MS)

PRACHATICE (11 800 obyvatel): Kulturní a informační služby města Prachatic připravily na dny 23. 3.–11. 4. 2008 již 36. ročník nepostupové přehlídky činoherního divadla O štít města Prachatice a souběžně probíhající 12. ročník nepostupové přehlídky činoherního divadla pro děti O štítek města Prachatice. Štít zahájil DS Vltavan z Týna nad Vltavou inscenací hry Ephraima Kishona Byl to skřivan. Mezi jinými byly do programu přehlídky pozvány známé soubory Rádobydivadlo Klapý s inscenací hry Petera Shaffera Equus a Tyl Rakovník s dramatizací Jirotkova Saturnina. Některé soubory dostaly příležitost vystoupit na prachatické přehlídce poprvé, např. Kulturní a okrašlovací spolek z Čkyně s inscenací hry Anatola France Komedie o muži, který si vzal němou či Ochotnická jednota Brloh s hrou Marca Camelottiho Na správné adrese. Nechyběla ani produkce domácí, a sice představení Stopařův průvodce po galaxii souboru DUTAM při SPgŠ a VOŠS Prachatice. V závěru Štítu 2008 vystoupili absolventi Kurzu praktické režie NIPOS-ARTAMA s absolventskou inscenací hry Artura Schnitzlera U zeleného papouška. Štítek zahájil domácí Šumavský ochotnický spolek pohádkou Dlouhý, Široký a Bystrozraký. Dramatický spolek Mňouk Písek byl pozván s muzikálem pro děti O kočičím zpívání. Do třetice se hrála pro děti pohádka Josefa Lady O rohaté princezně, nastudovaná souborem Rarášek při SPgŠ a VOŠS Prachatice. (MS)

PRACHATICE (11 800 obyvatel): Národní muzeum a Muzeum českého amatérského divadla Miletín otevřelo vernisáží 19. března 2008 v Muzeu české loutky a cirkusu v Prachaticích výstavu Malované opony. (MS)

ŘÍČANY (11496 obyvatel, okres Praha-východ): Místní DS Tyl představil 10. dubna svou novou inscenaci Divadelní komedie v režii Radany Šimčíkové. Hra švédského autora B. Ahlforse (žijícího ve Finsku) z divadelního zákulisí se překvapivě stává „hitem českých amatérských jevišť", byla uvedena např. v Sokolově. Premiéra byla původně ohlášena na listopad loňského roku, ale pro zdravotní komplikace jedné z hereček musela být odložena. (PS)

VYSOKÉ NAD JIZEROU (1363 obyvatel, okres Semily): Velikonoce jsou pro místní DS Krakonoš už tradičním termínem spojeným když ne s premiérou, tak alespoň s reprízou pro domácí publikum. Tentokrát šlo 23. 3. o premiéru hry M. Frayna Číňani. Text je původně určen pro jednoho herce a jednu herečku, kteří sehrají několik postav. Ve Vysokém nad Jizerou dostalo v Číňanech příležitost hned herců pět – dvě ženy a tři muži. (PS)

VYŠKOV (22374 obyvatel, okres Vyškov): Občanské sdružení Thalia Vyškov ve spolupráci s Městským kulturním střediskem uspořádalo v místním Besedním domě již osmý ročník nesoutěžní přehlídky dětského divadla Trdlinky. Cílem přehlídky je vytvořit prostor pro setkávání dětských divadelních souborů z celé republiky, rozvíjet dětskou tvořivost, herecké schopnosti a sociální dovednosti. Děti se také učí diskutovat o zhlédnutých představeních. Pro účastníky byl jako vždy připraven bohatý doprovodný program, tvořivé dílny, rozborové semináře, dramatické a zážitkové hry. Letos během Trdlinek vystoupilo deset souborů, tedy asi sto mladých herců a hereček z Ostravy, Brna, Zlína, Opavy, Prahy a Rousínova. Součástí divadelní přehlídky je v posledních pěti ročnících také přehlídka výtvarná. Žáci z vyškovských škol tvoří artefakty na zadané téma a podílí se tak na výzdobě prostor Besedního domu, kde přehlídka probíhá. Trdlinky jsou také výbornou příležitostí pro mladé lidi, kteří se chtějí zapojit do organizování kulturní akce. Mohou tak samostatně rozvíjet své tvůrčí a organizační schopnosti. Každoročně se tímto způsobem podílí na přehlídce přibližně patnáct studentů. Starají se o festivalový časopis, provoz čajovny, prodej vstupenek, propagaci akce, přípravu her pro účastníky. (PS)

kalendář

květen – červen 2008

7.–11. 5.	**TŘEBÍČ – 17. DIVADELNÍ TŘEBÍČ, 1. část celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla**
8.–19. 5.	**Hvozdná – Hvozdenský měšec plný pohádek**, 8. ročník nesoutěžní přehlídky dětského divadla a divadla pro děti
9.–10. 5.	**Nymburk – Mateřinka**, celostátní nesoutěžní přehlídka pódiových vystoupení předškolních zařízení
9.–11. 5.	**Havlíčkův Brod – Dospělí dětem**, postupová přehlídka činoherního divadla pro děti Kraje Vysočina
9.–11. 5.	**Praha** (CTD Praha 6) – **Tělo jako nástroj** – Kurz pohybové průpravy pro učitele a vedoucí dětských souborů
10.–11. 5.	**Radnice – Radnický dráček**, západočeská postupová přehlídka činoherního divadla pro děti
11. 5.	**Praha** – Postupová přehlídka individuálních výstupů s loutkou
15.–18. 5.	**DĚČÍN – 2. DIVADELNÍ DĚČÍN, 2. část celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla**
16. 5.	**Praha, Ruské středisko vědy a kultury – Ars poetica – Puškinův památník,** ústřední kolo soutěže v uměleckém přednesu děl ruských autorů
16.–18. 5.	**Přerov – Loutkářské letnice**, loutkářská nesoutěžní přehlídka spojená s tematickým seminářem
17.–18. 5.	**Přerov** – Postupová přehlídka individuálních výstupů s loutkou
17.–18. 5.	**Praha –** Seminář uměleckého přednesu před Wolkrovým Prostějovem
20. 5.	Uzávěrka přihlášek Celostátní přehlídky seniorského divadla ve Znojmě
23.–25. 5.	**PÍSEK – 47. ŠRÁMKŮV PÍSEK, celostátní přehlídka experimentujícího divadla**
23.–25. 5.	**Nový Bor – Dospělí dětem**, severočeská postupová přehlídka činoherního divadla pro děti
23.–24. 5.	**Praha** (CTD Praha 6) – **Improvizační liga**, čtyřdílný kurz
23.–25. 5.	**Praha** (CTD Praha 6) – **Dramatická výchova pro současnou školu**, třísemestrální kurz dramatické výchovy 2007–2009
24.–25. 5.	**Rakovník – Loutkářské letnice**, loutkářská nesoutěžní přehlídka spojená s tematickým seminářem
28. 5.	Uzávěrka přihlášek národní přehlídky amatérského činoherního divadla pro děti POPELKA Rakovník
29. 5. –27. 6. (pá. a so.)	**Libochovice – 51. Libochovické divadelní léto,** přehlídka komediálního divadla (v úterky představení pro děti)
29. 5.–1. 6.	**Kopřivnice – Kopřivnická bedna, VII. ročník nesoutěžní přehlídky dětských a studentských divadel**
30. 5.	Uzávěrka přihlášek na Jiráskův Hronov, celostátní mezidruhovou přehlídku českého amatérského divadla se zahraniční účastí (s výjimkou Dětské scény, WP a LCH)
30.–31.5.	**Písek – Duhové divadlo**, 3. ročník celostátní přehlídky divadelních představení waldorfských škol
2. 6.	**Uzávěrka národní přehlídky činoherního divadla pro děti Popelka Rakovník**
5.–8. 6.	**Brno, CVČ Lužánky XV. Brnkání**, nesoutěžní přehlídka a dílna dětského divadla
5.–8. 6.	**Varnsdorf – Tanambourrée 2007, X. otevřený celostátní festival scénického tance**
6.–8. 6.	**Žlutice – Žlutické divadelní léto**, západočeská oblastní přehlídka venkovských divadelních souborů
6.–8. 6.	**Rakovník – Seminář pantomimy** www.odevsad.cz
12.–14. 6.	**Nový Bor – Divadlo za sklem**, 3. ročník pouličního divadla
13.-19. 6.	**TRUTNOV – DĚTSKÁ SCÉNA, celostátní přehlídka dětského divadla a dětských recitátorů spojená se semináři a dílnami**
13. 6.	**Ostrava – 6. přehlídka divadel mateřských škol Ostravy a okolí II**
14. 6.	**Plzeň – Plzeňská aktovka SČDO**, západočeská oblastní přehlídka jednoaktových her
15. 6.	Uzávěrka přihlášek národní přehlídky venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim Vysoké nad Jizerou
15. 6.	Uzávěrka 4. ročníku soutěže Ochotnický plakát
16.–20. 6.	**PROSTĚJOV – 51. WOLKRŮV PROSTĚJOV, celostátní festival poezie**
20.–22. 6.	**Veverská Bitýška – XI. Setkání amatérských divadel Na prknech**
21. 6.	Programová rada 78. Jiráskova Hronova
21.–30. 6.	**Hradec Králové – Open Air Program** při XIV. mezinárodním festivalu Divadlo evropských regionů
27. 6.–1. 7.	**Praha – APOSTROF, 10. mezinárodní festival nezávislých a amatérských divadel**
27.–29. 6. **4.–6. 7.** **(18.–20. 7.)**	**Poděbrady – 8. Letní divadelní slavnosti,** exteriérová přehlídka zábavného divadla
28. 6.–5. 7.	**Sobotka – 52. Šrámkova Sobotka**, přehlídka a dílna uměleckého přednesu
29. 6.–4. 7.	**CHRUDIM – 57. LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM, celostátní přehlídka amatérského loutkářství spojená se semináři a dílnami**

amaterskascena